

100

వల్లి విన్న

[లలితాసహస్రనామ వివృతి]

పుంభావ సరస్వతి
శ్రీ శివభట్ట నారాయణదాసు

సంపాదకుడు
ఓరుగంటి నీలకంఠశాస్త్రి

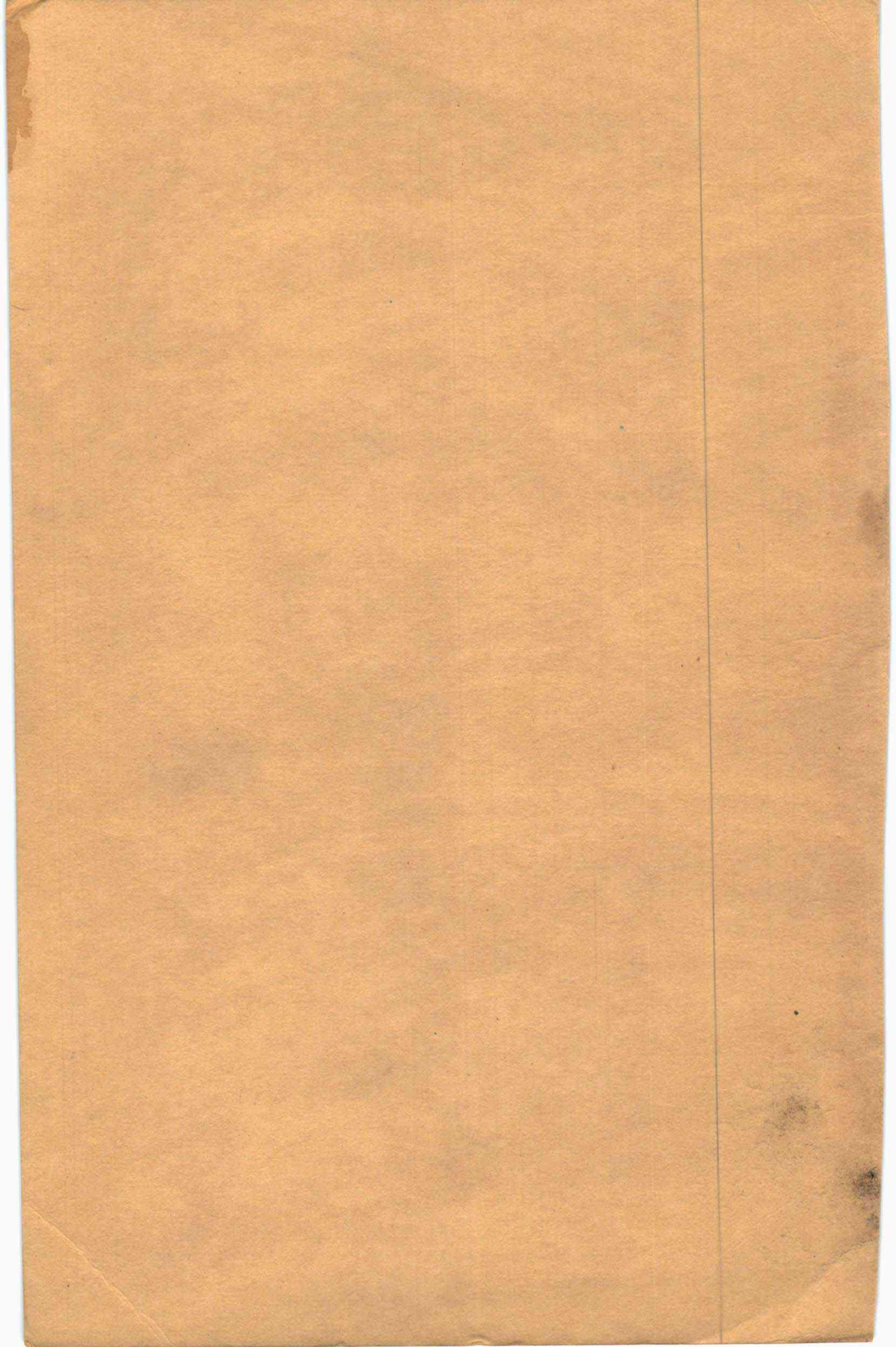


ప్రకాశకుడు
కర్తా ఈశ్వర రావు

ముద్రణ ప్రదాతలు
మహామూన్స్

కె.కే. పోలికెట్టి నోమసుందరం గారి పుత్రులు

శ్రీ సీతారామాంజనేయులు
శ్రీ పకనాథ గుప్త
శ్రీ పెంకట బాపనయ్య
శ్రీ శ్రీ హరి ప్రసాద రావు



తల్లివిన్నె

(లలితాసహస్ర నామాచ్ఛాంధ్ర పద్యవివృతి)

పరమభాగవత

ఆదిభట్ట నారాయణదాసుఁడు

సంపాదకుఁడు

ఆచార్య ఓరుగంటి నీలకంఠశాస్త్రి

ప్రకాశకుఁడు

కత్తా ఈశ్వరరావు

B. Com (Hons) B. L., F. C. A.

ప్రథమ ముద్రణము

అనంద మకరసంక్రాంతి

14-1-1975

ప్రతులు 1000

సర్వస్వామ్యములు ప్రకాశకులవి

ప్రాప్తిస్థానము

శ్రీ కట్టా ఈశ్వరరావు

Officer. I. L. T. D. Company,
GUNTUR.

ముద్రణము

పి. రామకృష్ణమూర్తి

మేనేజింగు డైరెక్టరు

వెల్ కంప్లెస్, పి వి టి. లిమిటెడ్, ట్రాడింగ్ 2వ లైను గుంటూరు-2.

విషయ సూచిక

1. లలితా సహస్రనామావళి

2. మట్టు

3. తల్లివిన్ని కుదురు

4. తల్లివిన్ని

5. లఘుటిప్పణి

6. అనుబంధములు :-

౧. దాసుగారి సూక్తులు

౨. నారాయణదాస జీవితపంచాంగము

౩. నారాయణదాస గ్రంథావళి

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

భూ మి క

దాస భారతీ ప్రచురణలలో నాలవదానిగా ఈ తల్లి విన్ని - లలితా సహస్రనామ వివృతి - ఆవిర్భవించినది. హరికథా రచనలు తరువాత శ్రీ దాసుగారు, అనేక గ్రంథములు అచ్చ తెనుగులోనే, నియమముతో రచించిరి. వారి అచ్చ తెనుగు అభిమానము ఈ క్రింది పద్యమువలన తేట తెల్ల మగును.

మొలక లేతదనము, తలిరులనవకము

మొగ్గ సోగదనము, పూవుతావి

తేనె తీయదనము, తెనుగునకేకాని

మోట లాతి నాటుమాటకేది

నా అనుభవము, కొద్ది పరిశ్రమతో అచ్చ తెనుగు మాటల అర్థము తెలుసుకొనిన వారి రచనలు కడు సులువుగ సుబోధములగును. ఈ లలితా సహస్రనామ వివృతియందు ప్రతినామమును చక్కని అచ్చ తెలుగులో దాసుగారు వివరించిరి. పఠితలకు, మారు మూలనున్న అచ్చ తెనుగు పదములకు వెంటనే అర్థము చేసికొని అన్వయించుకొనుటకు, 32 పుటల “అఘ టిప్పణి” అకారాది క్రమములో ఇవ్వబడినది. దాని సాహాయ్యమున గ్రంథమంతయు అర్థము చేసికొని ఆనందించుటకు వీలగును.

ఈ గ్రంథము శ్రీ నారాయణదాసుగారు, పరిణత వయస్కులై, బాగుగా జ్ఞాన సముపార్జనచేసిన పిమ్మట సుమారు తమ ఎనుబదవ ఏట మొదలిడి, తమ అవతారమును చాలించు సమయమునకు పూర్తి చేసిరి. అట్టి వయస్సులో వారు వ్రాసిన చిత్తును తమ ప్రియశిష్యులైన పేరి నరసింహమునకు నోటితో చెప్పి శుద్ధప్రతిని వ్రాయించెడివారు. తమ అవసాన కాలము సమీపించుచున్నదని ఎఱిగి తమ శిష్యుని శుద్ధప్రతిని కొన్ని సవ

రింపులతో, త్వరగా వూర్తి చేయుమని ఒత్తిడి చేయుచుండెడివారు. వారికి ఈ గ్రంథము మీద ఎంతమక్కువ యనిన, 1943-44 సంవత్సరములు, యుద్ధ సమయము, ఆరోజులలో తను కష్టా రితధనము సుమారు వెయ్యి రూప్యములు ఎప్పుడు సిద్ధముగానుంచుకొని, తగిన కాగితము దొరికిన వెంటనే అచ్చువేయు సంకల్పముతో, తత్సంపాదనకై ప్రయత్నములు చేసి చేసి, తుదకు మండలాధికారి సాహాయ్యము వడసియు కంట్లోలు దినములలో కాగితమును సంపాదించలేక విఫలరైరి. ఆపుస్తకము అచ్చుపడక ఆనాటినుండి ఇప్పటివరకు అటులనే యుండిపోయినది.

ఈ విషయమును గుర్తెఱిగినవాడను కాబట్టి, ఈ గ్రంథము బహుశ ప్రజకు ఉపయోగించునో లేదో తెలియదుకాని శ్రీ దాసాభిమతాను సారము, ప్రప్రథమముగా అచ్చు వేయించ వలెనని సంకల్పించి, నాకోరిక ఆచార్య యన్. వి. జోగారావుగారికి విన్నవించుకొంటిని. కాని వారు నన్ను ఆ ఉద్యమమున నిరుత్సాహ పరిచి ప్రప్రథమముగ శ్రీ నారాయణ దాస రచన “మేలుబంతి” అను గ్రంథము అచ్చువేసిన, సాహిత్యలోకమునకు ఉపయోగముగ నుండును. తదుపరి ఈ గ్రంథ ముద్రణ చేయవచ్చునని సలహాయించి, ముందు నాచే, దాసరచనలు మేలుబంతి, కచ్చపీఠులు, వ్యాసపీఠము - మూడూ అచ్చు వేయించిరి.

ఒకనాడు. నేను నామిత్రులు జోగారావుగారు దాస భారతీ ప్రచురణల ప్రణాళిక వేయు సమయములో మాకిద్దరకు చక్కని ఊహారేఖ పొడమి, ఇటువంటి గ్రంథ ముద్రణకు సాయము చేయువ్యక్తి ఎవరా అని ఆలోచించగా వెంటనే మాకు వదాన్య శేఖరులు, సాహితీప్రియం భావుకులు! ఆధ్యాత్మిక విద్యయందుమిక్కిలి ఆసక్తిగలవారు, రసజ్ఞశేఖరులు శ్రీ పోలిశెట్టి సీతారామాంజనేయులుగారు మనస్సులో మెదలిరి. ఆ మరునాడే మేమిద్దరము వారిని దర్శించి మా ఉద్యమమును విన్నవించుకొనగా. అంతయువిని, వెంటనే అచ్చువేయించుటకు తమ ఆమోదము తెలిపి, ఈ పుస్తక ముద్రణకు అగుఖర్చు ఎంతఅగునో తెలుపుమనిరి. తరువాత కొలది

దినములయిన పిమ్మట, ముద్రాపకులవద్ద పుస్తక ముద్రణకగు ఖర్చు జాబితా తీసుకొని శ్రీ సీతారామాంజనేయులగారి దగ్గరకు వెళ్లగా వారు అది చూచి 500 ప్రతులు అచ్చువేయుటకు అంగీకరించి, మమ్ములను కార్యోన్ముఖులను చేసిరి. తరువాత చక్కని లలితా పరమేశ్వరి త్రివర్ణ చిత్రము, శ్రీ చక్రముకూడ నున్న బాగుండునని శ్రీ ఆంజనేయులుగారు నెలవీయగా వానిని గూడ నేకరించి, ఇందులో వేయించితిమి. భక్తులు, సాహితీ వేత్తలు ఈ ముఖచిత్రములు చూచి ఆనందింతురని మా అభిసంది. వారి సాహాయ్యమే లేకున్న ఈ పుస్తకము అచ్చు అగుట చాల పరిశ్రమ తోకూడుకొన్నపని. ఇంత త్వరలో మేము ప్రచురించి యుండెడివారము కాము వారి సాహాయ్యమునకు ఆ పరమేశ్వరియే తుష్టురాలై వారికి, వారి కుటుంబమునకు ఆయురారోగ్యైశ్వర్యములు ప్రసాదించుగాక అని ప్రార్థించుచున్నాను.

ఇది పారాయణ గ్రంథముగా నుండుటకు, నిత్యపారాయణ కనుకూలముగా, తొలుదొలుత లలితా సహస్రనామములు అచ్చువేయించితిమి తరువాత ప్రతినామము ప్రత్యేకముగా శ్రీ దాసుగారి వివరణతో అచ్చు వేయబడినది.

వీతద్వంద్వమునకు సంపాదకత్వము వహింపుడని మేము కోరిన వెంటనే, వేదాంత పారీణులు, విద్యోభయ భాషా ప్రవీణులు బ్రహ్మ నిష్ఠులు శ్రీఓరుగంటి నీలకంఠశాస్త్రి మహాదయులు, సంతోషముతో అంగీకరించి గ్రంథమునంతయు అమూల్యగ్రము చదివి, తమ అమూల్యమైన తొలిపలుకుతో పాఠకలోకమునకందించిరి. తాము విశ్వ విద్యాలయమున పరిశోధకులుగా తమకాలమునంతయు వినియోగించు చున్నపుడు, శ్రీదాసుగారి మీద భక్తివలన, మామీదనున్న అభిమానము పురస్కరించుకొని తమ అమూల్య కాలమును వీని కొరకై వినియోగించి ఈ పుస్తకము ఈ రూపముగా అచ్చు అగుటకు సహాయమునందచేసిరి. వారికి నాకృతజ్ఞతా పూర్వకములైన అభినందనములు,

శ్రీ నీలకంఠశాస్త్రి గారికి తోడుగ, మరి యిద్దరు పండితులు బ్రాహ్మీభూషణ శ్రీ రాంభట్ల లక్ష్మీనారాయణ శాస్త్రిగారు, పరమ మాహేశ్వరులు, పండిత పరమేశ్వరులు శ్రీ మిన్నికంటి గురునాథ శర్మగారు శ్రీ దాసుగారి అచ్చతెనుగు అనువాదమును చదివి ఆనందించి వారి అభిప్రాయములొసగిరి వారికి గూడ మా అభినందనలు.

ఈ గ్రంథ ముద్రణ విషయములో అనేక సలహాలు ఇచ్చి ముద్రణ చేయురీతిని ప్రణాళికను చేసి, ఈ పుస్తకము చివరి నాలుగు అనుబంధములు రచించి, దాసభారతిని సుందరముగా ఉజ్జ్వలింపచేసిన మహాకవి, మధుర సరస్వతి, ఆచార్య యన్. వి. జోగారావు గారికి నానమస్సుమనస్సులు. అంతియేగాక ముద్రణ ప్రదాత అయిన శ్రీ పోలిశెట్టి సీతారామాంజనేయులు గారి వంశావళి పద్యములు మేము కోరినవెంటనే వ్రాసిపెట్టి మాకృతజ్ఞు ను ముద్రణ ప్రదాతలకు వెల్లడి చేసికొనుటకు సదవకాశము కల్పించిరి ఈ కార్యమునకు వారికి మాప్రత్యేక అభినందనలు సమర్పించు కొనుచున్నాను.

తెలుగు పాఠకులు, కొంచెము ఓపికతో శ్రీ దాసుగారి అనువాదమును చదివి, దాస హృదయమును అర్థము చేసికొని ఆనందించి మాప్రయత్నమును సార్థక పఱతురు గాక! అచ్చ తెనుగుగ్రంథరాజములలో ఇయ్యది ఎనలేనిదై వెలుగుగాక!

ఇట్లు

కర్రా ఈశ్వరరావు,
ప్రకాశకుడు.

మ ద్ర వా ర్థ ప్ర వా క్తా

“మహామాన్య” శ్రీ పోలిశెట్టి సోమసుందరశ్రేష్ఠిగారి వంశ ప్రశంస

అచార్య శ్రీ యస్వీ తోగారావు

■

శ్రీ తారుణ్యవతీ కటాక్షతతి రాసిక్య ప్రమాతల్ మహా
దాతల్ సంతత ధర్మ కార్య సవన స్థాతల్ సదా వాసవీ
దూతల్ భారతదేశ భక్తి సముపేతుల్ శేముషీ ప్రాభవ
ఖ్యాతుల్ శ్రీ మహితార్య వైశ్యకుల దుగ్ధాంభోధి జాతుల్ మహిన్. 1

విక్రమార్కుని రాజ్య చక్రముం ద్రిప్పిన

మతి బృహస్పతి మహామంత్రి భట్టి

దండి భారవి కాళిదాసుల ఘనత గం

పల కెత్తి చూపిన మాఘ సుకవి

సంగీత రత్నాకరాంగణమున వాణి

నావహించిన శార్ఙ్గదేవ బుధుడు

తనువు ప్రత్యణువు నాతత దేశ భక్తియై

గండు మీరిన మహాత్ముండు గాంధీ

ప్రాణ మొడ్డి యాంధ్రులకు స్వరాష్ట్ర సిద్ధి

నామతించిన పొట్టి శ్రీరామ సుకృతి

ఆర్య వైశ్య వంశమున కాభరణము

లందు శ్రీ. పోలిశెట్టివా రాత్త యకులు.

2

జాత్రేయస గోత్రులు పరి

శుభ్ర చరిత్రులు బహువిధ శుభకార్యయశో

విభాజిత దిగ్భాతు ల

దత్త. శ్రీ పాత్రు లేత దన్వయ జాతుల్.

3

ఆ వణిగన్వవాయమున నందఱి కందఱు నార్జ ధర్మ స
ద్భావను లుత్తమోత్తము లుదారు లుదాత్తులు సాధువర్తన
శ్రీ వృతు లైన వా రవతరించిరి నందనమందుఁ గల్గు నా
నా విధ పాదపమ్ములు దనర్చిన కై వడి కల్పకాహ్వలన్.

4

వారల దాన ధర్మ కృతివారము వాలున జాలువారు వాః
పూరము; కాట్రపాటి చెఱువుల్, తమ స్వస్థల మౌచు సొంపు పెం
పారు చమక్ల మూడి మడి మాన్యములున్ గుడి గోపురంబులున్
గీరితికిం బతాక లెసఁగింపఁగఁ గ్రాలిరి వారి పూర్వజుల్.

5

అమల తదీయ వంశ కలశాబ్ధి సుధాంకుఁడు భక్త హంసు డు
త్తమ సుమనో రిరంసుఁడు వదాన్య వితాన వతంసుఁ డార్య స
త్తముఁ డల బాపనయ్యకును దత్సతియౌ మహిళామతల్లి సీ
తమకును సోమసుందర బుద్ధై ణధరుం డుదయించె శార్వరిన్.

6

ధన్యుఁ డగణ్య పుణ్యుఁడు వదాన్యవరేణ్యుఁడు కర్మవీరమూ
ర్ధన్యుఁ డనన్యతుల్య ధనధాన్యుఁడు సర్వజన ప్రశస్త సౌ
జన్యుఁడు సోమసుందరుఁడు సత్కుల దీపకుఁ డయ్యరే! “మహా
మాన్యుఁడు” నా మహా బిరుద మండితుఁడై పొలు పొందె నాధ్యుఁడై. 7

శ్రీకైల సీమలో శివభక్త వసతి ని

ర్మాణ మతని యుదారతకు గుర్తు

పార్వతీపురిఁ బల్కుబడిదేవి గుడి కట్టు

బడి వాని భక్తి కేర్పడిన పడగ

గర్త పురస్థ శంకరమఠ స్థాపనం

బతని సత్కార్యదక్షతకు సాక్షి

ప్రతి శరదము వేద పరిషత్తు లతని స
త్సంస్కృతి ప్రీతికిఁ దారకాణ

లా హృషీకేశ జాంధ్రాశ్ర మాభివృద్ధి,
పెట్టుబడి కాట్రపాడున పెద్ద బడికి,
పూత రామనామక్షేత్ర పోషణంబు
తన్మహానుభావతకు నిదర్శనములు.

8

బావులు త్రవ్వించెను బలు
తావుల, భూదేవులకును దాన మొసఁగెఁ బ
ల్గోవుల, గుడులన్ బడులన్
దేవుల నెలకొల్పి మిగులఁ దృప్తులఁ జేసెన్.

9

సంగోరు గారు లెంకై
శృంగేరీ పీఠపతికి శిష్యోత్తముఁ దై
బంగారు వంటి నడవడి
కంగారు జనుల కొరవడిగా విలసిల్లెన్.

10

శుభచరితుండై శిబి స
న్నిభుఁడై తుది యూర్పుదనుక నెఱ వితరణముల్
శుభకృతులుం బొనరించుచు
శుభకృత్సం క్రాంతినాఁడు సోమునిఁ గలసెన్.

11

పుష్య బహుశ చవితినాఁడు పుట్టె నతఁడు
పుష్య బహుశ పంచమినాఁడు పోయె నతఁడు
ఆ మఱు దినమ్మునది కాదన్న మాడ్కి
అనుదినమ్ము ధర్మ చిక్కిర్చు వగుచు బ్రదికె.

12

హరిదాసులకు బాసు ఆస్తికులకుఁ దురు
 పాసు అజ్ఞాదాదిభట్ట దాసు
 కలికళాస్థితి కుల్కి కల్కి భారతి దాల్చు
 రాగవు తావీజు త్యాగరాజు
 నలుబది కోట్ల యెదల నదు లేకమై
 క్రాలిన జనశక్తి కంది గాంది
 పరతత్త్వ చింతన పాలసంద్రమున మం
 దరము శ్రీ సోమసుందరము గారు

నల్వరును పుష్య దాత్మగుణాభిరతురై
 బహుళ భూత దయామయ భవ్యమతురై
 చెడుగు పంచమకారముల్ పడని వారై
 పుష్య బహుళ పంచమి కహో! స్ఫూర్తి యిదియో!

13

ఆ మహితానుభావునకు నాత్మకులాంగన కాదిదేవ నే
 వా మధురాంతరంగ కనవద్య చరిత్రకు నాగరత్నమా
 నామ మహా ప్రతివ్రతకు నల్లరు పుత్రులు నై కసద్గుణ
 స్తోములు నాగరార్యజన సోములు పుట్టిరి వంశవర్ధనుల్,

14

ఆ తేజస్వలఁ బ్రథముఁడు
 సీతారామాంజనేయ శిష్టాగ్రణి వి
 భ్యాత యశుఁడు విదురుఁడు మ
 జ్ఞా తను వెత్తిన పగిది నెలర్చుచు నుండున్.

15

తాతలనాటి సంస్కృతికిఁ దా నొక పెత్తనదారువోరై నా
 నా తపముల్ జపమ్ములు ఘనార్చనముల్ వ్రతముల్ ప్రతిష్ఠ లం
 తా తనివారునట్లు లవదాత చరిత్రుఁ డతండు దాన ధ
 ర్మతత పుణ్యకార్యము లనంత మొనర్చుచునుండు నిచ్చలున్.

16

నాగరిక పురందరుఁ దేకనాథ గుప్త
ప్రాజ్ఞరత్నము వెంకట బాపనయ్య
సాధువ ర్థసుఁడు హరిప్రసాదరావు
ముగురు రామధర్మజుల తమ్ములకు నీడు.

17

శృంగేరి పీఠేకు చేత చేయించిన
దగు శారదా విగ్రహ ప్రతిష్ఠ
ఆ కాట్రపాడ్పురి నాదర్శ పురముగా
రూపొందఁ జేయు నారూఢ నిష్ఠ
నెఱదాత జనకు పేర్నిలబెట్టు నొక మహా
ధర్మ సంస్థా వ్యవస్థాపనమ్ము
గర్తపురిని దండ్రడిగారిపేర ఘన క
ళాకాల నెలకొల్పు లగ్గునేత

ప్రత్యహానేక దాన ధర్మాచరణము
నార్తజన రక్ష వేద విద్యావనంబు
సోమ సుందరాత్మజ యశశ్శోభ లివ్వి
వంశ గౌరవ వర్ధనాస్పదులు వారు.

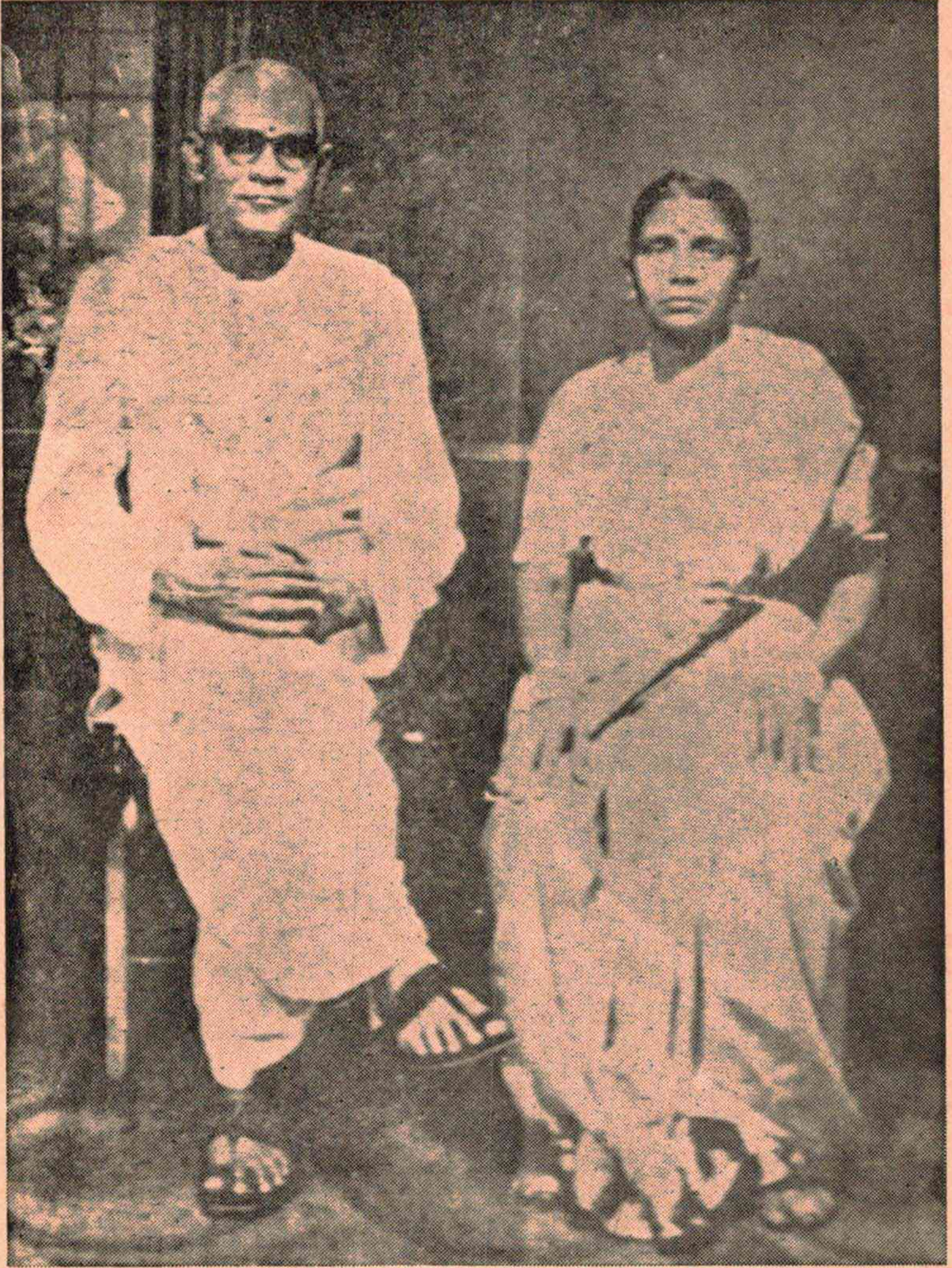
18

అచిర ఛావి వారాణసి నన్నపూర్ణ
ప్రతిమకుఁ బునః ప్రతిష్ఠ, గోరంట్ల నగర
నన్నపూర్ణకు గుడి కట్టు నట్టి పూనిక
నమరుత తదాశ్రితులకు పూర్ణాశనములు

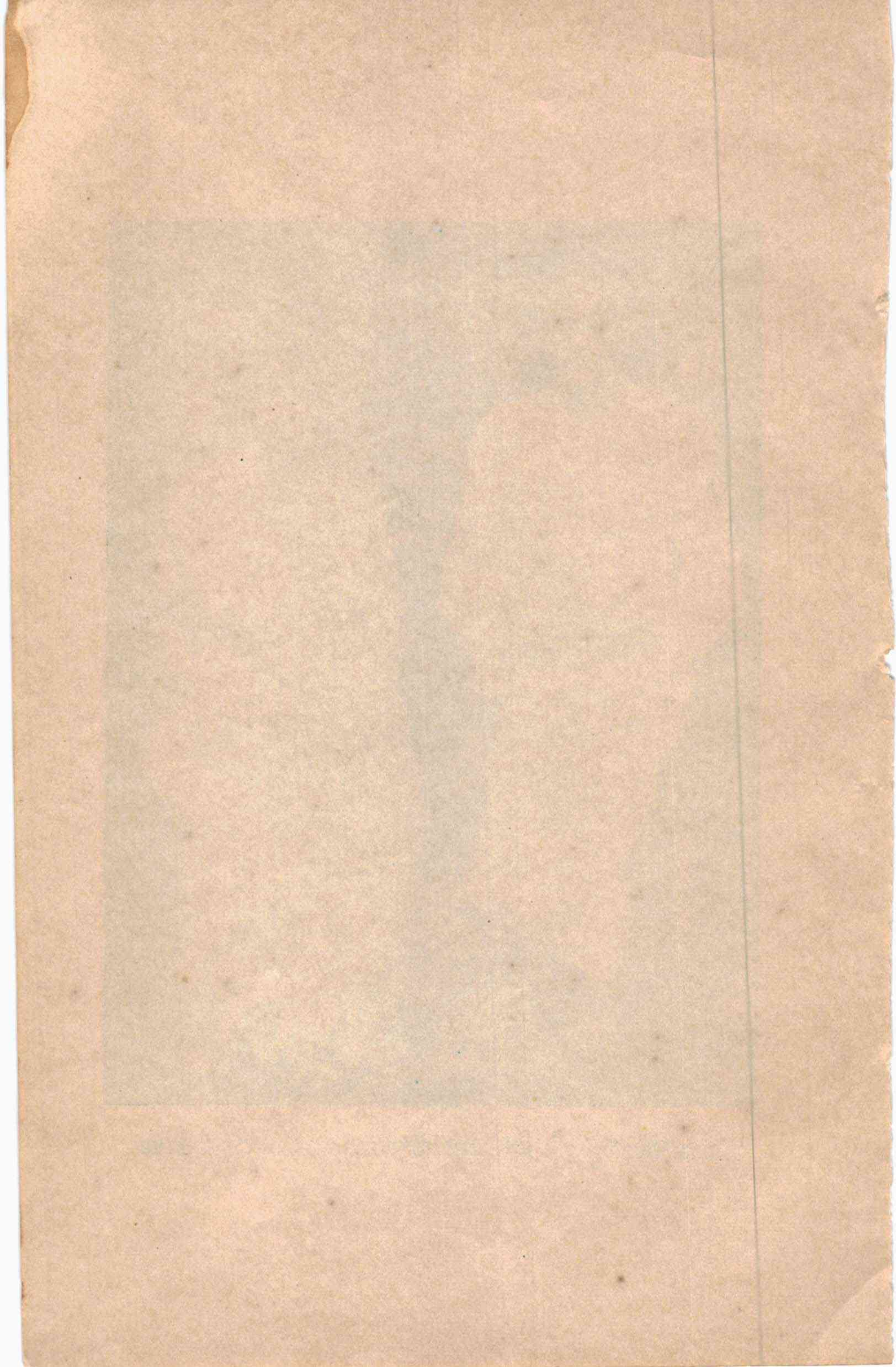
19

శ్రీయుతు లీ యుదాత్తులు రసీకృత చిత్తులు చిత్త సంస్థిత
స్వీయ కులాధి దేవతలు వీరల కెల్లర కాదిభట్ట నా
రాయణదాస దివ్య హృదయస్థ లసల్ల లితా మహానుకం
పాయతనాయితాంచిత కటాక్ష మహస్సు ప్రసన్న మయ్యెడున్.

20



‘మహామాన్య’ శ్రీ పోలిశెట్టి సోమసుందరం దంపతులు



తొలి పలుకు

ఆచార్య శ్రీ ఓరుగంటి నీలకంఠశాస్త్రి

భారతదేశము అధ్యాత్మ విద్యకుఁ బుట్టినిల్లు. ప్రాచీన భారతీయులు ఐహిక సుఖములకంటెఁ బారలౌకిక సుఖములకుఁ బ్రాధాన్యము విచ్చినవారు. వారు సామాన్య మానవుల కత్యంత ప్రీతిస్థానములగు నింద్రియసుఖములందు దోషమును గనిరి. ఇంద్రియములను నిగ్రహించి వశులై విషయవివర్జితమగు నధ్యాత్మ సుఖము ఉత్తమోత్తమమని భారతీయ తత్త్వవేత్తల విర్ణయము. కావున అధ్యాత్మ జ్ఞానము వీరలకుఁ బ్రధానస్థానము నాక్రమించినది. లోకమునఁ గోటానుగోటులగు జన సమూహమున ఆత్మజిజ్ఞాసువులు అల్పాల్పసంఖ్యగలవారు. అట్టివారల జ్ఞానమునకే ప్రాధాన్యము విచ్చినచో మిగిలిన జనుల పురుషార్థముల గతియేమి కావలయును? మహర్షులీ విషయమును మఱువలేదు. తమ శాస్త్రములలోఁ బెక్కింటిని జనబాహుళ్యమునకే యుపయోగపడునట్లు చెప్పిరి. అట్లు చెప్పియుఁ దుదిని అధికారిని (యోగ్యతగలవానిని) బట్టి పురుషార్థ మతిశయించుచుండు ననుచుఁ గూడఁ దెల్పుచుండిరి. ఇది భారతీయ శాస్త్రకారుల ఫక్కిక. కావుననే భారతదేశమున పాకశాస్త్రము మొదలు పరబ్రహ్మ శాస్త్రము వఱకు ననేక విధములగు తత్త్వశాస్త్రములు బహురూపములతో వెలసినవి.

ఇట్లు వెలసిన యీ శాస్త్రములు భారతీయులకుఁ బరమప్రమాణస్థానము నలంకరించిన శ్రుతివిహితమగు ధర్మమునకు విరుద్ధములగు సిద్ధాంతములను బ్రవచింపఁగూడదని శాస్త్రకారులయాజ్ఞ. శ్రౌతధర్మవిరుద్ధ సిద్ధాంతమును బ్రతిపాదించిన యాతఁడెట్టి మనీషియైనను ఎంతటి మహానుభావుడైనను ఆ సిద్ధాంతము అనుపాదేయమనియే వారల చండతరళాసనము.

భారతీయులకిట్టి ప్రధానప్రమాణ పదవి నలంకరించిన శ్రుతి సకల ప్రాణి జాతమునకుఁగూడఁ గల్యాణ సంధాత్రియే యగుచు నట్టి కల్యాణమును ఆయా యధికారులద్వారా లోకమునకు సమకూర్చుచున్నది. ఈశ్రుతి దాను కర్మ - ఉపాసన - జ్ఞానములనెడి మూడు భాగములతో నొప్పుచున్నది. ఇందుఁ గర్మభాగము మనుష్య మాత్రునకు వలయునట్టి ధర్మ - అర్థ - కామములను వారివారి యోగ్యతకుఁ దగు విధమునఁ బేర్కొనుచు నవ్యానికి సాధకములగు నుపాయములను బోధించును. ఇది

కేవలము బాహ్యసాధన ప్రధానమయి యొప్పుటచే అనంత భేదములతో వెలయుచుండును. కావుననే యొక్కొక్క వేదమున నీకర్మములే విపులమగు భాగముచే బోధింపబడుచుండును.

ఇక రెండవదియగు నుపాసన భాగముగూడఁ గర్మకాండముచే సాధింపబడు ప్రయోజనములనే గాక యవ్యానికంటె విశిష్టములగు ప్రయోజనములను సాధింపఁగల ప్రస్థానము; ఈ యుపాసనమంతయుఁ బ్రధానముగా మనోవ్యాపారాధీనమై యొప్పుచుండుట వలన దీనిని సాధింప యత్నించువారలు కర్మాధికారులకంటెఁ గూడ మానసశక్తి గలవారలు కావలయును. ఏలయన - ఉపాసనస్వరూపమే, విధిచోదితమగు నేదేని యొక దేవత నుద్దేశించి యితరమానసవృత్తులు చొరకుండ తైలధారవలె ఏకాకార చిత్తవృత్తి కరణము. ఇట్లు ఏకాకారముగాఁ జిత్తవృత్తులను నిలుపుటకు సాధకుఁడు అతిచంచలమగు మనస్సును నిగ్రహింపఁ గల్గియుండవలయును. ఇది చిరకాలాభ్యాససాధ్యము. అంతఃకరణమునకుఁగల తైక్షణ్యము కార్యసాధకతా సామర్థ్యము బాహ్యకరణములకు లేదు. కావుననే శిష్టులు అంతరంగ సాధనము ప్రవర్తించుచున్నప్పుడు తద్విరుద్ధముగ బహిరంగసాధనము ప్రవర్తింప నేరదని చెప్పినారు.

ఇతరములగు సామాన్యైహిక ఫలములెట్లున్నను ఉపాసనమునకు ముఖ్యఫలము దేవతాసారూప్యము. ఇట్టి ప్రధానసారూప్యమునకే గౌణసారూప్యము శాస్త్రముచే విధింపబడుచున్నది. ఇట్టి గౌణసారూప్యముతో నభ్యస్తమగు సంతఃకరణము క్రమముగా ఉపాసనా నైశిత్యముతో ముఖ్యసారూప్యమునందును. 'నాదేవోదేవమర్చయేత్' 'నాశివశ్శివమర్చయేత్' అను నుడులు ఈభావమునే తెల్పుచున్నవి. తానేదేవత నుపాసించునో యాదేవతాభావము దనయందు సంక్రమింపఁజేసికొని తన్నిమి త్తముగాఁ దాద్రూప్యమునంది యనంతరము తద్దేవతోపాసనమును గావింపవలయును. అట్లు గానిచో నాదేవతనుపాసింపఁగూడదని పైస్మృతివాక్యములకర్థము. కావుననే యుపాసకుఁడు సప్రమాణముగ నుపాస్య దేవతాభావమును దనయందుఁ గల్పించుకొని యనంతరము ఆ దేవతారూపమును ధ్యానశ్లోకోక్తప్రకారము భావించుచు నుపాసనమును గావింప వలయునని శాస్త్రతత్పర్యము. అట్లే సంప్రదాయముగూడఁ బరగుచున్నది. కావుననే మంత్రాత్మకమగు దేవతారూపములు ఉపాసకుఁడు దనయందుఁ దొలుత న్యాసము కావించుకొని (ఆరోపించుకొని) అనంతరము ఉపాస్యదేవతారూపమును భావించి యుపాసనము గావించును. అపరిశుద్ధమగు నీమానుష దేహమునకు, దేవతారూపధారణమునకుఁదగుయోగ్యత లేకపోవుటచేఁ బాంచభౌతికమగు నీదేహమును

దేవతారూపధారణమునకుఁ దగు యోగ్యతగల్గునట్లు తొలుత బరిశుద్ధముచేయవలయును. అట్లు పరిశుద్ధిచేసిన వెనుక ఈదేహము దేవతారూపధారణాయోగ్యమగును గావున అప్పుడు దేవతారూప మంత్రన్యాసమును దేహమునందుఁ గావింపవలయును. అప్పుడు పాసకుఁడు దేవతారూపము నందినవాఁడగును గావునఁ దద్దేవతో పాసనమున కర్హుఁ డగును. ఉపాసకుఁడు దనయందు మంత్రన్యాసమును జేసికొనుటకుఁ బూర్వము తాను న్యసింపు మంత్రముయొక్క ఋషిచ్ఛందో దైవతాది రూపములను దొలుత గుర్తె తింగి యనంతరము న్యాసము గావించుకొనవలయును. అట్లుగానిచో ననర్థము గలుగని —

“యోహవా అవిదితాన్వై య ఛందో దైవత బ్రాహ్మణేన మంత్రేణ యజతే
యాజయతి వాఽధ్యాపయతి నా స్థాణుం వర్చతి, గర్తేనా పద్యతి, ప్రవామియతే,
పాపీయాన్ భవతి, యాతయామాన్యస్య ఛందాంసి భవన్తి । తస్మా న్మంత్రే మంత్రే
ఏతాని విద్యాత్”

అని శ్రుతి పలుకుచున్నది. కావున ఋష్యాది పరిజ్ఞానముతోడనే యుపాస
నమును గావింపవలయును.

ఈ యుపాసనము శాస్త్రప్రతిపాదితమగు దేవతానుగ్రహ సంపాదనమునకు
సాధనమగుచుఁ దొలుత భేదదృష్టితో నొప్పుచున్నను గ్రమముగా నుపాసకుని యధి
కారానుగుణముగ దేవతతో నభేదభావము నందింపఁజేయు సామర్థ్యముగలది. కావు
ననే యుపాసనము భేదాభేదరూపమున వెలయుచుండునని మునులు వాక్రుచ్చిరి. ఇట్టి
యుపాసనము శ్రుతియందుఁ గేవల భేదబోధకమగు కర్మకాండమునకును గేవలా
భేదబోధకమగు జ్ఞానకాండమునకును మధ్యస్థానము నలంకరించి కర్మజ్ఞానములకు
సేతురూపమునఁ బ్రకాశించుచు మార్గత్రయమునను బ్రాధాన్యమును వహించి
యున్నది. ఇఁకఁ దృతీయభాగముగా శ్రుతియందుఁ బ్రతిపాదింపఁబడిన జ్ఞానకాండము
అత్యుత్తమమైనను అధికారివై రళ్యముచేతను, విరళాధికారులు తమ చిత్తశుద్ధిగల్గిన
వారగుటచే సూత్రప్రాయముగఁ దెల్పినను గ్రహించు వారలగుటచేతను వేదాంతము
లందుఁ గొలఁదిభాగముల చేతనే ప్రతిపాదింపఁబడుచున్నది. జనులలోఁ బెక్కురు
పురుషార్థత్రయముననే యాసక్తులగుటచే సామాన్యాధికారముగల్గిన వారలనియే చెప్ప
వలయును. కావుననే యట్టివారల కుపయోగించు గ్రంథభాగము కర్మకాండ రూపమున
విపులముగా నొప్పుచున్నది. అంతకంటె సునిశితప్రజ్ఞలయి పురుషార్థత్రయమునే
గాక తురీయ పురుషార్థమును గూడ సాధింపయోగ్యతను బడయుటకుఁ దగుయత్న
మును గావించువారలకు నుపాసన కాండము ప్రతిపాదింపఁబడినది. ఇఁకఁ బూర్వ

కొండ ద్వయానుష్ఠానముచేఁ జిత్తశుద్ధిగల్గి సాధనచతుష్టయ సంపత్తిచేఁ బరిణత ప్రజ్ఞులగు నుత్తమాధికారులకు నీ యాగమశిఖారూపమగు నుపనిషత్కాండము (జ్ఞానకాండము) అనుగ్రహింపఁబడినది.

ఇట్లు వేదమునందలి కాండత్రయమును గేవల పురుషార్థసిద్ధికైయే యను గ్రహింపఁబడినను గాలక్రమమున శ్రౌతమార్గము నవలంబింపఁ జాలనివారలు తత్ఫలములనందుటకై స్మృతులు తంత్రములు వెలయింపఁబడినవి. మధ్యమాధికారులగు జనులీ స్మృతితంత్ర గ్రంథముల ననుసరించియే తమ కర్మ - ఉపాసన - జ్ఞానములను దెలిసికొని తరించుటకుఁదగు నవకాశము కల్పింపఁబడినది. జనులకిట్టి యాదరము స్మృతి తంత్రములయందుఁ గల్గుచుండుటచే వైదికమార్గమునం దాసక్తి లేనివారలకూడఁ దమసిద్ధాంతములను జనులలో వ్యాపింపఁజేయుటకు స్మృతితంత్రముల పేరఁ గొన్ని గ్రంథములను బ్రచురింపఁజేసిరి. కావునఁ బెద్దలు స్మృతి తంత్రములను వైదికములనియు నవైదికములనియు విభజించి వైదికమార్గానుయాయులచే వైదికస్మృతులు, వైదికతంత్రములే యనుసరణీయములుగాని పెరియవిగావని నిర్ణయించిరి. ఇట్టి స్థితిలో వైదిక మార్గరతులు ఏయవి వైదికములో ఏయవి కావో దెలిసికొని తత్తద్గ్రంథములను బ్రామాణ్యముతో గ్రహించుట యవసరము.

మఱియు ధర్మప్రవర్తకులగు నాచార్యులు ధర్మజిజ్ఞాసువులగు జనుల ఉద్ధరణము కొఱకు ఇట్టి కర్మ - ఉపాసన - జ్ఞానబోధకములగు స్మృత్యాదులను జన సామాన్యములందు విశేష ప్రాచుర్యమును గను పురాణాదులయందుఁ గూడ నేదేని యొక ప్రసంగమున నమకూర్చుటయుఁ గలదు. ఇట్టి యత్నమువలన నాయాగ్రంథములు సామాన్యజనులకుఁ గూడ వారల యోగ్యతనుబట్టి విషయావబోధకములగు చున్నవి. కావుననే సూత సంహితయందు రుద్రాధ్యాయము, మహాబారతమున భగవద్గీత, ననత్పుజాతీయము, విష్ణుసహస్రనామము మున్నగునవియు సమకూర్పఁబడియెను.

పై న్యాయము ననుసరించియే బ్రహ్మాండ పురాణాంతర్గతముగ లలితా రహస్యనామములను నుత్తమగ్రంథమును బ్రహ్మర్షులు సమకూర్చిరి. ఈ లలితా రహస్యనామముల విశిష్టతను దెలిసికొనుటకు ముందుగా నీ లలితోపాసనమును గూర్చి కొంచెము దెలిసికొనవలసియున్నది.

అష్టవర్ష దేశీయుఁడగు బాలఁడు వేదవిద్యను గ్రహించుటకుఁదగు చిత్త సంస్కారమునందుటకై వేదసారమగు గాయత్రీవిద్య తొలుత నాతనికిపదేశింపఁ

బడును. ఈ గాయత్రి బ్రహ్మవిద్యయ్యుఁ బసిబాలునికి నుపదేశింపవలసిన
యవసరమున మాతృరూప విద్యాకల్పనముతో నుపదేశింపఁబడును. కావుననే
గాయత్రి రూపకల్పనము ద్యానమున స్త్రీ భావము నందినది. ఈ గాయత్రియే ప్రకట
గుప్త భేదముతో ద్వివిధమగుచున్నది, శాస్త్ర చోదిత విధిని జనకుఁడు తన పుత్రునికి
అష్టవర్ష ప్రాయముననే యుపదేశించు నీ గాయత్రి ప్రకటగాయత్రియనియు, శాస్త్ర
పర్యాలోకనముచే విజ్ఞతా సంపాదనేచ్ఛతో యథావిధి గురూపసదనాదులఁ గావించి
జిజ్ఞాసువు గుర్వనుగ్రహమునంది తన ప్రయత్నముతో నుపదేశమునందు నీ లలితా
విద్యను గుప్తగాయత్రి యనియు సంప్రదాయజ్ఞుల వ్యవహారము. కావున నీ లలితా
విద్య ప్రకట గాయత్రివలె వయస్సుతో సంబంధింపక చిత్త సంస్కారము జిజ్ఞా
సుత్వములతో మాత్రమే సంబంధించియుండును. ఈ విద్య విద్యలలోకెల్ల నుత్తమ
మైనదిగాఁ బ్రశంసింపఁబడుటవలన విద్వానిని “శ్రీవిద్య” యనియుఁ బేర్కొందురు.
అట్లే లలితా పరదేవతోపాసనమునఁ బ్రధాన ప్రతీకమునకు “శ్రీచక్ర” మనియు
నందురు. దీనిని బట్టియే యీ విద్యయొక్క యతిశయము స్పష్టమగుచున్నది. కావుననే
కొన్ని జన్మలనుండి చిత్తశుద్ధి యేర్పడినఁగాని యీ విద్యయం దాసక్తి గలుగదనియు,
శ్రీ విద్యోపాసనము గావించు జన్మమే ద్విజునకుఁ దుదిజన్మమనియు —

“చర మే జన్మని యథా శ్రీవిద్యోపాసనో భవేత్ ।

నామ సాహస్ర పాఠశ్చ తథా చరమజన్మని॥”

అనుస్మృతి వచనము బోధించుచున్నది.

ఇట్టియు తమమగు శ్రీ విద్యోపాసనమునకుఁ బ్రధాన ప్రమాణ గ్రంథము
‘గుణనికా’ రూపమగు శ్రీ లలితా రహస్యనామములే. ఇయ్యవి లోకమున ‘లలితా
సహస్రనామ’ శబ్దముచేఁ బ్రథితములై యున్నవి. లోకమున ‘శత—సహస్ర’ శబ్దము
లన న్నవర్యాయములుగాఁ గూడఁ బ్రసిద్ధి నందుటచే ‘సహస్ర’ శబ్దమునకు సంఖ్యాపరత్వ
మే చెప్పవలయునను వియమము లేదు.

ఉపాసకుని కామనా విశేషమునుబట్టియు భక్త్యతిశయమును బట్టియు అంబికా
శివ విష్ణుగణనాథ సూర్యాయతనములలో నాతని యుపాసనము వరలుచుండును.
ఏయేదేవతలైనను నీ పంచాయతనములయందే యంతర్భవించుచుండురు. మహో
పాసకులగు మహర్షులు తమతమ యభీష్టదేవతోపాసనానుభవముచేఁ గొన్ని కొన్ని
దేవతానామ రహస్యములకు ద్రష్టలై వెలసిరి. వీరలనే యనుకరించుచుఁ గొందఱు
భక్తులగూడఁ దమ యభీష్టదేవతలకు నామపాహస్రములను సంతరించుకొనిరి. ఈ
విధముగా నేటికాలమున సహస్రనామ గ్రంథముల సంఖ్య సహస్రసాధికమే కాఁజొచ్చి

నది. ఏదియెట్లున్నను అవ్యావి ప్రసక్తితో మనకుఁబనిలేదు. ప్రాచీన ఋషి దృష్టము లను మాత్రమే మనముపరిశీలించము. ఇయ్యవి శివ - విష్ణు - (రామ - కృష్ణ - హయ గ్రీవ) గణపతి - అంబికా - (లక్ష్మీ - సరస్వతీ) సూర్యాదిదేవతా సహస్రనామ రూప ములతోఁ బెక్కులు గలవు. వీని యన్నింటిలోను బ్రకృతమగు 'లలితారహస్యనామ స్తోత్రము' ఉత్తమోత్తమమైనదని చెప్పవలయును. ఈ ప్రశస్తి 'వ్రతానామ త్తమం వ్రతం' అను స్తుతివంటిది మాత్రముగాదు. ఏలయనఁగా మిగిలిన సహస్రనామముల లోని పదములన్నియు తత్తద్దేవతానామ పర్యాయములు, దేవతా సామాన్యరూపబోధక ములు, దేవతా విజయనాచకములు భక్తానుగ్రహ ప్రతిపాదకములే యగుచున్నవి. కాని యీ లలితారహస్యనామము లట్లుగాక 'శ్రీమాతా' యను తొలినామము మొదలు 'శ్రీశివాశివశక్త్యైక్య రూపిణీ-లలితాంబికా' యను తుదినామమువఱకును గంభీర బహు రహస్యార్థ భావములతో వెలయుచు వ్యర్థమగు పదముగాని వర్ణముగాని యెందును గానఁబడక సూత్రకైలితోఁ బ్రకాశించుచున్నవి. ఒక్కొక్కవామము ఒక్కొక్క మహాభాష్యమున కర్హమై యొప్పును. ఈ నామ గంభీర్యమును బరిశీలించినచో వాస్తవముగా వాగ్దేవతలు జగదధిష్ఠాత్రీయగు పరదేవత నెట్లు స్తుతింపవలయునో యట్లే స్తుతించినవని విద్వాంసులకుఁ దోచును. ప్రతి పదముగూడ సామాన్య జనావ బోధ్యమగు వాచ్యార్థమునేకాక - లక్ష్మీ - వ్యంగ్యార్థములను బహుభంగుల బోధించు చుండును. యథార్థమును దెలియఁ జెప్పవలయునన్నచో వేద చతుష్టయమునందును దెలియఁ జెప్పఁబడిన విషయజాతమునంతను సంగ్రహరూపమున సార్థమగు నూట యెనుబదిరెండు శ్లోకములతో వాగ్దేవతలు గానముచేసినవి. అట్టియద్భుతమగు దర్శనము వాగ్దేవతలకే చెల్లినది. అదిసామాన్యులకు ఎంతమాత్రము అలవిగాదు. కావుననే ఈ నామసాహస్ర పాఠమును గావించినవాఁడు అజన్మమునే తన తుదిజన్మము గాఁ జేసికొనఁజాలునని అనఁగా ముక్తుఁడగునని "నామసాహస్రపాఠశ్చతథా చరమ జన్మని" అని పూర్వము చెప్పఁబడినది.

ఇందు శ్రీ పరదేవతా ప్రతీకమగు శ్రీ చక్రస్వరూపము తచ్చక్ర విలేఖన క్రమము ననుసరించి సూచింపఁబడినది. ఉపాసనక్రమమునకు అవశ్యోపాదేయమగు యోగమార్గానుసారముగ షట్చక్ర భేదముద్వారా సహస్రారప్రాప్తి కుండలినీప్రసారము - సుషుమ్నా మార్గగమనోపాయము - మున్నగు రహస్యములు వ్యంగ్యముగాఁ గీర్తింపఁబడినవి. అట్లే గర్భోత్పత్తి, గర్భావస్థలు - దానికి వలయు నాహారాది వియమములు సూచింపఁబడినవి. శ్రీ చక్రార్చన క్రమము దెలుపఁబడినది. బహువిధ ఫలసాధకములగు మంత్రములు ఫలసాధన ప్రక్రియగూడఁ గీర్తింపఁబడెను. ఇట్టి

నానావిధ లౌకిక ఫలప్రాపకములగు మంత్ర తంత్రములను బహుభంగులఁ దెల్పి
యవ్వాని కనురూపములగు దేవతా స్వరూపమును గూడ - సూచించుచుఁ దుదిని
పరదేవతయొక్క వాస్తవ రూపమును నిరూపించెను. ఈ నిరూపణమునుబట్టియే
శ్రీ లలితాదేవియొక్క నిజరూపము మనకు సుస్పష్టమగును. దేవతా నిజరూప
మును మనము గుర్తెలుంగక తదుపాసనమున నెన్నడును బ్రవర్తింపఁగూడదు.
కావున నుపాస్యదేవత యొక్క వాస్తవ రూపమును దౌఢత దెలిసికొనవలయును.
సామాన్యముగ లోకమున శ్రీదేవీ నిజరూపము స్త్రీరూపమనియుఁ గావున దదుపాస
నము 'స్త్రీవిద్య' యనియు నొక ప్రతీతి గలదు. రహస్యనామములయందు శ్రీదేవి
జగదుత్పత్తి స్థితిలయ కారణము ఉపనిషద్వేద్యమునగు పరబ్రహ్మముగాఁ జెప్పఁ
బడియెను. "శ్రుతిసీమంత సిందూరీకృత పాదాబ్జదూళికా, సకలాగమ సందోహశుక్తి
సంపుటమౌక్తికా, సర్వోపనిషదుద్బుష్టా, సర్వవేదాంతసంవేద్యా, సచ్చిదానందరూపిణీ,
చిత్తిః, తత్పదలక్ష్మ్యర్థా, చిదేకరసరూపిణీ, నామరూప వివర్జితా, సృష్టికర్త్రీ బ్రహ్మ
రూపా, గోప్త్రీ గోవిందరూపిణీ, సంహారిణీ రుద్రరూపా, తత్త్వమయీ, తత్త్వ
మర్థస్వరూపిణీ, విర్లేపా నిర్మలా, నిరుపాది, ర్నిరీశ్వరా, గాయత్రీ, వ్యాహృతిః
సంధ్యా, ద్విజబృంద నిషేవితా" మున్నగు నామజాతము శ్రీదేవీ నిజరూపమును
వేదవేద్యత్వమును బేర్కొనుచున్నది. దీనినిబట్టి రహస్యనామములందు వినఁబడు
"మహాదేవీ, భవానీ, మహాత్రిపురసుందరీ, మహాకామేశనయన కుముదాహ్లాద
కౌముదీ, మహాకామేశ మహిషీ మున్నగు స్త్రీ రూపతా ప్రతిపాదక నామములకు
బృహదారణ్యక ప్రతిపాదితమైన సృష్టి ప్రతిపాదక వాక్యములనుదిలకించి యవ్వానిని
బట్టి యర్థమును దెలుపవలయును. అందు -

"ఆత్మైవాగ్ర ఆసీత్పురుషవిదః సోఽనువీక్ష్య నాన్యదాత్మనోఽపశ్యత్,
సోఽహమస్మిత్యగ్రేవ్యాహరత్ - ననై నై వ రేమే, తస్మాద్దేవైకో నై వరమతే, స ద్వి
తీయమైచ్ఛత్, సహైతావానాస, యథా స్త్రీ పుమాంసౌ సంపరిష్వక్తౌ, స ఇమమే
వాత్మానం ద్వేధాఽపాతయత్' తతః పతిశ్చపత్నీచా భవతాం తస్మాదిదమర్థ బృగళ
మివస్యః"

(బృహ. 1-4-1, 3)

దీనినిబట్టి జగత్కారణమగు బ్రహ్మమే స్త్రీ స్వంభావముల నందినట్లు తెలియు
చున్నది. ఇట్టి ప్రథమస్థితికి మనోహరమగు రూపకల్పనమును గావించి శాస్త్రము
దంపతి భావముతో బ్రహ్మరూపమును వర్ణించెను. కావుననే శిష్టులు

"స్త్రీరూపం వాస్మరే ద్వేపిం పుంజాపంనా విచింతయేత్ ।

అథవా నిష్కలం ధ్యాయేత్ సచ్చిదానంద రూపిణీమ్"

అని వాక్రుచ్చిరి.

పైని నిరూపించిన విషయమునుబట్టి శ్రీదేవి వాస్తవరూపము శ్రీ మాత్ర రూపముగాదనియు, దద్విద్య సకలోపనిషదుద్బుష్టమగు బ్రహ్మవిద్యయే యనియు, శ్రీ విద్యోపాసనము వైదికమేగాని శుద్ధతాంత్రిక మెంతమాత్రముగాదనియు మనము దెలియవలయును. కావుననే వైదికధర్మప్రవర్తకులగు శ్రీ శంకరభగవత్పాదులవారు తాము నెలకొల్పిన పీఠచతుష్టయమునందును పరదేవతాప్రతీకములగు శ్రీచక్రములను బ్రతిష్ఠించి శ్రీవిద్యను బ్రవర్తింపజేసిరి. ఇయ్యదియే యవైదికమగుచో నట్టి కార్యమును వారలొనర్తురా ?

అగ్నిస్వరూపుడగు సూర్యుని నుండి ప్రత్యక్షముగా మనము అగ్నిని పొందఁ జాలనపుడు, విమర్శదర్పణమును (భూతద్దమును) మధ్యజేసి మనమగ్నిని సంపాదించిన విధమున సాక్షాద్వేదమునుండి మనమొక యర్థమును సంపాదించలేనియపుడు తదనుసారి స్మృతులవలననో తంత్రములవలననో యా యర్థమును సంపాదించవలయును. అంతమాత్రమున నావిద్య అవైదికమనియు, గేవల తాంత్రికమనియు జెప్పఁ గూడదు. శ్రీవిద్య వైదికమే.

కర్మాచరణమున వాచికమగు మంత్రోచ్ఛారణముతోఁ గూడిన దైహికక్రియ యెట్టి ప్రధానస్థానము నాక్రమించునో యట్లే యుపాసనమునందు వాచికమగు మంత్రోచ్ఛారణముతోఁ గూడిన మానసిక క్రియ యట్టి ప్రధానస్థానము నాక్రమించును. ఇయ్యది జ్ఞానమునకు సన్నిహితమగుటచే దేవతాస్వరూప స్వభావాదికమును అవిరతము శుద్ధచిత్తముతో మననము చేయవలసిన యావశ్యకత యెంతేనియుఁ గలదు. వాఙ్మయమున మననమున కుపయోగించు రచనాపద్ధతులు రెండు మాత్రమే భారతీయులచే నంగీకరింపఁబడినవి. అవి 1 పద్యరచనము, 2 సూత్రరచనము. ఈ రెండింటిలో విషయ విమర్శనము ప్రధానముగాఁగల శాస్త్రములకు సూత్ర రూపము, స్తుతిరూపమున నెల్లప్పుడు స్వరూప స్వభావాదుల నవగతము గావించు కొని తద్భావ భావితులగునట్లు స్తుతించుకొనుటకు పద్యరూపము (ఛందోరూపము) గ్రహింపఁబడినవి. కావుననే దేవతాస్తుతులన్నియు ఛందోబద్ధములుగాను, దర్శనాదులు సూత్రరూపములుగాను వెలయుచున్నవి. సామాన్యముగాఁ బ్రాచీనులు ఈ స్తుతుల నన్నింటిని గీర్వాణవాణీయందే వెలియించిరి. అద్దానియందు గాంధీర్యమును నొక విశిష్ట ధర్మముండుటచే బహువిధములగు నర్థములను ననేకరీతులఁ దెలుపుటకుఁ దగు నవకాశముగలదు. కాని కాలక్రమమున జనసామాన్యమున కాభాష యర్థముగాక స్తుతుల కుద్దేశింపఁబడిన ఫలమును జనులు పొందలేకపోవుటచేఁ బ్రతిదేశమునందును

దేశభాషలయందే యా గీర్వాణస్తుతులకుఁ బరివర్తనములు వెలువడఁ జొచ్చినవి. ఈ పరివర్తనములన్నియు వచనవివరణము రూపముననేయున్నవి. అలిత రహస్య నామములకుఁ గూడఁ బెక్కులు వచనరూప వివరణములున్నవి.

తల్లివిన్ని :

మిగిలిన నామహాస్ర స్తుతులెట్లున్నను భారతవర్షమున ఈ అలితరహస్య నామ స్తుతిమాత్రము అర్థగాంభీర్యమున నేమి విషయ ప్రాశస్త్యముననేమి రచనా సౌందర్యముననేమి ఆత్యుత్తమ స్థానము నందినట్లు పూర్వమే నిరూపించితినిగదా! ఇయ్యది వాగ్దేవీ గానరూపస్తుతి కావున ఇది “వేదానాం సామవేదోఽస్మి” యను భగవత్స్మృతిచే భగవద్రూపముగానెన్నఁబడు సామశాఖకు సంబంధించిన యామ్నాయ మని సంప్రదాయ ప్రవర్తకాచార్యుల యాశయము. అట్లుగుటచే నియ్యది దేశ భాషలందుఁ గూడ గానయోగ్యమగు ఛందోబద్ధమే యగుటలెస్స. కాని యట్టివి మాత్ర మింతకుముందున్నట్లు కానరాదు. ఈ స్తుతికి వైకృతములయందు గాన యోగ్యముగఁ దొలుత నవతరించిన గ్రంథ మియ్యదియే. శ్రీ వాగ్దేవతా పరావతార రూపులు మహాభక్త శేఖరులు గానవిద్యానిధులు హరికథా పితామహులు గీర్వాణా ద్యష్ట భాషాతత్త్వవిదులు సకలశాస్త్ర రహస్యకోవిదులు సర్వతంత్రస్వతంత్రులునగు శ్రీ మజ్జాడాదిభట్ట నారాయణదాసుగారు ఇద్దానిని “తల్లివిన్ని” యనుపేరఁ దెలుఁగు లోనికిఁ దెచ్చుట తెనుఁగువారికి వెలుఁగు చూపుటయే యని చెప్పవలయును. ఇయ్యది తెలుఁగునాడు భాగ్యము. సకల మోక్షమార్గములను బాగుగా నెఱిఁగి యవ్వా నిని అనవతరము ప్రచారము గావించి భారతీయ జనోద్ధరణమునకుఁ దనజీవితము నంకితము గావించిన శ్రీ దాసవర్యులు సంపూర్ణానుభవమును గడించి తమ యశీతి తమవర్షమున నీ రహస్యనామమును జేతఁ బట్టుటలోనే యిద్దాని యతిశయము వ్యక్త మగుచున్నది. దానినిబట్టియే వారి దృష్టిలో నీ రహస్య నామస్తుతి కెట్టి స్థానము గలదో మన మూహించుకొనవచ్చును. వారి యీ రచనమును బరిశీలించినచో సకల పురుషార్థములను గలుగఁజేయు సామర్థ్యము ఈ రహస్యనామస్తుతికి మాత్రమే గలదని శ్రీ దాసుగారి హృదయమను నభిప్రాయము మనకుఁ గలుగకమానదు. వాఙ్మతమ జగజ్జ్యోతి యందు “కన్నతల్లీ, ఆదిశక్తీ, బాలత్రిపురసుందరీ, తెలిసీ తెలియని నరపశువును నేను, సర్వజగదుపకారముగా హాయిగా నూతేండ్లు నన్నుఁ బెంచుము. ధర్మమార్గమునుండి నన్ను జారిపోనీకు మోజగన్మాతా” యని జగద్ధాత్రిని వేడుకొనినారు. మహాభక్తవతంసులగు శ్రీ దాసుగారి పవిత్రకృతి

వలనఁ దీర్ఘలయి, వారు అర్థజ్ఞానరహితులకుఁ బారాయణఫలమును అర్థవేత్తలకు
మననానుకూల్యమును సమకూర్చి తరింపఁ జేసినారనుటలో లవంత యేనియు సతిశ
యోక్తి లేదు. ప్రతి నామము తుదిఁగూడఁ దత్తన్నామసంకీర్తన ఫలవిశేషమును
జేర్కొనుటలోనే యీ గ్రంథము ఒక రూపమున శ్రీ దేవీ నామస్తుతికి భాష్యమాయని
పించును. మంత్రార్థజ్ఞానమనఁగా మంత్రప్రయోజనజ్ఞానమనిగూడ శిష్టవ్యాఖ్యగలదు.
అట్టి యాశయముతోడనే శ్రీ దాసుగారు నామప్రయోజనమును దుదియందుఁ
జేర్కొనుట. యియ్యది యీ గ్రంథమునకుఁ గల విశిష్టత.

ఈ గ్రంథము శ్రీ దాసుగారిచే అచ్చ తెలుఁగునందుఁ గీర్తింపబడినది.
సహజముగ వారికి అచ్చ తెలుఁగనిన నెనలేని యభిరుచి. తాము గీర్వాణభాషయందుఁ
జిన్ననాటినుండి బహుగ్రంథములను సంతరించియుఁ దనకు హృదయము మాత్రము
అచ్చ తెలుగునందేయని —

“మొలక లేఁతఁడనము తలిరుల నవకంబు
మొగ్గసోగఁడనము పూవుఁదావి
తేనె తీయఁడనము తెన్నునకేగాక
పరుష సంస్కృతాఖ్య భాషకేది”

అని నుడువుచుఁ దమ యీ పద్యమునందే తెలుఁగు సౌకుమార్యమును సంస్కృత
భాషాకాఠిన్యమును దెలిపినారు. ఈ యభిప్రాయమిట్లున్నను దాము తమ ప్రధాన
గ్రంథములను దెలుఁగులోనే వ్రాయుటకు హేతువు ప్రతిజ్ఞారూపముతో నిట్లు
వాక్రచిరి.

“తెలుఁగువారలకు న్నేట తెల్లముగను
దెలుఁగులో నెల్ల విద్వలఁ దెలుప నెంత
అన్నివిధముల ననుఁగాంచు నాండ్రదేశ
మునకు నాయచ్చి యున్నయప్పనముఁ దీర్తు”

దీనివలన శ్రీ దాసుగారి దేశభక్తి, స్వదేశీయులయందుఁగల గాఢమగు
ప్రేమయుఁ దెల్లమగుచున్నవి. ఇట్టి తమ యభిప్రాయమునే ఈ గ్రంథాదియందు
‘తల్లివిన్నికుదురు’న సంప్రదాయానుసారముగఁ దా నీవివరణమును వ్రాయుచున్నా
ననియు నా వ్రాతగూడఁ దెలుఁగుజాతి పద్దెములలోనే యచ్చ తెలుఁగునందే
వ్రాయుదుననియు అట్లు వ్రాయుటయే న్యాయమనియుఁ దమ హృదయమును
వెల్లడించిరి —

“అన్నిటికిన్ గతమా గట్టుపట్టి,
 వేయి పేర్లకు వరుస వివరమొనర్తు,
 మాటకూర్పులఁ దగుమట్టు లేర్పర్తు
 వంచ చెండఁడు చెప్పన్ దోడిదల్చి
 టీకలొ నుడువు రెట్టింపను పేర
 తొల్లింటి చమవర్ణ త్రోవఁ ద్రొక్కదను
 పగడ నాటుతెలుఁగు పల్కే పల్కెద.
 ఎల్లనుడువలకుఁ దెల్ల మేటిమాట,
 అని చాటిచెప్పెద నందఱ కిటుల”.

సామాన్యముగ ఉత్తమ గ్రంథములను అర్థజ్ఞానపూర్వముగఁ బఠించుచు విషయమును మననము జేసికొనువారలు చాల యరుదు. అట్టి యుత్తమాధికారులు పరిపూర్ణఫలము నందఁగలరు. అయినను సామాన్యులుగూడ నుత్తమగ్రంథమును జదువవలసినదే. అట్టివారికి సంపూర్ణఫలము లభింపకపోయినను బారాయణఫలము లభింపకపోదు. ఈ యభిప్రాయమునే శ్రీ దాసుగారు ఇట్లు నుడివిరి.

“వేల్పునుడుల తల్లి వెయి పేర్లుదెలిసి - వినికి సలుపుఁదగు విన్నాణి యెవఁడొ”
 తొలిపలుకులనోట దొర్లించినంత - కోరిక లీడేర్చు గుబ్బిలి పట్టి
 తెలుగంట్లనుడిగాని తెల్గునన్నాని, తనుఁగొల్చువారి న తల్లి కాపాడు.
 వెలితిప్పటెంకి వేపేర్ల వినకరి, పొగడు డింగరుల కప్పుడు లోటురాదు.”

కావున సర్థము దెలిసినను తెలియకపోయినను శ్రీ మాతృనామముల నెల్లప్పుడును గీర్తింపవలయును. శ్రుతిరూపమగు మూలనామములను జదువ సాధికారము లేనివారలకు ఈ నామములు సర్వధా సముపాదేయములై యివ్వవివలననే తత్ఫలము నందవచ్చునను విషయముగూడ వేఱఁజెప్పబనిలేదు. ఈ విషయము స్తుతిరూపముననొప్పు వీనికేగాక మూలభూతములగు మంత్రములకుఁగూడ వర్తింతును. దేవభాషతోనొప్పు మంత్రరూపములు ఎట్లు ఫలప్రాప్తకములగుచున్నవో యట్లే దేశభాషలతోనొప్పు శాఖరమంత్రములుగూడ ఫలప్రాప్తకములగుచున్నవి. కావున దేశభాషతోనొప్పుచున్నంతమాత్రాన మంత్రఫలము సిద్ధింపదేమో యను సంశయము నందనక్కఱలేదు. శ్రీ దాసుగారు చెప్పిన- “తెలుగంట్లనుడిగాని తెల్గునన్నాని, తనుఁగొల్చువారి న తల్లి కాపాడు” అను వచనమున కర్థ మియ్యదియే.

ప్రధాన సామయిక ధర్మము :

శ్రీ విద్యాదీక్షయందు నాచార్యుడు దీక్షితుడగు శిష్యునకుఁ గొన్ని ధర్మముల నుపదేశించును. అవ్వనినే “సామయిక ధర్మములని” యందురు. అందు - “స్త్రీ సామాన్యే దేవతాబుద్ధిః - జాయాంవినా” అనునది ప్రధాన సామాన్య ధర్మము. అట్టి యుత్తమధర్మమును విశేషవివరణముతో శ్రీ దాసుగారిట్లు వివరించి సంప్రదాయ ధర్మమును లోకమునకు నెఱుకపఱచిరి.

“ఆడు దేనికనుగా నగపట్టు వేళువు,
పొలఁతులకెల్ల వేళువుదు నల్పవలయు,
మగువ నేఁ చెడువాఁడు మగవాఁడుగాఁడు.”
“లేమలు కినియ నల్లెదరు వేళుపులు
చెలువలలరఁదని నెదరు జేజేలు”

ఈ యాశయమునే మనువుగూడ.

“యత్రనార్యస్తు పూజ్యస్తే రమస్తే తత్రదేవతాః ।
యత్రైతాస్తున పూజ్యస్తేసర్వాస్తత్రా పతాఃక్రియాః (మను. 3-56)
తస్మాదేతాః సదాపూజ్యా. భూషణాచ్చాదనాశనైః
భూతికామైర్నరైర్నిత్యం సంస్కారేషాత్సవేషువ ॥ (మను. 3-59)

సత్యమే, “కలకంఠి కంటికన్నీరొలుక నిరియింట నుండనొల్లదు” గదా!
భారతీయులు స్త్రీయందెట్టి యాదరమును బ్రదర్శించిరో దీనిని బట్టి మనము
గ్రహింపఁగలము.

“మాతృదేవోఽవ” (తైత్తిరీయ) యనెడి ఉపనిషత్సూక్తికిని “శ్రీమాత”
యను రిహస్యనామ ప్రాథమ్యమునకును భాష్యప్రాయముగాఁ దమ యుపోద్ఘాతమున
విట్లు పేర్కొనిరి.

“పిల్లలయెడఁ గన్నతల్లికన్నఁ బైవారికిఁ గూర్చి యంతగానుండదు కనుక
నోజగా వింగినేల దిన్నులన్నియు న్దనముటకై దాఁబుట్టించి పెంచి తనలోఁ జేర్చు
కొనఁగల్గిన చేపయే తల్లియన నొప్పునని తెలిసిన తొల్లింటి పెద్దలు కన్నతల్లినే
వేల్పుఁగా గొల్వఁజొచ్చిరి”.

“అడుకూఁతుళ్ళే మందిలోనెల్ల నిండుకుండలుకన్న తల్లులు. కనికరము
ఓర్పుగలవారలాడువారల స్మగవారలన్నాడఁ దమ కడుపునఁ బడినెలలు మోసి కని

చతుష్టయసంపద గలవాడే బ్రహ్మవిద్యాధికారి-కావుననే బృహదారణ్యకమున యాజ్ఞ
వల్క్యమహర్షి జనకున కుపదేశమును గావించుచు నాతని గుణశీలముల నిట్లు
పేర్కొనెను.

“తస్మాదేవం విచ్ఛాంతోదాంత ఉపరత స్తితిక్షు స్సమాహితో భూత్వా ఆత్మ
నేవాత్మానం పశ్యతి, సర్వమాత్మానం పశ్యతి, నై నం పాపాతరతి, విపాపో విరణోఽ
విచిత్తో బ్రాహ్మణో భవతి, ఏష బ్రహ్మలోకః సమ్రాట్” (బృ. 4-4-23)

దీనినిబట్టి యీ శ్రీ విద్యోపనిషత్తుగాఁ జెప్పఁబడు నీ రహస్యనామములయం
దధికారి, పై బ్రహ్మవిద్యాధికారియే యనియు శ్రీవిద్య యనఁగా బ్రహ్మవిద్యయే
యనియు శ్రీ దాసుగారు నిర్వచించినట్లు స్పష్టమగుచున్నది.

గ్రంథరచనాపద్ధతి :

శ్రీ దాసుగారు ప్రతినామమునకును దొలుత అర్థమును తరువాత నద్దాని వివ
రణమును ఫలమును వివరించుచుఁ దమ వివరణ గ్రంథమును రచించిరి. మచ్చు
నకు; దుర్గా (191 నామము) శబ్దార్థ విరూపణమున—

“ఇడుమలార్చినవారికే చిక్కు వేలువి,
ఎప్పటికి న్దొమ్మిదేండ్లయీడు చెలి,
పరుతపర్వ ముచ్చటలూరుపడచు,
కాల్దొక్కు కానిముగతిమెట్టబొట్టె,
మగవానినెఱుఁగదామల దొరపిల్ల,
ఆద, నేత, నుడుల కందనియంతు,
ఆల్మగల్ దానెయా నా గట్టుపట్టి,
వరవుఁగోటవలెఁ గాపాడెడు వేలువి”

ఇందుఁ దొలుత యౌగికార్థ వివరణముతోపాటు ఆగమమున ‘దుర్గా’ నామ
మెంత వయసుగల కన్యకకుఁ జెప్పఁబడినదో, యట్టి విశేషము, ఆ దేవతాస్వభా
వము, అట్టి విశేషములతో దుర్గాదేవ్యుపాసనమును గావించువానికిఁ గలుగు ఫలము
గూడఁ దెలుపఁబడినవి.

‘త్రిస్తా’ యను (874) నామార్థ ప్రదర్శన ప్రసంగమున—

“మూఁడు లెక్కలనిల్చు ముద్దులగుమ్మ, ముచ్చోట్లు, చదువులు మూఁడు ముత్తెగలు
దారులు ముచ్చయై దారలు మూఁడు, కోర్కెలుతివ వెలుగులు మూఁడు మేళ్లు

మూఁడు పాడులు మూఁడు మూఁడు పలుకులు, దొసగులు మూఁడు బ్రతుకు తీర్లు మూఁడు
తరుణము ల్కూడేడు తరువీరువంచ, కొలతలు మూఁడెటుకువలు మూఁడిటుల
బలుమూళ్ళ నిల్వగున్వలిట్టు వట్టి, గుండని ముత్తైఱగుల నేలువేల్పు”

ఇట్లుగమానుసారముగ నర్థమును బెక్కునామములకు వివరించియు విశేషించి
బహుభంగుల నర్థమును వివరింపవలసిన గంభీరములగు కొన్ని చోటులయందు
నాయర్థము సంప్రదాయ రహస్యమగుటచే గురుముఖైకవేద్యమే యను దలంపుతోఁ
గాఁబోలు అట విశేషించి యర్థమును వివరింపలేదు. కావుననే “శ్రీమద్వాగ్భవకూ
పైక స్వరూపముఖ పంకజా, కంఠాధః కటిపర్యంత మధ్యకూట స్వరూపిణీ, శక్తి
కూపైకతాపన్న కట్యధోభాగధారిణీ; ప్రతి పన్నుఖ్యరాకాంత తిథిమండల పూజితా,
గురుమండలరూపిణీ”, మున్నగు నామరహస్యములను లఘువుగానే నిరూపించిరి.
ఇందుఁ గతిపయ నామార్థ వివరణ ప్రసంగమున భాస్కరరాయ నిరూపితమగు
వామాచారమును శ్రీ దాసుగారు కీర్తించినను అయ్యది ద్విజేతర విషయమే యని
వారి యభిప్రాయము. కానిచో అధికార నిరూపణమున వారుదెల్పిన “త్రాగక,
నంజుడు దినక” అను ప్రధానలక్షణములు విరోధించునుగదా!

ఇట్టి స్తుతిగ్రంథము గానానురూపమగుటజేసి శ్రీ దాసుగారు తమ వివరణ
గ్రంథమునకు దేశీయచ్ఛందమగు మంజరీ ద్విపదను ‘చెండు’ అనుపేరఁ బరిగ్ర
హించిరి. దేశీయచ్ఛందములలో ద్విపద గానానుకూలమైన దను విషయము వేఱఁ
జెప్పఁబనిలేదు. సామాన్య ద్విపదకును మంజరీ ద్విపదకును గణములలో భేదము
లేక పోయినను బ్రాసనియమము మాత్రమీ మంజరీ ద్విపదకు లేదని ఇట్లు చెప్పఁ
బడియె —

“శక్రత్రయంబును సవితృండు పాద
విక్రీడితులు మృదు ద్విపదికి నెపుడు
వలియుఁబ్రాసంబును వలయు దీనికిని
వలదు ప్రాసంబుండ్రు వరుస మంజరికి”

(కావ్యాలంకార సంగ్రహ)

ఇందు హెచ్చుగాఁ జెండ్లు వాడఁబడినను అటనట గీతపద్యములు సీసపాద
ములు కందములుగూడఁ గీర్తింపఁబడినవి.

ఇట్లు దాసుగారు శ్రీదేవీరహస్య నామములకుఁ దమ తెలుగువారల నుద్దేశించి
యవ్వారలకు మహోపకారము గల్గునట్లు వివరణమును వ్రాసియుఁ దమ గ్రంథము
అచ్చ తెలుగులో నుండుటచేతను, అయ్యది ఆంధ్రులకందఱకును సుగమము కాక

పోవుటను గ్రహించి అవ్వారల కుపయోగపడునట్లు దీని కనుబంధముగ నొక ప్రతిపదార్థ సూచికనుగూడ సంతరించిరి. అచ్చాంధ్రాభినివిష్ట చేతస్కు లగుటచే వివృతార్థముగూడ నాటుతెలుగుననే వెలయుటచే జిజ్ఞాసువులు కొంత శ్రద్ధాతత్పరత నగపఱుపవలసి యున్నది.

కష్టించియైనను దల్లి విన్నిని బారాయణముసేయు తమసాటి తెలుగు ప్రజ లకు ఆమహాభాగుడు కోరిన ఫలము—

“నాయీవ్రాత నాతోటిసాటి వారలకు మేలుచేకూర్చు గావుతమని తల్లి వేయు పేర్లవిన్ని నిల్లే నాటుతెలుగున నాయీ యెనుబదియెండ్ల యీడున వ్రాయించిన నాయిలవేల్పు నన్ను న్నామంచి చదువరు లన్దగు కోరికలొసంగి కోరినన్నేండ్లు హాయిగా బ్రతికించి తనయందెల్ల రికిని నమ్మిక హెచ్చించి యీమేనులతోనే తనలో జేర్చుకొనుగాక” అని.

ఇట్లుపాసన విషయమునఁ బ్రధాన ప్రమాణముగు శ్రీదేవీరహస్య నామ గ్రంథమునకుఁ దనసాటి యాంధ్రుల నుద్ధరించి తరింపఁ జేయుటకై మనోహరముగు వివరణమును రచించి యనుగ్రహించిన తాము నాటుతెలుగులో నీస్తుతిని వ్రాయు టకుఁ దగు హేతువులను అద్దానివలనఁ దెలుగువారలకుఁ గలుగు విశేషఫలమును ఎంతయో విషయముతో పరదేవతకు విపులముగఁ దమ “కుదురు”లో వివేదించుకొని నారు. కావున ఆవిషయములు ఈనావ్రాతలో సూత్రప్రాయముగనే పేర్కొనఁ బడినవి.

ఇట్లు సాటివారలకై తమ వార్ధకమునందు మిక్కిలి పాటుపడిన శ్రీదాసుగారు ఆంధ్రుల కందఱకును బరమపూజ్యులు. వారనుగ్రహించిన ఈ “తల్లివిన్ని”ని దెలుగువారందఱును బ్రమాణభావముతో గ్రహించి దేశమునందెల్లయెడల నీవవిత్ర గ్రంథమును బ్రవర్తింపఁజేసి తాము దన్యులై తోడివారలను దన్యులనుగాఁ జేసినప్పుడే శ్రీదాసుగారి యాశయము నెరవేరును.

ఇట్టి సకల జనోద్ధారకమగు నుత్తమ గ్రంథమును నేటికాలమునఁ బ్రకటిం చుట యెంత యావశ్యకమో యంత దుశ్శకము గూడ నగుచున్నది. హేతువు-గ్రంథ ముద్రణసాధనము లన్నియు అందరాని యాకసము నంటుటయే. ఇట్టిసమయమున గుంటూరు వణిగ్వరులు అనవరత శ్రీదేవీద్యాని జపార్చన పరిపూత కరణత్రయులు సుప్రతిష్ఠిత శారదాయతనులు వదాన్యవతంసులు నగు శ్రీ పోలిపెట్టి పోమసుందర తనూభవులు శ్రీ సీతారామాంజనేయసహోదరులు ఈపావన కృత్య నిర్వహణమును

సిద్ధసంకల్పలై సంపూర్ణహృదయముతోఁ దమడిగా గ్రహించి సంపూర్ణద్రవ్య సాహాయ్యము నందఁజేసిరని తెల్పుటకుఁ బరమానందము నందుచు ఇట్టి యుత్తమ భక్తులను చంద్రకళావతంస యగు నా చల్లనితల్లి తన చల్లని చూపుతోఁగొంచి సకల శ్రేయముల నొసంగుచు సంతతముగాఁ గావుతమని యాశాసించుచున్నాను.

శ్రీ నారాయణచరణోద్భవ, శాస్త్ర కావ్య విమర్శాత్మక త్రిపథగయునగు నీ పవిత్ర నారస్వతవాహినిని లోకమున నందఱును బ్రయోజనమునందున ట్లవతరింపఁ జేయుటకు దృఢదీక్ష వహించి యెన్ని యంతరాయములనైన సరకుఁగొనక కృత కృత్యులైన యపరభగీరథులు శ్రీ కణ్ణ ఈశ్వరరావుగారు, ప్రత్యగ్ర పరికల్పనా ప్రతిభా సమంచితులు నారాయణదాస వాఙ్మయామ్నాయాపరసాత్యవతేయులును నగు మహాకవి, మధురనరస్వతి శ్రీ ఆచార్య యస్వీ జోగారావు, M. A., Ph. D. గారును నన్నీ పవిత్ర సంపాదకతాకృతికిఁ బ్రోత్సహించి ప్రయోజక ర్తృత్వము నందుటచే సుధాసారాభివర్షిణి యగు నా జగద్ధాత్రి యనుగ్రహమునకు భాజనులగుచున్నారని తెల్పుట సిద్ధవ్యాహారము.

గ్రంథము వింత సుష్టుగా శ్రద్ధతో ముద్రించి భక్తలోకమున కందించిన 'వెల్ కం ప్రిన్టు మేనేజింగ్ డై రెక్టరు' శ్రీ పి. రామకృష్ణమూర్తిగారుకూడ శ్రీదేవీ ప్రసన్న కటాక్ష వీక్షణి పాత్రములగుచున్నారనుట పునరుక్తప్రాయమే.

స్వస్యస్తు.

తెనుగు రవ

శ్రీమద్భూతభాగవత, శీవ, బ్రహ్మ, ఆత్మ, తత్త్వ, విశిష్టాద్వైత,
విచారాది గ్రంథకర్త

శ్రీ మిన్నికంటి గురునాథశర్మ

గుంటూరు

శ్రీమదజ్ఞానాదిభట్ట నారాయణదాసు తెనుగుబిడ్డ. నాటుతెనుగుబిడ్డ. పెరిమల తెనుగుబిడ్డ. ఆతల్లిబిడ్డల కొక్కరిపై నొక్కరికి నెక్కొన్న మక్కువ పెక్కువల రెక్కడ నెక్కెముగాదు. తెనుగున్న దెనుగా? కలితీలేని తెనుగు. నాటు తెనుగు. తెలుగున్న, తిమ్మన్న మున్నగు మున్నున్న కై సరులు అంకునుడిమార్పులను, పెరనాడు పల్కలను, గల్పకొని బుల్పపొల్పన దెనుగువహుల సల్పిరిగాని, నాటుతెనుగు తేటమాటలతో నిబ్బరముగా గబ్బములల్ల నొల్లరైరి. వారి పేదయాదలో నంతయీదు దిటము లేదనవలె. మఱి మన నారన్న యడియరియో జబ్బచఱచి పని ముంగిటికుటికి యెల్లచట్టముల, నెల్లమినుకుల, ప్రాబల్కు తల మిన్నలనై తము తేటనాటుతెనుగు మాటమూటలతో నవారిగా నవారి సేసిరి. దినుసులలోగాని, సరకుల వంతులలోగాని, దేనికిగాని, యేపగడ యంకునుడికై న దెనుగునుడి దొరకక తడబడి యుడిగినదిలేదు. పలురకముల కమ్మని నుడి కూర్పులు తెలుగులకయి యసలు పుట్టుపులబెట్టి తన మిడుకుకలిమి బంటపొలము సలుపుకొనిరి. నా మున్నాటి పున్నెము మున్నడి క్రన్నన క్రొన్నన తొడిగినది కావలయు నీ యాటపాటల మేటి పన్నిన 1. సీమపల్కనహి 2. మన్కిమిన్కు 3. మొక్కుబడి 4. వేల్పువంద 5. వేల్పుమాట 6. గౌరమ్మపెండ్లి 7. వెన్నుని వెయిపేర్ల వినకరి 8. నూలుగంటి 9. అచ్చతెలుగువల్కబడి అను కమ్మని నుడి కూర్పుల గన్నారగాంచి, తనివితీఱ జదివి యుల్లమున బెల్లబికిన తలపుల పొలుపులు మెలపున గిలితలగి గిలికితి. వానిని “అదిభట్ట నారాయణదాస సారస్వత నీరాజనము”న జూడవచ్చు.

ఇప్పుడీ “తల్లివిన్కి”ని ఈ మేనితాల్ప తొలిబామునగల నోము గోమున నరయగలిగితి. వెన్నుని వెయిపేర్లవినకరి వ్రాసిన పిదప మనలెంక యెనుబడి యేండ్లు దాటిన యంతెలో దీని వ్రాసిరి. ఈ యుంకింపున కొకవంక కల్గినది. వీరు దక్కినపు నీరువామి సరుదునగల తాయినరయు పొందె బయనమయి పొగబండ్లిలో

మూటములైలు వేయించియు మరలఁ దనకయ్య దనున నెదకుదురుగలేదని మూటల దింపించి యా పొగబండినెక్కి పోక పయన మప్పటికి మానుకొనిరఁట. ఏమినింతః అబండి కొంత దవ్వరిగి పడిపోయెనఁట. అందెక్కివెళ్ళుట కేల యల్లమొల్లక పోయెనో, అంతకు నాతల్లి చల్లనిచూపే కతమని యెంచి యీ యబ్బురము గొలుపు కబ్బము వ్రాసి యా గబ్బిగుబ్బలిపట్టి నిబ్బడిముబ్బడిగాఁ గొండాడిరి. అందులకే కాఁబోలు పగడపగడ నుడిలోను నడుగున విడువక యావల దొరవెట్టము ముగతి తన యడియరి నెన్ని తెలుఁగులనో యరయుచు వెబ్బరలు ద్రొబ్బుచు నిచ్చలిచ్చుచు నిచ్చలు నేడుచుండునని వ్రాసిరి.

అడుగు చెమ్మటలాని వెయిపేర్లు చులకనివిగాని మిను తిరితెలుగంటి క్రొత్తడి పేర్లు తేలికై నవిగావు. వంచవంచయుఁ బేవులు కొలుకునవి. నుడిగమి ముడిబిగు వున నిడుదలై నవి. బలు రవణముల తళుకులు గలవి. మందల నిరుమూఁడుగిలుల నిలుపఁగల జోగులకుఁగాని యలఁగివివి. నుచ్చెనయందలి వెయితేకుల తమ్మినుండి జాటు చవియానువారికిఁగాని తెలియఁబడనివి. మిడియల యన్వరికిఁగాని కొలుకుడు పడనివి. ఒజ్జలమాటబడి యమ్మచెయిదము లన్ని యాకళింతయైన పటగలకుఁగాని యయితిగానివి. చౌవంచ యసిముల యానుపాను లెఱిగినవారికిఁగాని ముక్కు దూఱనివి. మన డింగరీఁ డీయన్ని తెరువుల యంతు గనుఁగొన్నవాఁడు. ఇంకేమి? వారికి నల్లేరుపై బండినడక యైనది. అదివఱక పలుకుచెలి నాకకపైఁ జిందులు ద్రొక్కుచున్నదిగాని వంచవంచపేరు నంకించిలో వెలి సరకుల మూలముట్టు దులి పిరి. లోతుపాఁతులంకెల లంకెలన్న తావుల ముళ్ళువిప్పి చూపిరి. కొలులేకుండ నాకబదల కొలుల నలుమర తీట విరియించిరి. చివరకుఁ దేలినపండును జాగుబడిక సాఁగించు వరపుని యొడిలో విడిరి. ఇట్టిదారి నీ తల్లివిన్ని పయనించినది.

వీరొక్కొక్క యిక్క నొక్క నుడికారమునే మార్చిమార్చి చెప్పిరి. అది నమలినది నమలుటగాదు. చదువరికిఁ జక్కగా నాకళింతయగుట కట్లుచేసిరి. ఇఁకఁ బద్దెములలో నొక్కతావుననే తల్లి (సీసమాలిక) వ్రాసిరి. మఱొకతావున 'ఒజ్జ' యడుగు (సీసపాదము) వ్రాసిరి. ఒకచో 'ముద్దుపలుకు'కాలు (మత్తకోకిలపాదము) ఒండు రెండు చోట్ల గెలుపుపాజ్జ (అటవెలఁది పాదము) ఇలువేల్పుడుగు (తేటగీతి పాదము) కన్పించినది. ఒక్క మూపు (కందము) గూడఁ గంటఁబడినది. ఇవియెల్ల బడినడుమఁబడినవి. నోటికివచ్చినట్లెల్లఁ జెప్పి వ్రాయించిరి. తొరగా ముగియుటకు డగరవడిలోఁ బరుగిడిరి. వెన్నునివిన్నగి యందువలె నిందెల్లరకములపద్దెములవాడ రేదు. పొత్తమునంతయు బడి (మంజరీద్వీపద)తోనేగడపిరి. అచ్చతెనుఁగు కబ్బము

లందుఁ బేరులు వేల్పుబాస నున్నను వాడుకొనవచ్చు. ఐపులేదు. ఐనను మన రెంక గారు తొల్లిటిపద్దెముల నాయాకట్టుబాట్లతోవాడుచునే యవి యంకునుడులని కాబోలు వానికి మాటుపేర్లు పెట్టుకొనిరి. ఇందులోనుజూడుఁడు. ఎట్లుగంతువై చిరో. దాక్ష యణి..... (598) లో పాముద్రార్చిత....(647) భండాసురేంద్ర....(79) మున్నగు వానింజూడుఁడు. ఆపేర్లపై తము నుజ్జగించిరి. అంత మడిగట్టుకొని అచ్చతెనుఁగు కబ్బిము వ్రాసిరి.

ఏల యంత అలసటపడిరి ? అందురా ?

కాదు. అదివారి కలసటగాదు. మీఁదు మిక్కిలి అనుగలమైన యాట. అను వైనపాట. హత్తుకొన్న హాయిబాట. ఒకమాట : ఆయన యునికితటి రెండు వాదులు మింటికంటినవి. ఒకటి వేల్పుబాస యండలేని తెలుగుభాసలేదని. మఱొకటి యున్నదని. మనచదువరికన్నాకు పెరల యొరిమ తగులముతగులని తెలుఁగు కలదని యెలుఁగెత్తిచాటుచు నందులకెల్లరకుఁ గనువిప్పుగలుగుటకీ తెలుఁగు పహులఁబన్నిక సలిపి అంకెవైచిరి. అందుకొఱకే పఠరకముల దినుసులుగల మాటకూర్పులు కూర్చిరి. తెలుఁగు తనయిచ్చ మెయిమెలఁగఁ గలదని, ఒరులజోలియక్కఱలేనిదని దానికి లొంగని యేసరకు లేదని, అది యేరిని సరకుగొనదని కబ్బిములు వ్రాసి కన్నులకుఁ గట్టఁబెట్టిరి.

ఇచ్చట మఱొక యడుగరి పట్టవచ్చు. ఇది యేరికెఱుకపడునని.

ఇస్సీ ! ఇదియేమి పన్నము ? తెలుఁగుబాస యేరికిఁ దెలియదందురే ! వేల్పు బాస తెలియునా ? దేనినై న నేర్చుకోవలసినదే. ఒజ్జల పజ్జఁజేరి హజ్జలొత్తువారియెడ విద్దె విజ్జఁగలదు గాని, ఊరనూరక తారువారిఁజేరునా ?

అందఱకుఁ దెలియునట్లు పన్నకముండవలదా ? అందురా ?

అబ్బా ! అదికానిపని. అందఱ నొక గాటఁగట్టివేయరాదు. అందులకే మన వటగదణి పిల్లలు చదివి చంకలుగొట్టుకొనునట్లువ్రాసిరి పెద్దలు చదివి ముక్కుపై వ్రేలుంచు కొనునట్లు పీనిని వ్రాసిరి. ఇట్టివి వ్రాయకున్న చదువరి మిన్నలు చప్పరింపరా ? అసలు తెలియకున్నను నుసులుగాదు. అట్లవుట నీకడితప్పుటంచున నన్నువ తీకనుంచిరి.

అ॥ సత్కవిశ్వరుండు సద్ధర్మ విదుఁడు గ్రం
థములవలన జనము వడుపవలయు

అట్లుగాక జనమె యాతని నడుపుచో
గో పదాలు నాలు కూలిస్తలై

తే॥ సుకవి లక్ష్యమ్ము పఠితలందుకొనవలయు
పూర్వ మట్లుంట విద్య సమున్నతంబు
నేడు కవియె పాఠకుల క్రిందికిని జాతి
చతికిలంబడిపోవదే చదువులమ్మ. (నా సూక్తినిధి)

నేనీ తెలుగుంగూర్చి 'సీమపలుకువహి'లో వ్రాసినది చూడవచ్చు. ఇటజాతు.

ఇప్పుడుగూడ మఱొకసారి గిడియగొట్టి చాటుచున్నాను. నారాయణదాసు
గారి యందు గరువపు మురువుగల విడిముడిదణులు కవ్రాయివఱకు వ్రాయబడి
యున్న వారి 'సీమపలుకువహి'ని దుదిముట్టఁ బూరగింపజేసి నాటుతెలుగును సాకు
దురుగాక. నేనును వలసిన సాయపడుదును. ఇది తెలుగుగద్ద కెనలేని మేలుపని.
కీ. శే. నారాయణదాసుగారి యెదయు నెమ్మదించును.

నాకీ వ్రాత వీలుగల్గించిన మా పలుకుబొజ్జల తలకట్టు బ్ర. ఓ. నీలకంఠ
శాస్త్రిలవారి కొరగినతల కైమోడ్చులు.

ఈమె

ప రి చ య ము

కళాప్రపూర్ణుడు, గవిసార్వభౌముడు ననందగు శ్రీమదజ్ఞా డాదిభట్ల నారాయణ దాస మహాశయు నెఱింగించుటకుఁ బూనుట యాయాదిత్యునకు దీపనీరాజన మొసంగుటయ. ఆటలపాటల మేటియగు నా విపశ్చిన్మణి మహామేధావి. పరదేవతాకరుణా కటాక్ష లబ్ధానుపమానకవితా వైభవుడు. పలుబాసలం గూలంకష మగు ప్రజ్ఞ సుపార్జించిన మహామనీషి. హరికథాపితామహ బిరుదముననే గాక కవితాపితామహ బిరుదమున నలంకరింపనర్హుడు. వాగ్గేయకారకాగ్రేసరుడై లయబ్రహ్మయై యనేక గ్రంథములను రచించి యజరామరమగు యశఃకాయమున నలగారు రససిద్ధుడగు కవివతంసుడు. సునిశిత మతివైశద్యవినిర్జిత వాక్పతి. నవనవోన్మేష ప్రతిభాపరాజిత గీష్పతి.

ఆంధ్రభాషలో నందము నానందమును వెదఁజల్లు కవితను బ్రసాదించిన కవి తల్లజులెందరో గలరు. అందచ్ఛవుం దెనుంగునఁ గబ్బముల నల్లినవారు కడునరుదు. పదునెనిమిదవ శతాబ్దిని కూచిమంచి తిమ్మకవీంద్రుడు రామాయణము నీలాసుందరీ పరిణయము మున్నగు గ్రంథములను నా భాషలోఁ గూర్చినాడు. యయాతిచరిత్ర మట్టిదియ, పిదప 'కుద్దిగాం' వా సవ్యుడగు మహాకవి యొకండు 'కవ్వడికత'ను రచించెను. ఈ మహాశయుఁడా కోవలోఁ జేరియుఁ ప్రథమశ్రేణి నలంకరించినాడు. సంస్కృత సమముల మచ్చునకైన ముచ్చటింపక నచ్చవుఁ దెలుఁగున నతి సరళ మృదుమధుర పదవిన్యాసమునఁ గవిత నందగించినాడు.

ఈతని గ్రంథరాజములలో 'తల్లి విన్కి' యొకటి. ఇయ్యది 'లలితానహస్ర నామస్తోత్రము'న కనువాదము. సంస్కృతభాషలో సుప్రసిద్ధమై యంబోపాసకుల కుపాదేయమై యతిగంభీర భావగుంభితమై రమణీయ రచనావిన్యాసశోభితమై యా నా మావళి యతిప్రళ ప్తినఁదినది. అద్దాని ననువదింపఁబూనుట యసామాన్యకృత్యము. తాస్కరరాయాద్యుపాసకాగ్రేసరుల యనుభవ పచనములతో, శ్రీకల్యాణానంద భారతీమాంతాచార్య స్వామిపుంగవుల 'గుణనికా' వివరణ విమర్శలతో నొప్పు పరమ పవిత్రమంత్ర సంపుటియగు నాగ్రంథరాజము నచ్చతెనుఁగులోని కనువదించి, యందనన్యసామాన్యమగు కవితాశిల్పమును బ్రకటించి, యాగ్రంథరత్నమునకు మెఱుగులు దిద్దిన యీ పండితప్రవేకుని పాండిత్యప్రతిభ యనితరసాధ్యము. అత్యంతశ్లాఘ్యము.

‘తల్లివిన్ని’ యను వాదమయ్య స్వతంత్ర గ్రంథమునలె నొప్పినది. ఈ కవీంద్రుడు స్వతంత్ర ప్రతిభాసమన్వితుడయి పరదేవతాసాక్షాత్కారమును బడసిన భక్తావతంసుడగుటంజేసి యీగ్రంథమునకా రామణీయక మలవడినది.

ఈ మహాకవి తనగ్రంథారంభమునఁ ‘తల్లివిన్నికుదురు’లోఁ బల్కిన పలు కులంబట్టి యిట్టిగ్రంథములను రచించుట కెట్టి యర్హత వలయునో స్పష్టమగు చున్నవి.

“నిండాడునోరిమి - నిబ్బరికంబు
మాటనిల్కడ తన్ని - మంచినడువడి
గుండెదిగువు కల్పు - గోరుతనమ్ము
తల్మి దొఱఁగఁబోని - దక్కొలుబ్రతుకు
అవిటులఁ బిల్లల - నరగడంబులను
నొప్పించ కెప్పుడు - న్రోచెడినేర్పు
జంజాట మెడలి పీ - చమెడసి మిగుల
నడఁకువతోడుత - నందఱిపట్ల
నడచుచుఁ ద్రాగక - నంజుడు తినక
చదువుగోటునఁ దెగ - సాఁగక పనికి
మాలిన కోర్కులం - బడయక లేవి
పోని తలంపులఁ - బొరయక తనకుఁ
గలదానితోడుత - న్నడుఁ దన్నిఁబొంది
పాటించి మైవంచి - పాటునకోర్చి
కూడుగుడ్డలఁ గూర్చు - కొని తోటిపాటి
వారలతోఁగూడి - వంత పంచుకొని
క్రుంగుపొంగులు మాను - కొని రేపుమాపు
లిమ్ములఁ గుడ్చువాఁ - డే ‘తల్లివిన్ని’
గిడియతోఁజాటఁ ద - గిన మొనకాఁడు”

అహా ! ఇట్టి గుణసంపద యలవడుట దుర్బటముగదా ! ఏతద్గుణసంపన్నుండగుట నీ కార్యమునకుఁ బూనినవాఁడీ మహాశయుడు.

ఈ “తల్లివిన్ని” మంజరీద్వీపద చృందస్సన నడచినది. గ్రంథాంతర్పాగమున ‘గొలుసుసీసము-సీసము’ అను రెండుపద్యములు మాత్రము గలవు. మంజరికి ‘చెండు’ అను సామాంతరమిడినాఁడీ మహాకవి. అందు తొలిపూవు మాత్రము సామా

ర్థము నెఱింగించును. మిగిలిన పూవులన్నియు నా నామమందలి విశేషాంశములను వివరణములను వెలువరించును. మఱికొన్నిట స్వానుభవసౌరభము గుఱాళించును. మిఱుపల్లులకుఁ దానొసంగక రచనయంతయు కమ్మిచ్చులోఁ దీగవలె సాగినది. దాని నాకళించుకొనిన, నందలి విశేషములను గనిన ఈ మహాకవి సర్వతోముఖప్రజ్ఞ కలవాఁడనియుఁ బరదేవతానుగ్రహమును బడసినవాఁడనియు విశ్వంకముగ నుడువ వచ్చును.

సంస్కృతముననో యచ్చతెనుఁగుననోగాక యన్యమగు మిశ్రమభాష నిద్దాని నుడివిన ఫలముండఁబోదనియు నందున నచ్చతెన్నున రచించితిననియుఁ బేర్కొని నాఁడీ మహాకవి.

“తెఱగంట్ల నుడిగాని - తెలుఁగునన్గాని
తనుఁ గొల్చువారి న - తల్లి గాపాడు”

ఈతని కెంత భాషాభిమానమో చదువరు లాహింతురుగాక.

శ్రీ సమాజమంతయు శ్రీస్వరూపమే కావున శ్రీలను నిర్బంధింపరాదనియు, వారికి స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యముల నొసంగి యాదరింపనగుననియుఁ బలికి శ్రీ స్వాతంత్ర్యమును బ్రకటించిన సంస్కర్త యీ కవిపుంగవుఁడు.

ఇఁక నీ గ్రంథము నందలి యొండు రెండు విషయములను గమనింపుడు.

1. కుండలిసీ నామ నిర్వచనము :-

కుట్టె నదంబుల - కున్దల్లి వేరు
బోకున మాడప - ట్టునఱకుఁబాటు
తెగ నీచఁగా నెగ - దిగఁ గుడియెడము
వైపుల కున్దుట్టి - వచ్చెడి యుసురు
మడత చుట్టుకొని మైమఱచి కుర్కిడెడు
చిల్వలాగు మిడుకు - చేవయో వేర్పు
అడియరి నెల్లపు - డలరించు నెఱుక.

2. దుర్గా నామనిర్వచనము :-

ఇదుమ లోర్చినవారి - కే చిక్కువేల్పు
ఏప్పటికి న్నొమ్మిదేండ్ల యీడు చెలి
సమరతపర్వ ముచ్చటలూరు పడుచు
కాల్గొక్కుకావి ము గతి - మెట్టబొత్తె

మగవాని నెఱుగదా - మలదొరపిల్ల
అద, సేత, నుడుల - కందని యంకు
అల్మగల్తానయౌ - నాగట్టు పట్టి
వరపుఁ గోటవలెఁగా - పాడెటు వేల్పు.

3. ఉమా నామ నిర్వచనము :

ఉడుగు వల్దనుచుండ - నొవరించుఁగాఁక
మైమరాచినటు క్రు - మ్మరెడి మలప్ప
వాఁక తాఁపురాణీ - వలిమలపిల్ల
అప్పనమెఱుకమై - నలరెడి వేల్పు
పసుపుడాలోప్పు గు - బ్బలిదొరపట్టి
కోరిక నిలుపునఁ - గొమరారు జేజె
ఇరుమూళ్లయేంద్ర యీ - డెలరు చిన్నారి

ప్రతినామమునందు నిట్టి విశేషాంశము లెన్నియోగలవు. ఇట్లన్నింటినిఁ బరిశీలించి యందలి బాహ్యంతర్థములనేగాక తన యనుభవమునుగూడ నందిమడ్చి యీగ్రంథమును రచించినాఁడీ మహాకవి.

వేయేల - ఇయ్యది సహస్రనామస్తోత్రమునకు సర్వంకషయగు వ్యాఖ్య. అచ్చ తెనుఁగున నుండుటంజేసి యిద్ది సర్వులకు సాధ్యపడదను శంక జవించి కాఁబోలు అతఁడే యిందలి నూతన పదములకు టీకారూపమున వివరణ మొనంగినాఁడు. అయ్యది గ్రంథాంతమునఁ గననగును.

అవితరసాధారణమగు ప్రతిభా వ్యుత్పత్తుతో రచింపఁబడిన యీగ్రంథరాజమును బఠించి యిందలిసారము నాకళించుకొని యానందించి యాతల్లియనుగ్రహము నకుఁ బాత్రులగుదురుగాక.

ఓంతత్సత్.

విశాఖపట్టణము

సాహిత్యవిద్యాప్రవీణ, ఉభయభాషాప్రవీణ

రాంభట్ల లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రి, M. A.,
ఆంధ్ర విశ్వకళాపరిషత్తు.

1870-1871
1871-1872
1872-1873
1873-1874
1874-1875

1875-1876
1876-1877
1877-1878
1878-1879
1879-1880
1880-1881

1881-1882

1882-1883
1883-1884
1884-1885

1885-1886
1886-1887
1887-1888
1888-1889
1889-1890

1890-1891
1891-1892
1892-1893

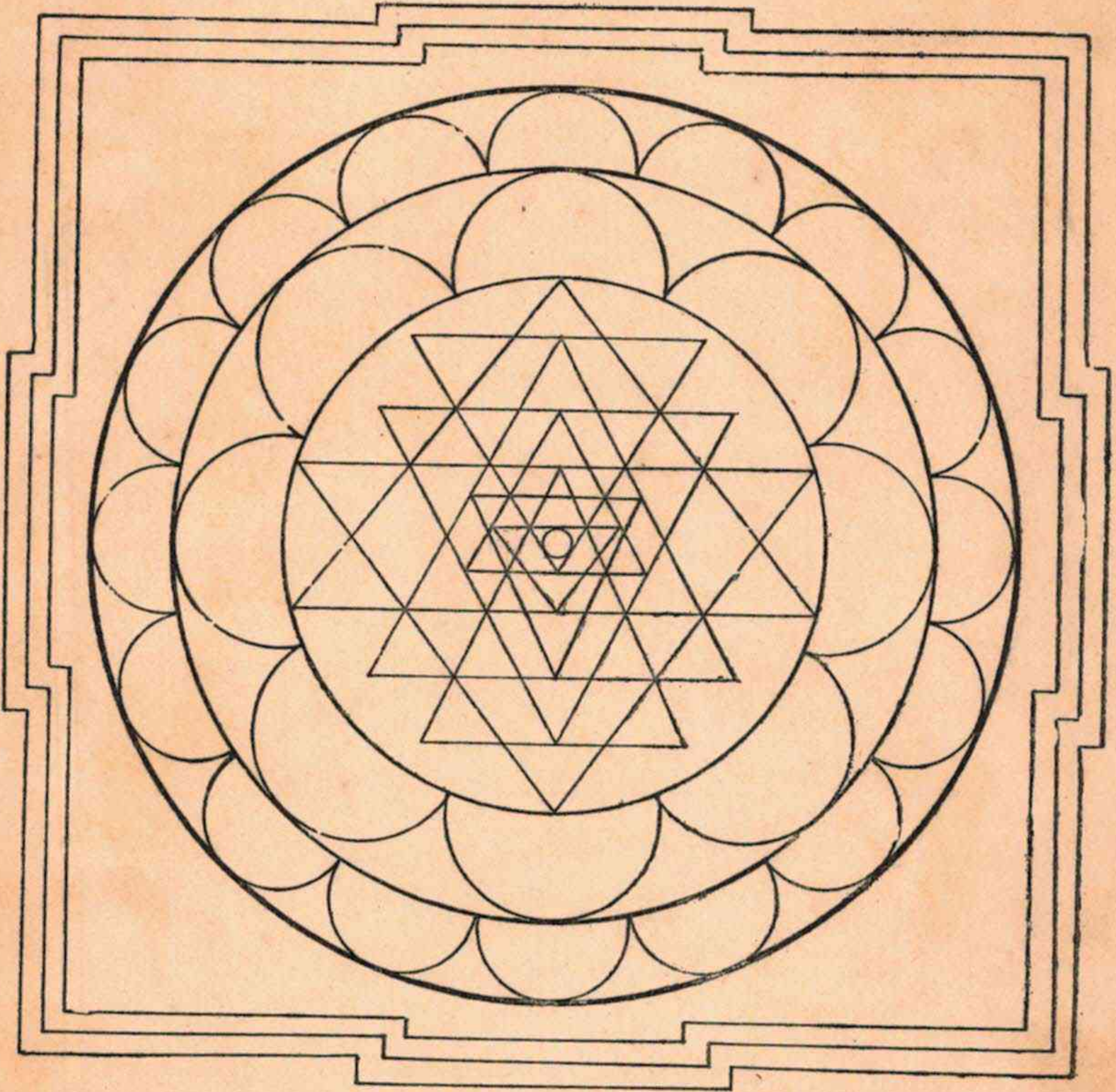
1893-1894

1894-1895

1895-1896
1896-1897
1897-1898
1898-1899
1899-1900



చతుర్భుజే చంద్రకణావతంసే కుచోన్నతే కుంకుమరాగళోజే
పుండ్రేక్షు పాశాంకుశ పుష్పబాణ హస్తే నమస్తే జగదేకమాతః

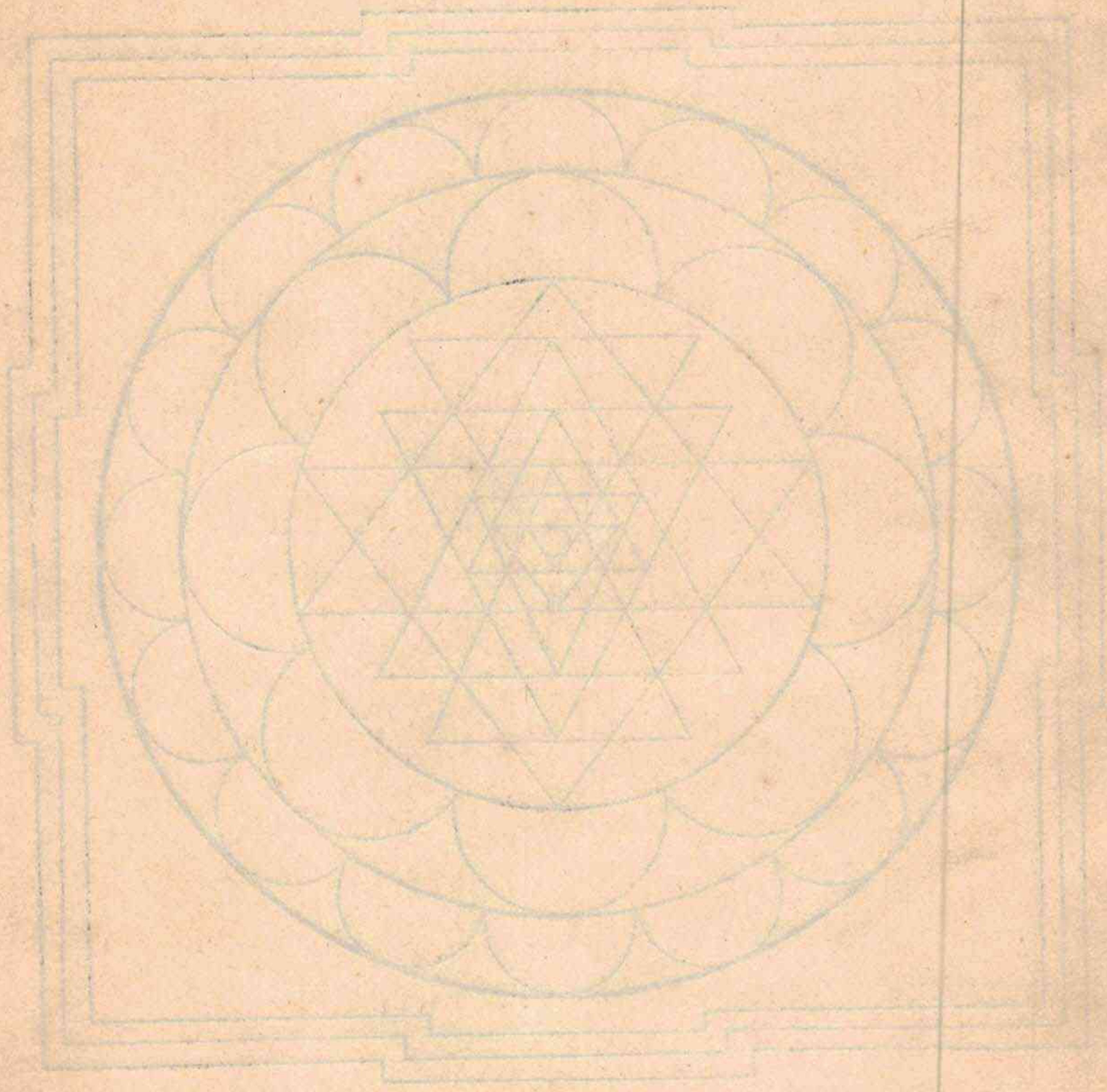


శ్రీచక్రరాజము

“బిందు, త్రికోణ, కాష్ఠానతారయగ, లోకకోణ వృత్తయతమ్.
వసుదళ, వృత్త, కళాదళ, వృత్త, త్రిమహిగృహం భజే చక్రమ్.”

— ప్రపంచసార సంగ్రహము.

100



ਸ੍ਰੀ ਯਨਤ੍ਰ

ਸ੍ਰੀ ਯਨਤ੍ਰ ਜਪ ਮੰਤ੍ਰਾ ਅਰਥਾਤ ਸ੍ਰੀ ਯਨਤ੍ਰ ਜਪ ਮੰਤ੍ਰਾ ਅਰਥਾਤ
ਸ੍ਰੀ ਯਨਤ੍ਰ ਜਪ ਮੰਤ੍ਰਾ ਅਰਥਾਤ ਸ੍ਰੀ ਯਨਤ੍ਰ ਜਪ ਮੰਤ੍ਰਾ ਅਰਥਾਤ

ਸ੍ਰੀ ਯਨਤ੍ਰ ਜਪ ਮੰਤ੍ਰਾ —

శ్రీ లలితా సహస్ర నామా వ.ళిః

శ్రీమాతా శ్రీమహారాజ్ఞీ శ్రీమత్సింహాసనేశ్వరీ । చిదగ్ని కుణ్డసమ్భూతా దేవకార్యసముద్యతా॥	౧
ఉద్యద్భానుసహస్రాభా చతుర్బాహుసమన్వితా । రాగస్వరూపపాశాఢ్యా కోధాకారాఙ్కుశోజ్జ్వలా॥	౨
మనోరూపేక్షకోదణ్డా పశ్చతన్మాత్రసాయకా । నిజారుణప్రభాపూరమజ్జద్భ్రహ్మాణ్డమణ్డలా॥	౩
చమ్పకాశోకపున్నాగసౌగంధికలసత్కచా । కురువిందమణిశ్రేణీకనతోక్తీరమణ్డతా॥	౪
అష్టమీచంద్రవిభ్రాజదళికస్థలశోభితా । ముఖచంద్రకళఙ్కాభ మృగనాభివిశేషకా॥	౫
వదనస్మరమాంగల్యగృహతోరణచిల్లికా । వక్త్రలక్ష్మీపరీవాహచలస్మీనాభలోచనా॥	౬
నవచమ్పకపుష్పాభనాసాదణ్డవిరాజితా । తారాకాన్తితిరస్కారినాసాభరణభాసురా॥	౭
కదమ్బమంజరీకృష్ణకర్ణపూరమనోహరా । తాటఙ్కుయుగళీభూతతపనోడుపమండలా॥	౮
పద్మరాగశిలాదర్శ పరిభావికపోలభూః । నవవిద్రుమబిమ్బశ్రీన్యక్కారిరదనచ్ఛదా॥	౯
శుద్ధవిద్యాఙ్కురాకారద్విజపంక్తిద్వయోజ్జ్వలా । కర్పూరవీటికామోదసమాకర్షిదిగంతరా॥	౧౦
నిజసల్లాపమాధుర్యవినిర్భర్తృత్వకచ్ఛపీ । మన్దస్మితప్రభాపూరమజ్జత్కామేశమానసా॥	౧౧

అనాకలితసాదృశ్యచుబుక శ్రీవిరాజితా।	
కామేశబద్ధ మాంగల్యసూత్రశోభితకన్ధరా॥	౧౨
కానకాంగద కేయూర కమనీయభుజాన్వితా।	
రత్నగైరేయచింతాకలోలముక్తాఫలాన్వితా॥	౧౩
కామేశ్వరప్రేమరత్నమణిప్రతిపణస్తనీ।	
నాభ్యాలవాలరోమాశీలతాఫలకుచద్వయా॥	౧౪
లక్ష్మ్యరోమలతాధారతాసమున్నేయమధ్యమా।	
స్తనభారదశన్మధ్యపట్టబద్ధవశిత్రయా॥	౧౫
అరుణారుణకౌసుభ వస్త్రభాస్వత్కటీతటీ।	
రత్నకిక్కిణీకారమ్యరశనాదామభూషితా॥	౧౬
కామేశజ్ఞాతసౌభాగ్యమార్దవోరుద్వయాన్వితా।	
మాణిక్యమకుటాకారజానుద్వయవిరాజితా॥	౧౭
ఇంద్రగోప పరిక్షిప్తస్మరతూణాభజంఘికా।	
గూఢగుల్ఫా కూర్మసృష్టజయిష్టుప్రపదాన్వితా॥	౧౮
నఖదీధితిసంఛన్ననమజ్జనత మోగుణా।	
పదద్వయప్రభాజాలపరాకృతసరోరుహా॥	౧౯
శింజానమణిమంజీరమణ్డీత శ్రీపదామ్బుజా।	
మరాళీమన్దగమనా మహాలావణ్య శేవధిః॥	౨౦
సర్వారుణానవద్యాంగీ సర్వాభరణభూషితా।	
శివకామేశ్వరాఙ్కుస్థా శివా స్వాధీనవల్లభా॥	౨౧
సుమేరుమధ్యశృంగస్థా శ్రీమన్నగరనాయికా।	
చింతామణిగృహస్తస్థా పంచబ్రహ్మసనన్ధితా॥	౨౨
మహాపద్మాటవీసంస్థా కదమ్బవనవాసినీ।	
సుధాసాగరమధ్యస్థా కామాక్షీ కామదాయినీ॥	౨౩

దేవర్షి గణసంమా^తస్తూయమానాత్మవై భవా।

భండాసురవధోద్యుక్తశక్తిసేనాసమన్వితా॥

౨౪

సమృత్కరీసమారూఢసిన్ధురవ్రజసేవితా।

అశ్వారూఢాధిష్ఠితాశ్వకోటికోటిభిరావృతా॥

౨౫

చక్రరాజరథారూఢసర్వాయుధపరిష్కృతా।

గేయచక్రరథారూఢమంత్రణీపరిసేవితా॥

౨౬

కిరిచక్రరథారూఢదండనాథాపురస్కృతా।

జ్వాలామాలినికాక్షిప్తవహ్నిప్రాకారమధ్యగా॥

౨౭

భండనైవ్యవధోద్యుక్తశక్తివిక్రమహర్షితా।

నిత్యాపరాక్రమాటోపనిరీక్షణసముత్సుకా॥

౨౮

భండపుత్త్రివధోద్యుక్తబాలావిక్రమనందితా।

మంత్రణ్యంబావిరచితవిషంగవధతోషితా॥

౨౯

విశుక్రపాణహరణవారాహీవీర్యనందితా।

కామేశ్వరముఖాలోకకల్పితశ్రీగణేశ్వరా॥

౩౦

మహాగణేశనిర్భిన్నవిఘ్నయంత్రప్రహర్షితా।

భండాసురేంద్రనిర్ముక్తశత్రుప్రత్యుత్తవర్షిణీ॥

౩౧

కరాంగుళినభోత్పన్ననారాయణదశాకృతిః।

మహాపాశుపతాస్త్రాగ్నినిర్దగ్ధాసురనైనికా॥

౩౨

కామేశ్వరాస్త్రనిర్దగ్ధసభండాసురకూన్యకా।

బ్రహ్మోపేంద్రమహేంద్రాదిదేవసంస్తుతవై భవా॥

౩౩

హరనేత్రాగ్నిసందగ్ధకామసంజీవనౌషధిః।

శ్రీమద్వాగ్భవకూపైకస్వరూపముఖపంకజా।

౩౪

కంఠాధఃకటిపర్యంతమధ్యకూటస్వరూపిణీ।

శక్తికూపైకతాపన్నకట్యధోభాగధారిణీ॥

౩౫

మూలమంత్రాత్మికా మూలకూటత్రయక శేఖరా।
కులామృతై కరసికా కులసంకేతపాలినీ॥

౨౬

కులాంగనా కులాంతస్థా కౌలినీ కులయోగినీ।
అకులా సమయా న్తస్థా సమయాచారతత్పరా॥

౩౭

మూలాధారై కనిలయా బ్రహ్మగ్రంథివిభేదినీ।
మణిపూరాంత రుదితా విష్ణుగ్రంథివిభేదినీ॥

౩౮

ఆజ్ఞాచక్రాంతరాశస్థా రుద్రగ్రంథివిభేదినీ।
సహస్రారాంబుజారూఢా సుధాసారాభివర్షినీ॥

౩౯

తడిల్ల తాసమరుచిష్టట్చక్రోపరిసంస్థితా।
మహాసక్తిః కుండలినీ బిసతంతు తనీయనీ॥

౪౦

భవానీ భావనాగమ్యా భవారణ్యకుఠారికా।
భద్రప్రియా భద్రమూర్తి ర్భక్తసౌభాగ్యదాయినీ॥

౪౧

భక్తిప్రియా భక్తిగమ్యా భక్తివశ్యా భయాపహా।
శాంభవీ శారదారాధ్యా శర్వాణీ శర్మదాయినీ॥

౪౨

శాంకరీ శ్రీకరీ సాధ్వీ శరచ్చంద్రనిభాననా।
శాతోదరీ శాంతిమతీ నిరాధారా నిరంజనా॥

౪౩

నిర్దేషా నిర్మలా నిత్యా నిరాకారా నిరాకులా।
నిర్గుణా నిష్కళా శాంతా నిష్కామా నిరుపప్లవా॥

౪౪

నిత్యముక్తా నిర్వికారా నిష్ప్రపంచా నిరాశ్రయా।
నిత్యశుద్ధా నిత్యబుద్ధా నిరవద్యానిరన్తరా॥

౪౫

నిష్కారణా నిష్కళంకా నిరుపాధి ర్నిరీశ్వరా।
నీరాగా రాగమథనీ నిర్మదా మథనాశినీ॥

౪౬

నిశ్చింతా నిరహంకారా నిర్మోహా మోహనాశినీ।
నిర్మమా మమతాహన్త్రి నిష్పాపా పాపనాశినీ॥

౪౭

నిష్కోదా క్రోధశమనీ నిర్లోభా లోభనాశినీ।	
నిస్సంశయా సంశయమ్నీ నిర్భవా భవనాశినీ॥	౪౮
నిర్వికల్పా నిరాబాధా నిర్భేదా భేదనాశినీ।	
నిర్నాశా మృత్యుమథనీ నిష్కియా నిష్పరిగ్రహా॥	౪౯
నిస్తులా నీలచికురా నిరపాయా నిరత్యయా।	
దుర్లభా దుర్గమా దుర్గా దుఃఖహంత్రీ సుఖప్రదా॥	౫౦
దుష్టదూరా దురాచారశమనీ దోషవర్జితా ।	
సర్వజ్ఞా సాంద్రకరుణా సమానాధికవర్జితా।	౫౧
సర్వశక్తిమయీ సర్వమంగళా సద్గతిప్రదా।	
సర్వేశ్వరీ సర్వమయీ పర్వమంత్రస్వరూపిణీ॥	౫౨
సర్వయక్తాత్మికా సర్వతంత్రరూపా మనోన్మనీ।	
మహేశ్వరీ మహాదేవీ మహాలక్ష్మీ ర్మృడప్రియా॥	౫౩
మహారూపా మహాపూజ్యా మహాపాతకనాశినీ।	
మహామాయా మహాసత్త్వా మహాశక్తి ర్మహారతిః॥	౫౪
మహాభోగా మహేశ్వర్యా మహావీర్యా మహాబలా।	
మహాబుద్ధి ర్మహాసిద్ధి ర్మహాయోగేశ్వరేశ్వరీ॥	౫౫
మహాతన్త్రా మహామన్త్రా మహాయన్త్రా మహాసనా।	
మహాయాగక్రమారాధ్యా మహాభైరవపూజితా॥	౫౬
మహేశ్వర మహాకల్ప మహాతాండవసాక్షిణీ।	
మహాకామేశ మహిషీ మహాత్రిపురసుందరీ॥	౫౭
చతుష్పత్యపచారాఢ్యా చతుష్పష్టికళామయీ।	
మహాచతుష్పష్టికోటియోగినీగణనేవితా॥	౫౮
మనువిద్యా చంద్రవిద్యా చంద్రమండలమధ్యగా।	
చారురూపా చారుహాసా చారుచంద్రకళాధరా॥	౫౯

చరాచరజగన్నాథా చక్రరాజనికేతనా।	
పార్వతీ పద్మనయనా పద్మరాగసమప్రభా॥	౬౦
పంచప్రేతాసనాసీనా పంచబ్రహ్మస్వరూపిణీ।	
చిన్మయీ పరమానందా విజ్ఞానఘనరూపిణీ॥	౬౧
ధ్యానధ్యాతృధ్యేయరూపా ధర్మాధర్మవివర్జితా।	
విశ్వరూపా జాగరిణీ స్వపంతీ తై జసాత్మికా॥	౬౨
సుప్తా ప్రాజ్ఞాత్మికా తుర్యా సర్వావస్థావివర్జితా।	
సృష్టికర్త్రీ బ్రహ్మరూపా గోప్త్రీ గోవిందరూపిణీ॥	౬౩
సంహారిణీ రుద్రరూపా తిరోధానకరీశ్వరీ।	
నదాశివానుగ్రహదా పంచకృత్యపరాయణా॥	౬౪
భానుమండలమధ్యస్థా భైరవీ భగమాలినీ।	
పద్మాసనా భగవతీ పద్మనాభసహోదరీ॥	౬౫
ఉన్మేషనిమిషోత్పన్నవిపన్నభువనావళిః	
సహస్రశీర్షవదనా సహస్రాక్షీ సహస్రపాత్॥	౬౬
అబ్రహ్మకీటజననీ వర్ణాశ్రమవిధాయినీ।	
నిజాజ్ఞారూపనిగమా పుణ్యాపుణ్యఫలప్రదా॥	౬౭
శ్రుతిసీమంతసిందూరీకృతపాదాబ్జధూళికా।	
సకలాగమసన్దోహశుక్తిసమ్ముటమౌక్తికా॥	౬౮
పురుషార్థప్రదా పూర్ణాభోగినీ భువనేశ్వరీ।	
అమ్మికానాదినిధనా హరిబ్రహ్మాన్ద్రసేవితా॥	౬౯
నారాయణీ నాదరూపా నామరూపవివర్జితా।	
ప్రేంకారీ ప్రేమతీ హృద్యా హేయోపాదేయవర్జితా॥	౭౦
రాజరాజార్చితా రాజ్ఞీ రమ్యా రాజీవలోచనా।	
రంజనీ రమణీ రస్యా రణత్కిర్జిణీమేఖలా॥	౭౧

- రమా రాకేస్తువదనా రతిరూపా రతిప్రియా।
రజ్జికరీ రాక్షసఘ్నీ రామా రమణలమ్పటా॥ ౭౨
- కామ్యా కామ కలారూపా కదమ్బకుసుమప్రియా।
కల్యాణీ జగతీకన్దా కరుణారససాగరా॥ ౭౩
- కళావతీ కళాలాపా కాన్తా కాదమ్పినీప్రియా।
వరదా వామనయనా వారుణీమదవిహ్వలా॥ ౭౪
- విశ్వాధికా వేదవేద్యా విన్ద్యాచలనివాసినీ।
విధాత్రీ వేదజననీ విష్ణుమాయా విలాసినీ॥ ౭౫
- క్షేత్రస్వరూపా క్షేత్రేశీ క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞపాలినీ।
క్షయవృద్ధివినిర్ముక్తా క్షేత్రపాలసమర్చితా॥ ౭౬
- విజయా విమలా వన్ద్యా వందారుజనవత్సలా।
వాగ్వాదినీ వామకేశీ మహిమండలవాసినీ॥ ౭౭
- భక్తిమత్కల్పలతికా పశుపాశవిమోచనీ।
సంహృతా శేషపాషండా సదాచారప్రవర్తికా॥ ౭౮
- తాపత్రయా గ్నిసంత ప్తసమాప్లదనచంద్రికా।
తరుణీ తాపసారాధ్యా తనుమధ్యా తమోపహా॥ ౭౯
- చితి స్తత్పదలక్ష్మ్యర్థా చిదేకరసరూపిణీ।
స్వాత్మానందలవీభూతబ్రహ్మోద్యానందసంతతిః॥ ౮౦
- పరా ప్రత్యక్చీతీరూపా పశ్యంతీ పరదేవతా।
మధ్యమా వై ఖరీరూపా భక్తమానసహంసికా॥ ౮౧
- కామేశ్వరప్రాణనాడీ కృతజ్ఞా కామపూజితా।
శృంగారరససమ్పూర్ణా జయా జాలంధరస్థితా॥ ౮౨
- ఓడ్యాణపీఠనిలయా బిందుమండలవాసినీ।
రహోయాగక్రమారాధ్యా రహస్థర్పణతర్పితా॥ ౮౩

సద్యఃప్రసాదినీ విశ్వసాక్షిణీ సాక్షివర్జితా |
షడంగదేవతాయుక్తా షాఙ్గుణ్యపరిపూరితా ||

౮౪

నిత్యక్లిన్నా నిరుపమా నిర్వాణసుఖదాయినీ |
నిత్యాషోడశికారూపా శ్రీకంఠార్ధశరీరిణీ ||

౮౫

ప్రభావతీ ప్రభారూపా ప్రసిద్ధా పరమేశ్వరీ |
మూలప్రకృతి రవ్యక్తా వ్యక్తావ్యక్త స్వరూపిణీ ||

౮౬

వ్యాపినీ వివిధాకారా విద్యావిద్యాస్వరూపిణీ |
మహాకామేశనయనకుముదాహ్లాదకౌముదీ ||

౮౭

భక్తహార్దతమోభేదభానుమద్భానుసంతతిః |
శివదూతీ శివరాధ్యా శివమూర్తి శివంకరీ ||

౮౮

శివప్రియా శివపరా శిష్టేష్టా శిష్టపూజితా |
అప్రమేయా స్వప్రకాశా మనోవాచామగోచరా ||

౮౯

చిచ్ఛక్తి శ్చేతనారూపా జడశక్తి ర్జడాత్మికా |
గాయత్రీ వ్యాహృతి స్సన్ధ్యా ద్విజబృందనిషేవితా ||

౯౦

తత్త్వాసనా తత్త్వమయీ పంచకోశాంతరస్థితా |
నిస్సీమమహిమా నిత్యయౌవనా మదశాలినీ ||

౯౧

మదఘూర్ణితరక్తాక్షీ మదపాటలగండభూః |
చందనద్రవదిగ్ధాంగీ చామేయకుసుమప్రియా ||

౯౨

కుశలా కోమలాకారా కురుకుళ్ళా కులేశ్వరీ |
కురుకుండాలయా కౌశమార్గతత్పరనేవితా ||

౯౩

కుమారగణనాథామ్నా తుష్టిః పుష్టి ర్మృతిర్ధృతిః |
శాంతి స్స్వస్తిమతీ కాంతి ర్నందినీ విఘ్ననాశినీ ||

౯౪

తేజోవతీ త్రినయనా లోలాక్షీకామరూపిణీ |
మాలినీ ఘాంసినీ మాతా మలయాచలవాసినీ ||

౯౫

సుముఖీ నళినీ సుభూషోభనా సురనాయికా। కాలకంఠీ కాన్తిమతీ క్షోభిణీ సూక్ష్మరూపిణీ॥	౯౬
వజ్రేశ్వరీ వామదేవీ వయోఽవస్థావివర్జితా। సిద్ధేశ్వరీ సిద్ధవిద్యా సిద్ధమాతా యశస్విణీ॥	౯౭
విశుద్ధిచక్రనిలయా రక్తవర్ణా త్రిలోచనా। ఖట్వాంగాదిప్రహరణా వదనై కసమన్వితా॥	౯౮
పాయసాన్నప్రియా త్వక్స్థా పశులోకభయంకరీ। అమృతాదిమహాశక్తిసంవృతా డాకినీశ్వరీ॥	౯౯
అనాహతాబ్జనిలయా శ్యామాభా వదనద్వయా। దంష్ట్రోజ్జ్వలాఽక్షమాలాదిధరా రుధిరసంస్థితా॥	౧౦౦
కాశరాత్ర్యాదిశక్త్యాఘృతా స్నిగ్ధౌదనప్రియా। మహావీరేంద్రవరదా రాకిన్యంబాస్వరూపిణీ॥	౧౦౧
మణిపూరాబ్జనిలయా వదనత్రయసంయుతా। వజ్రాదికాయుధోపేతా డామర్యాదిభి రావృతా॥	౧౦౨
రక్తవర్ణా మాంసనిష్ఠా గుడాన్నప్రీతమానసా। సమస్తభక్తసుఖదా లాకిన్యంబాస్వరూపిణీ॥	౧౦౩
స్వాధిష్ఠానాంబుజగతా చతుర్వక్త్రమనోహరా। కూలాద్యాయుధసంపన్నా పీతవర్ణాఽతిగర్వితా॥	౧౦౪
మేదోనిష్ఠా మధుప్రీతా బిందిన్యాదిసమన్వితా। దధ్యన్నాసక్తహృదయా శాకినీరూపధారిణీ॥	౧౦౫
మూలాధారాంబుజారూఢా పంచవక్త్రాఽస్థిసంస్థితా। అఙ్కుశాదిప్రహరణా వరదాదినిషేవితా॥	౧౦౬
ముద్గౌదనాసక్తచిత్తా సాకిన్యంబాస్వరూపిణీ। అఙ్గాచక్రాబ్జనిలయా శుక్లవర్ణా షడాననా॥	౧౦౭

మజ్జాసంస్థా హంసవతీముఖ్యశక్తిసమన్వితా। హరిద్రాన్నైకరసికా హాకినీరూపధారిణీ॥	౧౦౮
సహస్రదశపద్మస్థా సర్వవర్ణోపశోభితా। సర్వాయుధధరా శుక్లసంస్థితా సర్వతోముఖీ॥	౧౦౯
సర్వాదనప్రీతచిత్తా యాకిన్యంబాస్వరూపిణీ। స్వాహా స్వధా మతి రేధా శ్రుతిః స్మృతి రనుత్తమా॥	౧౧౦
పుణ్యకీర్తిః పుణ్యలభ్యా పుణ్యశ్రవణకీర్తనా। పురోమజార్చితా బంధమోచనీ బంధురాలకా॥	౧౧౧
విమర్శరూపిణీ విద్యా వియదాదిజగత్ప్రసూః। సర్వవ్యాధిప్రళమనీ సర్వమృత్యునివారిణీ॥	౧౧౨
అగ్రగణ్యాఽచిన్త్యరూపా కలికల్మషనాశినీ। కాత్యాయనీ కాలహంత్రి కమలాక్షనిషేవితా॥	౧౧౩
తాంబూలపూరితముఖీ దాడిమీకుసుమప్రభా । మృగాక్షీ మోహినీ ముఖ్యా మృడానీ మిత్రరూపిణీ ॥	౧౧౪
నిత్యతృప్తా భక్తనిధి ర్నియంత్రి నిఖిలేశ్వరీ । మైత్ర్యాదివాసనాలభ్యా మహాప్రళయసాక్షిణీ ।	౧౧౫
పరాశక్తిః పరానిష్ఠా ప్రజ్ఞానఘనరూపిణీ । మాధ్వీపానాలసామత్తా మాతృకావర్ణ రూపిణీ ॥	౧౧౬
మహాకైలాసనిలయా మృణాలమృదుదోర్లతా । మహనీయా దయామూర్తి ర్మహాసామ్రాజ్యశాలినీ ॥	౧౧౭
అత్మవిద్యా మహావిద్యా శ్రీవిద్యా కామనేవితా । శ్రీషోడశాక్ష రీవిద్యా త్రికుటా కామనోటికా ॥	౧౧౮
కటాక్షకింకరీభూతకమలానోటినేవితా । శిరఃస్థితా చంద్రనిభా ఫాలనేంద్రధనుః ప్రభా॥	౧౧౯

- హృదయస్థా రవిప్రఖ్యా త్రికోణా న్తరదీపికా !
దాక్షయణీ దైత్యహ స్త్రీ దక్షయజ్ఞ వినాశినీ ॥ ౧౨౦
- దరాన్దోళితదీప్తిక్షీ దరహాసోజ్జ్వలస్మృభీ ।
గురుమూర్తి ర్గుణవిధి ర్గోమాతా గుహజన్మభూః ॥ ౧౨౧
- దేవేశీ దండనీతిస్థా దహరాకాశరూపిణీ ।
ప్రతిపస్మఖ్యరాకా న్తతిథి మండలపూజితా ॥ ౧౨౨
- కళాత్మికా కళానాథా కావ్యాలాపవినోదిని ।
సచామరరమావాణీసవ్యదక్షిణ సేవితా ॥ ౧౨౩
- ఆదిశక్తి రమేయాత్మా పరమా పావనాకృతిః ।
అనేకకోటిబ్రహ్మాండజననీ దివ్యవిగ్రహా ॥ ౧౨౪
- క్లీజ్కారీ కేవలా గుహ్యకై వల్యపదదాయినీ ।
త్రిపురా త్రిజగద్వన్ద్యా త్రిమూర్తిప్రిదశేశ్వరీ ॥ ౧౨౫
- త్ర్యక్షరీ దివ్యగంధాఢ్యా సిందూరతిలకాఞ్చితా ।
ఉమా శైలేన్ద్రితనయా గారీ గన్ధర్వసేవితా ॥ ౧౨౬
- విశ్వగర్భా స్వర్ణగర్భా వరదా వాగధీశ్వరీ ।
ధ్యానగమ్యాఽపరిచ్ఛేద్యా జ్ఞానదా జ్ఞానవిగ్రహా ॥ ౧౨౭
- సర్వవేదా న్తసంవేద్యా సత్యానన్దస్వరూపిణీ ।
లోపాముద్రార్చితా లీలాకృత్ప్రబ్రహ్మాండమండలా ॥ ౧౨౮
- అదృశ్యా దృశ్యరహితా విజ్ఞాత్రీ వేద్యవర్జితా ।
యోగినీయోగదాయోగ్యాయోగానందా యుగన్ధరా ॥ ౧౨౯
- ఇచ్ఛాశక్తిజ్ఞానశక్తిక్రియాశక్తిస్వరూపిణీ ।
సర్వాధారా సుప్రతిష్ఠా సదసద్రూపదారిణీ ॥ ౧౩౦
- అష్టమూర్తి రజాజైత్రీ లోకయా త్రావిధాయినీ ।
ఏకాకినీభూమరూపా విద్వేతా ద్వైతవర్జితా ॥ ౧౩౧

అన్నదా వసుదా వృద్ధా బ్రహ్మత్యైక్యస్వరూపిణీ! బృహతీ బ్రాహ్మణీ బ్రాహ్మీ బ్రహ్మనందా బలిప్రియా॥	౧౩౨
భాషారూపా బృహత్సేనా భావాభావవివర్జితా, సుఖారాధ్యా శుభకరీ శోభనాసులభాగతిః॥	౧౩౩
రాజరాజేశ్వరీ రాజ్యదాయినీ రాజ్యవల్లభా, రాజత్కృపా రాజపీఠనివేశితనిజాశ్రితా॥	౧౩౪
రాజ్యలక్ష్మీః కోశనాథా చతురంగబలేశ్వరీ, సామ్రాజ్యదాయినీ సత్యసంధా సాగరమేఖలా॥	౧౩౫
దీక్షితా దైత్యశమనీ నర్వలోకవశంకరీ, సర్వార్థదాత్రీ సావిత్రీ సచ్చిదానందరూపిణీ॥	౧౩౬
దేశకాలాపరిచ్ఛిన్నా సర్వగా సర్వమోహినీ, సరస్వతీ శాస్త్రమయీ గుహామ్భా గుహ్యరూపిణీ॥	౧౩౭
సర్వోపాధివినిర్ముక్తా సదాశివపతివ్రతా, సమ్రుదాయేశ్వరీ సాధ్వీ గురుమండలరూపిణీ॥	౧౩౮
కులోత్తర్రాభగారాధ్యా మాయా మధుమతీ మహీ, గణామ్భా గుహ్యకారాధ్యా కోమలాంగీ గురుప్రియా॥	౧౩౯
స్వతంత్రా సర్వతంత్రేశీ దక్షిణామూర్తిరూపిణీ, సనకాదిసమారాధ్యా శివజ్ఞానప్రదాయినీ॥	౧౪౦
చిత్కళానందకలికా ప్రేమరూపా ప్రియంకరీ, నామపారాయణప్రీతా నందివిద్యా నపేశ్వరీ	౧౪౧
మిథ్యాజగదధిష్ఠానా ముక్తిదా ముక్తిరూపిణీ, లాస్యప్రియా లయకరీ లజ్జా రంభాదివందితా॥	౧౪౨
భవదావసుధావృష్టిః పాపారణ్యదవానలా, దౌర్భాగ్యతూలవాతూలా జరాధ్వంతరవిప్రభా॥	౧౪౩

భాగ్యాబ్ధిచంద్రికా భక్తచిత్తకేకిఘనాఘనా।	
రోగపర్వతదంభోళి రృత్యుదారుకుఠారికా	౧౪౪
మహేశ్వరీ మహాకాళీ మహాగ్రాసా మహాశనా।	
అపర్ణా చండికా చండముండాసురనిషాదినీ॥	౧౪౫
క్షరాక్షరాత్మికా సర్వలోకేశీ విశ్వధారిణీ।	
త్రివర్గదాత్రీ సుభగా త్ర్యంబికా త్రిగుణాత్మికా॥	౧౪౬
స్వర్గాపవర్గదా శుద్ధా జపాపుష్పనిభాకృతిః।	
ఓజోవతీ ద్యుతిధరా యజ్ఞరూపా ప్రియవ్రతా॥	౧౪౭
దురారాధ్యా దురాధర్షా పాటలీకుసుమప్రియా।	
మహతీ మేరునిలయా మందారకుసుమప్రియా॥	౧౪౮
వీరారాధ్యా విరాడ్రూపా విరజా విశ్వతోముఖీ।	
ప్రత్యగ్రూపా పరాకాళా ప్రాణదా ప్రాణరూపిణీ॥	౧౪౯
మూర్తంద్భైరవారాధ్యా మన్త్రిణీన్యస్త రాజ్యధూః।	
త్రిపురేశీ జయత్సేనా విన్దైగుణ్యా పరాపరా॥	౧౫౦
సత్యజ్ఞానానందరూపా సామరస్యపరాయణా।	
కవర్దినీ కళామాలా కామధు క్కామరూపిణీ॥	౧౫౧
కళానిధిః కావ్యకళా రసజ్ఞా రసశేవధిః।	
పుష్టా పురాతనా పూజ్యా పుష్కరాపుష్కరేక్షణా॥	౧౫౨
పరంజ్యోతిః పరంధామ పరమాణుః పరాత్పరా।	
పాశహస్తా పాశహంత్రి పరమంత్రవిభేదినీ॥	౧౫౩
మూర్తామూర్తానిత్యతృప్తా మునిమానసహంసికా।	
సత్యవ్రతా సత్యరూపా సర్వాంతర్యామిణీ సతీ॥	౧౫౪
బ్రహ్మణీ బ్రహ్మజననీ బహురూపా బుధార్చితా।	
ప్రసవిత్రీ ప్రచండాఽజ్ఞా ప్రతిష్ఠా ప్రకటాకృతిః॥	౧౫౫

ప్రాణేశ్వరీ ప్రాణదాత్రీ పంచాశతీరరూపిణీ।	
విశృంఖలా వివిక్తస్థా వీరమాతా వియత్రప్సూః॥	౧౫౬
ముకుందా ముక్తినిలయా మూలవిగ్రహరూపిణీ।	
భావజ్ఞా భవరోగఘ్నీ భవచక్రప్రవర్తిని॥	౧౫౭
చందస్సారా శాస్త్రసారా మంత్రసారా తలోదరీ।	
ఉదారకీర్తి రుద్దామవై భవా వర్జ రూపిణీ॥	౧౫౮
జన్మమృత్యుజరాతప్తజనవిశ్రాంతిదాయినీ।	
సర్వోపనిషదుద్ఘోషా శాంత్యతీతకళాత్మికా॥	౧౫౯
గంభీరా గగనాంతస్థా గర్వితా గానలోలుపా।	
కల్పనారహితా కాష్ఠా కాంతా కాంతార్థవిగ్రహా॥	౧౬౦
కార్యకారణనిర్ముక్తా కామకేశీతరంగితా॥	
కనత్కనక తాటంకా లీలావిగ్రహధారిణీ॥	౧౬౧
అజా క్షయవినిర్ముక్తా ముగ్ధా క్షిప్రప్రసాదినీ।	
అంతర్ముఖసమారాధ్యా బహిర్ముఖసుదుర్లభా॥	౧౬౨
త్రయీ త్రివర్గనిలయా త్రిస్థా త్రిపురమాలినీ।	
నిరామయా నిరాలంబా స్వాత్మారామా సుధాస్పతిః॥	౧౬౩
సంసారపంకవిర్మగ్నసముద్ధరణపండితా।	
యజ్ఞప్రియా యజ్ఞకర్త్రీ యజమానస్వరూపిణీ॥	౧౬౪
ధర్మాధారా ధనాధ్యక్షా ధనధాన్యవివర్ధినీ।	
విప్రప్రియా విప్రరూపా విశ్వభ్రమణకారిణీ॥	౧౬౫
విశ్వగ్రాసా విద్రుమాఖా వైష్ణవీవిష్ణురూపిణీ।	
అయోని ర్యోనినిలయా కూటస్థా కుశరూపిణీ॥	౧౬౬
వీరగోష్ఠీప్రియా వీరా నైష్కర్మ్యా నాదరూపిణీ।	
విజ్ఞానకలనా కల్యా విదగ్ధా బైందవాసనా॥	౧౬౭

తత్త్వాధికా తత్త్వమయీ తత్త్వమర్థస్వయీ పిణీ।
సామగానప్రియా సోమ్యా సదాశివకుటుంబినీ॥

౧౬౮

సవ్యాపసవ్యమార్గస్థా సర్వాపద్వినివారిణీ।
స్వస్థా స్వభావమధురా ధీరాధీరసమర్చితా॥

౧౬౯

చైతన్యార్ఘ్యసమారాధ్యా చైతన్యకుసుమప్రియా।
సదోదితా సదాతుష్టా తరుణాదిత్యపాటలా॥

౧౭౦

దక్షిణా దక్షిణారాధ్యా దరస్మేరముఖాంబుజా।
కౌశిణీ కేవలానర్ఘ్యకై వల్యపదదాయినీ॥

౧౭౧

స్తోత్రప్రియా స్తుతిమతీ శ్రుతిసంస్తుతవై భవా।
మనస్విని మానవతీ మహేశీ మంగళాకృతిః॥

౧౭౨

విశ్వమాతా జగద్ధాత్రీ విశాలాక్షీ విరాగిణీ।
ప్రగల్భా పరమోదారా పరామోదా మనోమయీ॥

౧౭౩

వ్యోమకేశీ విమానస్థా వజ్రిణీ వామ కేశ్వరీ।
పంచయజ్ఞప్రియా పంచప్రేతమజ్ఞాధికాయినీ॥

౧౭౪

పంచమీ పంచభూతేశీ పంచసంఖ్యోపచారిణీ।
శాశ్వతీ శాశ్వతైశ్వర్యా శర్మదా శమ్భుమోహినీ॥

౧౭౫

ధరా ధరసుతా ధన్యా ధర్మిణీ ధర్మవర్ధినీ।
లోకాతీతా గుణాతీతా సర్వాతీతా శమాత్మికా॥

౧౭౬

బంధూకకుసుమప్రభ్యా బాలా లీలావినోదినీ।
సుమంగలీ సుఖకరీ సువేషాధ్యా సువాసినీ॥

౧౭౭

సువాసిన్యర్చనప్రీతా శోభనా శుద్ధమానసా ।
బిందుతర్పణసంతుష్టా పూర్వజా త్రిపురామ్బికా॥

౧౭౮

దశముద్రాసమారాధ్యా త్రిపురా శ్రీవశంకరీ ।
జ్ఞానముద్రా జ్ఞానగమ్యా జ్ఞానజ్ఞేయస్వరూపిణీ॥

౧౭౯

యోనిముద్రా త్రిఖండేశీ త్రిగుణాఽమ్నా త్రికోణగా ।

అనఘాఽద్భుతచారిత్రా వాంఛితార్థ ప్రదాయినీ॥

౧౮౦

అభ్యాసాతిశయజ్ఞాతా షడధ్వారీతరూపిణీ ।

అవ్యాజకరుణామూర్తి రజ్జానధ్వంతదీపికా ।

౧౮౧

ఆబాలగోపవిదితా సర్వానుల్లంఘ్యశాసనా ।

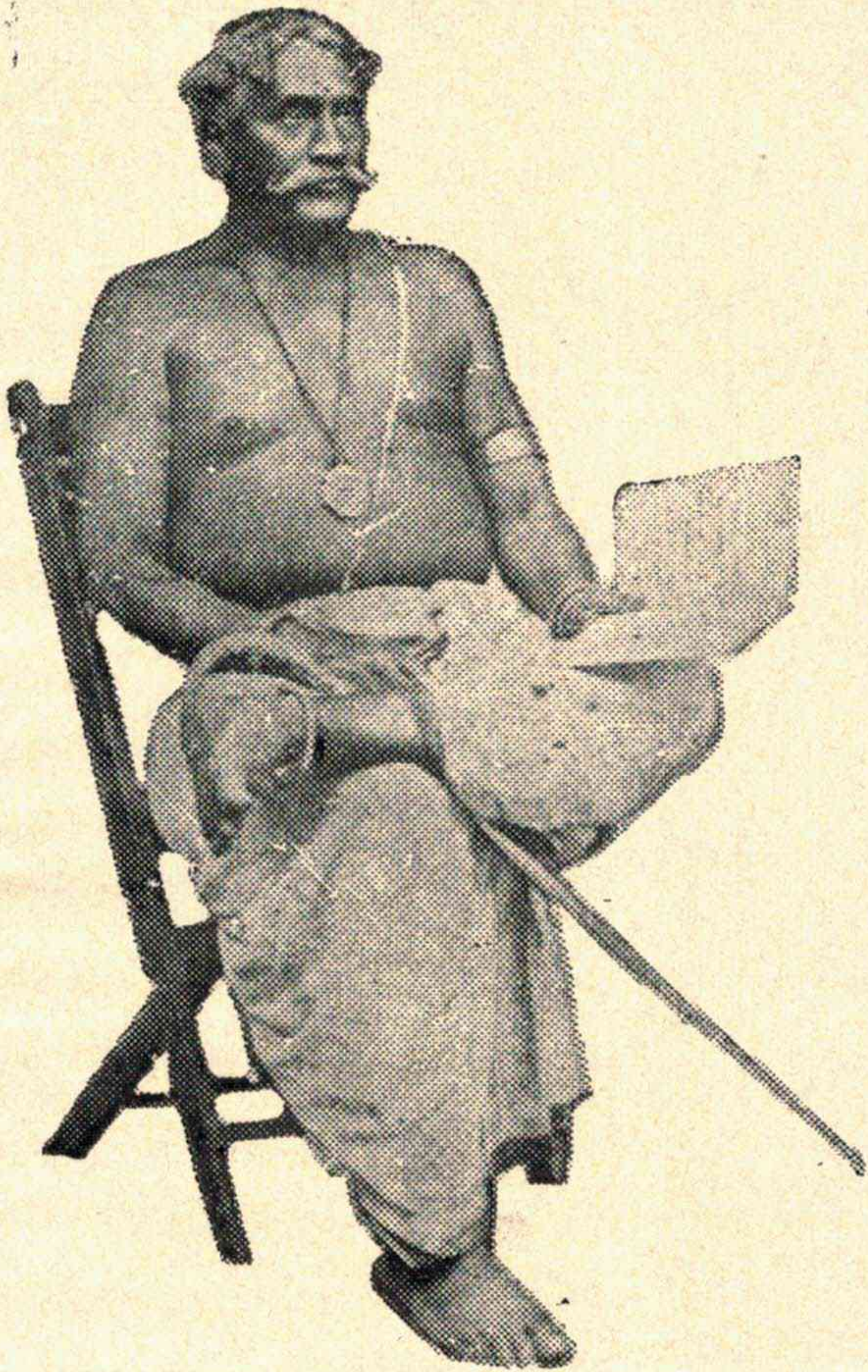
శ్రీచక్రరాజనిలయా శ్రీమత్త్రిపురసుందరీ॥

౧౮౨

శ్రీశివాశివశక్త్యైక్యరూపిణీ లలితాంబికా ॥

౧౮౩





“ఒక వండితోద్దండు, దుద్ధతుం దొక యోధు
ఒక మహాసమ్రాట్టు నొక మహర్షి” — యస్వీ.



Adihhatta Narayanas
Principal,
Sri Vijayaranga Ganapateswara.
Vizianagaram.

మ ట్టు

ఎవ్వరికైన న న్దమపుట్టు వీడేర్చుకొను తెఱంగుల న్దోటిపాటియంద
 టితో మిక్కిలి పొత్తుగాని యెవ్వరినైన నెపుడేని న్దొంచెమయిన న్దొప్పిం
 చ కందఱు న్దెచ్చఁదగిన మంచినడువడి పూటపూటకున్దెంపారఁబొసరు
 చూపక నలుపురితోఁ గలసిమెలసి హాయిగా బ్రతుకుకొనసాగించుకొనుట
 కంటె వెరవించేదియున్లేదు. మేనువంచి నుదిటచెమ్మటనూడ్చి నలుపురు
 మెచ్చుకొను తీరునఁ బాటుపడి కూడుగుడ్డలు కూర్చుకొని యిరుగుపొరుగు
 వారఁతో నన్నియాస్తుల న్దంతుపంచుకొని యెక్కువతక్కువు తెగలవాసి
 యెన్నుకొన కొండొరిమిక నెమ్మినెనరోర్పులు నిండార మనుటమేలు. తేర
 గావచ్చిన యాస్తుల న్దెగనీల్గుచు సోమరులైన చెడుగొట్టులకు నిండుతనివి
 కలుగఁబోదు. కలయందుదాల్చిన యొడలు, సల్పెడుపను లెట్లు కలలయ్యు
 నిక్కముగాఁదోచునో యటుల నిరుగుపొరుగు పచ్చ కిట్టని పాపాలముద్దలకే
 తనవారు-పైవారు, నేను - నాదను వేటువేటు చెడుతలంపులొదవి పెచ్చు
 పెరుగుచుండును. ఒరులకు గల్గినమేలు తనదిగా నుప్పొంగు మంచివారికే
 నిక్కముగా నింగినేలలందు జరుగు నేపనులకైన న్దగవిపొంగుక్రుంగులు
 లేకుండును. పిల్లలయెడలఁ గన్నతల్లికన్న పైవారలకుఁ గూర్మియంతగా
 నుండదు కనుక నోజగా నింగినేలల దిస్సులన్నియు న్దనయాటకై దాఁ
 బుట్టించి పెంచి తనలోఁజేర్చుకొనఁగల్గిన చేవయే తల్లియన నొప్పునని
 తెలిసిన తొల్లింటిపెద్దలు కన్నతల్లి నే వేల్పుగాఁ గొల్వజొచ్చిరి. ఎల్లకో
 ర్కులుడిగి యొరుల మేలునకై పాటుపడు మంచివారుతప్పఁ దల్లిన్దొల్చు
 టకుఁ దక్కినకడుపుకక్కుర్తికొండ్రిసుమంతయున్దొంగారు. తల్లివెయి
 పేర్ల విన్ని నింగినేలలయందలి యొడలిదాల్పుల నెల్ల న్దన్నతల్లిలీల న్దనఁ
 జాలినపుడే తల్లి విన్నిన్దాటి చెప్పిన మాటలల్లువాఁడు తా నొడ్డెక్కి తన
 తోటివారలకు మేల్పల్పుఁగలడని నా నమ్మకము. నింగినేలలెల్ల న్దనకన్న

తల్లి గాఢలంచి యేకోర్కెయున్న కుండుట మైతాల్పులలో నెవ్వరికిఁ జెల్లెనో మంచినడతలేని మలుచ యెట్లు కనిపెట్టఁగలదు ? ఆఁడుకూతుళ్ళే మందిలో నెల్ల నేట్లు, నిండుకుండలు, కన్న తల్లులు, కనికరమోర్పు గలవా రాడువారలన్మగవారలన్మాడఁ తమకడుపునఁ బదినెలలు మోసి కని పెంచి మంచి నడువడిన్మప్పి యందరికి శ్రేలుసల్పగలవారు. నిక్కముగా మగవారలందఱు న్దప్పకాయలే, టాటోటు పేలుడు పెంకులే, చమురులేని పేలుడుగాయలే, కొంప చెఱపులే, వేలువిత్తులే. నిండు మగవాఁడేఁడి ! పాడిగా మంచి యాడుదానికిఁ జెడ్డయలవాట్లు మప్పి చెఱచి తాము చెడు టకుఁ దప్పనోజగానీ నా కన్నకొడుకులు మగవాండ్రు మఱెందున న్నొఱ గాక తమలోఁ దాము తన్నుకొని పొలయుచుందురు.

తల్లి నోళ్ళుఁ గొంతవరకైన వీలున్నది కాని తండ్రినెప్ప నెవని తరము ! కావున నాఁడుది నిక్కము, మగవాడు కల్లయని యనకతీరదుగా ? కనుకనే తొంటి పెద్దలు తల్లినే వేల్పుగా నమ్మి కొల్చుట తగవని నమ్మ వలసి వచ్చెను. ఆఁడుదాని నిచ్చలవిడి వదలిపెట్టి యాపె చెప్పినచొప్పున మగవాఁడు నడుచుకొనుచుఁ దనయిమ్ములు మానుకొనియైన నిసుమం తయు నేమర కెల్ల పుడు న్గొల్చు చాబిడకోర్కె న్దానెట్టి యగచాట్లకు లోఁబడియైనఁ దప్పక తీర్చుచు నిక్కముగా నాఁడుకూతురే యీ వింగి నేలలకు న్పట్టుఁగొమ్మయని గట్టిగా నమ్ముకొన్నయెడలఁ గనికరముకుప్ప. తలంచినంత నెంతపనియైన న్జేయఁజాలినచేవ నోజనొప్పారు నాఁడుదే మగ వాని నొడ్డెక్కించును, ఆఁడుదాని కడుపునఁబుట్టి యాపె చాచుల పోస నాలు త్రాగి యామె చెప్పుచేతలన్నెరిగి “కూనన్నెంచిన గండయ్యో” నను సామెతగా నాబిడమెడగట్టి యెన్నియోపాట్లుపెట్టి మేలుమఱచెడు తుంటరి వెల్లి తప్పకాయ మగవాఁడు న్గాకాఁడుదియు న్దాకటిటుకు న్దప్పి రెంటికి న్జెడిన రేవడియై కోరిముప్పుతెచ్చుకొనుచున్నాడు. మగవాఁడై తెగనీల్గుట కన్న నీ బ్రతుకున నాఁగడిదయైన గొంత మేలేమో !

అడుదేమంచిది, యాడుదిచేయునదెల్ల మేలే, కాని మగవాడు
 సల్పునదంతయు నీడే పాడే. అడుది చేవ. మగవాడు చెత్త. అడుదాని
 లోనే మగవాడున్నాడు కాని యాడుదానికి వేఱుగా మగవాడు లేనేలేడు.
 అడుది చుఱుకై నయెఱుక. మగవాడు తెలివిలేని యుత్తమొద్దు. కాఁబట్టి
 తొల్లింటి పెద్దలాడుదానినే వేల్పుని నిరుకుచేసిరి. గట్టనఁగాఁ గోర్కె లుడి
 గినయుల్లము. మైమఱచిన కూరుకు, మెలఁకువ, కలకూర్కులన్నించినది
 నాలవయునికి. అట్టి నాలవయున్నింబుట్టిన నిండుతనుపే మైదవయున్ని
 గట్టుపట్టియనన్పడును. డెందముతడినీళ్ళన్ నాలుగుమార్లు వడఁబోయఁగాఁ
 దుట్టతుదకుఁ దేలిననిగ్గే నింగినేలల దినుసుల రాకపోకలకెల్ల మొట్టమొద
 టికతమై యెన్నటికి నెడక. పగడతీరుగా నొప్పారు తనుపుచేవకున్దల్లివేరు.
 కావున నెల్లవారు జంజాటతగులముకడలి న్గడచిన గట్టుపట్టియగు నిండు
 బవరసమను దరిజేరుటకై నింగినేలల దినుసులన్నిటిన్ దమ కన్న
 తల్లిగా నెంచి కవికరమోర్పులన్జేలఁగి నెచటనైన నెగ్గెన్నక తమ్మువలె
 నందఱునాపాడుకొనుచు హాయిగా నత్తల్లి శేయిపేర్ల నెల్లప్పుడు నేర్పొక
 నుచుంట తప్పనిపనియని నిండుతనివినొంద గోరిన తెలివైన వారలందఱు
 నమ్ముకొనక తీరదు.

అడుదెల్లయొప్పే, మగవాడెల్లతప్పే. మెలఁకువకలకూర్కులు
 మఱి నా తెలిసినంతవఱ కీనింగినేలలందు జరిగెడు పనుల నరయు వేల్పు
 లున్నారనియు నిరుగుపొరుగువారలకుఁ గీడుసల్పువారికి మాఱుగాఁ జెట్టత
 ప్పక చేసెదరనియు, మఱియందఱికి న్మంచికావించువారికిఁ దగునట్లు తప్పక
 మేలేసల్పెదరనియు మందిలో నొందొరువుల కొందొరిమిక హెచ్చించి
 జట్ల పొత్తురెట్టింపించి హాయిగాఁ బెక్కెండ్లు బ్రతుకువెరపుగా నీయెల్ల
 మంచి చదువు నడతల న్మోదటినుండియు న్నోడివారలకుఁ బాడిగా నెంతవారికి
 దగినట్లంతగా మప్పుచువచ్చిరి. కావున దనుగొల్పు పిల్లల కెపుడు నేలే
 కోరు నింగి నేలకెల్ల తల్లియగు మెట్టపట్టి వెయిపేర్ల వినుకరి నా తెలిసి
 నంతవఱకు నాకువచ్చిన నాటుతెలుఁగుమాటలతోఁ దెల్పఁ గల్గినాడను.

పలుకు చవిని వ్రాతచే దెల్పదరముకాదు. వీనులతోగని కంటితో
 వినవీలుకాదు. వేల్పునుడువుగుట్టు...యెఱుక. సీమపల్కులు వేల్పునుడు
 వులకన్న న్గొలది మీటి మెండుగాఁ గలవు. వ్రాతకువచ్చిన నాటుతెలుఁగు
 నుడువులకంటెఁ జదువరుల వ్రాతలోఁ జేరని పలుకులు వేయిరెఱ్ఱె యుండ
 వచ్చును. నేలయందంతట న్బలు సీమలకెంతయో యొందొంటికిఁ గడుద
 వ్వలగు పెక్కుచోట్ల కేనాడో చెదటిపోయి యాయాయి తావుల నెల
 కొన్న తెలుఁగువారు తెనుఁగు వ్రాత చదువు మఱచినప్పటికి న్దమలోఁదాము
 తెలుఁగుపల్కు తరతరములఁబడి మాటాడుకొనువాడికనే చివఱకు న్నూడ
 మానకుండుటవలన వారివారి తెలుఁగుమాట లీ తెలుఁగు నాడున నేటికి
 వాడిక లేకపోవుటచేత నీనాటి తెల్గువారి తెలుఁగు వ్రాతలఁ జూపట్టకుంట
 చేతఁ దెలుగు చదువరులు తమతమ వహులందు వ్రాయఁజాలరైరి.
 వ్రాతకు రాని యెన్నియో పాటలు మాటకూర్పులు న్గోటానఁగోట్లు నోటి
 వాడుకలో నేలయం దెన్నిసీమల నెన్నిచోట్ల వాడుకలో నున్నవో
 యెవ్వరు న్జెప్పఁజాలరు. వేల్పునుడువు లోజగా తల్లిదండ్రు లెచ్చటనైన
 మాటాడుకొనువాడిక యెప్పుడునులేదు. పఱకముల ప్రాజదువులు
 మొదలగు పదునెనిమిది చదువులెల్ల న్దామెఱుంగ వీలుకాని యట్టడుగు
 మిట్టమింటి దినుసులన్నియు తమతమ తలంపులకొలది పన్నినపన్ను
 గడలే చూడఁజూడఁ దలంప దలంప వంచ నాటుమాటలే. సీమతెలుంగే
 యీనేలవాడిగాఁ దమతమ పుట్టినచోట్లఁ దమతమ తల్లిదండ్రులు తరం
 బులఁ బడి లెక్కింపఁ దరముకాని యేనాటినుండియో వాడికలో నుండు
 టస్బట్టియు న్బగడము కనివిని యెఱుంగ వీలుగు దినుసుల స్ఫూర్తియే
 తెలుపగల్గుటచే వేల్పునుడిజోలి సుంతయును లేని నాటుదెలుఁగు మొదలగు
 నాయాయి సీమపలుకులనేకాని తొలుఁబలుకులు మొదలగు పదునెన్నిది చదు
 వుల మాటకూర్పు లన్నియు, లేనిపోని చదువులు వ్రాతలు, కవిలేకట్టలు
 డబ్బుదండగ మనువుకూర్పులు, పెండ్లిండ్లు, వేల్పులు, వేల్పుడులు, ఆటలు.
 పాటలు, వాయింపులు, కొల్పులు, గుడులు, బడులు, పలుతెగల కట్టు

పాట్లు, విలువైన దుస్తులు, నగలు, బంగారు వెండి రాగి మొదలగు నచ్చు పడినదబ్బులు, గొప్పకొద్ది వాలకములు, వావివర్సలు, మావి, మీవి, వారి వను వేలువేతాస్త్రీ హెచ్చుతగ్గు పొగరుబోతుతనములు, వేయేల బ్రతుకు నకుఁ గావలసిన కూడుగుడ్డ కూటమి యిమ్ములకన్నఁ దక్కిన లేనిపోని యక్కఱమాలిన పోకిరిపనులన్నియు న్గోరి తగుల్చుకొను ముప్పులే కాని యీచదువు వ్రాతలు పెక్కాస్త్రీ కూర్చుకొని తిని తెగనీర్తి యూరక క్రొవ్విపోయిన తుంటరులాడువారలకు నప్పనికి రాకపోవుటయేగా కెందునకు న్గోఱగా కెల్ల యిడుమలకులోనై గొప్పవారమనుకొని విట్టవీగుచు నడువడి మడియకతీరదు. ఏలాగుననైన బ్రతుకనీ యెవ్వరెట్లేనిఁ దిరుగనీ కలలోని దినుసులవలె మెలకువయందున్నూఁ జరుగుపనులన్నియు న్గల్గలే, చావు పుట్టువులు నిక్క ములుకావు. ఎన్నటికే చేటులేక పగడము నిండారు తన్ని తనర్పుల నలరారు కన్నతల్లితప్పఁ దక్కిననింగి నేలల యందలి దినుసు లెల్లఁ గుందేటికొమ్మువలె యుత్తహాళిక్కి యనెడి యెఱుకువ యెట్లు మఱకువ యోజమైవచ్చునో యట్లే రాకతప్పదు నిన్నరేపులు మారు చుండున్నాని నేడు మాఱని తెఱఁగునఁ దానెప్పటికి ముందువెనుక పుట్టుక పొదలిక పొలయికజోలి కొంచమైన న్గొనకెన్నటికి ని్నుండు తన్ని నలరారు చుంట నీతల్లి వెయిపేర్ల విన్ని చాటి చెప్పుచున్నది. ఈతల్లి వెయిపేర్ల లోఁ దక్కిన వేల్పు పలురకముల వెయిపేర్ల యందు వచ్చినపేరు తిరిగి రాకుంటయు నదుకు పొల్ల మాటలు లేకుంటవలన వేల్పునుడుల నీతల్లి వెయిపేర్లన్నూర్చిన మాటలల్లువాడెంతయుల్పొగడఁదగుబీద. చదువువ్రాయఁ గల్గిన మేటివదువరికొఱకే కాని సంతకముచేయఁజాలని ములచలకు గాదుగా. నాటుతెలుగుపలుకుచవి తెలిసినవారికే యీనా తల్లి విన్ని చవి గొల్చుగాక. నాయిలువేల్పు తెలుఁగుచదువర్ల హాయిగాఁ బెక్కిందెల్ల వసతులొపఁగి కాపాడుగాక. మొత్తముపైఁ దల్లి వేయిపేర్ల విన్నిఁ దుదకుఁ దేలినదేమనఁగా నెవరెట్లనుకొన్న నీ బ్రతుకు మంచిచెడ్డ లన్నియు న్గల్గలోని దినుసులవలె కల్లులుగనుక నేదెట్లైన నే కొఱంతయునులేదు.

ఎండవాన చలితఱుల మార్పులలాగునఁ బగడదినునే పలురకముల మాఱు
 చున్నట్లున్నది కాని నిక్కముగా నీ మాఱుదలయు న్నూడ లేనేలేదు మిం
 టికి నిక్కముగా నేడాగుగాని, డాలుగాని. చిల్లిగాని మొట్టితొట్టులుగాని,
 హద్దుపద్దు వంతువంపులుగాని లేవుగా? తమయున్ని తమకు నిక్కమని
 తెలిసికొన్నవారికిఁ దమతలంపుల కందని మింటివంటి దినును తల్లి వేల్పు
 న్నదని తమ్మున్నట్టి నిరుకుచేయక తీరదు. మఱియున్దమకంటె వేఱుదిను
 సులు లెక్కింపనలవికాని రకములు మరుగుపడినవి తెలియనివి నింగినేలలఁ
 గ్రిక్కిరిసి యున్నవని యనుకొనకతీరదుగా? తమ మెలకువకలకూర్కుల
 తాముగాకున్నప్పటికి మఱియు నీమూఁడున్తుల న్గని పెట్టినవారు కలమెలఁ
 కువ కూర్కులకు వేఱై నప్పటికి మేము - మాది, మీరు-మీది వారు-
 వారిది. వీనిది వానిదని యనుకొని మంచిచెడ్డలు పొంగులు పొందక తప్ప
 దుగా? నుడువరి నుడువు వినువారు వినునది కనువారు కనునది పగడదిను
 నేయని యెఱుకువచేత వేఱువేఱుని మఱకువ న్నట్టియుఁ దలంచి నిరుకుచే
 యుచుఁ గ్రుంగుపొంగులందుచుంట యెల్ల మైతాల్పులకుఁ దప్పదు కనుక
 నీచదువువ్రాతలు, మడితడిపొడి వేలిమి వేలుపుడులు, కాఁకలు, నోము, లెల్ల
 తెగలకట్టుపాట్లు, కొల్పులు, తిరునాళ్ళు కూడుకూటమి కూర్కుల ఎసతు
 లకుఁ గొఱగాని వేల్పు మ్రొక్కులివన్నియు వెట్టివెంబరనాలిముచ్చడబ్బు
 కక్కుర్తి పన్నుగడలే. ఎట్లుకావలయునో యల్లే యగుచున్నది. ఎట్లు
 చేయకతీరదో యల్లే చేయుచున్నార మీబ్రతుకుపాడి న్దప్పింప నెవరితరము?
 ఎట్లో పలుతెఱంగుల యోజమై గాలి, నిప్పు, తడి, పారుల పలురకముల
 వింతవింత కూడికల పెక్కుతీరుల యుసురుగల మైతాల్పులు, చెట్లుచేమలు
 రాల్లప్ప లోజమై పుట్టుచుఁ బొదలుచుఁ బొలియుచున్న వీ పాడికిఁ గతమీ
 పాడియే. నింగినేల దినునుల పుట్టుక, పొదలిక, పొలయికల యోజ కం
 తకు న్దనకుఁ దానే కతమని యెఱుకకలవారు నిరుకుచేయక తప్పదు.
 నానమ్మకము తోటిపాటివారికి మేలేచేయుచు మేనువంచి నెన్నుదుటి
 చెమరూడ్చి యెవ్వరి నెగ్గింపక సందఱొనన మిక్కిలి యడకువతోఁ దనతోడి

వారలకు మంచి సల్పువారలే తప్పక తమతమ బ్రతుకుల న్నిండు తనివి తనర్పులొందఁగలరు. నాయీవ్రాత నా తోటిపాటి వారలకు మేలుచేకూర్చు కావుతమని తల్లి వేయిపేర్ల విన్ని నిట్టి నాటుతెలుఁగున నాయీ యెనుబదేండ్లయీడున వ్రాయించిన నాయిలు వేల్పు నన్ను న్నామంచిచదువరుల న్దగు కోర్కెలొసంగి కోరినన్నేండ్లు హాయిగాబ్రతికించి తనయందెల్లరికినమ్మిక హెచ్చించి యీమేనులతోనే తనలోఁ జేర్చుకొనుగాక.

వేల్పు నుడుల స్వేర్కొనుతల్లి వెయిపేర్ల విన్నికి నానాటు తెల్ల పల్కు కూర్పులు కొంతవరకైన వివరము కాఁగలవని నానమ్మకము. వేల్పునుడుల నిన్నగాఁ బగడ నాటుపల్కుచేఁగాని పగడము నాటుతెలుగు నొడవుల స్వేల్పు నొడవులవలనఁ గాని వివరింప నంఁగా వీలుపడదుగాని యేదో కొంత మేనమామ పోల్కి నైప్పవచ్చును. నిక్కముగా నింగినేల యందలి మేనితాల్పులెల్లమంది నెవరంతవారు వారువారెవ్వరెవరికి న్దీసిపోరు. తనకన్నఁ బొడుగు న్దనకన్న బొట్టియు న్గలిగినప్పుడు తానుపొడుగా పొట్టియా! కొద్దిగొప్పల తరబడు లెన్నుకొని యొండొరువుల న్దగడుచున్నాని పొగడుచున్నాని యెఱుకగలవా రెన్నడు న్గ్రంగక పొంగకంతయు న్దన్నతల్లి గాఁ దలంచుకొని పెండ్రోవకల్మి మ్మారగొనెదరు. నావలె నెను బడేండ్లయీ డుమించిన మగవాఁడుగాని, పసితనమునుండియు న్దరిదాల్చి కారులన్నఁ కప్ప సమున్నల్పు విన్నాణులుగాని, యాఁడువారిలోఁ బడుచులుగాని, ముదితలు గాని యీతల్లి వేయిపేర్ల విన్ని న్దదుపుటకుగాని వినుటకుగాని తగిన వారొదురు చెడుకోర్కె లుడుగని చెడుగొట్లు తల్లి విన్నిడాబుకై చదువ సమకట్టిన బెడిసికొట్టకమానదు. తల్లివిన్ని న్నా మాట కూర్పులు కొన్ని వేల్పునుడిపన్నికలతోఁ గలసి యడుగు లగుచున్నవి. మాటుమూల నాటుపల్కులకు వివరము మాటు నాటుపల్కులే వీలైనకొలంది న్దెలుపఁ బడినవి. ఎంతచదువుకొన్నప్పటికి మరెంతతన్నుకొని తలక్రిందయిన న్గాని తిరిదాల్చుబోదలుకూర్చిన వేల్పునుడువు లిక్కడుపుకకూర్తి జట్టునకు నిండారఁ దెలియ వీలుకాదు వేల్పునుడువులందు పగడ వ్రాయి

వ్రాయకి వేనవేలు వివరములు. అత్తిరిదాల్పు తాగూర్చిన నుడువు లేయే
 తలంపుల నేయేనుడువులువాడెనో వ్రాత తప్పులుగల వహాలవ్పట్టియుఁ
 బొట్టకక్కు ఋతిపంతుళ్ళనప్పట్టియు వేల్పునుడి న్దల్లి వేయిపేర్ల వినికి
 వివరము దెలియనెంచుట బొత్తుగా విన్దమ్మిరేకుల న్లెక్కింపఁ బోవుటయే.
 పంతుఁ నుడినడలు మప్పఁగలఁడుగాని యోజగా రాఁదగిన తెలివి నేర్పఁజా
 లఁడుగా? బొందినట్టవచ్చునాని డెందమునట్ట నెవరితరము? వ్రాతకు వరు
 వడి కలదుగాని మాటకే దీ మేలుబంతి! మందిపన్నిక కచ్చుండునుగాని
 వేల్పుపన్నుగడ నచ్చొత్తవచ్చునా! వాయింపు మప్పవచ్చునాని పాటచెప్ప
 నేరితరము? నిక్కముగా వేల్పు పన్నికలో నెవరి చెల్వము వారి దెవరి
 కుత్తుకలు వారి వెవరి తెలివితేటలు వారి వెవరి యూపిరితీసికొనునేర్పువారి
 దెవరి తలంపులు వారి వెవరి యాకలిదప్పికలు వారి వెవరి కలకూర్క
 మెలకువలు వారి వెవరి కోర్కెలు వారివెవరి యిమ్ములు వారి వెవరివంతలు
 వారి వెవరి పోకడలు వారి వెవరి బ్రతుకులు వారి వెవరి పుట్టుక పొదలిక
 పొలియిక పోడుములు వారివి కావున నెవరంతవారు వారని తెలిసికొన
 తగువారలు తక్కినవారలతోనెల్ల మిగులఁ బొంది పొసఁగి తామేమోతమ
 తోడివారికంటె లావరులమనియుఁ జదువరులమనియు. నందమైనవారల
 మనియు దుడ్డుకలవారమనియు నొడ్డుపొడవుకలవారమనియు న్బరువైన
 వారమాయు గొప్పతెగకుఁజెందినవారమనియు గొప్పవారలమనుకొని సొర
 కాయలు తెగనఱుకక లేనినని డాబులుచేయక క్రిందుమీఁదులు మూసి
 తమచేతకానితనము తలంచుకొని సిగ్గుపడి యీ తలపన్నులతోఁ గ్రుంగు
 మందికంటె న్బందియైన నయమో కన్నతల్లి యింత కొంటెకొంపచెఱపుల
 న్గనతోడనే సమయింప కీ యిడుమల పాలపడుటకా నీ వసతులెల్ల మాను
 కొని పెంచినావో కనికరముకుప్పా! మాయప్పా! మా గొప్పయిలువేల్పా!
 యిటునూయి యటుగోయి బ్రతుకుల నెల్లఁదుదకేదో వలవంతయే మిగు
 లెవరు పడఁగలరబ్బా యీపొగరఁబోతుల బెదరింపు లీ యెండవాన చలిత
 ఋలపులుగాకులీ పలు గాకులు పెట్టుకట్టులు! అక్కట! యీ యీడు ముది

రిన కొలంది నేకు మేకగుచున్నదే కన్నతల్లీ! యీ నింగినేలలలో నీవుకాని
 దినునేదీ! అంతయు స్నీవే యైనపుడు మే మేనీవు, నీవే మేము. మామంచిచెడ్డ
 లెల్ల నీవికావా? కన్నతల్లీ మాకంటెఁ జీమలయిన నయము దోమలయిన
 మే లవి యీ పాపాలముద్ద తుంటరిమంది యేలిక పెట్టెడి యగచాట్లలోఁ
 బడవుగా? జట్టెక్కవీలుకాని గొప్పమెట్టకొం నుట్టిన చెట్టుచేమ లిక్కట్టడి
 జట్టుకంటె వేయివేలరెట్లు లాతి యుసురులకు మేలుసల్పు చెంత హాయిగా
 బ్రతుకుచున్నవో కన్నతల్లీ! మమ్మాచెట్టుగానై వఁ గనకీపనికిమాలిన జట్టుగా
 నేల కనిపెంచె దెంతపొరపాటుచేసితి వప్పా! కనికరముకుప్పా! యని తల్లి
 విన్తి విక్కిలి గుట్టుగా నెపుడున్ దమలోనుల్ల ములలోఁ దలంచుకొనువారే
 తెగవారు కానీ యే యీడువారై నన్గానీ యీడువారుకానీ మగవారుకానీ
 యెట్లేని బ్రతుకనీ వారలనెల్ల నాకన్నతల్లి యిలువేల్పెల్ల యిమ్ముల సమ
 కొల్పి పెక్కెండ్లు హాయిగా వారిబ్రతుకునిల్పి తనలోఁ దప్పక కల్పుకొను
 నని తల్లి విన్కి నిట్లు చాటుకొన్న పగడవేల్పునుడువులన్గాని పగడము
 నాటు తెనుఁగు పల్కులన్గాని వహి కూర్పఁజాల కిప్పటి నా కన్నకొడుకులు
 తాముగూడ గొప్పమాట లల్లువారమనుకొని తమకుఁ దెలిసీతెలియని వేల్పు
 నుడువులకు ముండ్ల కుఁబువ్వులు గ్రుచ్చునట్టి సుకలోఁ బప్పుగలుపులీల నెల్ల
 రికి న్దేటతెల్లమగు తీయని నాటుతెలుఁగు పలుకుల న్గలపోయుచుం దెగనీ
 ల్గుచున్నా రట్టికొంటెల కీ సీమతెలుఁగు కిట్టకపోనీ. “పంది బురదమెచ్చు”
 అనెడు నానుడి యెంతయో నిక్కముకదా! అందనిపండ్లు పులుపనఁడా నరి
 యఁడు. తాఁబడి సొట్టనేల యనుతీరున నాటుతెలుఁగుమాట లల్లనేరని యీ
 నాటి యచ్చికబుచ్చికమాటలల్లు ప్రేలరులఁ జదువరి మేల్బంతులు పాటింప
 నొల్లరు. తెలుఁగుసీమవారు తప్పక తమతమ యలపులకొలంది తమతల్లు
 లుగ్గుపోసిన నాటగోరె తమకు మప్పిన నాటుతెలుఁగునందే మాటల పెద్దల
 పడికట్లతో నల్లినయెడల కఱకు తెఱగంట్ల నొడవు ముండ్ల కంచె తొలఁగిన
 పండ్ల చెట్లవలె, తీపినీళ్ళబావితీరున, దేనెతీయని నాటుతెనుఁ గెల్లరు న్దనవి
 కొలంది న్దవిచూడఁగల్గెదరనుకోర్తెతో వ్రాయవలసివచ్చెను. చొరకలోఁతుఁ

దినక చవియుఁ దెలియునా? పొట్టకక్కుటితి న్బడులలో బోముగావేల్పు
నుడువులుగాని తక్కిన పరంగిమాటలు మొదలగు లాతివింతనుడు లెన్ని
యో యేండ్లు మిక్కిలితంటాలుపడి చచ్చిచెడి నుగ్గె యెంతోవడుసుడితగుల్పు
కొని నేర్చుకొన్న ముక్క లాయా విలాతి సీమలవారివలె ననఁగలరా? మన
తెలుఁగువారు తమతల్లి మాట పరువుతీయు చిందున కందునకున్నాడఁ జెడు
చున్నారు. ఏదీ పెంకెమాటలు బొప్పండ్రచెంగట నాడ కిప్పటి మూతిపై
మీసమున్న యే మాటలల్లువాడైనఁగాని వేల్పునుడిజోలిమాని పగడనాటు
తెలుఁగునఁ దొల్లింటి పెద్దలేర్పర్చిన నుడికూర్పుల యడుగుల పడికట్లు
తప్పక లాతిమాటకు మాటగాఁ దెనిగించుటగాని లేక యొరులతలంపులు
దొంగిలింపక తనంతదాఁ గ్రొంగొత్త త్రోవద్రొక్కి నాటుతెలుఁగుకూర్పు
లతో నిండుచదువరి మెచ్చుకొను తీరున వహినొనర్చి వెలువరించి వెయి
నోళ్ళఁ బొగడొందనీ వానిపన నలువరిలో నచ్చుపడును నాటుతెలుఁగు
పెంపుగోరి యిట్ల నవలసివచ్చెనుగాని నా తోటిపాటి తెలుఁగు చదువరుల
నెంతయు నొప్పించుటకుగాదు.

ఇదిగో తుదిమాట. యాటపాటల కలవాటు పడినవాఁడననుక
మిక్కిలి చేవయుడిగిన ముదివాఁడనయ్యు లేని యలపు న్దెచ్చుకొని తల్లి
విన్నిగూర్చి ముత్తీరికల న్దీరెద. నాతోటిపాటి మంది నందరెట్టి వారైన
నల్లి వెయిపేర్ల న్దలపోసికొనుచున్న యెడలఁ దమకోరని కోర్కె లీడేర్చు
కొని తల్లిలోఁ జేరి యెప్పటి నిండుతనర్పున నలరారుచుందురు. ఇందలి
మాటుమూల పలుకుల వ్రాలను వరుసగా గుదికూర్చి మాటునుడువుల వివ
రించినాడను. నాపొరపాట్లు కన్నతల్లి యిలువేల్పు కాచుఁగావుతను. నాయీ
వెట్టిమొట్టి తెలిసీతెలియని ముసలిపిస వ్రాతల న్దెలిసిన మంచిచదువరు
లొప్పులుగాఁ గై కొనకతీరనటులు నాయీలువేల్పు సల్పున్గావుతను; కూడు
గుడ్డ కూర్కుల న్నమకూర్చుకొనుట కనువులుగాఁ బదాఱంగువెరపు లెవ
రెవరి యలవాట్ల న్బట్టి బ్రతుకుతెరువులుగా వారివారల నేర్చుకొలంది న్దమకు

తోచిన పడికల్లేర్పర్చుకొని వేలువేలుజట్టులు కట్టుకొని నేలయందంతట
 న్బలుచోట్ల లెక్కింపనలవిగాని పెక్కురకముల నొందొందునుడికూర్పులఁ
 దొలుచదువులనియు సీమసల్కులనియు న్వాఁడికమాటలనియు న్నేర్చుపెట్టి
 తలంపనలవికాని యెప్పటినుండియో వింతవింత నడువడుల న్నుడువుల
 కూర్పుల న్వాతవ్రాత పన్నుగడల న్దరతరములనుండియు న్దమలో వెల్ల
 డించుకొనుచుంట యీ టక్కరి టకటొంకు టాటోటుమంది కోజగా
 నచ్చిననేర్పులు తక్కిన యుసురులకంటె మిక్కిలి లేనిపోని కొఱమాలిన
 పనుల సల్పుచుఁ దాము చెడి తమతోటి యుసురులఁ జెఱచు చెడు తెలివిఈ
 జట్టునకుఁ బుట్టుపాడి. కనుక మింటిమిద్దెలల్ల క, తమతమపదుగు హెచ్చు
 తగ్గు వాసు లెన్నుకొని తెగనీల్గుచుఁ గోరికోరి తంటా తైచ్చుకొని తమలోఁ
 దాము జగడమాడి యూరకే తమ మంచియుసురు న్గోల్పోకొం దొరువుల
 పొత్తుగొని బ్రతుకఁగల యన్నినాళ్ళు హాయిగాఁ దాము న్దమతోడివారు
 మనుటకన్న సీమందికి మఱిచేయవలసినసవి యింకేదియు న్లేదు, కాదనియే
 యీ తల్లి వేయిపేర్ల విన్చి చాటిచెప్పుచున్నదను నాతలంపుల నిరుకు కిట్టని
 వారల నేమనవలయును? ఎవరిముక్కులు వారికిఁ దిన్నన యెవరంతవారు
 వారు కనుక నెవ్వరెవ్వరికి మంచిచెడ్డలగ్నూర్చి తెచ్చుట మిగుల నూసుపోని
 కొఱగానిపని. యబ్బా! యేమీ నాతలవ్రాత! యెఱిఁగియెఱిఁగి యేను గుము
 డ్డిలో దూరున పెవ్వ రేనుడువులన్ వాతవ్రాతల వాడుకొన్న నేమి, యేనడు
 వడు లెట్లున్న నేమి, వండనియింటికి నిప్పు వెఱ పన్నులే సింగినేల దినుసు
 ల్నియు నేవియెట్లున్నప్పటికి వంచ నాకన్నతల్లి నా యిలువేల్పునకు నులి
 యైన నేలుకావు. అంతయున్నను గన్న తల్లి నాయిలువే లేనేనే లేనున్న
 దే నా కన్నతల్లి నాయిలువేలే. నేనను దినునే లేదే దెట్టులైన నేమియని
 యీ యెనుబదేండ్లు మించిన యీడునందైన హాయిగా నిదంతయు
 న్నాకన్నతల్లి చెలువమే యని నిగుకుపర్చుకొని తిని కుడిచి యుండ
 నేరక నాతోటిపాటి వారినందఱి నిటునొట్టుకు మాటలాడుచుఁ జెత్త
 వాతల వ్రాతలు వ్రాయుచు నొప్పించుచుంటయే పనిగా సిగ్గరి గజ్జెగట్టి

చదువరివలె డింగరునిలాగున వాలకములు వేసికూడు కూర్కూల వసతులు
 మానుకొనియైన నలువరిలో తెల్పితెలియని తబ్బిబ్బుమాటల నోటికివచ్చి
 నట్లాడుచు వీనులు చిల్లి వడ గాలిగుడ్డువలెఁ దెగనార్చుచు గొప్పచదువరి
 మాదిరి నేటిపాటకునిచెలుపున పెంకెమాటల నెచ్చురేగు చొడలువిఱుచు
 కొని తెగనీలుచుంటి. నా కన్నతల్లి యింకనైనఁ గనికరించి పెండ్రోవ
 చూపదేమి? నా నెత్తిగీతయిట్లుండెనా? పోనీ, యేమటకానీ, యీ బ్రతు
 కునఁ దుదకు వంతయే మిగులు కావున నందఱి న్మించిచేసికొని యేకో
 ర్కయు న్గోరక మాటకూర్పుల తలకట్టగు నీ తల్లి విన్ని న్జదువుకొని
 పిన్నలెల్లరును హాయిగాఁ దగునడతనూని నిండుతనివితోఁ దమబ్రతుకు
 న్నొడిగించు కొండ్రుగాక యని కోరుచు నిట్లాకలికూర్ముల మఱచియైన
 నీ గిటగిటన్ మూఁడుకాళ్ళముసలి యీడునందైన యిడుమలకోర్చి కన్న
 తల్లి వేయిపేర్ల విన్ని మఱేరి కెన్నటికేని మిగుల గడ్డగు నాటుతెలుఁగు
 మాటలఁబలుక నన్ను నా యిలువేల్పు కన్నతల్లి కనికరించి యీ తగు
 లముకడలినుండి దబ్బునఁ గాపాడి యొడ్డునఁజేర్చి యొడినిడి నా బడలిక
 దీర నొడలు నిమురుచు మిగులఁ గూర్మిన్నన పోసనాలు కుడుపుటకై
 నా యిలువేల్పున కిల్లెన్ని యేండ్లయిన నెల్ల పుడు వేవేల దండములిడుదు

గీ॥ ఊరితెలుఁగున నీ వేయి - పేరులెన్ను
 నన్నుగావు మనయము నా - కన్నతల్లి
 ఆఁడుదానిని మగవాని - గూడఁ గాంచి
 పెంచునీకుఁ బై మించిన - వేల్పిఁకేది॥

నారాయణదాసుఁడు

తల్లి విన్ని కుదురు

చెండ్లు॥ అన్నిటికి న్నత-మా గట్టుపట్టి
 వెయి పేర్లకు వరుస-వివర మొనర్తు
 నాకుఁదోచిన తీరు-న నయముమీఱ
 మాటకూర్పుల కడు-మట్టు లేర్పర్తు
 వంచ చెండడ్లు చె-ప్పన్దోడెడల్పి
 టీకలోనుడువు రె-ట్టింపనుపేర
 తొల్లిటి చదువర్ల-త్రోవద్రొక్కెదను
 పగడనాటు తెలుఁగు-పల్కే పలికెద
 అచ్చటచ్చట వచ్చు-నచ్చునెరసులను
 నీ, వ, దే, మీ, మంచి-దే, వంచవ్రాయి
 పేరుకాద గని ను-డ్వేదిద్దనయము,
 ఎల్లనుదుల కుఁదె-ల్లేమేటి మాట
 యని చాటిచెప్పెద-నందటికిటుల
 చదువరికే గాని-చదువు దస్తూరి
 సంతక మెఱుఁగని-చండికిఁగాదు
 కంటితోవినుట, లా-గరితోడఁ గనుట
 వీలగు నా పల్కు-వినవలెన్గాని
 వ్రాఁయుఁ దరముకాదు-వ్రాతలునొప్పములు
 వాయింపులివి యడి-బండపన్నికలు
 కటిమూతి రెండునా-ల్కల పుల్ల వహులు
 వేల్పుపన్నుగడకు-వివరముల్కావు
 తొల్లింటి చదువరు-ల్తోమ్మిది చవులః
 దమయాటపాటల-న్ద్రావిందినారు
 కొంటెలు నానాటఁ-గూటి కక్కుర్తి

వ్రాయింపు వ్రాతల-వ్రాజెలనెల్ల
 నెంతయో బెదరింతు-రివెచదువులని
 బొప్పండ వలన డ-బుబ్బిన్లాగి బ్రతుకు
 దారి యిదిప్పటి-తరుణముపట్లఁ
 దగనుడులకురాని-తలఁపు లెందునకుఁ
 బనికిమాలినవాఁడె-వ్రాయు నేమేమొ
 యుబుసు పుచ్చుకొనుట-కురకుండలేక
 వాయింపు వ్రాల్మప్ప-వచ్చునుగాని
 పాడీమైవచ్చు ఁ-వలి మార్చఁదరమ
 తెలిసియు న్దెలియక-తెగనీల్గనేల
 మూనాళ్ల ముచ్చట-పొల్ల యీ బ్రతుకు
 తమతోటిపాటి యం-దటికి మేల్గోరు
 వారు తప్పన్దక్కు-వారు త్త చెత్త
 తొంటి తగినవారు-తొలుచదువులను
 నేర్చిగట్టకె-డు-నెళవు తెలిపిరి
 చెప్పినటులఁ దాము-చేయఁగలిగిరి
 రానురానిప్పటి-రట్టడి వ్రాయు
 సంబుల కట్టలఁ-జంకనిమిడ్చి
 వెఱవుగానక పిరు-వీకులకోర్చి
 వల్లించి యరయిక-బడి పెద్దవలన
 నెట్టులో యొడ్డెక్కి-యెవ్వరినై నఁ
 గూటి కక్కురితి-న్గొల్పు గులాము
 ప్పాఁబలుకులవి వ-రమెఱుఁగలేఁడు
 వేల్పునుడుల తల్లి-వెయిపేర్లు తెలిసి
 వినికి సలుపుఁదగు-విన్నాణి యెవఁడొ
 తొలుఁబలుకుల నోట-దొర్లించినంతఁ

గోరిక లీడేర్చు-గుబ్బలిపట్టి
 తెలుగుంట నుడిగాని-తెలుగునన్నాని
 తనుగొల్చువారి న-తల్లిగాపాడు
 వెలితిప్పటెంకి వే-పేర్ల వినకరి
 పొగుడు డింగరులకె-ప్పుడు లోటురాదు
 లలిమునువరవుల-న్నాలించుతల్లి
 తల్లికంటె నేర్వెల్పు-తడవినన్నేదు
 కనుక తల్లినుడి లె-క్కకు వచ్చెదొల్త
 నిప్పుక చెదలంటు-నే యెన్నఁడైవ
 బంగరునైరుప నె-వ్వారికిన్దరమ
 పనికి మాలినవాఁడె-వలతి నెగ్గించు
 ఓజమై నలనాగ-యొప్పులకుప్ప
 ఆడువారలకుఁ ద-ప్పన్న చేలేదు
 ఆడుదే నికముగా-నగ పట్టువేల్పు
 పొలతులకెల్ల వే-ల్పుడు సల్పవలయు
 మగువనేఁ చెడువాఁడు-మగవాఁడుకాఁడు
 కాఁడు నిండుమగఁడు-కాట్రేఁడె యనఁగ
 మఱి నేలపై దండి-మగవాఁడెలుండు
 ఆడుదేలగుమ-గాతఁడే యెగ్గు
 పాఠుత, యుద్ధుది, -వానెతకాపు
 జాలరి, కబ్బలి, -సాని, యసాది
 కీలారి, యోజ, చా-కెత నసగూఁటి
 పారసి, పింజారి, -బసివి, పరంగి
 మలక, చచ్చుడి, పైడి-మూల యేనాది
 యేతెగదై న-నే మీయాఁడుదాని
 మక్కువ వ్వుగవాఁడు-మన్నించవలయు

పెండ్లి కట్టులలోన-బిగియింపఁబోక
 వెలఁదుల నిచ్చల-విడివిడ్యఁదగును
 లేమలు కినియన-లెదరు వేలుపులు
 చెలువ లలరఁదని-సెదరు శేజేలు
 కనుక బీదలు నాతు-కలఁ గొల్చిరి తొలి
 మెణకరియై యెని-మిదియేండ్ల యాడు
 పాఱుఁ డాయరవత-పట్టి చందమున
 విన్నాణియైగాని-పేరిమిగన్న
 వేయినెలలు గడి-పిన లెంకగాని
 మంచి నడతగల-మగనాలుగాని
 గట్టుపట్టి న్గొల్చి-కడతేరఁగలరు
 నాకుఁదప్ప మఱెదై-నదినుసు లేదు
 నింగినేలలు కల్ల-నేనె నిక్కు-వము
 ఇట్టను కొంటత-ప్పేమనఁ దనకు
 వేల్లేనిచోఁ దలం-పేకల్లఁబోదు
 ఊరు పేల్లేనిది-నున్న లేకున్న
 వంచే పనియునిట్ట-పంటజరుగఁగు
 తాఁజేసి కొన్నట్లు-తాగుడ్యవలయుఁ
 దప్పదు పాడినొ-దవుకట్టు పాటు
 కనుకనీ పట్టితా-ర్కాణము ల్మాని
 నింగినేలలి వెల్ల-నిక్కలంబట్టి
 పగడ వేల్పేయని-పాటించిసూడు
 గొనకాఁడు జేవలి, గుబ్బలి పట్టి
 మగవాఁడె మడికాసు-మల దొరయనుచు
 నొండొరుమిక గొని-యోపికమీఱ
 నిండారు నోరిమి-నిబ్బరికలు

మాటనిల్కడ తన్ని-మంచినడువడి
 గుండెబిగువు కల్పు-గోలుతనమ్ము
 తాల్మిదొఱఁగఁ బోని-దక్కోలు బ్రతుకు
 అవిటులఁ బిల్లల-నరగడంబులను
 నొప్పించ కెప్పుడు-న్రోజుడినేర్పు
 జంజాట మెడిలిపి-చమెడసి మిగుల
 నడఁకువతోడుత-నందరిపట్ల
 నడచుచుఁ ద్రాగక-నంజాడు తినక
 చదువుగోలునఁ దెగ-సాఁగక పనికి
 మాలిన కోర్కులం-బడయక, లేని
 పోని తలంపులఁ-బొరయక తనకుఁ
 గలదాని తోడుత-నడుఁద నిఱబొంది
 పాటించి మైవంచి-పాటున కోర్చి,
 కూడుగుడ్డలు కూర్చు-కొని తోటిపాటి
 వారలతోఁ గూడి-వంతు పంచు, కొని
 క్రుంగు పొంగులు మాను-కొని రేపుమాపు
 లిమ్ములఁ గుడ్చువాఁడే తల్లి విన్ని
 గిడియతోఁ జాటఁద-గిన మొనకాఁడు
 వేలువుఁగూర్చి -బర్చిన యాటపాట
 వ్రాతవాఱుంపు త-ప్పక వాసికెక్కు
 నూల్కొని వచ్చిన-నుడువురానట్లు
 తగిమాట లల్లు పె-ద్దకు మ్రొక్కు చెల్లు
 పాడిఁదప్పక మంది-బ్రతికి పెంద్రోవఁ
 గనుటకై యెరుకువఁ-గల చదువరులు
 నెగడి ప్రామిన్కుల-నిగ్గెనగట్టు
 పట్టివే షేర్ల గొ-ప్పంతెప్పినారు

విన్ను నేల లివెల్ల - వేలు పేయనుచుఁ
 గావున నమ్మిక - కంటె నింకొండు
 త్రోవలేదని నిర్కు - తోననయంబు
 వెలితిప్ప దొఱరాణి - వెయిపేర్ల విన్ని
 కావించువారికిఁ - గలిగెడు మేలు
 నేరెవరి ముకువా - నికిఁ గన్కనాకు
 నావ్రాతతప్పక - నయముగాఁదోఁచు
 పుబ్బ చుక్కన్నేను - పుట్టిన పునెల
 తోఁదన యింటియం - దునఁదల్లి పల్ల
 నెసఁగి నెత్తురు గంటి - యేడు వానతటి
 తొలినెల బూదెయం - దు నెగడుప్రొద్దు
 నానేరములఁగా - చు - నాయిలువేల్పు

ఆ. నారాయణదాసుఁడు

తల్లి విన్ని

1 శ్రీమతా

చెం॥ ఎల్ల కల్ములకుఁ బుట్టిలు గట్టుపట్టి
కనిపెంచి పెంద్రోవ-కవఁబర్చుతల్లి
వరపులచేఁ గొలు-వనబడువేల్పు

2 శ్రీమహారాజ్ఞీ

గొప్పపదవినేలు-గుబ్బలిపట్టి
పదునారువంతులఁ-బరఁగు నిండునెల

3 శ్రీమత్ప్రసాదననేశ్వరీ

నెఱసరిగద్దియ-న్నెలకొనువేల్పు
నింగినేలలనేలు-నిడుగట్టుపట్టి

4 చిదగ్నికుండసంభూతా

కలుద కలుకునుండి-కలిగినవేల్పు
చెప్పఁదరముకాని-జేజేలమిన్న
అడియరివలవంత-అణచెడి తల్లి
కొలుచువారలమేలు-కొల్పెడు మినుకు

5 దేవకార్య సముద్యతా

వేల్పులపని నెఱ-వేటింపవేల్కి
నిప్పుకగుంటనుం-డి యెగయువేల్పు
నంజుడు దిండ్రున-ఁగఁప లేచుమారి
తాటోటుల నడంపఁ-దలకొను జెట్టి

6 ఉద్యద్భాను సహస్రాభా

వేయిలే యెండగొరలత-క్కయ్యయారి

గట్టుపట్టి లాగెవ్వరు-న్ద్రాలలేరు
వరపుల ననయము-వరలించువేల్పు
వెలుగు నిలువుననెల్లపు-డలరుజేజె||

7 చతుర్బాహు సమన్వితా

నాలుగెఱకలతో-నలువారువేల్పు
వలనుల నాల్గు జ-బ్బలనేలుజేజె
కొఱకాని దినుసుకై-కొనక విడుచుట
గొప్పడింగరికిఁ జా-గుబడికసేత
గట్టువిలుతు వహు-ల్క-యి సేయుచుంట
నెలతాల్పు నిప్పుక-న్వేల్చి సలుపుట
యా యడ్డ యడియని-కెలరించుతల్లి

8 రాగస్వరూపపాశాధ్యా

ఎడమకై తగులురి-నెలరారు వేల్పు
అడియరికై తగు-లందిన జేజె||

9 : క్రోధాఽఽకారాంకుశోజ్వలా

కినుక నిలువుసిడి-కేలొప్పు వేల్పు
కొయ్యదిప్పులఁ బారి-గొను గట్టుపట్టి

10 మనోరూపేక్షుకోదండా

డాకేల నాదతుం-ట విలాదాల్పు దణి
కొలువుడుకాని బా-గు పరచుతల్లి
మంచి డెందమలరు-మలదొగపిల్ల
డింగరు న్దనలోన-డిందించు వేల్పు

11 పంచతన్మాత్ర సాయకా

ఉలివు, తాఁకుడు, పొడచవి-వలపుములికి

నిలువుతాలిచి తనకుడి-కెలనిజబ్బ
క్రిందు మిక్కిలికై సేయఁ-జిందుదొక్కు
నిట్టి పంటయన్ని టనిండు-గట్టుపట్టి
అయిదుముప్పుల నడి-యనిఁ గాచువేల్పు

12 నిజారుణ ప్రభాపూరమజ్జద్రృహమ్మండ మండలా

తనకెంపుజగి నెల్ల-తావులన్నుంచి

విడిదాల నడియని-వెలయించువేల్పు

13 చంపకాశోకపున్నాగ సౌగంధిక లనత్కచా

బంగరుతాపుతోఁ-బై దోచునలరు

పొక్కిలిన్నురుడించు-పువ్వచెందోవల

ముడిచినగొప్పకొ-ముడిగట్టుపట్టి

పైకము పెంద్రోవ-పాడితగులము

పువులటుచెంపకొ-పునఁదాల్చుపిల్ల

బోడికమూలసాం-పుసలుపువేల్పు

వరపుదొసంగడఁ-బాపెడు జేజె

14 కురువింద మణిశ్రేణీ కనత్కటీర మండితా

గురువెందపూసల-కుళ్ళాయితాల్పు

అడియరిన్నారిమి-నారయవేల్పు

15 అష్టమీ చంద్రవిభ్రాజదలికస్థల శోభితా

ఎరిమిదవనాటి నెలవంక-నేలునుదురు

చెలువమలరారు మలదొఱ-చిన్నిపిల్ల

ఎల్లరిన్దగుట్టు-లేలెడువేల్పు

16 ముఖచంద్రకలంకాభ మృగనాభివిశేషకా

మూతిజాబిలి మచ్చ-పొలుపారునిట్టి

పొక్కిలిబొట్టు సొం - పుతనరుపడుచు
నెలవలెడింగరీ - నినలర్చువేల్పు॥

17 వదనస్మర మాంగల్య గృహతోరణ చిల్లికా
కంతునిలువాయి గుమ్మము - కన్నబొమ్మ
లగు జాలుబిబ్బిలఁ జె - లంగుపడుచు॥
చిరునగవలర మం - చిగఱపుతల్లి॥

18 వక్త్రలక్ష్మీపరీవాహ చలన్మీనాభలోచనా
లులివాండాలుక - లువునమిట్టాడు
వంజరములచూపు - వలిగట్టుపట్టి
డింగరుకనుకలి - టీకిడు వేల్పు॥

19 నవచంపక పుష్పాభనాసాదండ విరాజితా
హాసబంగరువిటి - యటులొప్పుసోగ
ముక్కలరారెడు - ముక్కంటి వెలఁది
తనుగొల్చువారికం - దమలర్చువేల్పు
వరపుపొగడగొప్ప - వఱలించు జేజె

20 తారాకాంతి తిరస్కారినాసాభరణ భాసురా
వాలుచుక్క, నేలపట్టి మెఱుంగుల
గేరెడుహురుమంజి - కెంపుపూస
లమరుమేల్పుసిండి - యడ్డబాసహాయలు
గల్లు మెచ్చలాడి - గట్టుపట్టి
అడిగొంట్ల నెట్టగా - నరసెడున్గాని
చిరునగవలర మం - చిన్బొంచుతల్లి
నరపులమగజాల - వలె సల్పువేల్పు॥

21 కదంబమంజరీ కృష్ణకర్ణపూర మనోహరా

కమ్మతావుల నీను-కడపతావళము
లులివులాగలఁదాల్చు-నొయ్యారి వేల్పు
మిడిముల వల్లింను-మణికిరిగొంతు
చెలువాలకించెడి-జేజేలమిన్న॥

22 తాటంకయుగళీభూత తపనోడుప మండలా

ఎండదొరనెలల-నిరుతమ్మలందు
కమ్మలుగాఁదాల్చు-గట్టాడుపడుచు
నింగినేల లివెల్ల-నిండుగణెముగ
నాడుచు న్బాడెడు-నాగట్టుపట్టి
చదలు పంటవలంతి-జాడగానోజ
కదలీకదలకొప్ప-కవికిమలప్ప
అడియరి నెల్లడ-నలరించువేల్పు॥

23 పద్మరాగశిలాదర్శ పరిభావికపోలభూః

లాలుపూస నీడగను బి-శృంగురళించు
పెలుఁగుచెక్కిశృ నలరారు-మెట్టపట్టి
సైకముల పయిమెట్టు మా-సామిరల్లి॥
అడియరినందగాఁ-డనిపించువేల్పు॥

24 నవవిద్రుమ బింబశ్రీన్యక్కరిదశనచ్చదా

క్రొంగసరామల-కువ పండుచెన్ను
నగడుకెమ్మోవి యం-దము గుల్కు-పడుచు
ముదిడింగరికిఁగూడఁ-బొలుసిడువేల్పు॥

25 శుద్ధవిద్యాంకురాకార ద్విజపంక్తి ద్వయోజ్జ్వలా

పడునాటువ్రాల ప-ల్వరుసమొలకల

కొమరారు మడికాసు-గుబ్బలిపెంకి
 పాటువారలనిల్పు-పల్నాలువేల్పు
 నేలవేల్పుల నోట-నే కన్నతల్లి
 ముప్పదిరెండు కొ-ల్పులఁ గొనుజేజె॥

26 కర్పూర వీటికాఁఁమోదసమాకర్షద్దిగంతరా
 కమ్మతావుల నల్లడ-ల్పిమ్మెడినెల
 తమ్మబుగ్గనమర్చు నం-దములదొంతి
 నింగినేలల నంతట-న్నిండిన చలి
 యిసుకమించిన మంచి పే-రెసఁగు తల్లి
 తనుగొల్పుచుండు నం-దట హాయిమీఱఁ
 గ్రేగంటితోఁ దిల-కించెడి జేజె
 అడియరికెల్లరి-నగ పర్చువేల్పు॥

27 నిజసల్లాప మాధుర్యవినిర్భర్షితకచ్ఛపీ
 తనపల్కు తీపిచే-తస్వినమిగులు
 చల్లని నడుపుల-చవిమలః కిల్లి
 అడియరి నీయమా-టాడించువేల్పు॥

28 మందస్మిత ప్రభాపూర మజ్జత్కామేశమానసా
 పిన్ననగవుడాలు-వెల్లి, నంగమొల
 వేల్పుడెందము ముంచు-వెలితిప్పటెంకి
 బోడికి నిరునగ-వునఁగాంచువేల్పు॥

29 అనాకలిత సాదృశ్య చుబుకశ్రీవిరాజితా
 ఎనలేని గద్దవ-నింపారు పడుచు
 అడియరికందము-లలరించువేల్పు॥

30 కామేశబద్ధమాంగల్యసూత్రశోభితకంధరా

తోలుతాలుపుకట్టిన-తలిబొట్టు
గ్రాలుకుత్తుక నలరారు-గట్టుపట్టి
అడియరి కొల్పన-కలరెడి వేల్పు
డింగరు చాగుబ-డిక గొనుజేజె
తగు నింటి కావు సుం-తయు నన్నఁడని
వెరవేకి వేగని-వెరవిడుముగతి
ఎనిమిదేండ్ల పడుచ-దేనాటికై న
మగఁడే దుమిక్కిని-మాబిడ్డతల్లి
తనయంత నాల్కగ-ల్తానె-యాతాయి
అన్ని వావుల సగ-టామెట్ట బొట్ట

31 కనకాంగదకేయూర కమనీయభుజాన్వితా

మేల్పసిఁడి జబ్బయొత్తుల-నెఱయు పడుచు
ఎఱకల యలపున-నెదిరినడంచు
మంచివారలఁ దనచప్ప-మాటుననిడు
అడియరుల నిరురెట్టల-యండఁ జేర్చు
ఊరకుండిన వారి-నోమిడి వేల్పు
పైఁడితామెత్తులఁ-బరఁగెడిపిల్ల॥

32 రత్నగ్రైవేయ చింతాకలోల ముక్తాఫలాన్వితా

కులికంటురీగజ-గ్గుల-యాణిపేర్ల
తనరారు జాబిల్లి-తాలుపురాణి
ఈవి కొలంది మే-లెసఁగించువేల్పు॥

33 కామేశ్వర ప్రేమరత్న మణీప్రతిపణ సనీ

వలదొఱసగ తన-పైఁ గొల్పువలపు

పూస వెలకు గుబ్బ-మొనవిల్పుముగతి
కొల్పువారికిఁజాచి-కడిపెడుతల్లి॥

34 నాభ్యాలవాలరోమాళిలతా^{కుచ} పల్లద్యయీ
బొడ్డుసాదునుండి-పొడమిననూగాలు
గొనబుతివ్వపండ్ల-గుబ్బజోడు
పాడికుడ్పిడింగరులఁ గా-పాడుతల్లి
మంచివారల నందఱ-స్మనుపువేల్పు॥

35 లక్ష్మ్యరోమలతాఽఽధారతా సమున్నేయ మధ్యమా
నూగారుతీగియ-నుంబట్టి తనకుఁ
గలదు కౌననిపించు-గట్టాడుపడుచు
అగపడియగపడ-దాయప్పనడుము
ఆరయవీల్కాని-యన్నిటిసడ్ము
అడియరి నడఁకున-నలరించువేల్పు॥

36 స్తనభారదళన్మధ్య పట్టబంధ వలిత్రయా
చాఁచులమోపిక-జన్వాకునడుము
ముమ్ముడుతలఁగోక-ముప్పిరిన్లట్టు
బంగరుబొమ్మగు-బృలిదొరపిల్ల
తనడింగరీని కం-దమలర్చువేల్పు॥

37 అరుణారుణ కౌసుంభ వస్త్రభాస్వత్కటీతటీ
ఎఱెఱజాబురగోక-నింపారుమొలయోర
యలరెడి చలిమల-యాఁడుపడుచు
ఎలయీడు కడిమిలో-నెల్లప్పుడు తన
లెంకచెన్నొప్పు సల్పెడు వేల్పుమిన్న॥

38 రత్నకింకిణికా రమ్యరశనాదామభూషితా

పూసమువ్వల కమ-ర్పొలుపారుపడుచు
బొడ్డుసుడిటవలి-పొడనొప్పువేల్పు
అడియరినడుము జ-వ్యాడించుజేజె||

39 కామేశజ్ఞాత సౌభాగ్యమార్దవో రుద్వయాన్వితా

పగడముక్కంటికే-యగపడుమవ్వపుం
బెడఁగుతొడకవ క్రొ-త్తడిసిరాజి
కోర్కెలుడిగితను-గొల్పువారికిఁదప్ప
మైయొప్పగించని-మంచిపిల్ల
తగులాటమున్నాని-తానొంటిగాఁగాఁక
నుడికెడుబోడ తో-నుండు పడుచు
ఎప్పుడొండొరుమిక-నెల్లరియెడఁ జూపు
జాలిగుండియలో నె-సంగుతల్లి

అవ్వసము తనతప్పుల-నొప్పుకొనుచు
నొరుల నెగ్గింప కొందిలి-నోర్పుకొనుచు
అందరికి మేల్తలంచెడి-యడియనెంచి
పొందుగా నేలుకొనువేలు-పుతలకట్టు||

40 మాణిక్యమకుటాకార జానుద్వయ విరాజితా

గుడికెంబొమిడికము--దుక్కుల లరుపడుచు
అడిగొంట్ల గుండియ-లఱఁచుట న్నెత్తు
రలమిన మోఁకాళ్ల-నలరెడు దణియ
అడియరికెల్ల మే-లలరించుజేజె
అడియనెక్కువ యెడ-యని సల్పువేల్పు||

41 ఇంద్రగోప పరిక్షిప్తస్మరతూణాభజంఘికా

పసిడి పువ్వులనిండు-పచ్చవిల్లుపొది
లాగొప్పు చిరుతోడ-లన్నించుపడుచు
కదలకే మేల్కొన-కలఁ జోవువేల్పు
వతటి కల్గిపై-కెగరెడి జెట్టి॥

42 గూఢగుల్ఫా

డాఁగిన చీలమండల మాద్దుగుమ్మ
వదియైనన్లుడ్వ-కెదిగెడి పిల్ల
అఁకలి దప్పిక-లానని పడుచు
తన్నుతాఁదిని త్రాఁగి-తనరెడు వేల్పు
డింగరునకులావు-టీకిడుజేజె॥

43 కూర్మవృష్ట జయిష్టు ప్రపదాంచితా

మీఁగాళ్ల పాటి దా-మేటి వీపుపస
పలుమలు నైగనాడు-పలిగట్టుపట్టి
లన్నిదిన్నుల మోయు-నడుగులమీఁద
మిక్కిలి చుల్కఁగా-మెట్టాఁడు పడుచు
అంతయు న్దనయడు-గై యొస్సవేల్పు
ఎల్లరి న్వరపుకిం-దేయుంచుజేజె॥

44 నఖదీధితి సంఛన్ననమజ్జనతమోగుణా

తనయడుగుల గోళ్ళ-తఱ్ఱుచేఁ దనకు
మ్రొక్కువారల మఱ-పున్గప్పువేల్పు
కొల్చువాఱల కెఱు-కువనిచ్చుజేజె॥

45 పదద్వయ ప్రభాజాల పరాకృత సరోరుహ

అంజకవ జిగికువమేల-మాడుతమ్మి
లాలు తెలుపు సొంపలలారు-కాల్గుగంటి

అడుగులన్నింగి నేల లి- ముడుచు వేల్పు

46 శింజాన మణిమంజీర మండిత శ్రీపదాంబుజా
పూసగజ్జెల్లమోఁగు-పొందమ్మియడుగు
వరుస జిందులుదొక్క-వలిమలపడుచు
అడియరిన్సొగసుగా-నాడించు వేల్పు

47 మరాళి మందగమనా
ఆఁడు తూఁడుదిండి-యల్ల నల్ల ననడ
కోల్పాట్లనుండి బా-గులనేర్పుదంట
అడియరి కెఱుకువ-నలరించు వేల్పు

48 మహాలావణ్యశేవధిః
గొప్పయందంబుల-కుప్పమలప్ప
అన్ని యంగములడి-యనికిడు వేల్పు

49 నర్వారుణా
నిలువెల్లగావి డా-ల్నిం డారుతల్లి
బొమ్మంచుపై వల-పున్గొనుపడుచు
కెంపు తల్కడియని-కిన్గొల్పు వేల్పు॥

50 అనవద్యాంగీ
ఈడెన్ని జేడులీడున
నీడెన్నటి కై నలేని-యెక్కటియైమే
నోడిమి నుండికందక చిం
దాడుక్కడాని పడు చొనొ. యారిసిరాజీ.

51 నర్వాభరణభూషితా
నలువదినాలుగు-నగలెల్ల (దాల్పు
బంగరుబొమ్మగు-బృలి దొఱబిడ్డ
డింగరు మేన్పసిం-డిన్పల్పు వేల్పు

52 శివకామేశ్వరాంకస్తా

ముక్కంటి తొడమీఁద-మురిసెడు ముగతి
ఎప్పటి కెఱుకువ-నేపారు జే జె
కోర్కెలుడుగు బీద-కోల్పెడి వేల్పు

53 శివా

ముక్కంటితానయా-ముద్దులగుమ్మ
పెందోవ నిలువగు-వెలి దొరరాణి
ఎల్లపుడున్నంచి-యేసల్పు వేల్పు
వంచపాల్మగ వాఁడు-పగడవంతుచెవి
పగడ మే నెల తాల్పు-వలిగట్టు పట్టి॥

54 స్వాధీనవల్లభా

ముక్కంటి నాడించుఁ-బోగట్టుపట్టి
నెలతాల్పు కాణాచి-నిడుమెట్టబొట్టె
చెల్వని లోఁకువ-చేసెడు చెలువ
అడియని కెల్లపు-డగపడు వేల్పు

55 సుమేరుమధ్యశృంగస్తా

పొంగట్టు నడ్మి కొ-మ్మన నొప్పు వేల్పు
వరపుడెందము నడ్మ-వరలెడి జే జె

56 శ్రీమన్నగరనాయికా

సాదరు ప్రోలేలు-చలిమలపిల్ల
నింగినేలలకుఁ దా-నే పాదిసాహి
చీఁకటి వెల్తురు-లెచిరివంతు సల్పి
హెచ్చుతగ్గుల నెన్న-కేలెడి జే జె
బోడిక కెల్లక-ల్ములలర్చు వేల్పు

57 చింతామణి గృహంతస్థా

కాయ్యిడు పూసలోఁ-గలినుండు పిల్ల
కోటని కోటెక్కల-న్గురిపించు తల్లి
వరపు నెల్లప్పుడు-న్రబ్బితికించు వేల్పు॥

58 పంచబ్రహ్మననస్థితా

నింగి, గాలి, నిప్పు, -నీళ్లు, పంట వలంతి
మైదరగులనుండు-నలరుఁబోడి
ఏవురు తాతల-నెక్కిన వేల్పు
వరపునైదు సురుల-నవ్వలెడి జే జె॥

59 మహాపద్మాటవీనంస్థా

తల వేయిరేకుల-తమ్మిపొలమున
నసలుఁ బుట్టువు నడి-నలరెడివేల్పు
బోడికయాదల-నొల్పారు జే జె॥

60 కదంబవనవాసినీ

వెలిమాని తోటలో-విడిసిన పడుచు
ఊడిగిండకుఁ గోర్కె-లొసఁగెడు వేల్పు॥

61 సుధాసాగరమధ్యస్థా

చవికడలి నడుమ-సమకూరు పడుచు
బొడల తమ్మిలో-నలరారు వేల్పు॥

62 కామాక్షి

గడిఁదేరు కడుసోయ-గపుచూపుపడుచు
కణు, కెండదొర, నెల-కన్నుల వేల్పు
కోలుప్రోలున నెల-కొన్న వాల్లంటి
తనుఁగొల్పువారి డెం-దమలము జే జె॥

63 కామదాయినీ

కాఁకకోర్చియుఁ గొల్పువారలఁ-గన్నతల్లి వలెన్గనున్॥
తనకొల్పు సల్పునం-దరి కోర్కెలిచ్చు
ఒరపైన వరవుల-కొడఁబడు వేల్పు॥

64 దేవర్సిగణ సంఘాతస్తూయమానాత్మ వైభవా

చదలుకాపులు కాఁక-సల్పెడివారు
గుమిగొని కొండాడు-గొప్పమలప్ప
ఎఱుకువఁగలవారి-కెల్ల మేల్బొంతి
బాసవాలుల కెల్ల-వలిగట్టు పట్టి
డింగరు లట్టు-గట్టి పొగడు వేల్పు॥

65 భండాసురవధోద్యుక్త శక్తి సేనా సమన్వితా

తొలివేలు పులరేనిఁ-ద్రుంగించు పౌజ
మైఁజెఱ లాడెడు-మలదొరపిల్ల
సిగ్గిడి బండలఁ-జెండిన యసరి॥

66 సంవత్కరీ సమారూఢసింధురవ్రజ సేవితా :

కలిమిచెలి యెక్కు నేనుంగు-గములనెపుడు
కొల్వఁబడు మంచు గుబ్బలి-కూర్మిబిడ్డ
మంచికోటికలఁ గొనసా-గించు వేల్పు॥

67 అశ్వారూఢాధిష్ఠితాశ్వకోటికోటిభిరావృతా :

కోటానఁ గోట్లని-గుడుకిలాతముల
నెక్కిన గులపల-నెనసిన దణియ
బొందినడపు డెంద-మున కూఁతకోల
ఎల్ల మైతాల్పుల-నేలెడు వేల్పు॥

68 చక్రరాజరథారూఢ సర్వాయుధపరిష్కృతా

తేరాద గుల్లాము-తెలివి, కైదువులు

కాక, నికము, కని-కరము మొదలగు
 లెస్సవడువడులు,-లేక తానగుచు
 ననయమూ సునకుఁబో-రాడెడు పిల్ల
 మొలకువ, కల, కూర్కు-మిగిలిన పడుచు
 నిందారు తన్నిమై-నెగడెడు తల్లి
 బొదలసుడి లోన-నలరెడు నెఱుక
 వరపు పగరనెల్ల-బరిమార్పు వేల్పు॥

69 గేయచక్రరథారూఢ మంత్రణీ పరిసేవితా :

ఆట, పాట, పలుకు-లలిరించు తల్లి
 ఇంపారు అవలిపు-ట్టిల్లగు పిల్ల
 పాటక తైల నేలు-పైదలిమిన్న
 నవ్వులబండియై-నలువారుపడుచు
 ఎల్ల చదువరుల-నేలెడు వేల్పు॥

70 కిరిచక్రరథారూఢ దండనాథాపురస్కృతా :

కొమ్ము కాండ తెగలా-గు వలుదబండి
 నెక్కి నిక్కెడుదణి-నేలెడి వేల్పు॥

కం॥ కనురెప్పమూసి తెఱచున
 దనులోనే నింగినేల-తరబడిపుట్టిం
 చి ని గిడ్చి తునుముకడిమి
 న్బనంగు పనిక తై పడుచు-పిల్ల సిరాజీ॥
 మయితేరు డెందము-మందడి డెరుక
 తానెయైడాగురిం-తలనాడు పిల్ల
 కట్టుట, విప్పుట,-కలిగించుట, తెగ
 నాడుట, తనఁబని-యెయొప్పు వేల్పు॥

71 జ్వాలామాలినికాక్షి ప్రవహ్నిప్రాకారమధ్యగా
 పదియారు జాచిలి. వలతులలోన

పదునాలుగవ వంతు పడఁతి పనివిని
 ముప్పదియామడ-ల్పొడవు వెడల్పు
 వేకూఁత నేలల-వెల్లెడు నిప్పు
 చుట్టుల వలెవాయి-చోఁబన్ను దాని
 నడిగడిన్నిలఁబడి-నాల్గు తెఱఁగుల
 యెట్టపోగుల తోడ-నేపాటు జెట్టి
 విదార, పగలు, మా-పగుదుము దారు
 సమకట్టు నీరెండు-పరకుల నెల్ల
 నీరెంటి పుంఠఁదా-నే జోలి మాని
 యలరెడు నెలయయి-యాగట్టుపట్టి
 తానెయంతయు నొచుఁ-దనకంటె వింత
 గానకెన్నో వాల-కము లూను వేల్పు॥

72 భండపైన్యవధోద్యుక్త శక్తి విక్రమహర్షితా :
 సంజాడు దిండిమొ-నలసమయించు
 గమి కత్తియల పోటు-గని పొంగు జే జె.
 గుండియలో నెదు-ర్కొను పగమూక
 లడఁచుడింగరు చేవ-కలరారు వేల్పు

73 నిత్యాపరాక్రమాటోపనిరీక్షణసముత్సుకా :
 తనచేవ నానాటఁ-దలచూపు దణియఁ
 గాంచి వేడ్కపడు ము-క్కంటి వెలఁది
 అతిముఠిఁ దనయడి-యరులు గెలువఁగ
 నుబలాటమున నెప్పు-డుప్పొంగు వేల్పు॥

74 భండపుత్ర వధోద్యుక్త బాలావిక్రమనందితా :
 తొలివేలుపుల ముప్పు-దుండ్రఁజెండాడు
 తొమ్మిదేండ్ల తనకూఁ-తుఁగని యుప్పొంగు

మంచిబిడ్డలతల్లి - మలదొఱపిల్ల
అరయిక చేవమై - నలరారు వేల్పు
తనడింగరులగొప్ప - తనమెంచు జేజె.

75 మంత్రిణ్యంబావిరచిత విషంగవధ తోషితా :

తనవజీరిపగతు - తలద్రొంచెననదు
పనసకుప్పొంగెడు - వలిమలపిల్ల
అడియరులాకతా - యలపీఁచమడఁప
కలకల నవ్వి వే - డకలనాడు వేల్పు॥

76 విశుక్రప్రాణహరణ వారాహీ వీర్యనందితా :

నంజుడు దిందుల - న్నట్టి మల్లాడు
దుముదారి చేవకెం - తో పొంగువేల్పు
అడియడెగ్గులనోర్వ - నలరారు జేజె॥

77 కామేశ్వరముఖాలోక కల్పిత శ్రీగణేశ్వరా :

తనచూపు గిత్తత - త్తడితేనిమూఁతిఁ
జెలఁగ బిళ్ళారిఁగాం - చిన గట్టుపట్టి
దొడ్డతలంపుల - తో మంచివారి
నెల్లరిన్గనిపెంచి - యేలెడితల్లి
అడియచేఁ బగలయే - పడఁగించు వేల్పు॥

78 మహాగణేశనిర్భిన్నవిఘ్నయంత్రప్రహర్షితా :

గొప్పపిళ్ళారి పో - గొట్టినయడ్డు
మరఁగని యుప్పొంగు - మలదొఱపిల్ల
మంచివారలు కొట్ల - మారులకుట్రఁ
బొలియింపఁ జిరునగ - వుననొప్పు వేల్పు॥

79 భండాసురేంద్రనిర్ముక్త శత్రుప్రత్యుత్తవర్షిణీ :

వేగంటి గొంగలు-వేయునల్లులకు
మాటుకోలలెగచు-మలదొఱబిడ్డ
డెంగములోని క-డింది మారుతులఁ
గడువడినడఁగింపఁ-గలిగిన యెఱుక॥

80 కరాంగులినభోత్పన్న నారాయణ దశాకృతిః :

కటి వేలుపున్నన-కయిపదిగోళ్ల
మొనలతో నీరేను-పాలుపులఁబన్ని
నేలనల్లాడించు-నేటైనజేజె
తఁచినంతనే నింగినే-లలనివెల్లఁ
బన్నుచడఁగించుచుండు ద-ప్ప కమలప్ప॥

81 మహాపాశుపతాస్త్రాగ్ని నిర్దగ్ధాసురసైనికా :

కనలు కైదువుడిగ్గి-కాల్చిన సోఁతు
మూఁకలబూడిదె-నొరలాడుపిల్ల
పెంద్రోవఁ జెరలాడు-వెరవరిమిన్న
వరపుల మఱపెడఁ-బాపెడువేల్పు॥

82 కామేశ్వరాస్త్ర నిర్దగ్ధ సభండాసురశూన్యకా :

కడుగరాసులప్రోలుఁ-గాల్పు చుఱుకరి
శ్రీచీనవిత్తుల-వ్బరిమార్పు దణియ
ప్రాడ్వాకుల పొగరు-వాపెడుజెట్టి
పాడెగట్టులనేలఁ-బామెడుబిరుదు
మఱకువ నెఱుకచే-బాపెడుపడుచు
అడియరులకు మేటి-యల విడువేల్పు॥

83 బ్రహ్మ పేంద్రమ హేంద్రాది దేవసంస్తుతవై భవా :

తమ్మిపుట్టువుతల్లి - తల్లి పెనిమిటి
వేగంటి మొదలగు - వేల్పులవలనఁ
బొగడఁబడెడు విడి - ముడినొప్పుజేజె
అడియని కందరి - కన్న నా స్త్రీయిడు
నలవిమీరిన యల - వలరారువేల్పు॥

84 హరనేత్రాగ్నిసందగ్ధకామసంజీవనౌషధిః :

ముక్కంటి కల్లెరు - పున బుగ్గియైన
వచ్చవిల్తు మఱల - బలికించు వెలుపు
మానిన తొడుసు క్ర - మ్మఱఁగలిగించు
మందు నిక్కంబుగ - మలదొఱపిల్ల
చేరిక పోడిమి - నైలగించు వేల్పు॥

85 శ్రీమద్వాగ్భవకూటై కస్వరూపము ఖపంకజా :

మూఁడురెండు వి త్తులనుండి - పుట్టుబొమ్మ
మూతితమ్మి పొల్పారెడి - ముద్దుగుమ్మ
ఐదు మైదిన్సుల - యడపొడ వేల్పు
తలచుకొన్నటు నిల్పు - లాలెడి శేజె॥

86 కంఠాధఃకటిపర్యంత మధ్యకూటస్వరూపిణీ :

అటుమొదలుకొని మొల - వఱకు నడిమిబొంది
యాటపట్టుకాగ - నలరు వేల్పు॥
కానిపించు నెవరి - కేనియుఁ దమనడి
యీడునడదె డెంద - మేలు వెలుఁగు॥
క్రిందుమీఁదుల నడ్మ - గేరెడు శేజె॥

87 శక్తికూటై కతాపన్న కట్వధోభాగధారిణీ :

మొలక్రింది వంతు పొ-ల్వు చెలఁగుపడుచు
ఒడికట్టు కొల్పున-కుప్పొంగువేల్పు
వలదొఱనేగించు-వలిమలపిల్ల
డింగరున్దన్వి గ-డింపించు జేజె.

88 మూలమంత్రాత్మికా

మొదటి మంతరమడ-పొడగట్టుపట్టి
తలఁచిన యట్టులం-తయు సల్పువేల్పు
పదునై దువ్వాళ చె-ల్వము మెట్టజొట్టె
వరపునకు ముగితి-వఱలించు జేజె.
ఈ నింగినేలల-కెల్ల గతంబు॥

89 మూలకూటత్రయకలేబరౌ :

మొదటి నెలపు ముచ్చ-జొందిమలప్ప
ముక్కంటి, పెరుమాళ్లు-ముత్తాతకల్పు
ఎల్ల వేలుపులుతా-నే గట్టుపట్టి
నెలపదునారు వం-తే మెట్టజొట్టె
విన్నునేలల తొలి-వితై న జేజె॥

90 కులామృతై కరసికౌ :

నామగుంటఁదగిల్చి-నాలుకచివర
యనయ మోదలచవి-నా నెడుపిల్ల
అన్నియు న్దానయై-యాటాడుపడుచు
అప్పసమెఱుక ని-ల్వొ ముద్దులాఁడి
పుట్టినట్లు నిట్లు-పోల్కి నెల్లపుడు
వింతవాలకములు-వేయు లేబడ్చు
డింగరు న్ముగితి గ-డింపించు వేల్పు॥

91 కులసంకేతపాలినీ :

పదుగు, పేర్నడతలే-ర్పరచెడివేల్పు
తన్నుఁగొల్చెడి గుట్టు-దాఁచెడు పడుచు
బాడుచాటునఁగొల్వఁ-బడుగట్టుపట్టి
డెందము చాగు-బడిక గొనుజేజె

92 కులాంగనా :

కొత్తడికన్నాకు-గుబ్బలిపట్టి
నింగినేలల నెల్ల-నిండారు తెలివి
ఆడుకూతురు మంచి-యాసరాపాడి
కందువచాగు బ-డ్కగొనుమలప్ప
వరపు మిక్కిలి తగ-వరి సల్పువేల్పు

93 కులాంతస్తా :

కూటమి, కుడుపు, కూ-ర్కుల నిల్వూపాప
ఆలుమగలు తానె-యానెలపడుచు
ఎక్కువతక్కువ-లెన్నని తల్లి
నింగి నేలలుకల్ల-నిక్కమాపిల్ల
అన్నిటికి న్నడ్క-సలరారుజేజె
ఈవునే నదదిడి-యెల్ల నావేల్పు

94 కాలినీ :

అందరికిలు వేలు-పాగట్టుపట్టి
వావివర్సలనెన్ను-పడుచుసిరాజి
డెందమందే తోఁచె-డి మెఱుఁగుబోఁడి
ఐదేండ్ల మెణకరి-ననఁగు నచ్చాళి

అందాల కాగాచి-యామెట్టుబొట్టె
అడియండ కప్పస-మాసరా వేల్పు॥

95 కులయోగిన్ :

కలలాడుచు-కూర్కి-డుచు నొ
డలు తెలియక తప్పద్రాగి-టాటోటులతోఁ
గలియికల నోలలాడుచుఁ
బాలమింగెడు కల్లరీండ్ర-బొరిగొనునవలా॥
ఒంటికాని కబడ-నొప్పారు శేజె
డింగరీని యెడం బొల్పె-డి యిలువేల్పు॥

96 అకులా:

ఆద తనంతట న్బొడమి-యన్నియుఁ దా నలరించు
ఆద యాదలతమ్మి-నలరారు వేల్పు॥ [నొంటిగా

97 సమయాంతస్థా:

తొలు చదువులలోనఁ-దులకించు వేల్పు
నలకాల్పు తానెయా-నిడుగట్టు పట్టి
డెందము చాగు బ-డికగొను శేజె॥

98 సమయాచారతత్పర:

కాచు నమలక, తా-గక, జంటఁబోక
బ్రతికెడి డింగరీం-ద్ర న్గాచు వేల్పు
ఎవ్వరికై నఁ ద-ప్పెన్నని శేజె॥
బొదల తమ్మిలో-నలరారు నిగ్గు॥

99 మూలాధారై కనిలయా:

బొడ్డు, సుడి యసలుఁ-బుట్టింటకాఁపు
కునికీ పడెడు మేలు-కొనియు నా వేల్పు॥

100 బ్రహ్మగ్రంథివిభేదినీ :

బోడిక ముఱకువ-ముడివిప్పు తల్లి
తనపన్నకము లోనఁ-దాఁజొచ్చువేల్పు
తాత యెఱ్ఱువ తల-నన్నిన జేజె॥

101 మణిపురాంతరుదితా :

తొమ్మిది పూసలం-దువఁ బుట్టుసాప
జొడ్డుదిగువ సుడి-నొడమెడు పిల్ల
అచ్చొటు కొల్వున-కలరెడు జేజె
విన్నునేలల నొద-వించెడి తల్లి
తను నెలయనెడు న-తనిబెంచు వేల్పు॥

102 విష్ణుగ్రంథివిభేదినీ :

వంచరెండును కొంట-బంగారుకోక
దాలుపుముడి, దానిఁ-దలగించు నెఱుక॥

103 అజ్ఞాచక్రంతరాలస్థా :

కనుబొమల-గడిసుడి రేకుల
రెంటినడుమ-రేయెండవంటి
ఁటంకి చేర్పగు-టీకు తెల్పి తెలియ
కొంటినాటాడు-చుండు గుబ్బలిపట్టి॥
అన్నియున్దనలోనఁ దా-బన్నియాడు
కొనెడి పసిసాప తెలిసితె-ల్యని తెఱఁగున
పాడినఱిగీ యెఱుఁగని రేఁ-బడుచుకరణిఁ
దనకుఁదాఁ బగడము మెచ్చు-కొనెడి వేల్పు॥

104 రుద్రగ్రంథివిభేదినీ :

కూర్కు-ముఱకువ చి-క్క నిప్పు వేల్పు
వరవుఁ గినుకఁదీర్చి-వరలించు తల్లి॥

105 నహస్యారాంబుజాదూఢః :

ఔదల తమ్మిపై-నలరాగు జేజె
అంతయు న్దానెయై-యడరెడు తెలివి
వరపుని వేగంటి-వలెఁ దెల్వితేట
ల న్మలఁగించును-లదణియబిడ్డ॥

106 సుధాసారాభివర్షిణీ :

కోల్పవి జడివాన-ఁగురియించు వేల్పు॥
జోడిక కెల్లయి-మ్ములొసంగుతల్లి॥

107 తటిల్లతాసమరుచిః :

ఆడె బలడరున బొడమెడు
తీఁగెమెఱుఁగటు తో-తెంచెడు వేల్పు
వానతటి మెఱపు-వంటి మలప్ప
మించులాగున నొప్పు-మించెడి పడుచు
మంచివారల యాద-మలయు క్రొమ్మెఱుఁగు॥

108 షట్చక్రోపరిసంస్థితః :

ఆఱుగిఱుల పయి-నలరారు వేల్పు
నుచ్చెన నలరు త-నుపు గట్టుపట్టి
డింగరు ముగితి గ-డింపించు వేల్పు

109 మహాసక్తిః :

మంచివారలపొందు-మరగినపడుచు
తనకొలు పరుడెంచు-తటి వేచువేల్పు॥

110 కుండలివీ :

కుట్టెనరంబుల-కు న్దలి వేరు

టోకున మాడవ-ట్టువరకుఁ బాటు
 తెగ నీచఁగా నెగా-దిగఁ గుడియెడను
 వైపులకు న్జుట్టి-వచ్చెడుయుసురు
 మడతచుట్టుకొని మైమఱచి కూర్చి-డెడు
 చిల్వలాగు మిడుకు-చేవయా వేల్పు
 అడియరి నెల్లపు-డలరించు నెలుక॥

111 బిసతంతు తనీయసీ :

సన్న లేఁదూడుదారము-సాటివేల్పు
 గుండెలో నల్లమింటి చు-ట్టుండుమెఱపు
 వరపుఁదనలోన-వఱలించుజేజె
 నెమ్మొయి మిడుకుల-నిండారుచేవ॥

112 భవానీ :

ముక్కంటి కంతు బా-ములఁ గాచు పడుచు
 పునుకతాలుపునంటు-ముద్దుల గుమ్మ
 లాపున నింగినే-లల నేలు తల్లి
 ఎల్లెడల న్నంది-యేసల్పు వేల్పు
 వరపుల వండేండ్లు-బ్రతికించుజేజె॥

113 భావనాగమ్య :

అనుకొన్నటు లెదుట-నగపడువేల్పు
 పదియేండ్ల యీడొప్పు-బంగారుబొమ్మ
 వరపుల కోటికె-ల్వఱలించుజేజె॥

114 భవారణ్యకుఠారికా :

తొడరి పుట్టువుకారు-తునుమునరాజి
 కడిది బాము లడంచి-కాపాడు వేల్పు
 వరపునకు ముగితి-వఱలించు జేజె॥

115 భద్రప్రియా :

మంచి కౌదలయూఁచు-మలదొరపిల్ల
డింగరుమేల్పడ్వ-డికలరు వేల్పు॥

116 భద్రమూర్తి :

మంచినిలువు మంచు-మలయాడు పడుచు
బోడిక నొకపరి-నొప్పరించువేల్పు॥

117 భక్తసౌభాగ్యదాయినీ :

అడియరులకు మంచి-యలరించువేల్పు
చెఱకు, రేలపం, ధ్వనుములు-జేలకట్ట
మెంతులు, చవి, బుక్క, పెఱుఁగు-మేల్చినుసులు
డింగరీని కీ యెన్నిదిం-టి నిడు తేజె॥

118 భక్తిప్రియా :

మంచినడతమెచ్చు-మలదొరపిల్ల
గొప్పకొల్పునకుఁ ద-గుల్కొనుతేజె

119 భక్తిగమ్యా :

నమ్మినవారికెంతయుఁ-జిక్కువేల్పు
కొల్పెడి వరవుల-కు దొరకుతేజె

120 భక్తివశ్యా :

వేల్పుడునకు లొంగు-వెలిదొరరాణి
అడియనితలంపున-కగపడువేల్పు

121 భయాపహా :

లొంకలుమొదలగు-లొద్ది చక్కటుల
లోఁతునీళ్లులఁ దెగు-ల్లుతగులుపట్లఁ

దనపేరుతలఁచినం-తన వెలుపెల్ల
మానువు వలిపిరి-మలదొరపిల్ల
బోడిక దిగులెల్లఁ-బోఁగొట్టువేల్పు!

122 శాంధవి :

మడికాసుమలతేని-మంచియిల్లాలు
నాల్గవయునికి త-నర్చెడియచ్చు
పైఁజూచునటు తెప్ప-పాటులేకున్న
కనుల నొదల సొంపు - గాంచెడునేర్పు
ఎనిమిదేడాదుల-యాడొప్పు పిల్ల
అడియరి నెల్లపు-డలరించువేల్పు!

123 శారదారాధ్యా :

పలుకువెలఁది చాగు-బడిక నుప్పొంగు
చదువరివేల్పుడు-సమకొల్పువేల్పు
చలిదటి న్నొమ్మిదవనాటి-కొలుపు గొప్ప
పండువున్నది కడువేడ్క-పడెడు జేజె||

124 శర్వాణి :

మొగిలువిఱియయి యి-మ్ము సల్పువేల్పు
నేలనిల్వగువేఁత-నెలకొల్పురాణి||

125 శర్మదాయినీ :

బోడిక కెల్ల యి-మ్ములొసంగువేల్పు!

126 శాంకరీ :

అడియనికిఁ బదవి-నలరించెడి నెల
కొల్పుపెండ్లాడిన-తల్లి తల్లి చెలి
గుండనికెల్ల కోర్కు-లదీర్పు తల్లి!

127 శ్రీకరీ :

ఎన్నిదికల్కుల-నెసఁగించు వేల్పు॥

128 శక్తిః :

నింగినేలలచేవ-నిడుగట్టుపట్టి
అడియని కెలయల-వలరించు వేల్పు॥

129 శ్రద్ధా :

మేటిసమ్మిక నిల్పు-మెట్టఁడుపడుచు
అడియకు సమ్మిక-మలరించు వేల్పు॥

130 భాగవతప్రియా :

వరవులపై మక్కు-వన్గొనుతల్లి
జాలిగుండెల నప్ప-సముగాచు వేల్పు॥

131 శాతోదరీ :

అలతికా నసియాడు-నలమలపిల్ల
అడియరి డెందమం-దలరారుజగ్గు
కూటమిహాయిపై-కొల్పెడు వేల్పు॥

132 శాంతిమతీ :

అడియరి నోర్మిమై-నటసెడు వేల్పు
మిగుల నోర్పునమించు-మెట్టలొల్పాలు॥

133 నిరాధారా :

ఏయండయున్గొన-కెలరారు వేల్పు
నింగినేలలకుఁ దా-నే దండఁగోల
అడియని కాసరా-యై యొప్పుజేజె॥

134 నిరంజనా :

ఏకప్పులున్నేని-జే గట్టుపట్టి
అప్పసం బలరారు-నాకన్నతల్లి
అడియరిమఱుకువ-నడగించువేల్పు
ఎప్పుడు స్వరపుహా-యిన్నెంచుజేజె॥

135 నిర్దేపా :

ఏపూతయైన లే-కెలరారువేల్పు
జేనినంటియంట-జేగట్టుపట్టి
ఎఱుక తానైయున్న-జే మెట్టబొట్టి॥

136 నిర్మలా :

మస్తులెవ్వియులేని-మలతేనిపిల్ల
ఊడిగీండకుఁ గీడు-లుడిపెడివేల్పు॥

137 నిత్యా :

పగడములాగె య-ప్పసమొప్పువేల్పు
అడియరి న్వాలాయ-మలరించుజేజె॥

138 నిరాకారా :

ఏయడపొడయులే-కెలరారువేల్పు
తలపునకందక-తనరెడుజేజె
తనుఁగొల్చువారి డెం-దమలర్చుతల్లి॥

139 నిరాకులా :

కొంకుపాటెఱుఁగదు-గుబ్బలిపిల్ల
కాదుహుళిక్కి ము-క్కంటివెలంది
అడియరి నెదురులే-కాడించు వేల్పు॥

140 నిర్గుణా :

ఏపోకడలులేని-దేగట్టుపట్టి
ఎన్నడు స్వగడలా-గేయొప్పువేల్పు!
వరపుఁగోరిన లీల-బ్రతికించు జేజె॥

141 నిష్కలా :

వంతులుకాని దా-వలిమెట్టబొట్టె!
పిన్నపిన్నకు, పెద్ద-పెద్దకావేల్పు!
అంతయు న్దానయా-నమ్మలపిల్ల!
తలుఁగు విలుగులేక-తనకారు తెలివి!
కొల్పువారికి వెల్లి-గొల్పుని జేజె॥

142 శాంతా :

ఎంతయోయోర్పుతో-ననఁగడితల్లి!
కలఁగని చవిబావి-గ్రతునిపట్టి!
తనడింగరుని తప్పి-దముఁగాచువేల్పు!
వరపునకు ముగితి-వలలించు జేజె॥

143 నిష్కామా :

కోతెక్కిలన్నియుఁ దీర్పు-కొన్నమలప్ప!
డింగరుకోర్కు లీ-జేర్చడివేల్పు!
అడియరి న్దన్వియై-నలరించు జేజె॥

144 నిరుపప్లవా :

చేతున్నఁడునేని-జేజేలమిన్న!
డింగరుల కిడు ము-డిన్నాన్పువేల్పు॥

145 నిత్యముక్తా :

అలరు విచ్చలవిడి-ననయమావేల్పు!

వట్టువిడుపులేని-వలిమలపట్టి!
చేతి యెన్నఁడెఱుంగని-సీమాటిమేటి!
వరపుల న్బొంద్రో-వ వలరించు శేజె॥

146 నిర్వికారా :

మాటుదల గనదా-మలదొరపిల్ల
అకటావికటముగా-కలరారు వేల్పు
అడియరి న్బగడలా-గలరించు శేజె.

147 నిష్ప్రపంచా :

నింగినేలలతోఁబ-నియేలేని వేల్పు
తనకు రెండవదిన్ను-తలపనిశేజె
ఏజోలికినోని-దేగట్టుపట్టి
తనవతె డింగరు-నైనరించుతల్లి.

148 నిరాశ్రయా :

ఏయాసరా లేని-దే గట్టుపట్టి
అడియఁడు తానెయై-యలరారు వేల్పు॥

149 నిత్యశుద్ధా :

అప్పసమున్నడు-వౌ గట్టుపట్టి
అంటె న్నడున్గొన-కలరు మలప్ప
తనయడియని మడి-దక్కించు వేల్పు॥

150 నిత్యబుద్ధా :

కల, కూర్కు, మెలకువ-కడను యునుకుల
నాల్గు పగడలాగు-నడిపెడుయెఱుక
అడియరి కెఱుకువ-నలరించు వేల్పు॥

151 నిరవద్యా :

దొసఁగు తెవ్వియులేక-తులకించువేల్పు
తనడింగరునకు బి-స్త నెడపుజేజె॥

152 నిరంతరా :

అంతట న్నిందారు-నాగట్టుపట్టి
ఏవెల్లియు న్లేని-దేమలపిల్ల
కలదు పగడము మా-కరువతొల్పాలు
ఎడముగానక నిండి-యెలలారువేల్పు
డింగరు తెల్వి నిం-డించెడిజేజె॥

153 నిష్కారణా :

తనకుఁ గతములేక-తనరారుతల్లి
కతనకక్కఱయగు-గట్టాఁడు పడుచు
ఓజమైఁ దనయంత-నొదవినపిల్ల
ఏజోలి గొనకెప్పు-డెలరారువేల్పు
వరపు డబ్బాటుగా-వఱలించుజేజె॥

154 నిష్కలంకా :

ఏమఱకయులేని-దేకన్నతల్లి
కొలుపుకానికిడాఁగు-కొల్పనిజేజె॥

155 నిరుపాధిః :

అనయము న్దనయంత-నలరారు వేల్పు
ఏయాపరాగొన-దేగట్టుపట్టి
తాఁ దనవ, రవయ-తనరారుజేజె॥

156 నిరీశ్వరా :

ఏలిక తనకు లే-కెలరారువేల్పు
తనడింగరిండ్ల నం-దరి నేలు జేజె॥

157 నీరాగా :

ఏ కోరికలు లేని-జేమలపిల్ల
అన్నికోర్కెల నీడేర్పు-కన్నతల్లి
కోరిక లెవ్వియు-న్గోరనిపడుచు
కొల్పువారలకుఁ గో-ర్కు లొసంగువేల్పు
నీళ్లు తిప్పయును దా-నే యగు జేజె॥

158 రాగమధనీ :

తగులెడపి ముగితి-తనరించువేల్పు
కొల్పువారలకుఁ జి-క్కులు మాన్పుజేజె॥

159 నిర్మదా :

లాహిరి గొనని మ-లదొర తొల్పాలు
అప్పసము న్దెల్వి-నలరారుతల్లి
మెలఁకువ నడియరి-నెలఁగించుజేజె॥

160 మదనాశినీ :

బోడిక కీడుల-నోబూన్పు వేల్పు
అడిబండల బడాయి-నడఁచెడుజెట్టి॥

161 నిశ్చింతా :

అడలేదియున్నేని-దాగట్టుపట్టి
అడియని తుందుడు-కడఁగార్పువేల్పు॥

162 నిరహంకారా :

ఏకావరముగాన-కేసారు పడుచు
కొల్వుకాండ్ర కదటు-గొల్పనివేల్పు
తన్నుఁ దా మఱచి యెం-తయు నొప్పుజేజె॥

163 నిర్మోహ :

వలపులే కలరు నా-వలిమలపిల్ల
అడియరి తగులాట-మా పెడిజేజె.

164 మోహనాశినీ :

అడియరి మఱకువ-నడఁగించు వేల్పు
అడియని కెఱుకువ-నలిరించు జేజె.

165 : నిర్మమా :

నేను నాదనకొప్పు-నిడుగట్టుపట్టి
వేఱుపాటెఱుగని-వెలిదొరరాణి
అంతయున్దా నెయై-యలరారువేల్పు
నివ్వెఱ సుంతయు-నేని మలప్ప

166 మమతాహంత్రి

ఏను నాదను తిము-రెడలించు వేల్పు
అడియని యెఱుఁగమి-నణఁచెడి జేజె.

167 నిష్పాపా

ఎగ్గుసుంతయులేని-జేగట్టుపట్టి
అడియర్ల కీడెల్ల-నణఁగించు వేల్పు॥

168 పాపనాశినీ

తీపురములుడుపు-తిప్పతొల్పాలు
పాడెగట్టులనెల్లఁ-బరిమార్చునెల్లి

169 నిష్కోధా

అలుక తొఱంగిన-దా మలబిడ్డ
బోడికకు నిస్క-పోగొట్టువేల్పు

170 క్రోధశమనీ

కొల్చుగుండని యలు-కువమాన్పుతల్లి
కొఱకొఱనడఁగించు-గుబ్బలిపట్టి
అడియనికి న్దాయ-యటుతోచువేల్పు
తనలెంకపగఱనం-దఱఁగూల్పుపోతి
అడియరి తప్పుల-కలుగని జేజె॥

171 నిర్లోభా

కాదడియరిబేసి-కంటి పెండ్లాము
బోడికన్విడు పరి-న్బొనరించువేల్పు॥

172 లోభనాశనీ

అడియరి కర్కూర్తి-నడఁగించువేల్పు
బోడికకు విడుపు-పొదలించు జేజె॥

173 నిన్పంశయా

అటమటన్గనక న-యమలగువేల్పు
అడియని నివ్వెర-నడఁగించు జేజె॥

174 సంశయఘ్ని

అడియరియెడమడు-గడఁ గార్చువేల్పు
కలదు నిక్క-ముగ ము-క్కంటివెలంది

175 నిర్భవా

పుట్టుకలేని దా-ముక్కంటి వెలఁది
అడియని వాలాయ-మలరించువేల్పు

176 భవనాశనీ

బోడిక జంజాట-మున్దుల్చువేల్పు
పెండ్రోవ నిడు నేటి-పేరిటిజేజె

నెలతోమ్మదవనాడు-నెయ్యితోఁ దనకు
గుంకొవర్చెడి డింగ-రు న్నాచునంకు॥

177 నిర్వికల్పా

అంతయు న్దానయై-యలరారు తెలివి
తనకు వేఱరయక-తనరారువేల్పు
లేబరంబుగఁ దోచు-లేగట్టుపట్టి॥

178 నిరాబాధా

అప్పసము న్నిక్క-మైన యెఱుకువ
ఇసుమంతయు న్దోపు-డెనయని దినుసు
అందరి మన్నన-లందెడి తల్లి॥

179 నిర్భేదా

వేఱుపాఁటలుఁగదు-వెలిదొరరాణి
అడియరికి న్దన-కలలేనివేల్పు॥

180 భేదనాశనీ

నేను పైవారల-నడు నొడుదొడుకు
నడఁబాపి పెండ్రోవ-నిడుగట్టుపట్టి
ప్రాతకందటి పొత్తు-వలలించువేల్పు॥

181 నిర్మాళా

పోకడయెన్నఁడు-నొరయనివేల్పు
అడియరి నప్పస-మలరించుజేజె॥

182 మృత్యుమథనీ

తన డింగరికిఁ దుది-తప్పించువేల్పు
నీడు కోలున్మాడ-బిద్దించు జెట్టి॥

183 నిష్క్రియా

ఏపనియున్నట్లు-కెలరారు తెల్వి
మంచిచెడ్డలు రెండు-మానినయెఱుక॥
అదియని న్నగడలా-గలరించు వేల్పు॥

184 నిష్పరిగ్రహ

పెండ్లి కాని ముగిత-వెలిదొరరాణి
ఇడుటకాని కొనుట-యెఱుగనితల్లి
కొలుచు వారలకుఁ గో-ర్కులు తీర్చువేల్పు॥
అంతయు న్దానెయా-నానిండు తెల్వి॥

185 నిస్తులా

ఎనయెక్కువ ల్తన-కెఱుగని వేల్పు
వరవుల న్దనవలె-వఱలించు జేజె॥

186 నీలచికురా

నల్లని ముంగురు-ల్నలువారు పడుచు
కప్పుమింటిన్గొప్పు-గాఁ దాల్చువేల్పు
పగడలా గనయము-వఱలెడి జేజె॥
వాలెమడియనికిఁ-బరువ మొసంగు

187 నిరపాయ

ఏయవాంత్రిముఁగాన-కేపారుపడుచు
ఎన్నటికైనఁ జే-ఁటెఱుగని వేల్పు
హాయిగా డింగరు-నలరించు జేజె॥

188 నిరత్యయా

హెచ్చుతగ్గులుఁగన-కింపారుతల్లి
పగడలాగప్పుడు-న్యఱలెడి వేల్పు

చేటు లేకెన్నఁడు-నైలువారు పడుచు
తనడింగరికి ముప్పు-తప్పించుజేజె||

189 దుర్గభా

పొంద వీల్కాని తా-పువ్వాకుబోడి
డింగరు న్దనలో వ-డి న్లలువేల్పు||

190 దుర్గమా

ఒంటికానికిఁ దప్ప-నొడఁబడనిదణి
తరచుగా నేరికి-న్దక్క-దావేల్పు||
అరయఁదరము కాని-దాగట్టుపట్టి
బాగెముకలవారి-పాలగు జేజె||

191 దుర్గా

ఇడుమలోర్చినవారి-కే చిక్కువేల్పు
ఎప్పటికి న్దొమ్మి-దేండ్ల యీడు చెలి
సమరతపర్వ ము-చ్చటలూరు పడుచు
కాల్గొక్కుకాని ము-గతి మెట్టబొట్టె
మగవానినెఱుఁగదా-మలదొరపిల్ల
ఆద, సేత, నుడుల-కందని యుంకు
ఆల్మగల్తానయా-నాగట్టుపట్టి
వరపుఁ గోటవలె గా-పాడెడు వేల్పు||

192 దుఃఖహంత్రీ

అడియరి నగచాట్ల-నగఁగార్చు వేల్పు
జంబాటమున్నాన్న-చెలిమలపిల్ల||

193 సుఖప్రదా

బోడిక కెల్ల యి-మ్ములొసంగువేల్పు
వసతుల కెల్లఁదా-వలముమలప్పు||

- 194 దుష్టదూరా
అకతాయలకు ద-వౌగట్టుపట్టి
వదరుఁబోతుల నెడఁ-బాసెడు వేల్పు॥
- 195 దురాచారశమనీ
డింగరు చెడునడ్వ-డిన్దిదు జేజె
నాలిముచ్చు పొగర-ణంచెడు వేల్పు॥
- 169 దోషవర్జితా
పగయుఁ గూరిమిలేని-వలిమలపిల్ల
వజోలికి నోబ్బవ-కెలరారు నెఱుక
వరవుకీడుల నెడఁ-బాపెడి వేల్పు॥
- 197 సర్వజ్ఞా
అంతయు న్దెలిసిన-దాగట్టుపట్టి
బోడికకెల్ల తెల్పులలర్చు వేల్పు॥
- 198 సాంద్రకరుణా
గొప్పకనికరము-కుప్ప మలప్ప
నెవరుమైడింగరు-న్దిలకించు వేల్పు॥
- 199 సమానాధికవర్జితా
తనకీడుగాని సుం-తయు నేటుగానిఁ
గన కెప్పటికలరు-గ్రతునిపిల్ల
వరవునందఱు నెత్తి-పైనుంచు వేల్పు॥
- 200 సర్వక క్రిమయీ
ఎల్ల వేల్పుల చేవ-యే గట్టుపట్టి
బోడికకన్న లా-వులలర్చు జేజె॥

201 సర్వమంగళా

ఎల్ల మేలుల నిలు-వే గట్టుపట్టి
అడియని కెపుడు ల-గ్గలరించు వేల్పు॥

202 సద్గతిప్రదా

తనడింగరీండ్ కెం-తయు మంచితోవ
నొసఁగడి వెలితిప్ప-యొడయనిరాణి
జాలిగుండెకు లగ్గొ-సంగెడు వేల్పు

203 సర్వేశ్వరీ

అంతటి కేలిక-యాగట్టుపట్టి
ఎల్లరి స్వరపుచే-నేలించు వేల్పు

204 సర్వమయీ

అంతయు న్దానెయా-నాగట్టుపట్టి
నింగినేలల గుండ-నినెగడ్చు వేల్పు॥

205 సర్వమంత్రస్వరూపిణీ

ఎల్ల పల్కుల నిలు-వే ములపిల్ల
అన్ని మంతరముల-యడపొడ వేల్పు॥

206 సర్వయంత్రాత్మికా

ఎల్ల ముఱల చెలు-వే ములపిల్ల
మందిపన్నికల న్నిట-స్థలయు వేల్పు
బొమ్మలం దూచముట్టు తా-బొల్పు వేల్పు॥

207 సర్వతంత్రరూపా

చదువులన్నిటి నిల్వ-చలిములపిల్ల
డింగరు మేల్పడ్చ-డియటపు వేల్పు॥

208 మనోన్మనీ

ఎఱుకువ చవిగ్రోలు-చెపుడొప్పు వేల్పు
 నుచ్చెనక్రిందఁగ-నొమ్మలకు మీఁదఁ
 గల యెన్నిదవ సుడి-న్ద్రాలెడి తెలివి
 తిన్నగా నుల్లము-నిద్దెడు తేజె॥

209 మాహేశ్వరీ

అనయము పెంద్రోవ-నలరారు తెలివి
 బీదకు ముగితిలి-బిచ్చి నొసఁగుతల్లి
 ముచ్చోటులేలెడు-ముక్కంటిరాణి
 ఎల్లఁగాననికల్మి-నేలెడి వేల్పు
 వరపునకుఁ బదవి-వఱలించు తేజె॥

210 మహాదేవీ

అందరి వేల్పుల-కన్నఁ గన్నాకు
 నలచూలితల్లి పె-న్నలతేనిరాణి
 తనడింగరీని బె-ద్దనసల్పు వేల్పు!
 తోల్దాల్పు డాతొడ-స్తలకించు ముగతి॥

211 మహాలక్ష్మిః

హద్దుమీఱినకల్మి-నలరారుతల్లి
 ఎల పదుమూడేండ్ల-యీడుమిటారి
 తనడింగరునకుఁ బ-దవిఁగొల్పు వేల్పు॥

212 మృదప్రియా

కడుబుల్బొసఁగు వేడి-కంటియిల్లాలు
 డింగరీనికి హాయి-డెక్కొల్పు వేల్పు॥

213 మహారూపా

ఎంతయో సాగనైన-దేగట్టుపట్టి
 పెండ్రోవ యడపాడ-వెలిదొరకాణి
 నాల్గునిల్వులతోన-నయము మలవ్వు
 వరపుని చెల్వన-వరలెడు వేల్పు

214 మహాపూజ్యా

ముగురు వేలుపుల వే-ల్పుడులందు జేజె
 వరపునకండటి-న్యంగించు వేల్పు||

215 మహాపాతకనాశనీ

అయగారియిల్లాలి-నంటుట, పాఱుఁ
 గూల్చుట, కోపుత్రా-గుట, కుందవంబు
 దొంగిలు టీ నాల్గు-దొంగు లొనర్చు
 వెంబరవిత్తుల-వెంటఁదిరుగుట
 యనెడు నైదైపుల-నలిఁగార్చుఁదన్ను
 దలఁచు డింగరులకె-ంతయు గట్టుపట్టి||

216 మహామాయా

ఎవ్వరెఱుఁగ నేర-రే తల్లి గుట్టు
 తనకులోఁబర్చు నెం-తటివారిస్తైన
 మిక్కిలిగొప్ప బూ-మియ గట్టుపట్టి||
 పొరిజాలి మబ్బుపు-వ్వులవెల్లి వేల్పు

217 మహాసత్వా

మిక్కిలి యలవుమై-మించెడి జేజె
 డింగరీనికీ జేవ-డెక్కొల్పు వేల్పు||

218 మహాశక్తిః

మిగులఁ జేవనలరు-మెట్టాడుపడుచు
డింగరీని కలవు-డికొల్పు వేల్పు॥

219 మహారతిః

ఒంటికానిఁదగులు-నొయ్యారి పడుచు
కూటమిహాయి నె-క్కువసల్పు వేల్పు॥
డింగరు న్దనవెంబ-డి న్ద్రిప్పు జేజె॥

220 మహాభోగా

అందఱి కొల్పందు-నాగట్టుపట్టి
బోడిక కెల్లయి-మ్మలలర్చు వేల్పు॥

221 మహేశ్వర్యా

గొప్ప కలిమినేలు-గుబ్బలిపట్టి
వరపులసాదరు-వఱలించు వేల్పు॥

222 మహావీర్యా

మిగులఁ జేవనలరు-మెట్టాడు పడుచు
డింగరీండ్రకు మగం-టిమి పెంచు వేల్పు॥

223 మహాబలా

గొప్పలా వెసఁగెడు-గుబ్బలిపట్టి
ఎట్టపోగులఁ బెక్కు-లేలెడి వేల్పు
అడియరులకు మేటి-యలవిడు జేజె॥

224 మహాబుద్ధిః

గొప్పకఱద నొప్పు-గుబ్బలిపట్టి
వరపుల కెఱుకువ-వఱలించు వేల్పు॥

225 మహాసిద్ధిః

ఎనిమిది కల్కుల-నెసఁగడి వేల్పు
డింగరుకోర్కు లీ-డేర్చెడు జేజె॥

226 మహాయోగీశ్వరేశ్వరీ

మువ్వేలుపుల నేలుఁ-బోగట్టుపట్టి
డింగరీండ్లకుఁ దన-టికిడు వేల్పు॥

227 మహాతంత్రా

గొప్పచదువు నిల్పు-గుబ్బలిపట్టి
పెంద్రోవ యడపాడ-వెలిదొరరాణి
అన్ని నేరుపుల డి-యనికిడు వేల్పు॥

228 మహామంత్రా

పదునాఱు వ్రాలఁగ-నప్పట్టు మంతరము
వల్లింప వగపట్టు-వలిగట్టుపట్టి
ఏడులెక్క-డు బుజ-లీరై డు చేర్చ
మొత్తమామంతన-ముల నిల్పు వేల్పు
డింగరు మొక్కుబ-డి నొబ్బల్పుజేజె॥

229 మహాయంత్రా

ముగ్ధోయ్య బొమ్మయా-ముద్దులగుమ్మ
బోడిక పంచాణ-మున కచ్చుచుచ్చు
అన్ని పనులనేర్పు-నచ్చాళి వేల్పు॥

230 మహాసనా

గొప్పకుర్చీయాఁగఁ- గూర్చున్నయవ్వ
నింగినేలలగద్దె-నెలకొన్న జేజె॥
వరపు నందఱునెత్తి-పై నిల్పువేల్పు॥

231 మహాయాగక్రమారాధ్యా

అఱువదిపై నాలు-గంగులఁ జేలఁగు
వేలిమిక్తై కొను-వెలిదొరరాణి
డింగరీఁడు సలిపె-డి పలుతెఱఁగుల
మొక్కుల కెల్లను-హ్సంగడువేల్పు॥

232 మహాభైరవపూజితా

నింగినేలలు తెగ-నిల్పు ముక్కంటి
చాగుబడికఁగొను-చలిమలపిల్ల
కోతెక్కులుడిగిన బీదలు-గొల్పువేల్పు
వరవులవేల్పు డ-ప్పసమందు జేజె॥

233 మహేశ్వర మహాకల్పమహాతాండవసాక్షిణీ

నింగినేల లివి మ్రుం-దించిచిందాడు
బేసికంటి కెల యా-వెలిదొరాణి
డింగరు వేడ్కనా-డించెడి వేల్పు॥

234 మహాకామేశమహిషి

వాఁకతాలుపు రాణి-పలిమలపిల్ల
ఎల్లరి స్వరవుచే-నేలించు వేల్పు॥

235 మహాత్రిపురసుందరీ

మూఁడువీడుల నేలు-ముద్దులగుమ్మ॥
తమ్మిపుట్టువు, తఱి-దాల్పు ముక్కంటి
ముగురువేల్పుల యడ-పొడగట్టు పట్టి
డింగరీనికిఁదన-టీకిడు జేజె॥

236 చతుష్ట్యుపచారాధ్యా

అణువదుడ్డ కొలుపు-లందెడు వేల్పు
ఎల్లరి కోరికె-లీడేర్చు తల్లి
చాగుబడిక లెల్ల -జరిపించు పిల్ల
అన్ని వేల్పుడు లని-త్వై యొప్పుపడుచు
ముక్కంటియడుగుల-పువులు దాలుచుట
బొందితో నుసురుటై-ర్చు నగులుచుట
కొఱగానిదినుసు గై-కొనక విడుచుట
గొప్పడింగరి కెర-గెడు లొసరుచుట
గట్టువిలుతు వహు-ల్కయి సేయుచుంట
నలతాల్పు నిప్పుక-న్వేల్చి సలుపుట
కాట్రేనికుల్లము-న్గాన నొవగుట
జంకతాల్పరి యంజ-చెమ్మగై కొంట
యాఎన్నిది కొలుపు-లేలెడు జేజె॥

237 చతుష్టికళామయీ : గొలసుసీసము సీసము దంద.

మున్నటియుబుసు, కే-ల్బుడు సల్పుపడికట్టు
వవోపని కై సేత-వాలకంబు
పాట, మాటల కూర్పు-వలపించు నేర్పు నె
త్తంబూరి పల్కు, వ్రా-త నెటివ్రాయ
సముజోలి, వివరము-సలుపుట. పలుకఱ
తల వంచతూరి నె-కొలుపు కఱద
ముకూ-పిరి న్బట్టి-ముందుచెప్పుట, వల
నుగనుట, కై గీత-నొడవుపూస
గుఱి తేరునడ, గడే-న్లుమెలపు, జెట్టిపె
నకువ, వంట, యెరువు-రకమువెఱవు

తావి నరమ్ము, పాఁతలు, తడికాక చె
 దరు తెల్పు, నీళ్ళుల-యరయిక తెలు
 యలుఁగు, జాలు, యీ-డరి కట్టుననువు, లోఁ
 గొంట. లాగుట, చొక్కుఁ-గొలుపుట, పగ
 పెంచుట, తూల్పు, టీ-ల్గించుట తఱిమాల్పు
 పైబొంది లోఁజొర-పడుట, పాద
 కోళ్లఁగోరునెడ క-ర్గుట, యాడినటగుట,
 గుదివాసి, కనుకట్టు-గొప్పకాటక
 కనుమొఱఁగుట, కుత్తు-కన్నేలుపెట్టుట
 మణితాల్పు, తాయెత్తు-మందువేరు
 కట్టెడుమేలు, దొం-గల గుఱు పట్టుట
 జొమ్మొవాయుట, యచ్చు-పోతతాలు
 తొలుచుట, పారికుం-డులు వానునలుపు కొ
 య్యలు చెక్కుట వెదుళ్ళ-యల్లి కపస
 చట్టపంచాణము, -బట్టలు నేయుట,
 మాయమగుట, తాల్పు-మార్పువేట
 బేరమాడుట, కొడుకుల-నెంచుకొనుట
 సేద్యము నొప్పినరించుట-సీవి, కొడ్డు
 లీ యెనిమిదెన్నుదుల- తీర్గ-కెల్ల నుఱువు
 చదువులం దారితీరిన-చట్టుపట్టి॥

238 మహాచతుష్టప్పికోటియోగినీగణసేవితా
 అడ్డవే తొంబది-యాతెట్టపోగుల
 గములు గొల్వఁదనరు-గట్టుపట్టి
 కోటానకోట్ల వాఁ-గులనేలు, వేల్పు
 అందకుండు న్లెక్క-కాయప్పమొనలు
 తనడింగరునకు మ-ద్దత గుఱేజె॥

239 మనువిద్యా

పన్నెండు పెద్దలు-నల్లించు చదువు
అనయము పెండ్లి-యం దొప్పుతెల్వి
తనడింగరునకుఁ బ-దవి నిడువేల్పు॥

240 చంద్రవిద్యా

జాబిలి తొలుతను చదివినబడిని
నిండు వెన్నెలహాయి-నెగడించుతాయి
ఎల్లరికి న్నంచి-యే మప్పువేల్పు
మొక్కువారల డెంద-ము లలర్చుతేజె॥

241 చంద్రమండలమధ్యగా

చవినించు నిరవొంది-జాబిలినడిమి
ఎల్లయిమ్ములకుఁ బు-ట్టిల్లగువేల్పు
నిండు నెలనడుమ-నెగడెడుపాప
అనయము న్బంటనేల ని-ల్వయినపిల్ల
పంట పైరుల దొరినిగ్గు-పట్టుతేజె॥

242 చారురూపా

ఒయ్యారమా నడ-నొప్పారుపిల్ల
నిలువెల్ల మంచిగా-నెగడెడుతల్లి
హాయియే యడపాడ-యగుగట్టుపట్టి
అడియరికి న్నొగ-సలరించువేల్పు॥

243 చారుహాసా

చిలునగ వొప్పారు-చిన్నారిపడుచు
సొగసైన నవ్వు పొ-ల్పు నలరుఁబోడి
డింగరీని కెలనా-టేకిడువేల్పు

244 చారుచంద్రకళాధరా

నెలవంపు రాగిడి-నెలువారు పడుచు
చల్లనిచూపు లె-సంగడితల్లి
అడియరి బాసట-యా వేల్పుమిన్న.

245 చరాచరజగన్నాథా

వింగినేలల నేలు-నిడుగట్టుపట్టి
అడియరి కేల్బడి-నలరించు వేల్పు||

246 చక్రరాజనికేతనా

నుచ్చెన సుడిలోన-నూలో-ను వేల్పు
అడియరి డెందము-నలరించుతల్లి
తొమ్మిదిగిలులయందున నొప్పు తేజ
నిండాగు తన్విమై-నగడెడు పడుచు||

247 పార్వతీ

చలిమలతోలుచూలు-సామికిదల్లి
ఎల్లడింగరుల గట్టెక్కించు వేల్పు||

248 పద్మనయనా

పొందమ్మి చూపుల-ముక్కంటివెలిది
చల్లనిచూడుకు లె-సంగు నల్లపిల్ల
అడియరుల స్మార్తి-నారయు వేల్పు||

249 పద్మరాగసమప్రభా

తమ్మిరాయి తళుకు-తవరెడు పడుచు
అడియరి నర్మిలి-నరసెడు వేల్పు||

250 పంచప్రేతాననాసీనా

వకవకలాడెడు-పడబడు తాత
లేవురన్గురిచీల-నెక్కెడు వేల్పు
కదలనిపదవి డిం-గురునుంచు జేజె||

251 పంచబ్రహ్మస్వరూపిణీ

ఐదుగుర్తాతల-యడపాడ వేల్పు||
యడియర్ల నిలుపుల-నలరెడు జేజె||

252 చిన్మయీ

ఎఱుకయంతయుదా నయి-మెఱయు పడుచు
అప్పుస మగపడి-యగపడని జిగి
తనకెడ కడలేక-తగుగట్టుపట్టి
తగు గుండనికిఁ గఱ-దయలర్చు వేల్పు||

253 పరమానందా

మెలకువ, కల, కూర్కు-మించిమిగిలిన
నాల్గవయునికియై-నలువారు నెలివి
అనయము న్దనుపుమై-నలరెడు తల్లి
అడియ కెల్లప్పుడి-మ్మలరించు వేల్పు||

254 విజ్ఞానఘనరూపిణీ

ఎల్లపనుల నేరు-పే గట్టుపట్టి
అడియకు న్బని పస-యలరించు వేల్పు||

255 ధ్యానధ్యాతృధ్యేయరూపా

తలపు, తలచువాఁడు,-తలపఁబడునది
యీమూఁటి నిల్వూతా-నేయగు వేల్పు
తనడింగరిని చం-దములరు జేజె||

256 ధర్మాధర్మవివర్జితా

కట్టువిడుపు గలు-గని గట్టుపట్టి
మంచిచెడ్డలు రెండు-మాన్పించు నెఱుక
అడియరి నృంద్రోవ-వలరించు వేల్పు॥

257 విశ్వరూపా

నింగినేలల నిల్వ-నిడుగట్టుపట్టి
అన్నిదిన్నుల నడి-యనలర్పు వేల్పు॥

258 జాగరిణి

ఎప్పుడు నృలఁకువ-నెసఁగెడు పడుచు
అప్సంబడియని-కగవడుతల్లి
అనయంబు తన్నుఁదా-నరసెడు తెల్వి
తనకు వేతెఱుఁగక-తనరెడు వేల్పు
నమ్మినవారి నెం-తయుఁగాచు జేజె
ఎన్నఁడైన నృరా-కెనయని యేల్క॥

259 స్వపత్ని

తనకనుకల కెం-తానయా పిల్ల
కునుకుచుండియు మేలు-కొనుగట్టుపట్టి
అడియ కెఱుక, నన-యంచిడు వేల్పు॥

260 తైజసాత్మికా

తల, పాద, యుసుగుల-న్దానడ్పు జేజె
తనుపు, కూరుకు, కల-న్దానడ్పు జేజె
అన్నువుకరి యడి-యనల్పు వేల్పు

261 సుప్తా

కూర్కి-డు నట్లుండు-గుబ్బలిపట్టి
కోయి కూరుకు నడియకు-నిచ్చు వేల్పు॥

262 ప్రాజ్ఞాత్మికా

కూరుకు న్నను నెఱు-కువ గట్టుపట్టి
అడియకెఱుక, యన-యంబిడు వేల్పు॥

263 తుర్యా

మెలకువ, కల, కూర్కు-మీఱినయెఱుక
యదియెనాల్గ వయుని-కాగట్టుపట్టి
తనకు వేఱెఱుగక-తనరారు వేల్పు
ఎల్లప్పు తన్విమై-నెసఁగెడుతల్లి
తనయడియని నిల్పు-తానెయా జేజె॥

264 సర్వావస్థావివర్జితా

కుడులెల్లఁదొఱంగి-యేసారుతల్లి
తఱికిలోఁబడకిప్పు-తనరారు వేల్పు
అడియరి న్బొందోవ-నలరించు జేజె॥

265 సృష్టికర్త్రీ

నింగినేలలఁ బన్ను-నిడుగట్టుపట్టి
అడియకెల్ల పనుల-యరువిడు వేల్పు॥

266 బ్రహ్మరూపా

తమ్మిచూలినెలపు-తనరారు వేల్పు
నింగి నేలలకండ-నిడుగట్టుపట్టి
అడియనిఁ దాతగా-నలరించు జేజె॥

267 గోప్త్రీ

కొల్పెడు నడియర్ల-కోఱ్ఱె-రీజెర్పు
తగువారి ననయము-నైనపునుభవ

నింగినేలలహాయి-నగడించు వేల్పు
కొలుపుకానినృణం-గునఁ గాచుతేజె

268 గోవిందరూపిణి

అడుగుచెమ్మటలాని-యడపడతేజె
అన్నిటిలోని ని-గ్గాగట్టుపట్టి
అడియరి న్మంచిమా-టాడించు వేల్పు
నుడువుతేని నిలువు-నూల్కొను తల్లి

269 సంహారిణి

డింగరియిడుమల-న్దిందించు వేల్పు
నింగినేలలు మింగి-నిగిడెడి వేల్పు

270 రుద్రరూపా

అడియరి నలకువ-లణఁగించు మందు
అడియకు మంచిగొం-తడరించు వేల్పు

271 తిరోధానకరీ

అన్నిదిన్నులఁదన-యందు డిందించి
కొసకు దా మాయమా-గుబ్బలిపట్టి
తనునమ్మబోని, యే-తరిమాపుమరిడి
వరపు నెదిరి కగ-పడసిని తేజె

272 ఈశ్వరీ

ఏల్బడి నలునోళ్ల-యేవురిలోన
నోర్పు, మే, లేవల-నోజమించు దణి
అడియ విచ్చలవిడి-నాడించు వేల్పు
సాడిమై వరపుగా-సాడెడితేజె

273 నదాశివా

అడియ కెప్పుడు మేలె-యడరించు వేల్పు
జాబిలి తాలుపే-చలిగట్టుపట్టి

274 అనుగ్రహదా

అడియకు మాయమా-నా స్తి మఱియిచ్చు
గుండనికెల్ల కో-ర్కులొసంగు వేల్పు!

275 పంచకృత్యపరాయణా

పుట్టుట, పొదలుట, -పారిపారి మాయ
మగుట, యగపడుట-యర్చిలిగొనుట
యైదుపనులఁ దగు-లందెడు వేల్పు
కట్టువిడుపులఁ దాఁగోరి-నట్టులుండుఁ
గాఁగలదు తలంచు నట్లుల-గట్టుపట్టి!

276 భానుమండలమధ్యస్థా

తోగసూడు గుడినడి -న్దులకించు వేల్పు
అడియ నెండదొరలా-గలరించు వేజె!

277 భైరవి

తిప్పకాయల నెల్లఁ-ద్రొంచుముత్యాలు
అతివలందరు తానె-యా గట్టుపట్టి
డింగరున్గొప్పచా-డించెడు వేజె
ఈరాల్ల యేండ్లయీ-డెసఁగు మలప్ప!

278 భగమాలినీ

కలిను, కడిమి, పేరు-కళుకు తెలుకువ
విడుపు తావళముల-వెలసెడి వేల్పు
గొప్పతనంబుల-కుప్పమలప్ప

ఒడికట్ల యడపాడ-నొప్పారు జేజె
అడియని కెల్ల మే-శ్వలరించు తల్లి.

279 పద్మాననా

తమ్మిగద్దెపై గూర్చుండు-తలిరుఁబోడి
కొలుచువారలకు న్నల్మి-గూర్చు వేల్పు
నంజుడు దిండ్ల న-ణంచెడి దణియి||

280 భగవతి

తనబోడికకు గొప్ప-తనమిచ్చు తల్లి
పుట్టుక, పొదలిక,-పోకడ, రాక
యెఱుకువ, మఱకువ-తేలెడు వేల్పు||

281 పద్మనాభన హోదరీ

తమ్మి పొక్కిలి వాని-తగునాఁడుతోఁడు
మంచివారల గాచు-మలదొరపిల్ల
బొడ్డసలుఁబుట్టువు సుడిలోఁ-బొల్పు వేల్పు

282 ఉన్నేపనిమిషోత్పన్నవిపన్న భువనావలిః

ఈనింగికి నేలలె-న్నేనియు నెప్ప
పాటులోఁబుట్టించి-పరిమార్చు వేల్పు
ఎల్లయున్నావయ్యు-నేడియున్నాక
కులికి పాడిగ నాడు-కొనుగట్టుపట్టి
అడియనిఁదనవలె-నలరించు జేజె||

283 సహస్రశీర్షవదనా

తలలు మూతులు వేల-తరబడి నెసఁగ
నింగినేలల నెల్ల-నిండినవేల్పు||

284 సహస్రాక్షీ

వేయికన్నులలరు-వేల్పు సిరాజి
అడియండ డెందము-లలమిన జేజె
అడియరి సంతయు-నరయించుతల్లి.

285 సహస్రపాత్

వేయికాళ్ళొచ్చారు-వేలుపుమిన్న
రివ్వున వరపు కో-రిక యెడకెల్ల
వసతిగా నడిపెడు-వలిమలపిల్ల.

286 అబ్రహ్మకీటజననీ

తల్లియై తాతమొ-దలు పుర్వువరకుఁ
దెలియఁ దరముకాని-దే గట్టుపట్టి॥
వరవులకెల్ల చే-వ లలర్చు వేల్పు॥

287 వర్ణాశ్రమవిధాయినీ

తెగలనడతలు ది-దైకు గట్టుపట్టి
డింగరీండఁదగన-ద్రించెడి వేల్పు॥

288 నిజాజ్ఞారూపనిగమా

చదువులపనుపులొ-చలిమలపిల్ల
అడియరి నృద్ధగా-నలరించు వేల్పు॥

289 పుణ్యాపుణ్యఫలప్రదా

మంచిచెడ్డలకెల్ల-మాటిచ్చు వేల్పు
వరవెట్టులున్నగా-పాడెడు జేజె॥

290 శ్రుతిసీమంతసింధూరీకృతపాదాబ్జధూళికా
తొలుచదువుల తల-ల్లోరగిల్లించు
నడుగుఁ దమ్ముల తుము-రడరించు వేల్పు
ప్రాఁబల్కుల శబ్దస్ప-వలిమలపిల్ల
డింగరునకుఁ దన-టీకిడు జేజె॥

291 నకలాగమనందోహ శుక్తిసంపుటమౌక్తికా
వేల్పుడు కట్టడ-న్వేలిపుచ్చు చదువు
నాలిచిప్పనలరు-నాణిమీసరము
మినుకులయడపొడ-మెట్టాడు పడుచు
నాల్గు తెగలవార-నయమెంచు వేల్పు॥

292 పురుషార్థప్రదా
పైడి, కూటమి తమి.-పాడిపెంద్రోవ
కొల్వకాండ్రకు సమ-కూర్చెడు జేజె॥
ఏతెగవారు-కానీ యెట్టులేనిఁ
దనకొల్పుసల్పునం-దటి నిల్పు వేల్పు॥

293 పూర్ణా
ఏవెల్లియు న్లేని-జే గట్టుపట్టి
సరుదులే కెప్పుడె-సఁగు నిండుకుండ
ఎవ్వరేమనుకొన-నీ యోర్పుముగిత
తన డింగరులకుఁ బ-దవి నించు వేల్పు॥

294 భోగినీ
వేల్పువారలఁదని-పెడు తెఱగంటు
పాడెగట్టులమింగు-పాపసీమాటి
అన్నిముచ్చటలనీర్చు-కొన్నపడుచు
తనడింగరున కిమ్ము-తనరించు వేల్పు॥

295 భువనేశ్వరీ

నింగినేలలకేల్క-నిడు గట్టుపట్టి
ఎల్లచోట్ల వరవు-నేలించు వేల్పు॥

296 అంబికా

కల్లకు నికమున-కంతకున్నలి
తావంచ తప్పన-దైన హుళిక్కి
అచ్చాళి కూరుకు-హాయియా వేల్పు
వరవులకున్నంచి-వఱలించు జేజె॥

297 అనాదినిధనా

పుట్టుపున్నిట్టింపె-పుడయినఁగనని
పెంద్రోవ యడియకు-న్వలయించు వేల్పు॥

298 హరిబ్రహ్మాండ సేవితా

కడలి యల్లుడు, తాత,-కటిగొల్పు వేల్పు
అడియనికందటి-కంటె నెక్కువగు
పదవి నలర్చి కా-పాడెడు జేజె॥

299 నారాయణీ

కడుమిడుకుల కేడు-గడ గట్టుపట్టి
నింగినేలలకుఁ దా-నే యూఁతకోల
ఎల్లయుసురులలో-నిరవారు వేల్పు
అడియని నిలువయి-యలరారు జేజె॥

300 నాదరూపా

నిక్కమైన అవలి-నిలువై నవేల్పు
అన్ని దినుసులకు ని-గ్గా గట్టుపట్టి
వరవుల హాయిగాఁ-బాడించు జేజె॥

301 నామరూపవివర్జితా

పే, రడపాడలేక - వెలిగెడు వేల్పు!
నింగినేలలుఁగాక - నెగడెడు శేజె
వరవుల గుట్టుకా - పాడెడితల్లి
అన్నిదినునుల నిం - దారిన యెఱుక
అంతట నలరుని - గ్గా గట్టుపట్టి॥

302 హ్రీంకారీ

ఈల చెలఁగించు - నే గట్టుపట్టి
పుట్టించి, పొదలించి, - పోకార్పు వేల్పు
అడియకుఁ దగినసి - గ్గలరించు శేజె॥

303 హ్రీమతీ

ఈలుపు, సిబ్బిత - నింపారు పడుచు
అడఁకువ సిగ్గడి - యకలర్పు వేల్పు॥

304 హృద్యా

మంచివారల గుండెల - న్మలయు వేల్పు
అడియరి కందటి - కంట నెక్కుపుగఁ
బడవి నలర్చి కా - పాడెడు శేజె
అందక తెల కెల్ల - యమ్మలపిల్ల॥

305 హేయోపాదేయవర్జితా

పట్టు, విడుపు రెండు - వదలిన యెఱుక
నిండులేన్వి నడియ - నికడెడు వేల్పు॥

306 రాజరాజార్చితా

ముక్కంటికలి వేల - పుడు గొను శేజె

పయిడితేని కొలుపు-పాటించుతల్లి
డింగరు మైససిండి న్నల్పు వేల్పు॥

307 రాజీ

పట్టింపు దేవేరి-వలి మెట్టపట్టి
తనడింగరికి దొర-తనమిడు వేల్పు॥

308 రమ్యా

ఎంతయు నొగ్గపై న-దే కన్నతల్లి
సమ్మినవారి కం-దమలర్పు వేల్పు॥

309 రాజీవలోచనా

ఎలుపు తెలుపు తమ్మి-యెలచూపు పడుచు
గొప్పకన్నులలగు-గుబ్బలిపట్టి
నెమ్మిననరు చూడ్కి-నిగుడించు తల్లి
అడియరి న్మంచియే-యరయించు వేల్పు॥

310 రంజనీ

ముక్కంటి వలపించు-ముద్దులగుమ్మ
తనడింగరీని వం-తలు తొలగించి
కడుమంచి కావించి-కాపాడు వేల్పు॥

311 రమణీ

అడియరితోనాట-లాడెడి తల్లి
ముక్కంటి యిల్లాలు-ముద్దులగుమ్మ॥

312 రస్యా

నికరము దినుసుల-న్నిట గట్టుపట్టి
అడియనెంతో చలి-నాడించు వేల్పు॥

313 రణత్కింకిణీమేఖలా

మువ్వల యొడ్డాణ-ముద్దాల్పు పడుచు
లెంక గుమ్మనిగఁద-లిర్పించు వేల్పు॥

314 రమా

తల్లి తల్లి నిలువు- తనరారు వేల్పు
అడియరిన్కల్మీ నా-టాడించు శేష॥

315 రా కేందువదనా

నిండుజాబిలి మూతి-నిడుగట్టువట్టి
అడియని నెలవలె-నలరించు వేల్పు॥

316 రతిరూపా

నెలయల్లు నిల్లాలి-నిలువొప్పు పడుచు
కనికర మోర్పొపి-కలలరు తల్లి
వరపున కందమ్ము-వలరించు వేల్పు॥

317 రతిప్రియా

చేరిక మక్కువ-నైలఁగెడు పడుచు
నమ్మినవారల-న్గాపాడుతల్లి
డింగరు స్థూటమి-న్దీ కొల్పు వేల్పు॥

318 రక్షాకరీ

తనడింగరీండ్ర నం-దలఁ గాచు వేల్పు
వరపు కావలిబొట్టు-వలరించు శేష॥

319 రాక్షసఘ్ని

నంజాడు దిండుల-నమలు కాటెట్టి
అడియరి పగరగీ-టడఁచు మలప్ప॥

320 రామా

అడియరి డెంద-మం-దాటాడు వేల్పు॥

అడుదెల్ల న్దాన-యై యొప్పు జేజె॥

321 రమణలంపటా

పెనిమిటి నెన్నడు-న్విడువని ముగిత

ముక్కంటి పొందున-మారి సెడి పడుచు

బోడికకు న్గల్వ-బుల్పిడు వేల్పు॥

322 కామ్యా

కలుద యన్వరి పొందఁ-గలుగు పెంజోవ

మంచివారల పొత్తు-మరగెడు పడుచు

అడియరి డెందమం-దలరారు వెలుంగు

తగువారలకుఁ గోరఁ-దగిన కూడుదల.

323 కామకలారూపా

కూటమిహాయి నె-క్కొలుపు లేబడుచు

తనకొండు లేదని-తలపించు వేల్పు

అన్నియు న్దానని-యనిపించు నెఱుక

బోడిక కంటునే-ర్పు న్నప్పు జేజె॥

324 కదంబకుసుమప్రియా

వేల్పుచెట్టుశకును-వ్యిఘ్నరుపిల్ల

అడియని కీగ్రిమా-నయి తోచు జేజె॥

325 కల్యాణి

కాపాడి కడుమేలు-కావించు వేల్పు

నరపుల హాయిగాఁ-బల్కించు జేజె॥

326 జగతీకందా

నింగి నేలలకుఁ దా-నే తల్లివేరు
ఎల్ల దినుస్సుల-నెలరించు దుంప
ఉసురుల కన్నింటి-కోజ పునాది
కొంచెమైన నోబ్బలు-కొనరాని రకము
అంతటికి న్నత-మాగట్టుపట్టి
డింగరు న్వాసిగ-డింపించు వేల్పు॥

327 కరుణారససాగరా

కనికరపున్నిగ్గు-కడలి మలప్ప
తనుగొల్పు వారలే-తానగువేల్పు
అడియరులకెల్లఁ దనయొడ-లప్పగించి
చెలఁగు పెంద్రోవ నిలుపు శే-శేలమిన్న॥

328 కలావతీ

ఎఱుకమై నప్పస-మెలరారుపిల్ల
ఎల్ల జగ్గులకు ని-గ్గిడు గట్టుపట్టి
బోడల యాదలఁ-బొడచూపుజేజే
నేర్పు లర్వదినాల్లు-నెగడించు వేల్పు॥

329 కలాలాపా

చదువు లర్వదినాల్లు-చాటెడు పడుచు
విన్ను నేలల చెమ్మ-వినుతిప్పటెంకి
ఉల్లమునకుఁ బ్రాచిపనియా-పిల్ల తలపు
ముసిముసినగవుల-ముద్దులగుమ్మ
తీయని మాటల-తీగియఁబోడి
కొల్చువారికిఁ బెంద్రోవ-గొల్పువేల్పు॥

330 కాంతా

కలుకు నెంతో సోయ-గంబు లేబుడు
కడమ తుట్టతుదకుఁ-గలెడుహాయి
అడియరి న్దనలోన-నలరించువేల్పు॥

331 కాదంబరీప్రియా

విరితేనత్రాగ ను-వ్విష్ణూరు పడుచు
చెఱకు పానకమాను-చిలుకలకొలికి
తనకొండెఱుంగక-తనకారు వేల్పు
నాల్గవయున్ని-లో-నన్నించునెఱుక
తనబోడి కన్జవి-ద్రావించుజేజె॥

332 వరదా

కొలుచు వారలకుఁ గో-ర్కులొసంగువేల్పు
విర్పు కొసయటు నె-త్రలరించుజేజె॥

333 వామనయనా

కనికర మెఱుక వా-ల్లన్నులతల్లి
బోడికకుఁ దగుచూ-పులలర్చువేల్పు॥

334 వారుణీమదవిహ్వలా

కోపు చొక్కునఁ దూగు-గుబ్బలిపిల్ల
మంచిలో వరపు మై-మఱివించువేల్పు॥

335 విశ్వాధికా

నింగి నేలలకంటె-నేటైన తల్లి
వరపు నందరికన్న-బై నిల్చువేల్పు॥

336 వేదవేద్యా

చదువులవలనఁ బో-ల్చునబడు వేల్పు
వంచబోడికకుఁ గ-న్బట్టెడు శేజె॥

337 వింధ్యాచలనివాసినీ

తలఁపు లేకున్న యా-దన్నించు తెల్వి
నాలుగునుక-లకుఁ బై-వల్వారు నలుక
అడఁకువగలయడి-యరినేలు శేజె
ఆకతాయల పీచ-మడఁచెడి మరిడి॥

338 విధాత్రీ

నింగినేలలఁ బన్ని-నగడించుతల్లి
మంచినలుపు చలి-మలదొరపిల్ల
అడియరి నైస్సమా-టాడించు వేల్పు
ఉసురులఁ గాపాడు-నుసిరికమందు
బోడిక యుడుకుతె-వుల్మాన్పు శేజె॥

339 వేదజననీ

నలుతోలుఁబలుకుల-న్గాంచినతల్లి
వరపు నెక్కు-వ చదు-వరిసల్పువేల్పు॥

340 విష్ణుమాయా

విన్నునేలల నిందు-వేలుపుచేవ
అగపడి యగపడ-కాటాడుపాడి
చెనఁటుల నటమటిం-చి తునుమువేల్పు॥

341 విలాసినీ

పెంద్రోవ జిందాడు-వెలితిప్పటంకి
డింగరీనిఁ మేటి-టికిడు వేల్పు॥

342 క్షేత్రస్వరూపా

ఇరువది నాల్గు క-యిపు దినుసులకు
నిలువయి యలరారు-నిడుగట్టుపట్టి
అడియరి తానయై-యడరెడి వేల్పు!

343 క్షేత్రేశీ

మయికెల్ల యేలిక-మలదొరపిల్ల
వరపునుసురొడ తె-ప్పటికేలువేల్పు॥

344 క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞపాలినీ

అడియమిడ్కోడలన-యమ్మేలువేల్పు
తనకె దుర్గనక బీ-దలఁగాచు జేజె॥

345 క్షయవృద్ధి వినిర్ముక్తా

పెఱుగదు తఱుఁగదా-వేలుపుమిన్న॥
వంచలాగడియన-ప్పసమేలు జేజే॥

346 క్షేత్రపాలనమర్చితా

మైతాల్పువేల్పుడు-నైక్కోల్పు వేల్పు!
పంటకాఁపులఁ గొల్వఁ-బడెడుగొరప్ప॥

347 విజయా

తనడింగరీనినెంతయు గలిపించు
మేటి యోరుపు నిల్వ-మెట్టాఁడు పడుచు
అడియకుఁబనినేరు-పలరించు వేల్పు॥

348 విమలా

మఱకువలేనిది-మలదొరపిల్ల॥
అడియని మఱపూడ్చి-యరువిడు వేల్పు॥

349 వంద్యా

తరతరము న్నొక్క-దగుగట్టుపట్టి
మంచివారి పొగడ్త-మొకొల్పు వేల్పు॥

350 వందారుజనవత్సలా

ఎరగునుండి న్నెమ్మి-నేలెడు తల్లి
బోడిక న్నూర్చిమై-బోడికి వేల్పు॥

351 వాగ్వాదినీ

మాటపెనుపు నిల్పు-మలదొరపిల్ల
డింగరునైనకువ-నీకొల్పు వేల్పు॥

352 వామకేశీ

ముక్కంటి యిల్లాలు-పోగట్టుపట్టి
కొనియాడఁదగు గొప్ప-కొప్పు సీమాటి
అందమాతల యడి-యకలర్చు వేల్పు॥

353 వహ్నిమండలవాసినీ

నిప్పుకుప్ప నడుమ-నెగడు మలప్ప
తొలిగిరి యెర్చున-దులకించు వేల్పు
నెల, యెండదొర, డిగ్గి-నెక్కిను శేజె
అడియడెందము మింట-నలరారు నిగ్గు॥

354 భక్తిమత్కల్పలతీకా

బోడికపాల జా-ల్మొలక మలప్ప
అడియసమ్మకము నిం-డారిండు వేల్పు॥

355 పశుపాశవిమోచనీ

మలకువన్నిక్కిన-మైతొల్పులెల్ల
దొడుకులే వారినెం-తోబుజ్జగించి॥

బిగువుకట్టెగలించి-పెంద్రోవ నడుపు
మిక్కిలి నెనరై న-మెట్టాడు పడుచు
అడియరి యిక్కట్టు-లాఁచెడి వేల్పు॥

356 సంహృతాశేషపాపండా

ఇరుగుపొరుగువారి-నేచుతుంటరుల
మట్టిమల్లార్చువే-నూ ర్భనుమారి
పెద్దలనడతకు-బెడఁబడి మినుకు
లాడు టాటోటుల-నణఁచెడి మరిడి॥

357 సదాచారప్రవర్తికా

పెద్దలనడువడి-న్వెలయించు తల్లి
మంచినడత మప్పు-మలదొరపిల్ల
కనికరమెల్లెడ-న్గప్పర్చు వేల్పు॥

358 తాపత్రయాగ్నిసంతప్త సమాప్లదన చంద్రికా

ఉల్లముమెరమెర-లాడలి తెవుళ్ళు
పిడ్డుపాటులు దొట్టి-పిమ్మట లూడు
రకములవంతల-న్గొగెడు మంచి
వారికి వెన్నెల-వలెఁ గడుహాయి
వాలాయ మెసఁగించు-వలిగట్టుపట్టి
వరవుల కిమ్ముల-న్వటలించు వేల్పు॥

359 తరుణీ

లేయాడుదగ్గిలిన-లేమ మేల్బంతి
పదియు నాతేండ్ల గు-బ్బలిదొరపిల్ల
అప్పసము న్బడు-చౌగట్టుపట్టి
అడియరి నెప్పటి-కలరించు తల్లి॥

చిన్నారిపొన్నారి-చిరుత యొక్కూరి
ఎన్నడు స్వగడలా-గేయొప్పు పాప
తననిల్వ ముగితిగా-దనరారు వేల్పు॥

360 తాపసారాధ్యా

కారులోఁ దిరిదాల్చి-కాఁక సలిపెడు
కావితాలుపుఁ గొల్పు-గట్టఁడు పడుచు
ఇరుగుపొరుగు వారి-కెప్పుడు స్మేలె
పొనరించువానివే-ల్పుడుగొను వేల్పు॥

361 తనుమధ్యా

గుప్పెడు లేఁగొను-కొమరారు జేజె
లలినడుటవలిరీ-లన్బల్కు పడుచు
ఆటపాటలమేటి-యావిన్నిటారి
డింగరు నిందులా-డించెడి వేల్పు॥

362 తమోపహా

అడియని మలుకువ-నణఁగించి యెల్ల
కీడులమాన్చి ము-గితినిడు వేల్పు
కొలుచువారల కెలు-కువపెంచు జేజె॥

363 చితిః

ఎల మాటకెన్నఁడు-నైలఁగెడు తెల్వి
నింగినేలలకుఁ దా-నేపట్టుఁగొమ్మ
అనయమెదిరిఁ గాన-కలరెడి పడుచు
ఎల్ల యొడళ్ళఁ గ్రి-క్కి-టిసిన యుసురు
అడియరి కెలుకువ-నల్లరించు వేల్పు॥

364 తత్పదలక్ష్యార్థా

అద్దిసీవగుచుంటి-వనుమూఁడునుదుల
సీవనఁగరి, యది-యేకతమగుచు
నుంటివనెడు పలు-కుండు నారెంటి
కతుకద్ది యానిక్క-మగుగట్టుపట్టి
ఈనింగినేల లి-వెల్లయున్ల
తెలుపఁ దరముకాని-దే నల్లపిల్ల॥

365 చిదేకరసరూపిణీ

నిండారు వేడుక-నిలువైన పడుచు
తనయడియరి నెప్పు-తనియించుతల్లి॥

366 స్వాత్మానందలపీభూతబ్రహ్మద్యానందసంతతిః

తమ్మిచూల్మాదలు చ-దలకాపుతెల్లఁ
బొండెడి బరవస-ము తనతనర్పు
నందులియైనఁగా-కలరెడువేల్పు
అడియనికెపుడు త-న్పలరించుజేజె॥

367 పరా

అన్నిదిమ్మల వెలుపల-నలరుతెలివి
బొడ్డులోన, నావయిడెంద-మున, మెడయెడఁ
పలుతెఱంగుల వె-ల్వడు పల్కునిల్వు
వరవులన్వాయిగాఁ-బలికించువేల్పు॥

368 ప్రత్యక్తిరూపా

ఎలనిలువలరారు-నింతిసిరాజి
పెండ్రోవ పనిముట్టు-వెలితిప్పఁబెంకి
వరవునకు ముగితి-వఱిలించువేల్పు॥

369 పశ్యన్తి

బొడ్డుపైనుడి వినఁ-బోవని అవలి
తనలోనఁదానె యం-తయుఁగనువేల్పు
అడియరి స్థాయిగా-నలరించు జేజె॥

370 పరదేవతా

మినుకు తెరువర్ల కెల్లఁ దా-మేలుబంతి
అడియ వేడుక నోల-లాడించువేల్పు॥

371 మధ్యమా

నింగి నేలలనడి-నైలువారు వేల్పు
కల్మిలేముల నడ్మఁ-గ్రాలెడు జేజె
నిక్కముకల్ల రెం-టికి నట్టనడుము
నడిమిఅవలినుడి-నృలికెడునులివు
సగటుగా నందఱి-స్సాకెడుతల్లి॥

372 వైఖరీరూపా

నోటిమాటల నిల్పు-నొడికారపుటడ
ముతుకగా గొంతుక-నొగ్గించునూర్పు
డింగరున్వడిగఁ బా-డించెడివేల్పు॥

373 భక్తమానసహంసికా

బోడికగుండె మ-డ్వు తెలిపులుంగు
అడియర్ల డెందము-లలరించువేల్పు

374 కామేశ్వరప్రాణనాడి

నింగినేలలు తన-నిల్వగుకోర్కె
తేనికుట్టుసురు పా-తెడు పిల్ల నరము

ముక్కంటి మందల-పోదిమలప్ప
డింగరు కోర్కి పం-డించెడివేల్పు॥

375 కృతజ్ఞా

ఎల్లరినడతల-కెలమలపిల్ల
యెగ్గులెన్నక మంచి-కే పొంగువేల్పు
తనుగొల్పువారినె-తయు నమ్మపడుచు
పనివడి మేల్మఱ-వని కన్నతల్లి॥

376 కామపూజితా

మంచివారినొడలు-మఱపించుహాయి
దొడ్డ డింగరు గుండెలో-దోచు మెఱపు
అప్పసము, దగుకోర్కెల-కాటపట్టు
కోర్కి లేనిబోడ న్దగు-లొక నెడిపడుచు
అలరువిలుకాని వేల్పుడు-లందువేల్పు॥

377 శృంగారరససంపూర్ణా

హవనింపు చవినింపు-హరువుసీమాటి
తనుగొల్పు వారి కం-ద మలర్చవేల్పు॥

378 జయా

సాదరు, గెల్పును-సాగించువేల్పు
వరపు నెవ్వరికి లో-బడనీని జేజె॥

379 జాలంధరస్థితా

బొడ్డుతమ్మిన్విప్పు-మూతలుగనక
వాలాయ మెసగు ఆ-వలి నిల్పువేల్పు
నింగినేలల తడి-న్నలకొనుపిల్ల
కొలుచువారికి గొప్ప-గొంతిడుతల్లి॥

పుట్టుక, పాదలిక-పాలయికలగుచు
దాగిలి మ్రుచ్చుట-న్దానాడుపడుచు॥

380 ఓధ్యాణపీఠనిలయా

కనుజామల నడిసుడినెల-కొనివేల్పు
నిండుతనివి డింగరునకు-నించు శేజె॥

381 బిందుమండలవాసినీ

ఉచ్చిక్రిందికాబిలిగుడి-నొప్పువేల్పు
గుణముల నెలకొను-గుబ్బలిపిల్ల
అడియని తన్నివి-లైవొనించు శేజె॥

382 రహాయాగక్రమారాధ్యా

కవి, విని, తలచు ని-క్కలదిన్నులెల్ల
యెఱుకయే యనిలోన-నెంచు డింగరుని
గుట్టుచాగు బడిక-కు నలరువేల్పు॥

383 రహస్తర్పణతర్పితా

కందువ వేల్పుడు-నైకొను తల్లి
లోపలి వేల్కికి-లోబడు వేల్పు
అదలో మ్రొక్కున-ద్యనుదన్ను శేజె॥

384 సద్యఃప్రసాదినీ

తలచినయంతః జెం-తన్నోచు వేల్పు
అడియకుదబ్బున-నగపట్టు శేజె॥

385 విశ్వసాక్షిణీ

నింగినేలలకరి-నిడుగట్టుపట్టి
అడియర్ల యుల్లము-లరసెడు వేల్పు॥

386 సాక్షివర్జితా

తనకెలలేనితో-ల్లాలుపురాణి
వరపులకే కను-పట్టెడు వేల్పు॥

387 షడంగచేవతాయుక్తా

కన్ను, డెందమ్ము, కూ-కటి, తల, మరువు
ములుకులాటిఁటి వేలు-పులఁగూడు జేజె॥
అంతయు నెఱుఁగుట,-యాదట మొదలు
తోఁపని యెఱుక, బ్ర-తుకు విచ్చలవిడి
తేయని చేవ, తుడిఁగనని యున్ని-
యాడుపాడుల తోడ-నలరుమలప్ప॥
తోలుచదువుల నిల్పు-తోల్దాల్పు రాణి

388 పాద్మణ్యపరిపూరితా

ఆఱులీలల కల్కు-లలరారు వేల్పు
పొందని, కూర్పుంట,-పోకవేఱగుట,
వేడ్కొంట, యైన, లి-బ్బి తగవుపేరు,
కళు, కెఱ్ఱ, తగులమి,-కాని, యాతేసి
హరువులతోడ నిం-డారిస జేజె॥

389 నిత్యక్లిన్నా

నిచ్చజాలిఁ దడియా-నే సామితల్లి
డింగరు నెపుడక్క-టికఁగను వేల్పు
పదునై దు నాశ్శక-వన్రస్థితిమారు
వచ్చు మూఁడవపూఁట-వలిమలపిల్ల॥

390 నిరుపమా

సాటువలేని చా-చలిమలపిల్ల
అడియనీడు గననీ-కలరించు వేల్పు॥

391 నిర్వాణసుఖదాయినీ

ఎల్ల లేని పెండ్రోవ యి-మ్మిడెడు వేల్పు
ముమ్మేను తెడలించి-ముగితిచ్చు జేజె॥

392 నిత్యాపోదశికారూపా

వాలాయము పదాఱు-వంతుల నిలుపు
విడి పదునాఱవ-వేల్కిమలపు
అడియని నెలవలె-నలరించు వేల్పు
అనయము న్గల తెఱం-గాగట్టుపట్టి
కన్నతల్లి నిజమ్ము-కడ మెల్ల హల్చి॥

393 శ్రీకంఠార్ద్రశరీరిణీ

పంతుకు త్తుక కందు-వానివంతు మెయి
యెఱుకువ, మఱకువ-కె త్తునకె త్తు
కుడి తెల్పెడ నునల్పు-కొమరారు వేల్పు
చీకటివెల్తురు-ల్పెఱివంతు సల్చి
హెచ్చుతగ్గుల నెన్న-కేలెడు జేజె॥
వ్రాల మొదటి వ్రాయి-వలిమలపిల్ల॥

394 ప్రభావతీ

ఎనిమిది కల్ముల-నెలరించు మినుకు
వెలుగుల నన్నిటి-న్వలిగించు తెల్వి
మిలమిలలాడెడు-మెట్టాడు పడుచు
అడియరి న్నశతశ-నలరించు వేల్పు॥

395 ప్రభారూపా

ఒడ్డు, తోలెము, పూట-ములకన, యొడుపు
పదవి, యెల్పడి, యగ-పడసల్పుకొనుట

యెనిమిదినిగ్గుల-నెసఁగెడి వేల్పు
విన్నునేలల మేఱ-పించెడు శేజె॥

396 ప్రసిద్ధా

ఏనను నుడి వాసి-కెక్కిన వేల్పు
ఎల్లరెఱింగిన-దే కన్నతల్లి॥

398 పరమేశ్వరీ

ఎక్కువ పాదిసా-హి కరువపిల్ల
ఎల్లరి స్వరపుచే-నేలించు వేల్పు॥

398 మూలప్రకృతిః

నింగినేలలకుఁదా-నే తల్లి వేరు
అన్నిటి కాటప-ట్టా గట్టుపట్టి
వరపుల పదుగుల-వఱలించు వేల్పు॥

399 అవ్యక్తా

అడపాడ యన్నింటి-కగుతల్లి వేరు
నింగినేలలకుఁదా-నెకతమా వేల్పు
అడియకు న్దక్కఁదె-ల్యఁబడని శేజె॥

400 వ్యక్తావ్యక్త స్వరూపిణీ

అగపడి యగపడ-దాగట్టుపట్టి
అడియతో దొంగాట-లాడెడు వేల్పు
కొద్దిగొప్పల నిల్వు-గుబ్బలిపిల్ల

401 వ్యాపినీ

నింగినేలల నెల్ల-నిండారు వేల్పు
అడియని గుండియ-వలమెడు శేజె॥

402 వివిధాకారా

పెక్కు-నిల్వలనొప్పు-వెలితిప్పటెంకి
అడియకుఁ బలుతీర్ల-నగపడువేల్పు॥

403 విద్యావిద్యాస్వరూపిణీ

నికము కల్లలరెంటి-నిలువు మలప్ప
ఎఱుకువ, మఱుకువ-యెలగట్టుపట్టి
బోడికకెల్ల యి-మ్ములలర్చువేల్పు॥

404 మహాకామేశనయనకుముదాహ్లాదకౌముదీ

ముక్కంటి కన్దొగ-ముదురుజాబిల్లి
దొడ్డవారల చూపు-దొవకురేయెండ
చల్లనితల్లి యా-చలిమలపిల్ల॥

405 భక్తహార్దతమోభేదభానుమద్భానుసంతతిః

బోడిక గుండెక-ప్పు న్దుల్పు పగటి
వేల్పు, మిన్ను-లగమి-వెలితిప్పటెంకి
అడియని మఱుకువ-నణఁగించుజేజె॥

406 శివదూతీ

మగని గెల్చిన చలి-మలదొరపిల్ల
దొడ్డవారలకుఁ బెం-ద్రోవ తారుపుది
అడియనికి న్నేటి-యరువిడువేల్పు॥

407 శివారాధ్యా

కణు, కెండదొర, నెల-కన్నులవేల్పు
వేల్పుడు సల్పెడు-వెలిదొరరాణి
డింగరుచాగు బ-డిక గొనుజేజె॥

408 శివమూర్తిః

నలతాల్పుటడపాడ-నిడుగట్టుపట్టి
ఎల్లెడన్మంది ని-త్యేతాల్పువేల్పు॥

409 శివంకరీ

అడియని కెపుడు మే-లలరించు వేల్పు
చల్లన నిలువప్ప-సంబు మలప్ప॥

410 శివప్రియా

ముక్కంటిపై వల-పున్నొన్నపడుచు
గట్టువిల్తునకు వే-ర్కాదు మలప్ప
ఎల్లవారలకు మే-లే కోరువేల్పు॥

411 శివపరా

ముక్కంటి యెలుకువ-న్నదలించు తెలివి
ఎలుగ నలవికాని-దే సామిరల్లి
అడియకు మేల్సల్పు-నలవడు తేజె॥
నలతాల్పుపై నాడు-నిడుగట్టుపట్టి

412 శిష్టేష్టా

తమతమ తెగనడ-తన్దప్పకుండు
వారిచాగుబడిక-పండించు వేల్పు
అడియని పొంద న-యముసల్పు తేజె॥

413 శిష్టపూజితా

గొప్పవారల కొల్పు-గొనడు మలప్ప
డింగరు చాగుబ-డిక గనువేల్పు

414 అప్రమేయా

ఆపెకున్నయెల్ల నెన్న-నైతికానిదేరిన్
అంతటన్నిండి పెం-పారెడు వెలుగు
అడియనంతోహాయి-నలరించు వేల్పు!

415 స్వప్రకాశా

తనయంతనలరు నెం-తయుగట్టుపట్టి
పుట్టుకతో వర-పునలర్పు వేల్పు!

416 మనోవాచామగోచరా

ఆదకున్నట్లున-కందని వేల్పు
వరపునకే యగ-పట్టుకుజేజె
తనడింగరుని నిల్వ-తానగు తల్లి॥

417 చిచ్ఛక్తిః

అలపున యుసురులఁ-జెలఁగించుచేవ
అనయము మఱకువ-నణఁగించునెఱుక
తనకువేల్గానక-తనరారు తెలివి
తనుగొల్పువారలఁ-దనిపెడు వేల్పు
పగడలాగే యెప్పు-పరఁగడి జేజె!

418 చేతనారూపా

కడువడిమైఁగద-లెప్పడి మిడుకండ
మందలనిలువయి-మయినడ్చు తెల్వి
నింగినేలల నెల్ల-నిండారు వేల్పు॥

419 జడశక్తిః

సమకట్టి పుట్టించి-సమయించు చేవ
లెక్కింపఁ దుదకుఁ జే-లినయెదో నిగ్గు
వరపులహాయిగా-బ్రదికించు వేల్పు!

420 జడాత్మికా

ఉన్నది లేనిది-యు నయిన బూమి!
 తెలివిలేనట్లు తోఁ-తెంచెడు పిల్ల
 అన్నిదిన్నులు తానె-యా గట్టుపట్టి
 నిక్కమునల్ల తా-నే యగు వేల్పు
 మఱకువ యెఱుకువ-మైదోఁచు శేషె॥

421 గాయత్రీ

తొలిచదువుల కడఁగల నికరంబు
 పాటకాని గడుఁగా-పాడు మలప్పు
 గొండ్లి మనువు తన-కొఱయగు వేల్పు
 చదువర్ల నెప్పుడు-స్నాకేడుతల్లి
 దొడ్డవారలను బెం-ద్రోవలో నుంచు
 టీకపలుకుబడి-టికొప్పు శేషె॥

422 వ్యాహృతిః

ముచ్చోటుల నుడుల-మొరయించు వేల్పు
 తెంకలమాట చె-ల్లింపించు శేషె॥

423 సంధ్యా

పురఁటవేల్పుడున కు-ప్పొంగెడు వేల్పు
 మీఁదుక్రిందులకుకు-మెట్టాఁడుపడుచు
 అన్ని పనులనంటి-యంటని శేషె
 వంచయేడిడు చె-ల్వమలరుసాప॥

424 ద్విజబృందనిషేవితా

పాఱులగమికోల్పు-వలిమలపిల్ల
 వరవులనెల్ల ఁగా-పాడెడు వేల్పు॥

425 తత్వాననా

నింగినేలల నెల్ల - నిండాను తెల్వి
 పదునాఱు మూర్పుల - పాడులెన్నిదియుఁ
 గుర్చీలు గామించి - కూర్చుండు పడుచు
 తనుగొల్పువారి చెం - తనేర్చుతల్లి
 అన్నిట నుసురుని - లో గట్టుపట్టి
 ముక్కంటిదొట్టి వే - ల్పుల కూఁతతోల
 వరపు గుండియ నిర - వాలెడు జేజె

426 తత్

ఎల్ల రెఱింగిన - దే గట్టుపట్టి
 తానె నిక్కు - పమయి - తనరారుపిల్ల
 ఆకకు లోఁబడ - కాటాడుపడుచు
 కల తెఱంగయి తా నె - గడెడుమలపు
 ఎప్పుడు నృగడిమే - లేసల్పుతల్లి
 తనకంటె మఱి వేరు - తలఁపనిపాప
 అడియనికి ముగితి - నలరించు జేజె
 ఉన్ని - నిగ్గలరుల - యోజయా వేల్పు
 పాడు లిర్వదినాల్లా - వఱలించు వేల్పు

427 త్వమ్

నీవనునుడి వాసి - నగడిన వేల్పు

428 అయి

పిల్వబడున్నేరు - పెట్టకా వేల్పు
 పిల్ల చేఁ దల్లి పి - ల్పించుకొను నుడి
 తనడింగరులకు మే - ల్దగరించు వేల్పు

429 పంచకోశాంతరసితా

జాందులందన్నిట-బువ్వ, యుసురు, గుండె
యరువు, పొంగుల యడ,-లైదసిములు
తెమల కొండొంటిలో-నిమిడి యున్నవి మాత్ర
లీరెండు మూడగు-సిరు, లావు
కతన మేనులు ముచ్చ-గా నలరారెడు
దినుసులన్నిటిలోన-ననగిపెనగి
నిగ్గునిలువయి యే-నింటికిఁ దగునట్లు
చేవనొసంగుచుఁ-జెల్లుమీఱు

అయిదురెళ్లలోఁ దిత్తుల-యందలినడి
నొంటికొండకుఁ దక్క నొం-డొరులచేతఁ
దలఁపఁదరము కాకొప్పు డెం-దంపుటొండ
గాలితండ్రియు రైమించు-గట్టుపట్టి
వరపుమై మిడ్కుల-వఱలించు వేల్పు!

430 నిస్సీమమహిమా

అడియరి నందటి-కంటె మెప్పించి
హద్దుమీఱిన గొప్ప-నలరు మలప్ప॥

431 నిత్యయౌవనా

ఎప్పటికిన్బడు-చే గట్టుపట్టి
వాలాయ మడియరి-వృద్ధ్యమైనుంచు॥
నెల్లరికంటె నెం-తే గొప్పవేల్పు

432 మదకాలినీ

అప్పసంబు న్దన-ర్పలరెడి వేల్పు
అడియరి వద్దులే-కాడించు తేజ॥

433 మదఘూర్ణితరక్తాక్షి

కోపుమై దిరుగు కెం-గొప్పకనుల దుండి
తులువల జెండాడ-దూకెడు మారి
డింగరు లాహిరి-స్త్రీకొల్పు వేల్పు!

434 మదపాటలగండభూః

చెందెల్పుడా లెప్ప-సిన బుగ్గలలరు
పదునాలుగేండ్ల గు-బ్బలిదొతపిల్ల
ఎలయూ డడియరుల-కెలరించు వేల్పు॥

435 వందనద్రవదిగ్ధాంగీ

దట్టంపుటగలు పూఁ-తమయి మలప్ప
విరికమ్మతావుల-వెడచల్లు పిల్ల
పగడమేలేసల్పు-వలిగట్టుబొట్టె
డింగరికెంతయో-టీకిడు వేల్పు!

436 చాంపేయకుసుమప్రియా

బంగరుపువ్వుల-స్వలచెడి దుండి
ఎంగిలికానిది-స్నేహితు జేజె॥
తనయడియకుఁ బైఁడి-తక్కి-డు వేల్పు॥

437 కుశలా

కోలు పనులెల్ల నేర్చిన-కొల్పుతల్లి
నింగినేలలు పన్ను-నేరుపుక తై
అడియరి ననువరి-వలరించు వేల్పు॥

438 కోమలాకారా

నారై న నిలువుతో-నలువారు పడుచు
డింగరు న్బాలిగుం-డె న్నల్పు వేల్పు॥

439 కురుకుల్లా

కొనకెల్ల యుసురుల-కునడత మప్పు
దుండగీంద్రన్మంచి-త్రోవలో, బెట్టి
యెల్లరికిన్లట్టు-లేర్పర్చు వేల్పు॥

440 కులేశ్వరీ

కూడు, కూటమి, కూరు-కుఱిమూటి కేల్క-
తెలివి, తెలియవాఁడు-తెలువఁబడునది
యీమూడిఁటి గుదితా-శ్చేలెడి వేల్పు॥

441 కులకుండాలయా

కుట్టియనరముల-కు న్బట్టినిల్లు
నింగి నేలల నిట్ట-నిల్పు మారాళు
అన్నిటి కండయై-యలరెడి వేల్పు॥

442 కౌలమార్గతత్పర సేవితా

పదుగులనృప్తి కొ-ల్వంబడు పడుచు
కొల్పెటులున్నఁ గై-కొనుగట్టుపట్టి
ఏవేల్పుడునకై న-నలరెడు వేల్పు
జాలిగుండెల నప్ప-సముఁద్రోనుతల్లి
అడఁకువగల యడి-యన్తాచు శేజె॥

443 కుమారగణనాథాంబా

తెల్లుచూలు, పిల్లారుల-తేచు తల్లి
కాఁక చదువులఁదాఁ-గనిపెంచుతాయి
కడుఁదిర్గుఁ బోతుల-నడపుకాటెట్టి॥

444 తుమ్మి

తుదకు యందఱిలోనె-కోతన్వి నిల్వ
ఎల్లరికి వ్దను-పెసఁగించు వేల్పు॥

445 పుష్టి:

కొల్పువారిఁజూడలు-కొల్పించు తల్లి
ఎల్లవారలకు లా-వెసఁగించు వేల్పు॥

446 మతి:

అడియరికిఁ దెలివి-యలరించు వేల్పు
బాగోగు తేర్పర్పు-వలిమలపిల్ల॥

447 ధృతి:

ఎల్లర నీమస-మెలరించు వేల్పు
అందరి న్దన్విమె-నలరించు జేజె॥
బరవసము నిలుపు-వలిమలపిల్ల॥

448 కాంతి:

ఎల్లయుసురుల యం-జే పారుతాల్కి
అడియరి కడకర-నలరించు వేల్పు
మిడుకువి త్తనముగా-మిగిలినయూర్పు॥

449 స్వస్తిమతి

ఒప్పారుచున్న దె-ట్లో గట్టువట్టి
బోడిక కెల్ల మే-లొనరించు వేల్పు॥

450 కాంతి:

కడపయుసురుఁ దెల్పు-కట్టాణి తళుకు
కడిమిదెందముతమ్మి-కడచుట్టు మెలపు
కడిది కళుకు నిల్పు-గా నొప్పువేల్పు
అడియరులకు నెల్ల-గైలోంచు జేజె

తలుగు విలుగు లేని-తళతళనిలువు

మైఁజేలువారెడి-మలదొరపిల్ల॥

451 నందినీ

నిందారిన తనర్పు-నిలువైన తల్లి

అప్పున మడియిరి-నలరించు వేల్పు

ఎలుకువ నిల్వయి-యెలరెడు తేజె

లావగునీవిప-ట్ల వెలుగు తేజె

పెంద్రోవ తానెయా-వెలిదొరరాణి

మిన్నేటియడపొడ-న్నించు మలప్ప॥

452 విఘ్ననాశనీ

బోడిక కాటంక-ముల కాపు తేజె

తనకోరి నట్టులం-తయు సల్పు వేల్పు॥

453 తేజోవతి

వేడివేల్పునకు జా-బిలికి, జక్కలకు

టీవిగా మెలుగుపె-ట్టెడు గట్టుపట్టి॥

454 త్రినయనా

మూడు కన్నులలరు-ముక్కంటివెలది

గడచినయద్ది, రా-గులది, యిప్పటిది

యంతయు న్దెలిసిన-దాసామి తల్లి

ముగితి, కుడి, యెడమ-ముత్త్రోవకనుల

నప్పుసము న్జేలు-వారెడు వేల్పు॥

455 లోలాక్షికామరూపిణీ

కోమలికూటమి-కోరిక నిలుపు

బోడికకుఁ దమిచూ-పులలర్పు వేల్పు॥

456 మాలినీ హంసినీ

విన్నాణి నిలువున-వెలసెను వేల్పు
మేనితాల్పుల యూర్పు-మెలపెడి జేజె॥

457 మాతా

నింగినేలలకుఁ దా-నే కొలబద్ద
తాఁదల్లి తల్లియై-తనరారు వేల్పు
ఎల్లదిన్సుల హద్దు-లేర్పర్పు జేజె॥

458 మలయాచలవాసినీ

నిదుపూతగుబ్బలి-న్నెలకొను వేల్పు
బోడిక వల్లగాఁ-బోడిపెడి జేజె॥

459 సుముఖీ

అనయము నగుమూతి-నలరారుతల్లి
అడియరుల న్నెమ్మి-నలరించు వేల్పు॥

460 నలినీ

కై, అడుగులు, వాయి,-కన్గవరమ్ము
లట్లొంటనసలుఁబు-ట్టనఁదగు వేల్పు
పండ్రొందు పేర్లతోఁ-బరగుమిన్నేలు
నిలువుగా నలరారు-నిడుగట్టుపట్టి
అన్నియందము లడి-యనికిడు జేజె॥

461 సుభూష

పొగడఁదగిన కన్ను-బొమల మలప్ప
అడియ నర్మిలితోడ-నలరించు వేల్పు॥

462 శోభనా

ఎంతయో సాగసై న-దే గట్టుపట్టి
కడు నడియిరి నంద-గాని గావించి
చదువరిగాఁ గొన-సాగించు వేల్పు!

463 సురనాయికా

చదలకాఁపులనడ్చు-చలిమలపిల్ల
బోడికన్నంచి తె-య్యనఁ ద్రిప్పు వేల్పు!

464 కాలకంఠి

కప్పుకలటు లొప్పు కుత్తు-క కడునల్పు
నింగి కప్పటు లాపె-నిలువు హుళిక్కి
ఒరుల మంచికయి తా-నోర్చెడు నిడుమ
ముక్కంటి నిల్వనఁ-బొడకట్టు వేల్పు
వరపులఁ దీయఁగా-బల్కించు జేజె
లెంకకుఁగీడు డు-ల్చెడు గట్టుపట్టి॥

465 కాంతిమతీ

కఘ్నకడాని తఘ్న-గలచిన్నపిల్ల
తొల్కరి మెఱపుడా-ల్తులకించు పడుచు
అడియిరి నెల్లపు-డలరించు తల్లి॥

466 క్షోభిణి

కదలని ముక్కంటిఁ-గదలించు ముగతి
తనవంటి చెలుల నా-దన్లన్న జేజె
తాటోట్లఁ జెల్లాచె-దరు నల్పుమారి!

467 నూక్మరూపిణీ

మిక్కిలి సైకము-మెట్ట తొల్పాలు
ఎఱుగరా కెట్టులో-యెలరారు వేల్పు
డింగరు వ్రసలోన-డిందించు వేల్పు॥

468 వజ్రేశ్వరీ

ముమ్మూల ముగురవే-ల్పుల నేలు జేజె
పొలుపారు ముచ్చదు-పులకుఁ బుట్టిలు
వరపులమగరాల-వలెసల్పు తల్లి॥

469 వామదేవీ

గట్టువిల్కాఁడంద-కాఁడా ముదియని
మినుకొప్పుడామేను-మెట్టాఁడు పాప
పైడలులన్నాడ-వలపించు పడుచు॥

470 పయోఽవస్థావివర్జితా

ఈడున్కి యొడుదొడు-కెడఁబడు వేల్పు
అడియరి నప్పస-మలరించు జేజె॥

471 సిద్ధేశ్వరీ

బీదలనేలెడి-వలిదొరరాణి
అడియకొరికలెల్ల-నలరించు వేల్పు॥

472 సిద్ధవిద్యా

ఓజవబ్బిన చదు-వొప్పారు పడుచు
పడునేను, పదియాలు-న్రాలపల్కుబడి
గొణఁగడి డింగరు-కొల్పెన్ను వేల్పు॥

473 సిద్ధమాతా

తలఁచినట్టులఁ జేయఁ-దగు బీదతల్లి
బోడిక కెల్ల యిమ్ములఁగూర్చు వేల్పు॥

474 యశస్వినీ

ఎల్లెడనెబ్బద్రపే-రెక్కిన వేల్పు
బోడికనంతట-నొప్పిడించు తేజె॥

475 విశుద్ధిచక్రనిలయా

కుట్టెమొదలు తల-కొసముట్టునుచ్చి
వఱకేడుసుడులలో-పల నిరవొంది
తానింగినేలలఁ-దనరారు వేల్పు
మడిగిటిన్నెలకొను-మలదొరపిల్ల
తనుఁగొల్పువాని డెం-దమలర్చు తేజె
కోడలుకాకున్న-క్రొత్తడిమిన్న
అత్తమామలులేని-దా సామితల్లి
పుట్టుకలేని-వేల్పునకుఁ బెండ్లాము
కలయికలేక మ-గలఁగను పడుచు॥

476 ఆర కవర్ణా

తెలుపుమించిన యెఱుపుడా-లలరుపడుచు
కడుమంచివారల-స్థరముగాపాడి
చెడుగుల న్నెండుగాఁ-జెండాడు మరిడి
ఇమ్మిక వరపుల-కెసఁగించు వేల్పు॥

477 త్రిలోచనా

క్రాలెడు న్నూఁడుకన్నుల-గట్టుపట్టి
కొల్పు, తెల్వి, మిడుకీడెడు-గొప్పవేల్పు
అడియరి న్ముత్తలు-లరయించు తేజె॥

478 ఖట్వాంగాదిప్రహరణా

కైదువులన్నియు-నైదాల్పు వేల్పు
నాలిముచ్చల త్రుళ్ళ-ణంచెడుమారి
బోడికనోటరి-నొసరించు తేజె॥

479 వదనై కనమన్వితా

వంచనోరొప్పు గు-బ్బలిదొరబిడ్డ
మాటతప్పని వలి-మలయాఁడుపడుచు
డింగరున్దప్ప నా-డించని వేల్పు॥

480 పాయసాన్నప్రియా

పాడిబువ్వ న్దిన-వలచెడు వేల్పు
కొలువరికిఁ బోసనాలకూ-డ్లుడ్లు వేల్పు॥

481 త్వక్థా

అంటలో నుసురయి-యలరారు వేల్పు
అంతకు న్దామిడు-కొగట్టు పట్టి
అడియండ నెమ్మేను-లలరించు తేజె॥

482 పశులోకభయంకరీ

వెంబరవి త్తుల-న్వెటపించుమారి
ఎడమనడతవారి-నెద్రుచునూకాలు॥

483 అమృతాదిమహాశక్తిసంవృతా

అవరుస బదు-నాటురేకుల
తలకట్టు దిగు-దలఱవళ్ళు
నచ్చనల మొదలు ప-దారుపేర్ల
జెందము గిటి నేలె-డి వెల్తురు
వరపుగుండియ కాట-పట్టగు వేల్పు॥

484 డాకినీశ్వరీ

ఎల్ల దగరలఁ దా-నేతెడు దుండి
చెడుగొట్ల పొగరు దు-ల్పెడు మొగదాఠ
బోడికకీడుల-నోబూన్చు జేజె॥

485 అనాహతాబ్జనిలయా

రెండాలుల తేకులొప్పు
నాదతమ్మి నివృంతపేర
నెలకొను బోగురాలు
అంతయు న్దానెయై-యలరారు జేజె
అడియని యుల్లము-నలరించు వేల్పు॥

486 శ్యామాభా

పదియునాతేండ్ల ప-ర్వము గట్టుపట్టి
ఆకుపచ్చరువాణ-మలరారుపడుచు॥
కల్లచదలుడాలు-గా నల్లపిల్ల
ప్రాతకెప్పుడు పరు-వమలర్చు వేల్పు॥

487 వదనద్వయా

రెండుమూతుల విను-ద్రిమ్మరి మిన్న
క్రిందుమీదులఁ గిక్కి-రియు గట్టుపట్టి
ముందువెన్క నడియఁ-బ్రోచెడి వేల్పు॥

488 దంష్ట్రోజ్వలా

పందికోరలవంటి-పండ్లొప్పు మారి
గుండు కొయ్యలఁగొలు-కు పయిడితల్లి॥

489 అక్షమాలాదిధరా

అనయమూసునకై యూట-లాడుకొనెడు
నింగినేలల సొగటాల్కు-యిం గడించి

తనదుకొల్పునకై జోగు-దండి బ్రతుకు
మంచివారల పేర్లు తె-క్కించుకొనుచు
తుందుడుకులఁ జెండాడు కై -దువులు నాలు
గడ్డకేలులఁదాల్చు నొ-య్యారి వేల్పు॥

490 రుధిరసంస్థితా

నెత్తుట నిలఁబడు-న్నిడుగట్టుపట్టి
డింగరీనికి నెత్తు-డెక్కొల్పు వేల్పు॥

491 కాలరాత్ర్యాదిశక్త్యోఘవృత్తా

పదిరెండెకలతోఁ-బరగు పోలేరు
జోగురాండ్రఁ బన్నిరువుర-న్దోఁగుపైడి
పండ్రెండు పదనుకు-ప్పలనొప్పువేల్పు
తటితనమేనుగాఁ-దనరారు పిల్ల
ఈరారుకొమ్ముల-నే పొందుతల్లి
తనకొల్పుసల్పు నం-దటిసిల్లు, ముదిమి॥
యిడుమరాసీక హా-యిగఁ బ్రోచు జేజె॥

492 స్నిగ్ధాదనప్రియా

వాలెమునెయ్యి బు-వ్వన్దోరుపిల్ల
అడియగుల న్జము-రానించు తల్లి॥

493 మాహావీరేంద్రవరదా

గొప్పలేకలకుఁ గో-ర్కులొసంగుతల్లి
ఎక్కడు పేదలొ-నింతికాపుంజ
పొన్నాన్ను తొలిపట్టి-పోరునూతేండ్లు
పొసరింపవారలి-ర్వురికిఁ దాబొందు
సలిపికోరికలిడు-చలిమలపిల్ల॥

మెలఁకువ, కల, కూర్కు--మించిన యునికి
దనరు మాస్తీని మ-ద్దత్తుగు వేల్పు
వేల్కిగంట చవిదా-వింపడి జేజె||

494 రాకిన్యాంబాస్వరూపిణీ

పొక్కిలిసుడియులి-పు నిలుపు వేల్పు
అడియరి న్బొందోవ-నలరించు జేజె||

495 మణిపూరాబ్జనిలయా

పొక్కిలిపైతమ్మి-బొల్పెడు వేల్పు
వెంబరస్బిల్చి పి-ప్పిసలుపు మారి
అడియరి న్దనలోన-నలరించు జేజె||

496 వదనత్రయసంయుతా

మూఁడు మూతులతోడ-బొల్పారు వేల్పు
పుట్టుక, పొదలిక, -పొలయిక నిల్పు
ప్రాఁతకు ముచ్చోట్ల-వలనిడు జేజె||

497 వజ్రాదికాయుధోపేతా

మగతాయి కై దువం-బట్టిన లెంక
అడియకు గురుజాల-యడనిడు వేల్పు||

498 డామర్యాదిభిరావృతా

గిడియ మ్రోఁగుడుల కూఁ-గెడు పైడితల్లి
బండకుఁ జిల్లింగి-పరపుకాటెట్టి
పదుగురడగరల-బరఁగు పోలేరు||

499 రక్తవర్ణా

లాలుదాఱలరారు-లావరి వేల్పు
అడియ కప్పసము దె-న్నలరించు జేజె||

500 మాంసనిష్ఠా

నంజడులోనిల్పు-నల్లని రకము
డింగరీని కరుచి-డెక్కొల్పు వేల్పు॥

501 గుడాన్మప్రీతమానసా

బెల్లము బువ్వకు-వ్యభూరు పిల్ల
తగువారి కొనియాట-దగిలెడి పడ్డు
తిన్నని వారల-స్త్రీవింతు తల్లి
తనుఁగొల్పు నడియరి-ననియించు వేల్పు॥

502 సమస్తభక్తసుఖదా

ఎల్లడింగరులకి-మ్మిడు గట్టుపట్టి
బోడిక నలరించు-ముక్కంటి దుండి॥

503 లాకిన్యంబాస్వరూపిణీ

ఉచ్చిలోనలరెడి-యొప్పులకుప్ప
అడియరి న్బొందోవ-నలరించు వేల్పు॥

504 స్వాధిష్ఠానాంబుజగతా

కోలయం చాటురే-కులతమ్మినలరు
వాలె మెఱుకయడ-న్వలిమలపిల్ల
చేరిక పోడిమి-నైలఁగించు వేల్పు॥

505 చతుర్వక్తమనోహరా

నాలుగు మూతుల-నలువారుపిల్ల
మం, చీగి, పేటిమి-మాతాటనాల్లు
వెరవులనోళ్లతో-వెలుఁగొందుపోలి
నలువాయి యడిదమ-నన్దగువేల్పు
బోడిక నుడ్డవై-పులగాచు జేజె॥

506 శూలాద్యాయుధసంపన్నా

నుడిదోనలుగు దొట్టి-నులుపుకై దువల
దాలుచు వలినేల-తాల్పుతోల్పాలు
దుండగీండ్ర నడంచు-తోవలెన్నేని
గనిపెట్టు జెట్టి యా-కట్టికాపెట్టి

507 పీతవర్ణా

పసపుడా లెసగు గు-బ్బలిదొరపిల్ల
నిబ్బరికము చట్టి-నిదుగట్టుపట్టి
మంచికిఁ జల్లన-మైకొల్పు వేల్పు

508 అతిగర్వితా

అప్పసము తన కొం-డరయని వేల్పు
డింగరు స్త్రీశ్చియా-డించెడి జేజే

509 మేదోనిష్ఠా

తలలోని క్రొవ్వులోఁ-దనరెడి తెల్వి
అడియనికి నైక్కి-యమలర్పు వేల్పు

510 మధుప్రీతా

కురుజుపై మిగులమ-క్కువఁగొను వేల్పు
అడియరి నైపున-నలరించు జేజే

511 బందిన్యాది సమన్వితా

అంకు లార్దురి తోడ-నలరెడు వేల్పు
తగులు, కినుక, పిసిడి-తనము, వలపు, క్రొవ్వు,
చలములార్గ్గింకంట్లఁ-జదుపు జేజే

512 దధ్యన్నాన కృహృదయా

పెరుఁగు బువ్వఁదిన ను-వ్విఱ్ఱుడు పిల్ల
కనిపెంచు కోర్కె న-గ్గలమగుతల్లి
పొగచిన వంటక-ములఁగోరు పడ్చు
బోడికకు నింజ-పొదలించు వేల్పు
అసలుమార్చినకూడు-నానెడి పాప॥

513 కాకినీరూపధారిణీ

కల, మెలకువ, యెడ-ల్లానని కూర్చు
కాని నాల్గవ యున్నిఁ-గ్రాలెడు వేల్పు
ఎట్లెనిఁ దెల్పవీ-లేకాని జేజె
ఎవరికివారు తా-మే కనుజాడ
ఒంటరిక తెయె-యెప్పెడి పడుచు
ఉన్నదిగాని యె-ట్లుండునో యప్ప
అలవికాదు తెలియ-నాకన్నతల్లి
ఉల్ల మండెట్టులో-యొప్పారు జేజె॥

514 మూలాధారాంబుజారూఢా

కుట్టియ సుడితమ్మిఁ-గూర్చున్న వేల్పు
గుండని సరముల-కుబిగిడు జేజె॥

515 పంచవక్త్రా

అయిదునోళ్ళలరారు-నాగట్టుపట్టి
అడియని యైదైపు-లఁచెడి వేల్పు॥

516 అస్థినస్థితా

అన్ని దిన్నులనెమ్మ-లందలి యూట
నింగినేలల దినుసుల-న్నింటి నిగ్గు
బోడిక బొమికల-నొదలించు వేల్పు॥

517 అంకుశాది ప్రహరణా

సిడిదొట్టికై దువ-ల్పిమ్మడి మూరి
అకతాయలఁ దును-మాడుకాటేటి
కొలుచువారల మఱ-కువ మాన్పువేల్పు॥

518 వరదాదినిషేవితా

కోర్కిడు జక్కిణు-లొలిచెడి జేజె
నలుపురు జోగురాం-ద్రు కొలుచువేల్పు॥

519 ముద్గోదనాస కచితా

పులగముతను కోర్కె-పొదలు పోలేరు
అడియరి న్బెసరకూ-డానించు నెల్ల॥

520 సాకిన్యంబా స్వరూపిణీ

నుచ్చెన సుడియడ-నోములపంట
గుండని యుచ్చిని-గ్గు నిలుపు వేల్పు

521 అజ్ఞాచక్రాబ్జనిలయా

కనుబొమలనడుమ-గ్రాలెడు రెండు
రేకులతమ్మిఁ దీం-ద్రించెడి వేల్పు
కన్నులన్మూసికొనఁ బొడ-కట్టు జేజె॥

522 శుక్లవర్ణా

ఊదిన వెండిదా-లొప్పారు పిల్ల
మచ్చపడని కడు-మంచియిల్లాలు
డింగరీని కయిపం-టింపని వేల్పు॥

523 షడాసనా

అటుమూతుల వల-రారెడు వేల్పు

నవ తటి, పెట్ట, వా-న, జలుబు, మంచు
చూల్సేపు వాతుల-సాంపిల్లు జేజె||

524 మజ్జాసంస్థా

ఎమ్మాటయై వాలె-మెలరారు దినుసు
ఎల్లరకములని-గ్గే గట్టుపట్టి
ఎప్పటికి నైడ-కెసఁగెడి యెఱుక
వరపులకన్ని చే-వలొసంగు వేల్పు||

525 హంసవతి ముఖ్యశక్తి సమన్వితా

ఎక్కువ చేవతో-నెనసిన వేల్పు
డింగరు నలపుగ-డింపించు జేజె||

526 హరిద్రాన్నైకరసికా

పసుపు బువ్వకు మక్కు-వనొను వేల్పు
గుండనికి నుబ్బలి-కూడిడు జేజె
వరపునకు నెవరు-వఱలించు తల్లి||

527 హాకినీరూపధారిణీ

సొక్కిలిసుడియేల్క-పొడఁకాల్పు వేల్పు
వరపు నెల్లప్పుడు-నప్పరికించు జేజె||

528 సహస్రదళపద్మస్తా

వేయిరేకుల తమ్మి-వెలసిన వేల్పు
వరపునకు ముగితి-వఱలించు జేజె
జౌదల నోబ్బడిక-కగపట్టు తెలివి||

529 సర్వవర్ణోపశోభితా

ఎల్లపోసనముల-నెలరారు వేల్పు
అన్ని తెగలు తానె-యాగట్టుపట్టి

ఏబదివాలని-శ్వేపారు జేజె
అందరి పొత్తడియ-కలర్పు తల్లి॥

580 సర్వాయుధధరా

తగుకై దుపులనెల్ల-దాల్చిన వేల్పు
అడియచే నడిదము-లన్ని తాల్చించి తా
కంటులనందఱి-నడపించు జేజె॥

581 శుక్లసంస్థితా

విత్తునందు నిలుచు-వెలితిప్పఁటెంకి
డింగరు గింజగ-ట్టి న్నల్పు వేల్పు॥

582 సర్వతోముఖీ

ఎల్లెడల న్మాతు-లెలరారు వేల్పు
బోడిక న్వయినోళ్ళ-బాగడించు జేజె॥

583 సర్వాదన ప్రీతచిత్తా

సాదములన్నియు-నన్జవిఁగొను వేల్పు
కూళ్ళెల్ల నడియకు-న్గుడ్పించు జేజె॥

584 యాకిన్యంబా స్వరూపిణీ

పగడలీత సుడిఁగ-నబ్బట్టు మలప్ప
ఎఱుకువ న్పురికొల్పు-నేలిక నిలుపు
అడియనికీఁ గఱద-నలరించు వేల్పు॥

585 స్వాహా

వినుద్రిమ్మరుల పిల్పు-వెలితిప్పఁటెంకి
నిప్పుని శ్వే సామి-నిన్గన్నతల్లి
వేల్పుల స్వరపుచే-వేడించు జేజె॥

536 స్వధా

వడుడివేల్చిపి-లేప్ప గట్టుపట్టి
పెలరుల నడియలు-పేర్కొను నుడువు॥

537 అమతిః

మేటిదిన్నుల కన్నింటి-కాటపట్టు
ఎల్ల నింగినేలల కెల్ల-తల్లి వేరు
అడియరి న్మఱకువ-నలరించు వేల్పు॥

528 మేధా

నిండు కఱద నిల్వు-నిడుగట్టుపట్టి
అడియని కెఱుకువ-నలరించు వేల్పు॥

539 శ్రుతిః

చదువుల యడపాడ-చలిగట్టుపట్టి
గొప్పపాట వినుచు-క్రొంజవి తిత్తి
తొలుఁబల్కు-అడియ కెం-తో మప్పు వేల్పు॥

540 స్మృతిః

పాడిచదువు నిల్వు-వలిమలపిల్ల
అడియరి స్మృత్తఱు-లరయించు వేల్పు॥

541 అను త్రమా

అయమయె వేలుపుల-కందటికి నేటు
పాడిమైఁ గల్గి, కఱదల-వృరఁగు జేజె
బోడిక కెఱుకువ-పొదలించు తల్లి॥

542 పుణ్యకీర్తిః

మంచి పేర్గొనె మంచు-మలదొరపిల్ల
తనడింగరికిఁ బొగ-డ్త నలర్చు వేల్పు॥

543 పుణ్యలభ్యా

మంచినారలకే స-మకులు మలప్ప
నిట్ట పంట నడియ-నినోబ్బించు వేల్పు॥

544 పుణ్యశ్రవణకీర్తనా

తనవిన్ని పొగడు సం-దఱఁగాఁచు వేల్పు
డింగరు నాడిసా-డించెడి జేజె
బోడిక నెల్లెడ-నొప్పిడించు తల్లి॥

545 పులోమజార్చితా

వేల్పుఁజేనివెలఁది-వేల్పుడు బొమ్మ
ముగతుల మగలతోఁ-బొందించు జేజె॥

546 బంధమోచనీ

కట్టుల న్విడిపించు-గట్టాడు పడుచు
బోడిక మఱకువ-నోబ్బిడుల్పు వేల్పు॥

547 బర్బరాలకా (బంధురాలకా)

ఉంగ్రాల ముంగురు-లొప్పు పోయాలు
అందమా కొప్పడి-యకలర్చు వేల్పు
విరియఁబోసిన బిర్సు-వేసలి జేజె॥

548 విమర్శరూపిణీ

అరయిక యడపొడ-వలరు మలప్ప
డింగరీనికిఁ దెల్వి-డి నలర్చు వేల్పు

549 విద్యా

ముగితినిదు తెలివి-పొడగట్టుపట్టి
అధీయని పెంద్రోవ-నలరించు జేజె॥

(గంగా, భవానీ, గాయత్రీ, కాళీ, లక్ష్మీ, స్వరస్వతీ, రాజరాజేశ్వరీ, బాలా, క్యామలా, లలితా, దళ.)

అడుగు చెమ్మట లాని-యంజ, ముక్కంటి
 క్రొత్తడి, ప్రామిను-కుల కన్నతల్లి,
 కట్టి, కలిమిచెలి,-కయ్యపుడిండి
 తాయి, పయిడితేని-దణి, తొమ్ముడేండ్ల
 పిల్ల, పసరుడాలు-వేల్పు, మలప్ప
 కావేరి, యంకాలు,-గంగాన, మారి,
 యెల్లప్ప, పైడప్ప,-యెల్లపోతప్ప
 మొగదార నూకాలు-పోలేరను పది
 పేరు లొండొంటికి-వెయ్యేసి పేర్ల
 వరుస నొప్పారు గు-బ్బలితేనికూతు||

550 వియదాది జగత్ప్రసూ:

ఓజమై విను దొట్టి-యడ్డయిరువది
 సరకులకు న్దల్లి-చలిమలపిల్ల
 అన్నిదిన్నుల నడి-యనలర్చు వేల్పు||

551 సర్వవ్యాధిప్రశమనీ

నలకువలన్నియు-న్నాన్ను మలప్ప
 అడియ నెవుడు హాయి-నలరించు వేల్పు||

552 సర్వమృత్యునివారిణీ

పోలియిక లన్నియు-నోబుడుల్పు వేల్పు
 వాలెము డింగరు-నప్పదికించు జేజె||

553 అగ్రగణ్యా

అంకులందరి లెక్క-కందు తొలివేల్పు
 డింగరు న్దొలిఁ బొగ-డింపించు జేజె||

554 అచింత్యరూపా

అపెసాబగు యందఁబోవ-దాదకెట్టు లేనియున్
వరపు నెవ్వరికిఁ దెల్పకదా-చు వేల్పు॥

555 కలికల్మషనాశనీ

తనయడియనితప్పి-దముగాఁచు వేల్పు
తలఁచినంతఁ బిదప-తరి తప్పుదుల్పు
నిబ్బరికము పుట్టి-నిడు గట్టుపట్టి
బిళరుల నెన్నని-యొప్పులకుప్ప॥

556 కాత్యాయనీ

ఎల్ల వేలుపులని-గ్గే సామితల్లి
గట్టుపట్టి నిమ్మచు-గట్టి వేల్పేది
బెలుఁగుల నన్నింటి-న్వేలిగించు పంజ
శునింగినేలల-నేలెడు దణియ
తనకేలఁ బెంద్రోవఁ-దాల్చిన జేజ
ఎనుపోతు సోకుడు-నీల్గించు జెట్టి॥

557 కాలహంత్రీ

కడిమిమైఁ దఱిని ను-క్క-అదినవేల్పు
అడియని పొలియిక-నడ్డెడి జేజె॥

558 కమలాక్షనీషేవితా

తమ్మికంటి కొలుచు-తలిరుఁబోడి
గొప్పవారు మెచ్చు-కొనెడి వేల్పు॥

559 తాంబూలపూరితముఖీ

తమ్మనిండిన నోరు-తనరు నొయారి
పంజడు దిండులి-నమలు నంకాలు

కెంపుమోవిని నులి-కెడు ముద్దులాడి
నత్తావి డింగరీ-నికి వించు వేల్పు॥

560 దాడిమీకుసుమప్రభా

అడియరుల కెల యీ-డలరించు జేజె
హొంబంతిపువ్వుచె-న్నొప్పు మలప్ప॥

561 మృగాక్షి

లేలేడిచూపు వ-లిమలతోల్పాలు
అనయము వరవుల-నారయ వేల్పు॥

562 మోహినీ

తగులములోన నం-దటి ముంచు వేల్పు
వరవు నల్లరిచేత-వలపించు జేజె॥

563 ముఖ్యా

నింగినేలలకు ము-న్నే యొప్పు వేల్పు
అడియకు ముందుగా-నగపట్టు జేజె॥

564 మృతానీ

వసతి నొనర్చు గు-బ్బలి విల్తురాణి
బోడిక కెల్ల యి-మ్ములొసంగు వేల్పు॥

565 మిత్రదూపిణి

ఎండదొరి పొడయ-యితనరు వేల్పు
బోడిక కనుగు చె-ల్వనఁ దోచు జేజె॥

566 నిత్యత్పప్తా

నిలువప్పసము తన్ని-నిండారు వేల్పు
తనుగొల్చు వారల-న్ద నియించు జేజె॥

567 భక్తనిధిః

తనడింగరీని పా-తటగట్టుపట్టి
డింగరు కోత్కల్-డేర్చడి జేజె||

568 నియంత్రీ

నింగినేలలఁ బన్ను-నిడుగట్టుపట్టి
నలుపుగా డింగరు-న్నడిపించు వేల్పు||

569 నిఖలేశ్వరీ

నింగినేలల కేల్క-నిడుగట్టుపట్టి
ఎల్లరి నడియచే-నేలించు వేల్పు||

570 మైత్ర్యాదివాసనాలభ్యా

ఇమ్మున్నవారితో-నెప్పుడు నైల్లి
యొందిళ్ళపట్ల నెం-తో కనికరము
కడునోచు వారల-కడఁ బరువసము
టాటోటుకాండ్రయె-డల నానోక
చెలగు డింగరులకుఁ-జిక్కెడు వేల్పు||

571 మహాప్రళయసాక్షిణీ

నింగినేలల నీరు-నెమ్మేనఁబూసి
యెగిరెడు ముక్కంటి-కెలగట్టుపట్టి
పెండ్రోవకు న్గరి-వెలితిప్పఁబంకి
కూరుకు కల మెలఁ-కువలకు సాకె
బరుగుపనులకెల్ల-సాకిరి వేల్పు||

572 పరాశక్తిః

తాట, నెత్తురు, చియ్య, యె-మ్మాట నెమ్ము
విత్తన, మెముక నెయ్యి, యూ-పిరి, యుగమ్ము

నిగ్గులను పదిదిన్నుల-నిల్వులొప్పు
ననయముఁ దనకొండర-యనిమలప్ప
అయూయిరకముల-యలవైన వేల్పు॥

573 పరానిష్ఠా

కల, మెలకువ కూర్కు-కాని యున్ని యడ
పుంజీ యునికి యడ-పొడ గరగరిక
అంతయు న్దానయై-యలరారు వేల్పు॥

574 ప్రజ్ఞానఘనరూపిణీ

కల, మెలకువ, కూర్కు-కనిపెట్టు తెలివి
అయిదవయునికియై-యలలారు వేల్పు
తనకు వేటుదినుసు-తలఁపనియెఱుక
అడియిరి స్పృహద్రోవ-నలరించు వేల్పు॥

575 మాధ్వీపానాలసా

కోసాని తూఁగాడు-గుబ్బలిపిల్ల
అదటున డింగరు-నాడించు వేల్పు
తనుపునిల్వైయెప్పు-తనరారు జేజె॥

576 మత్తా

అంతయు న్దానయం-చడరెడు పడంచు
బోడికకు స్నేహే-పొనరించు వేల్పు॥

577 మాతృకావర్ణరూపిణీ

వ్రాయసము నిలుపు-వలిమలపిల్ల
మిన్ను నేలపొడసా-మిన్నన్నతల్లి
వరపుని బలుచదు-వరి పల్పువేల్పు॥

578 మహాకైలాసనిలయా

బలుగొప్ప వెలితిప్ప-పటలు మలప్ప
నిబ్బరికపుగుండె-నెలకొనుజేజె
నుచ్చెన సుడినడి-నొబ్బలుసారు తెలివి॥

579 మృనాళమృదుదోర్లతా

కెందూఁడు జబ్బితీ-గెల గట్టుపట్టి
వంచరెండను కొను-వారి యెగ్గడంచు
గుండని సందిట-న్గొని కాచు వేల్పు॥

580 మహానీయా

ముదియనివారి వే-ల్పుడు గొల్పువేల్పుఁ
డింగరు చాగుబ-డికగొను జేజె॥

581 దయామూర్తిః

అక్కటిక తనని-ల్యా గట్టుపట్టి
బోడిక న్గనికర-మున గాంచువేల్పు॥

582 మహాసామ్రాజ్యశాలినీ

గొప్పయేలుబడి నె-కొను గట్టుపట్టి
అడియ నెక్కువ యెడ-యిని సల్పు వేల్పు॥

583 ఆత్మవిద్యా

ఆదను తన కొం-డరయని యెఱుక
బోడిక నిన్నాణిఁ-బొనరించు వేల్పు
వరపు తన్దా నెఱు-వలనిడు జేజె॥

584 మహావిద్యా

గొప్పచదువు నిల్వ-గుబ్బలిపిల్ల
పాటు వేలిమియడ-వలిగట్టుపట్టి

పెండ్రోవమ స్తరు-వెలితిప్పటెంకి
వరపు నెక్కువ చదు-వరి సల్పు వేల్పు॥

585 శ్రీవిద్యా

ఎల్లరియెడ మంచి-యెసఁగించు చదువు
పదియేను పదునాఱు-వంచ వ్రాలరహి
అడియండ్రఁ బెండ్రోవ-నలరించు వేల్పు॥

586 కామ సేవితా

కడచన్న తనమేను-కలుగనికంతు
వలసఁగూడ న్నాగు-బడిక గైకొనెడు
కొల్చువాని న్దగు-లొకను ముద్దులాడి
మైమరచిన బోడ-మరగెడు పడుచు
మంచివారల కొల్పు-మైకొల్పు వేల్పు॥

587 శ్రీమోడశాక్షరీవిద్యా

పదునాఱు వ్రాలఁదె-ల్పనబడు వేల్పు
పదియాఱు అవలల-పాట పుట్టిల్లు
నెలపదార్థంతులం-టిన తెఱగంటి
తను వేడుకొనెడు నం-దటి నేలు జేజె॥

588 త్రికూటా

ముప్పోకలం బోవు-ముద్దులగుమ్మ
ముక్కాకల న్దేరు-పువ్వారుబోడి
ముప్పన్న గడలేలు-బోటికన్నాకు
మువ్వడులన్నడు-పొలఁతి సిరాజి
మూఁడు సరబడులఁ-బొడ తెంచు పడుచు॥

ముప్పోలులందుండ-ప్రోయాలుమిన్న
అడియని ముచ్చేత-లందొప్పు తేజె
మూఁడు పొచ్చెములకాఁ-పుడు క్రాలుఁగంటి
ముచ్చివరల మిను-ముట్టినవేల్పు॥

589 కామకోటికా

తలిదండ్రు లిరువురు-న్దానెయా వేల్పు
కలయికకు న్నద్దు-గానొప్పు తెలివి
కూటమికి న్నొట్-కొసయంచు మించు
అడియఁగూడిక నోల-లాడించు తేజె॥

590 కటాక్షకింకరీభూతకమలాకోటిసేవితా

లోఁగి తొప్పలు దోర-లు కలిమిచెలులు
తను నప్పసముఁ గొల్క-దనరారు దణియ
తనకొల్పు సల్పునం-దటి కోర్కె-దీర
గొబ్బునఁ గల్ముల-న్గురియించు వేల్పు॥

591 శిరస్థితా

ఉసురుల యాదల-నొప్పారు తెలివి
ఎల్ల వేల్పుల తల-కెక్కిన తేజె
అడియనందరి నెత్తు-లందుంచు తల్లి॥

592 చంద్రనిభా

సరుదునిండు నెలటు-చల్లనివేల్పు
చిటునగ వలరెడు-చిన్నారిపడుచు
తనుగొల్పువారల-న్దనుపు మలప్ప
ఉచ్చియడుగు నెల-నొప్పారు తేజె॥

593 ఫాలస్థా (భాలస్థా)

నుదుటివ్రాయసమున-నూల్కొను వేల్పు
వరపు నెన్నోసట న-ప్పున మొప్పు జేజె

594 ఇంద్రధనుఃప్రభా

ఎండజల్లులనుండు-యింతికౌపుంజ
విలువలెఁ గళ్ళుల-న్వలెఁగెడు వేల్పు
నింగినేలలు తన-విలువగు జేజె
వరపు తేనెలవలె-వలరించు తల్లి॥

595 హృదయస్థా

గుండియలోనుండు-గుబ్బలిపట్టి
నింగినేలలకుఁ దా-నే తల్లి వేరు
అడియని యుల్లము-నలరించు వేల్పు॥

596 రవిప్రభా

ఎఱ్ఱనివేల్పు జ-గ్గెలరించు జేజె
తమ్మిదొరవలెఁ బ్రా-త నలర్చు తల్లి॥

597 త్రికోణాంతరదీపికా

నల, నెండ దొర, డిగ్గి-నెగడించు పంజ
మొల, గుండె, తల సుద్ద-బొలుపారు తెల్వి
ముమ్మొనల నడుమ-బొల్పు నిలాయి
వరపు మఱపు టిరు-ల్వాపుజంజాము॥

598 దాక్షాయణీ

పాటుల కెఱిమిని-సరువైన పిల్ల
నలువారుచున్న పం-ట వలంతి నిలుపు

జాబిలిరాణి పం-చము బండిచుక్క
డింగరు కోర్క లీ-డేర్చడి వేల్పు॥

599 దైత్యహంత్రీ

ఎఱచిడిండ్ల న్నమ-యించెడి మారి
గుండగొయ్యల నేలఁ-గూల్పు పోలేరు
పాడెగట్టులఁ గాలఁ-త్రాముకాటేటి
నాలిముచ్చుల త్రుళ్ళ-ణంచు నూకాలు
డింగరు పగఱ నూ-డెచ్చడు మొగదార॥

600 దక్షయజ్ఞవినాశినీ

ముక్కంటి కంటువే-ల్పు లడంచు వేల్పు
చిల్లింగి ముచ్చులఁ-జెండు పోలేరు॥

601 దరాందోళితదీర్ఘాక్షీ

సుంత బెళుకువాలు-చూపుల పడుచు
వరపుల వెఱపెడఁ-బాపెడు వేల్పు
నింగినేలల నల్ల-నిండారు శేజి॥

602 దరహాసోజ్వలన్ముఖీ

చిఱునవ్వు నోరుఁ బొ-ల్పెడి ముద్దులాఁడి
నగుమూతి డింగరు-న్దాచెడు వేల్పు॥

603 గురుమూర్తిః

అయగారి నిలువున-నలరు మలప్ప
వరపుల చదువుల-పంతులౌ వేల్పు॥

604 గుణనిధిః

తగునడువళ్ళ పాఁ-తఱ నిల్వుపడుచు
కడుమంచివారల-న్దాపాడుతల్లి

పాడి ముప్పోకల-స్వరఁగడి పిల్ల
తనవరపుల నడ-తలకు మేల్బంతి
గుండని బ్రతుకు జో-గున్నిల్లు వేల్పు॥

605 గోమాతా

గుబ్బలిపిల్ల యాల-కు న్నన్నతల్లి
ఎల్ల పల్కు-లకుఁ బు-ట్టిల్ల గు పిల్ల
దొడ్డవారలకుఁ బెం-ద్రోవిడు వేల్పు॥

606 గుహజన్మభూః

వేలుపులమూఁక పేరిటి-వెలఁదిమగని
నన్నియో నోములొనరించి-కన్నతల్లి
కాఁక సల్పెడు మెణకరి-న్గాచు వేల్పు
ఉసురుల న్దననుండి-యొదవించు జేజె॥

607 చేవేశి

తెలుగంటుకా మింటి-తెరువర్ణ మేటి
అడియని సొంపుగా-నాడించు వేల్పు॥

608 దండనీతిస్థా

చెడుగులడఁచి మంచి-చెలఁగించు వేల్పు
కట్టుపాటుల నిల్చు ము-క్కంటి వెలఁది॥

609 దహరాకాశరూపిణీ

అదచదలు నిలు-వొగట్టుపట్టి
అడియని డెందము-నందొప్పు వేల్పు॥

610 ప్రతిపన్ముఖ్యరాకాంతఃథిమండలపూజితా

పదియేనునాళ్ళ త-ప్పక నెల దనుకఁ
బాగుబడికగొను-చలిమలపిల్ల॥

611 కలాత్మికా

అటువదినాల్గు వ్రా-లడయగువేల్పు
నిప్పుక నూటయె-నిమిది, జాబిల్లి
వందముప్పదియాటు-పగలింటితేని
నూటపదాటును-నొత్తము మినుకు
లేదాది పూటలై-యెలరారు వేల్పు
అనయము వెలుగుమై-పలరెడు జేజె॥

612 కలానాథా

అన్ని కనుల నేలు-నందక తై
నెలపకాటన వంతు-నిండించు వేల్పు
అసలు మొదటితేమానము-నొసగు జేజే
పంపకము సల్ప వీల్కాని-పాలుపంపు
వలెడు ముట్టుప-టైజ్జపోతప్ప
వదియాటుకళలఁ గా-కాడు గంగాన
ఎల్ల చదువుల కాట ప-ట్టే మలప్ప
వెలుగుచెట్టు మొదటఁబెట్టు-పిల్ల రెమ్మ
అగపడి యగపడ-కాడు నెల్లప్ప
ఎవరికి న్దలియరా-జే సామితల్లి॥

613 కావ్యాలాపవినోదినీ

కెలఁగి యాపుట్టచూలు మొ-దలగు మాట
లల్లువాటలనుడువుల-కలరు వేల్పు
పలు తెఱంగుల చాగు-బడికల కంటి
మంచిమాటలకు వే-మటుబుకు జేజె॥

614 సచామరరమావాణీ సవ్యదక్షిణసేవితా

వల పెడినెలఁత డా-పలఁ బలుకుబెలి

వీచోపుల న్బట్టి-విసరెడు వేల్పు
కలిమి, చదువులు డిం-గరికిడు శేజె॥

615 ఆదిశక్తి

అలపు మొదటి చేన-యైన వేల్పు
ఓజ నలనడియ-కొదవించు శేజె॥

616 అమేయా

కొలఁది తెల్పురాని-గొప్పవేల్పు
డింగరు నరిదిగ-డింపించు శేజె॥

617 ఆత్మా

ఆద తాను సురయి-యలరెడు వేల్పు
బోడిక చెలువున-బొల్పారు శేజె॥

618 పరమా

కల తెఱంగులు నాల్గు-కలవందులోన
నికరమా దిన్ను తా-నేయైన వేల్పు
నింగినేలలకుఁ బైఁనెగడు మలప్ప
అడియనందటి పయి-నాడించు శేజె॥

619 పావనాకృతిః

మడి యడపొడగడ్డ-మలదొరబిడ్డ
అడియలకు న్గంచి-యలరించు వేల్పు॥

620 అనేకకోటిబ్రహ్మాండజననీ

కోటానుఁకోట్ల తా-తల గ్రుడ్ల తల్లి
ఈనింగినేలల-కెల్ల ముత్తవ్వ
అన్నిదినుసులఁ దనయంతఁ-గన్నతాయి
డింగరు పేరు గ-డింపించు వేల్పు॥

621 దివ్యవిగ్రహం

పెంద్రోవబొంది సొం-పిల్లు మలప్ప
కనుపట్ట కడియంద్ర-కంట్ల నడంపఁ
జడల నిల్పడి పోరు-సల్పెడి వేల్పు
అడియరి నొగసుకాఁ-డనిపించు జేజె॥

622 క్లీంకారీ

లిబ్బిడుతల్లిత-ల్లి కటి వేల్పుకవ
అన్నిపనుల కత-మా గట్టుపట్టి
కొసకు ముక్కంటి యే-గుబ్బలిపిల్ల
వరపు కూడిక వేడ్క-వఱిలించు వేల్పు॥

623 కేవలా

అంతయు న్దానెయై-యలరారు తల్లి
తనకొండు గానక-తనరెడి పడుచు
ఒంటిగా నెల్లపు-దొప్పలేలేమ
అడియనిఁ బెంద్రోవ-నలరించు వేల్పు॥

624 గుహ్య

గుండని గవినడుమ-గుల్కెడు పడుచు
ఒంటిగా డింగరుఁ-డోమెడు వేల్పు
పగడ బోడలకె క-న్నట్టెను జేజె॥

625 కైవల్యపదదాయినీ

పెంద్రోవ నొసఁగడు-వెలితిప్పటంకి
ఎల్ల వారలకు మే-లే నల్పుతల్లి
అడియరి వ్రనలోన-నలరించు వేల్పు
తనడింగరుల నెల్లఁ-దాఁ గొల్పు జేజె॥

626 త్రిపురా

మువ్వేలుపులకన్న-ముందొప్పు జేజే
వరపు ముబ్బొందుల-నవ్వులించు వేల్పు॥

627 త్రిజగద్వంద్యా

మీఁద, వడుమ,ఁ గ్రింద-మెలఁగును సురుల
చాగుబడిక గను-చలిమలపిల్ల
డింగరీండ్లపు దుగ్గ-డించెడి వేల్పు॥

628 త్రిమూర్తిః

మువ్వేలుపుల నిల్వె-పో గట్టుపట్టి
మూఁడేండ్ల యీడునఁ-బొల్పారు పిల్ల
ముగురు జేజేలచూ-పువఁ గల్గుతల్లి॥

629 త్రిదశేశ్వరీ

ముదియనివారలు-మొక్కెడివేల్పు
బాసవాలులనేలు-వలిమలపిల్ల
ముప్పదేండ్ల పరువ-మునఁ బొల్పుజేజే॥

630 త్ర్యక్షరీ

మూఁడువ్రాల నికర-ము నిలుపువేల్పు
పుట్టుక, పొదలిక,-పొలయికల్ముచ్చ
తానెయై యనయము-తనరారుజేజే
మువ్రాయిడెందము-పొడ నొప్పుతెలివి॥

631 దివ్యగంధాధ్యా

కమ్మని పూతమై-గ్రాలుమలప్ప
అడియ నెల్లెడవాసి-నలరించు వేల్పు
వినుపల్క-డియనికీ-వినిపించు జేజే॥

632 సిందూరతిలకాంచితా

జేగులు బొట్టుతోఁ-జెన్నారుపడుచు
కల్లరి నెత్తుచు-క్కన్దాల్పుమారి
కొత్తడి వేల్పుడె-క్కుడు సల్పువేల్పు॥

633 ఉమా

ఉడుగు వల్లనుచుండ-నొసరించుఁగాఁక
మైమఱచినటు కు-మ్మరెడి మలప్ప
వాఁకతాలుపురాణి-వలిమలపిల్ల
అప్పస మెఱుకమై-వలరెడివేల్పు
పసపుడాలొప్పు గు-బ్బలిదొరపట్టి
కోరిక నిలుపునఁ-గొమరారుజేజె
ఇరు మూళ్ల యేండ్ల యీ-డెలరుచిన్నారి॥

634 శైలేంద్రతనయా

చలువలమలపిల్ల-చల్లని వేల్పు
ఒడలెఱుంగని యున్ని-నొదవుతనర్పు
వరపుల వోయిగా-పాడెడిజేజె॥

635 గౌరీ

కడు నిందునెలడా-లుగల గట్టుపట్టి
మఱకువ యెఱుకువ-మైమాలు పడుకు
కాఁకయే తన నిల్వ-గా నొప్పుపిల్ల
పదియేండ్లయీడు చె-ల్వమలరుపడ్చు
వాలెము వరపుగా-పాడెడువేల్పు॥

636 గంధర్వసేవితా

కయ్యపుడిండి పా-గడు గట్టుపట్టి
లయకాండ్రచేతఁ గొ-ల్వంబడు పడుచు

తత్తడి పాఁజుతోఁ-దనరెడువేల్పు
కమ్మని తావుల-స్రమ్ము మలప్ప
డింగరు మ్రొక్కు-బ-డిన్గొను జేజె॥

637 విశ్వగర్భా

మినునేల చూఁడి ని-మిడ్చిన వేల్పు
అడియడు తానెయై-యలరారు జేజె॥

638 స్వర్ణగర్భా

బంగారు చూలు గు-బ్బలి విల్తురాణి
డింగరు తగుపొగ-డికగొను వేల్పు॥

639 అవరదా

అలవుమైనోఁకుల-నణగార్చు వేల్పు
సుప్పాణి పల్పాలు-సొంపారు పడుచు
డింగరికి వెనుక-టి బిగిడు జేజె॥

640 వాగధీశ్వరీ

మంచి మాటల నేలు-మలదొరపిల్ల
వరవుల నింపుగాఁ-బల్కించు వేల్పు॥

641 ధ్యానగమ్యా

తగులములేనిడెం-దము చేరు వేల్పు
నిలుకడఁగలయాద-నలకొను జేజె॥

642 అపరిచ్ఛేద్యా

ఆయాఁయి కొఱతల-కందని వేల్పు
వరవుల గుట్టు దె-ల్పు దెవరికై న॥

643 జ్ఞానదా

కొల్చువారల కెఱు-కువనిడు జేజె||
బోడికమఱకువ-నోబ్బగొట్టు వేల్పు
డింగరునకుఁగూ-డిడెడు తెఱగంటు||

644 జ్ఞానవిగ్రహ

ఎఱుక నెమ్మేనుగా-నెలరారు వేల్పు
వరవుల నెఱుకువ-న్వఱలించు జేజె||

645 సర్వవేదాంతసంవేద్యా

తొలుఁబల్కుల తలలఁ-దోతెంచు వేల్పు||
అడియనికిఁదనంత-నగపడు జేజె||

646 సత్యానందస్వరూపిణీ

అప్పసంబు తనరు-పలరారు వేల్పు
అడియని కెపుడు బు-ల్పడరించు జేజె||

647 లోపాముద్రాఽర్చితా

క్రోత్తడి వేల్పుడు-గొనిపొంగు వేల్పు
డింగరు చాగుబ-డికగను జేజె||

648 లీలాకృత బ్రహ్మాండమండలా

అన్నియు న్బన్నెడు-నాటకై జేజె||
తన తోఁచి నట్టులం-తయు సల్పు వేల్పు||

649 అదృశ్యా

అలవు రూర నెల్ల నెల్ల నిండి-యైనఁ దోఁపకుండెడున్
వంచడింగరి కగ-పట్టెడు జేజె||

650 దృశ్యరహితా

ఈడెన్నటికి చూడ-దేదినుసై న
తనకు వేటరయక-తనరారు వేల్పు
అడియడేతానయి-యలరెడు జేజె||

651 విజ్ఞాత్రీ

ఎఱుకువయడపొడ-యే గట్టుపట్టి
తాదనవరవయి-తనరారు వేల్పు
బండ్ల కెఱుగెబడ-కొప్పెడి జేజె||

652 వేద్యవర్జితా

అంతయు నెలిసిన-చామెట్టబొప్పె
గట్టాడుపడు చెఱుం-గనిదియేలేదు
ఈ నింగి నేలలి-వెల్ల మలప్ప
చవి చూచియు మిసిన-చప్పని పిప్పి
బోడికన్గాచు న-న్యస్తను వేల్పు||

653 యోగినీ

ఒడల మూడియ మొద-లుచ్చి యందాక
చెలగు నేడుసుడుల-చేవలనేలు
వేల్పులయడపొడ-వలితిప్పటెంకి
తలఁపులఁ దొఱగు డెం-దంపు తనర్పు
వాలాయము నొబ్బందు-వలిగట్టుపట్టి
తనడింగరీండ్ర కం-దటికిఁబెందోవ
వసతి నెసంగించు-వడిగ మలప్ప
ఐదు మైదినుసుల--నాదతోఁగూడ
నడఁగించి యెఱుకువ-నలరారు జేజె||

654 యోగదా

పెంద్రోవ సమకూర్చు-వేల్పుసిరాజి
బోడికకెల్ల యి-మ్ములొసంగు జేజె॥

655 యోగ్యా

తనడింగరీండ కం-దటి కనయంబు
నిండారు తనరుపు-నెగడించు వేల్పు
వాలాయమెల్ల చే-వలనొప్పు జేజె॥

656 యోగానందా

పెంద్రోవ హాయి సాం-పిల్లు మలప్ప
అడ్డయున్నుల తన-ర్పడియ కలర్చు॥

657 యుగంధరా

నింగినేలల యుండ-నెగడించు చీల
తానె యాల్మగల జ-తయయిన వేల్పు
అడ్డతీరుల తటి-యడపొడ జేజే
డింగరు బ్రతుకు బం-డినడుపు గులప॥

658 ఇచ్చాశక్తి జ్ఞానశక్తి క్రియాశక్తి స్వరూపిణీ

పట్టింపు నేరుపు-పని చేప లెసంగ
నింగినేలల పాడి-నెఱవేర్చు వేల్పు
పుట్టుక, పొదలిక-పొలియక త్నెరపు
ముతైఱంగుల చేగ-పొడమించు జేజె॥

659 సర్వాధారా

ఈ నింగినేలల-కెల్ల నూతమ్ము
అడియల కందటి-కాసరా వేల్పు॥

660 సుప్రతిష్ఠా

గొప్ప పేరలరారు-గుబ్బలి పట్టి
నింగినేలల నిట్ట-నిలిపెడు వేల్పు॥

661 నదనద్రూపధారిణి

లేమి కల్గి యడదా-ల్చిన గట్టుపట్టి
నికము హుళిక్కి-రెం-టినిలుపు వేల్పు॥

662 అష్టమూర్తి:

కల్గి, నెఱి, గట్టి, లావు, నూగు వే-ట్క తర్కు చేవ
లీయెనిమిది మేనుల-నింపాగు వేల్పు మేల్బంతి
మంచియే తనకొడలుగా-మించు జేజె॥
జాలరి, కబ్బిలి, సానియాసాది
కీలారి, యోజు, చా-కెత, నసగూటి
యెనమండ లాగున-నెలరారు నంక॥

663 అజాజైత్రీ

అలవున తాగెల్పు-నవ్వారి యోజ
బోడిక మఱకువ-నోబ్బడుల్పు వేల్పు॥

664 లోకయాత్రావిధాయిని

ఊసునకై పను-లోజఁగావించు
నింగినేలల సవరించు-నిట్టపంట
టీకుగావరపు న-డ్పించెడి వేల్పు॥

665 ఏకాకిని

అప్పసమొంటిగా-నాటాడువేల్పు
తనడింగరు న్వంచఁ-దనరించు జేజె॥

666 భూమరూపా

కూరుకు, కల, మెలఁ-కువల పైమించు
నుడ్డ నిలైవ్ హాయి-నొప్పారు నెఱుక
తనకు వేఱఁఱుగక-తనరారు తెల్వి
నింగినేలల నడ్వ-ని దనర్చు వేల్పు॥

667 నిర్వైతా

ఇరుదిన్ను తనకు లే-కెలరారు తెల్వి
అడియరి నిలువున-నలరారు వేల్పు
అడియని మాఱులే-కలరించు జేజె॥

668 ద్వైతవర్జితా

తనకొండు తలఁపని-తల్లి తల్లి చలి
నింగినేల లివి తా-నేయగు వేల్పు
తనకంటె మాఱుమం-దలలేని జేజె,
వేఱుపాఁఱుఁగని-వెలితిప్పఁబంకి॥

669 అన్నదా

అనయము కూడిడు-నందఱి కెపుడు
ఉసురుల కొండొండ-నొసఁగెడున్దన్వి
తనలెంక త్రాణయై-తనరారు వేల్పు॥

670 వసుధా

తనడింగరునకు సా-దరొసంగు వేల్పు
వరపు మేనికిఁబైడి-పసనిడు జేజె॥

671 వృద్ధా

అన్నింటికంటె ము-న్నలరారు జేజె
వాలెము వరపుల-న్వఱలించు వేల్పు॥

672 బ్రహ్మత్మైక్య స్వరూపిణీ

కూరుకు, కల, మెలఁ-కువల పై యున్ని
తనకు వేటేదియు-స్థలఁపనియెఱుక
అంతయుఁ దానెయై-యలరారు తెలివి
డింగరు నిలువున-డీకొనువేల్పు॥

673 బృహతీ

నింగి నేలలకెల్లఁ దా-న హంరుమత్తు
అడియరి నందఱి-కంటె హెచ్చించు
పాట మిన్నుల నిల్పు-వలిమలపిల్ల
వీనలాగునఁబల్కు-వెలితిప్పఁజెంకి
హాయిగా మాటాడు-నాగట్టుపట్టి
ముప్పదియాఱు వ్రా-ల్పొసఁగించునుడుగు॥

674 బ్రాహ్మణీ

పొగడొందు పాఱుత-ముక్కంటి వెలఁది
బోడిక నిరుఁబుట్టు-పున్నల్పు వేల్పు॥

675 బ్రాహ్మి

నికముకల్లల రెంటి-నిలువగు వేల్పు
ఎవరికిన్దెలియ రా-కింపారు జేజె
వలుకుఁ జెలియ యడ-స్పరఁగెడు తల్లి ॥

676 బ్రహ్మనందా

ముగితి పండువ నెల్ల-ప డలరు వేల్పు
ప్రాఁతకుఁ బెండ్రోవ-పండునొసంగి
నిండు తనర్పున-నెగడించు జేజె॥

677 బలిప్రియా

వేల్పుడు కాన్క కు-వ్విఘ్నరు వేల్పు
కలియికమాను డింగరు నెంచు జేజె॥

678 భాషారూపా

ఎల్లపల్కుల నిలు-వే గట్టుపట్టి
ప్రాతలందీయఁగాఁ-బల్కించు వేల్పు॥

679 బృహత్సేనా

పెద్దపాఁజలనేలు-వేల్పు సిరాజి
పలునిలువులదాల్పు-వలిమలపిల్ల
అడియని తలపులో-నలరెడి జేజె॥

680 భావాభావవివర్జితా

కలిమిలేములురెండు-కాకొప్పుతల్లి
కలదు లేదా మంచు-గట్టఁడుపడుచు
తనకుఁ దా మూసిగం-తలునాడు జేజె
నిక్కము న్గల్గకా-ని మలతొల్పాలు
ఉన్నదిగాని యె-ట్లుండునో వేల్పు॥

681 సుఖారాధ్యా

వడిసుళ్ళుగాఁ గొలు-వందగు జేజె॥
మ్రొక్కినఁజాలు బు-ల్పుఁగొనెడి వేల్పు॥

682 శుభకరీ

పెంద్రోవ నొనరించు-వేల్పుకన్నాకు
డింగరునకు మేలె-డెక్కొల్పు వేల్పు॥

683 శోభనాసులభాగతిః

పెంద్రోపయడపాడ-వెలితిప్ప పెంకి
అడియకుఁ బయిపై గ-నగపడు వేల్పు
అడియరికి న్తుల్క-నబ్బెడు జేజె॥

684 రాజరాజేశ్వరీ

వేల్పు దొరలనేలు-వెలితిప్ప పెంకి
వాసీనిఁ దవలోకు-వ నొనర్చు నేల్క
వరపుల నందఱి-పై నుంచు జేజె॥

685 రాజ్యదాయినీ

అడియని కేల్బడి-హవుసిడు వేల్పు
ఎల్లడింగరు నాణె-మేలించు జేజె॥

686 రాజ్యవల్లభా

గొప్పయేల్బడికిఁ ద-గులు గట్టుపట్టి
తెంకలపై నర్మి-లిన్గొను వేల్పు॥

687 రాజత్కృపా

అడియరి న్ననరుమై-నరసెడువేల్పు
గొప్పకనికరము-కుప్పమలప్ప

688 రాజపీఠనివేశితనిజాశ్రితా

అడియరి న్దొరగద్దె-నలరించు వేల్పు
నెల గద్దియల నడ్య-ని నునుచు జేజె

689 రాజ్యలక్ష్మీః

తగునేలుబడి తల్లి-తల్లి మలప్ప
అడియని కద్దిక-మలరించు వేల్పు॥

690 కోశనాథా

ఎల్లయుగ్రాణము-లేలెడి వేల్పు
బువ్వ, యూపిరి, డెంద-ము, తెలివి, హాయి
జొంది, యిర్మాడసి-ముల నేలు వేల్పు
లెంకలన్నులుగు లే-లింపించు జేజె॥

691 చతురంగబలేశ్వరీ

గౌరు, తత్తడి, తేరు-కాలరిమొనల
నాల్గింటినేలుచు-న్దనరెడు దణియ
పైకము, తగులము-పాడి పెంద్రోవ
యీ నాలు గడియరి-కెసఁగించు వేల్పు
మెలఁకువ కల, కూర్కు-మిగిలినయున్ను
లీయుడ్డగాక తా-నేపారు జేజె॥

692 సామ్రాజ్యదాయినీ

డింగరీడున కేల్బ-డి నిడెడువేల్పు
లెంకచే దొరల నే-లించెడి జేజె॥

693 సత్యసంధా

మాటతప్పని వలి-మలదొరపిల్ల
బోడికన్దడు నిక్క-పు న్నల్పువేల్పు॥

694 సాగరమేఖలా

కడలిమొలపూలుదాల్చిన-గట్టుపట్టి
నేల నంతట లెంక-నెగడించువేల్పు॥

695 దీక్షితా

పుల్ల తీఁగెపస్త్రతా-పుటకుఁ గడంగి
ముస్త్రీదయిన యం-దములయింటియాపె

అడియని మేలున-కై నోచు జేజె||
డింగరీనికి జన్న-డెక్కొల్పువేల్పు||

696 దైత్యశమనీ

నల్ల బ్రాగుడుల న-ణంచు పోలేరు
ఉలిపిగొట్టులపట్ల-నురుమనిపిడుగు
చెడునడతల బాగు-చేసెడువేల్పు||

697 సర్వలోకవశంకరీ

తనపాలొనర్చునం-తయు గట్టుపట్టి
అందరి న్దనకేల-నాడించు వేల్పు
లెంకచే మంది నే-లించెడి జేజె||

698 సర్వాఽర్థదాత్రీ

ఒడుపులన్నియుఁ బ్రాత-కొసఁగెడివేల్పు
ఎల్లకల్పు అడియ-కిడు వేల్పుగిడ్డి||

698 సావిత్రి

నింగినేలలకుఁ దా-నే కన్నతల్లి
తమ్ముల విందునం-దలి నిగ్గుమొగ్గు
ముగిత మేలుతరము-ముక్కంటిరాణి
అడియని కెఱుకువ-నలరించువేల్పు||

700 సచ్చిదానందరూపిణీ

ఎప్పటికి నునికి, -యెఱుక, తనర్పు
నిలువున నలరారు-నిడుగట్టుపట్టి
బోడిక కెప్పుడు-స్ఫుల్పిడు వేల్పు||

701 దేశకాలాపరిచ్ఛిన్నా

కొలతలన్నిటి మీఱు-గుబ్బలిపట్టి

అంతట నిండిన-దా నల్లపిల్ల
నింగినేలలకుఁ దా-నేయానుకట్ట
వేల్పులకంటె ము-న్నే యొప్పుతెల్వి
ఎల్ల దిన్నులకు నెం-డేఁ బుట్టినిల్లు
అనుకొన్న దెదియుఁగా-కలరెడి జేజె॥

702 సర్వగా

ఎల్లెడలకరుగు-నేమలపిల్ల
బోడిక నంతట-నోబ్బించుచు జేజె
విన్ను నేలల వెల్లి-విరిసిన వేల్పు॥

703 సర్వమోహినీ

వలపించు నందఱి-స్వలిగట్టుపట్టి
వరపు నెల్లరు తగు-ల్యడసల్పు వేల్పు

704 సరస్వతీ

తనకంటె వేరు సుం-తయయినలేదు
దినుసెదేనియనెడు-తెల్వికింగరికిఁ
గొలిపియతని మఱ-కువడుల్పు వేల్పు
ఎఱుకువ యడపొడ-యేగట్టు పట్టి
పలుకుఁజెలినిలువు-వలిమలపిల్ల

705 శాస్త్రమయీ

చదువుల యడపొడ-చలిగట్టుపట్టి
వరపుని కెఱుకువ-వఱలించు వేల్పు॥

706 గుహాంబా

గట్లయేలిక మనుమని-ఁగన్నతల్లి
నల్లనింగి న్జుట్టిన-వెలుఁగు మాడ్కి
వరపుడెందములోన-వఱలెడు వేల్పు॥

707 గుహ్యరూపిణీ

శండువ యడపొడ-న్ద్రాలెడి వేల్పు
ఒడలుమఱచు వర-వొందెడు హాళి
తనడింగరీనికే-తా నగపట్టు
తాఁజాటునూటుగా-తనరారు జేజె॥

708 సర్వోపాధివినిర్ముక్తా

ఎల్ల పేరులు మేను-లెడసిన వేల్పు
అడియని దనలోన-నలరించు జేజె॥

709 సదాశివపతివ్రతా

ముక్కంటి పై వల-పున్నొన్నముగిత
పుట్టుక లేని వే-ల్పునకుఁ బెండ్లాము
పగడ చెల్వున నెప్పు-పరగెడు తల్లి
వరపుతానేయయి-వఱలెడు జేజె॥

710 సంప్రదాయేశ్వరీ

పంతుల నుడువుల-నాటించి తన్ను
నమ్మిన డింగరు-న్ద్రాపాడు వేల్పు
తమపెద్దలేగిన-దారినే నడచు
నెవరికైన న్నోర్కె-లిడుపాది సాహి
మంచికోరికలఁ గొనసా-గించు వేల్పు॥

711 సాధుః

ఎంతయో మంచిదెం-జేని మలప్ప
వరపు మిక్కిలి లెస్స-వఱలించు వేల్పు॥

712 ఈ

ఈనాలుగవ వ్రాయి-యేగట్టుపట్టి

నాలవయున్ని-యై-నలువారు వేల్పు
డింగరు న్దనయందు-డిందించుజేజె

713 గురుమండలరూపిణీ

అయగారులెల్లఁదా-మాయప్పగార్లు
ఓర్పరి పొందున-కొడఁబడుపడుచు
పాడిమైదనయంత-వచ్చెడి తెల్వి
పెద్దల మాటలు-వినువారి ప్రాపు
వరపు నెంతో చదు-వరిసల్పు వేల్పు

714 కులోత్తీర్ణ

కల, కూర్కు, మెలఁకువ-ల్కావించు వేల్పు
తగఁబుట్టుక, కడలి-దాఁటించు జేజె॥

715 భగరాధ్యా

చీకటి గొంగకొ-ల్చెడి గట్టుపట్టి
కాఁక వెలుఁగుగిటి-న్దనుపట్టు వేల్పు
డింగరు మ్రొక్కుబడిన్గొను జేజె
అచ్చోటు కొల్పుతా-నగు తెఱగంటి

716 మాయా

వివరముగాఁదెల్పు-వీల్కాని వేల్పు
అగపడియగపడ-దమ్మెదుజొమ్మ
వరపుఁబగలు కగ-పర్చని తల్లి
అడియని కంట్లమా-యయెనర్పు జేజె॥

717 మధుమతీ

చవికుందనము చట్టి-చలిగట్టుపట్టి
కోపాని తూఁగాడు-గుబ్బలి పిల్ల

అడియరి న్లాహిరి-నలరించు వేల్పు
తనడింగరుని నిల్పు-తాఁదాల్పు జేజె
అడియనిఁ బెందోవ-నడరించు తల్లి॥

718 మహీ

బరి నేలయడపాడం-బరఁగెడు వేల్పు
అడియనికి ముగితి-నగపర్చు వెలుఁగు

719 గణాంబా

పిల్లారితల్లి పిం-పిల్లాడుపిల్ల
నిలువెల్లఁజదువుల-నిండారు పడుచు
జేజేలనేలెడు-చిన్నారి పోటి
తనుగొల్పుడింగరు-వర్రిఁజేర్చు వేల్పు॥

720 గుహ్యకారాధ్యా

ముడుపు కాపరుల వే-ల్పుడుఁగొనువేల్పు
నుచ్చెన నెలయడ-నొడచూపు జేజె
గుట్టు చాగుబడిక-గొను లెఱగంటి॥

721 కోమలాంగీ

నారై న మేనితో-నలువారు పడుచు
నిలువెల్ల నెనరుమై-నిండిన తల్లి
డింగరి జాలిగుం-డె నలరు వేల్పు ॥

722 గురుప్రియా

అయగారి నెచ్చలి-యానప్పగారు
ఎఱిఁగిన వారితో-నేయుండు పిల్ల
ముక్కంటి పై వల -పున్నొన్న పడుచు
అడియరి న్గార్మిమై-నరసెడు వేల్పు॥

723 స్వతంత్రా

అలవోక తిరుగాడు-నాముద్దులాడి
ముక్కంటి లోతువ-నొప్పనరించు జేజె
తనవరపుల నెల్ల-దక్కొల్పు వేల్పు॥

724 సర్వతంత్రేశీ

ఎల్ల కిట్టులకేల్క-యేగట్టుపట్టి
అన్ని చదువులడి-యకలర్పు వేల్పు॥

725 దక్షిణామూర్తిరూపిణీ

మాటాడకూర కే-మట్టియడుగున
వలకడ కెదురుగాఁ-బదియునాతేండ్ల
పడుచఁదై కూర్చుండి-వచ్చు బీదలకు
ముగితి తెరువుఁదెల్పు-ముక్కంటి నిలుపు
బోడిక యడపాడ-నొప్పులుపారు వేల్పు॥

726 సనకాదిసమారాధ్యా

డింగరు చాగుబ-డికగొను తల్లి
తగులములేని బీ-దలుగొల్పు వేల్పు
ఐదేండ్ల వారికే-యగపట్టు జేజె॥

727 శివజ్ఞాన ప్రదాయినీ

మంచి తెలివినిడు-మలదొరపిల్ల
నింగిమూలకుఁగూడ-నెఱిగఱపుచెలి
అడియరికి న్నేటి-యరువిడు వేల్పు॥

728 చిత్కలా

చివరకు పనిముగిం-చి మిగులు తెల్వి
నింగినేలలుడుగ-నిలిచిన యెఱుక

ఎల్ల వేల్పులకుఁదా-నేసాది సాహి
అడియనికి ముగితి-నలరించు జేజె॥

729 అనందకలికా

అలరింత లెల్ల తా-నగు నిండుతనువు
బరువ ము మొలక-వలిమలపిల్ల
వరవుల కెలపండు-వస్సల్పు వేల్పు॥

730 ప్రేమరూపా

అర్మిలి నమ్మిక-యడపొడ పడుచు
అండటి పొత్తడి-యనికిడు వేల్పు॥

731 ప్రియంకరీ

కోరికె లీడేర్పు-గుబ్బలిపిల్ల
బోడిక కనయ మిం-పు తనర్పు వేల్పు॥

732 నామపారాయణప్రీతా

ఇరువది వేలపై-నేడుమార్గ పయి
ముప్పదార్చేరులఁ-బొగడొందు వేల్పు
ఏబదివ్రాల ని-ర్వింపారు జేజె
ఎన్నియోపేర్లతో-నలరెడి తల్లి
తనబిర్దు కొండాడఁ-దనరంపు పొందు
తగువారలనయము-తన్మొనియాడ
పొంగెడు మిక్కిలి-ముక్కంటి వెలఁది
బోడిక పొగడజ-ల్పు న్నను వేల్పు॥

733 నందివిద్యా

ముక్కంటి బసవఁడె-ప్పుడు వల్లెవేయు

చాటుమాట నిలుపు-చలిమటపిల్ల
తెంకాయ నయము వ-ల్లించెడి చదువు॥

734 నటేశ్వరీ

ముక్కంటి యాట సొం-పు తనర్పు పడుచు
హాయిగా డింగరు-నాడించు వేల్పు॥

735 మిథ్యా జగదధిష్ఠానా

లేని దిన్నున్నట్టు-లే చూపుదంట
త్రాడు నందునఁ బాముఁ-దలపించు వేల్పు
కూరుకు, కల, మెలఁ-కువల కాణాచి
నింగినేలల వితా-నేయగు జేజె॥

736 ముక్తిదా

దొడ్డవారలకుఁ బెం-ద్రోవ నొసంగు
డింగరు న్దనలోన-డిందించు వేల్పు॥

737 ముక్తిరూపిణీ

పెంద్రోవ యడపాడ-వెలి తిప్పటంకి
అడియని తన్నిని-లైయొప్పు వేల్పు

738 లాన్యప్రియా

ఆట, పాటల వేడ్క-కలరారు పడుచు
బోడిక గొండ్లి కు-ప్పొంగెడు వేల్పు॥

739 లయకరీ

నింగి నేలలను డిం-దించెడి వేల్పు
కల, కూర్కు, మెలఁకువ-కాని నాలవది
మిగుల నైదవ యున్ని-మించిన యెఱుక

ఆట, పాటల నేరు-పలరించు జేజె
నింగి నేల నటిగొం-డిలి మేళకత్తై॥

740 లజ్జా

మంచి సిగ్గలరెడు-మలదొర పిల్ల
డింగరీనికి నున్ని-డె మలర్చు వేల్పు॥

741 రంభా దివందితా

వినుమిటారులు మొక్కు-వెలితిప్ప తెంకి
అడియని గుండియ-నలరించు వేల్పు॥

742 భవదావ సుధావృష్టిః

జంజాలు మెరగలి-చవిజడి వాన
అడియ కిమ్ము ముగుతు-లడరించు వేల్పు॥

743 పాపా రణ్యదవా నలా

కల్లకారున కెర-గలి గట్టుపట్టి
బోడిక కీడుల-నోబ్బనాడు వేల్పు॥

744 దౌర్భాగ్య తూల వాతూలా

ఎద్దడి దూదికెం-తే సుడిగాలి
అడియరుల న్గల్గి-నలరించు వేల్పు॥

745 జరాధ్వంత రవిప్రభా

తఱుగు నడియనికి-దఱవి నలర్చు
నప్పటికి న్బడు-చేయైన వేల్పు
మ్రొగ్గుతగ్గులు లేక-పాలుశారు జేజె
కారు చీకటికి-క వెలుగు నిగ్గు॥

746 భాగ్యాబ్ధి చంద్రికా

మేలు కడలి నెల-మెట్టాడు పడుచు
లలి నడియనికిఁ జ-ల్ల న సల్పువేల్పు॥

747 భ క్త చి త్త కేకి ఘనాఘనా

తగు డింగరీనిడెం-దము నెమ్మ మొగులు

748 రోగపర్వత దంభోళిః

తెగులు తిప్ప పిడుగు-తెలివేల్పు రాణి
వరపునల్కువ తెడఁ-బాపెడు జేజె॥

749 మృత్యుదారు కుఠారికా

గిట్టింపు తోటన-రెక్కడు నడిదంబు
వరపు నెల్లప్పుడు-స్రభికించు వేల్పు॥

750 మహేశ్వరీ

ఈనింగినేలల-నేలెడి దణియ
లెంక కెన్నఁటికిఁ-గల్మిఁ దనర్పు వేల్పు॥

751 మహాగ్రాసా

గొప్పకడి న్నింగు-గుబ్బలిపిల్ల
నింగినేలలఁ గవ్వు-నిడుగట్టు పట్టి
పుట్టించుఁ బొదలించుఁ-బొలయించు వేల్పు
బోడిక కెల్లయి-మ్ములఁ గుడ్పు జేజె॥

752 మోహకాళీ

తఱిఁ తుదముట్టించుఁ-దాగట్టుపట్టి
హాయిగా నెప్పటి-కడియరి న్మనుచు॥

753 మహాశనా

మిన్ను నేలలివెల్ల-మ్రొంగెడు వేల్పు
బోడిక కాఁకలి-పొదలించు జేజె॥

754 అపరాణ

అందునాకులై న మాని-యర్ది కాఁక సల్పు వేల్పు
కొల్చువారికెల్ల మంచి-కోర్కులిచ్చు గట్టుపట్టి
బోడిక యప్పు చ-ప్పునఁ దీర్చు జేజె॥

755 చండికా

చలపట్టి చెనటులఁ-జదుముకాటేరి
తనుఁ గొల్వఁబోనియే-తరిఁగూల్చు మారి
అడియని పగ నెల్ల-నణఁచు పోలేరు
యేడేండ్ల యీడున-నెలరారు పిల్ల॥

756 చండ ముందాసుర నిపూదనీ

నల్లద్రావుడుల న-ణఁచు మొగదార
తనకొండు లేదని-తాఁడెల్సి తెల్యన
ట్లాటాడు కొనుచుండు-నమ్మలప్ప
నంజుడు దిండ్ల న-ణఁచెడి పోలేరు
చెడుగుల నెల్ల ద్రుంఁచెడు పెనుమారి॥

757 క్ష రాక్ష రాత్రికా

పొలియక లేనిది-పోకడ కలది
తానె యానా నేల-తాలుపు పిల్ల
ఎల్ల వ్రాల యెడయై-యేపారు వేల్పు
బోడిక కన్నియి-మ్మల లర్చుజేజే॥

758 సర్వలోకేశీ

అంతయు నేలెడు-నాగట్టు పట్టి
ఎల్లరి స్వరపుచే-నేలించు వేల్పు॥

759 విశ్వధారిణీ

నింగి నేలలు దాల్చు-నిడుగట్టు పట్టి
బోడిక చేమంచి-మోయించు వేల్పు॥

760 త్రివర్గ దాత్రీ

పోడ్డి, మరులు, పాడి-ముత్తైగ లిచ్చు
నడియని కెంతయు-నాగట్టు పట్టి
పుంట, పవలు, మాపు-ప్రపోచెడి వేల్పు॥

761 సుభగా

అందమయిన దెల్ల-నమ్మల పిల్ల
అయిదేండ్ల యీడున-నలరారు బిడ్డ
వేడి వేల్పు న్నూడ-వెలిగించు జగ్గు
అడియకెంతో కల్మి-నలరించు జేజె॥

762 త్ర్యంబకా

కణు, కెండ దొర, నెల-కన్నులు మూఁడు
వాలాయ మొప్పారు-వలిమలపిల్ల
ముచ్చమూలలరయు - ముక్కంటి వెలఁది
అడియకుఁదివ త్రోవ-లగపర్చు వేల్పు॥

763 త్రిగుణాత్మికా

ముక్కఱదలనిల్వు-పాలుపారు వేల్పు
ముచ్చపాడు లలరు-ముక్కంటి వెలఁది
మూఁడు తెఱఁగుల యి-మ్ము లొనర్చు జేజె॥

764 స్వర్గా పవర్గదా

ముగితి, వేలుపు పెంకి-బులుపు లొసంగి
తను గొల్చువారి నెం-తయుఁబ్రోచు తల్లి॥

765 శుద్ధా

అయ్యము మడియైన-దాగట్టు పట్టి
తన డింగరు మడుంగు-దక్కించు వేల్పు
బోడిక మఱకువ-నోబ్బెగొట్టు జేజె॥

766 జపాపుష్పని భాకృతిః

మంకెన విరివిడి-మైనొప్పు పడుచు
అడియని కిన్నెత్తు-రలరించు వేల్పు
నల్ల పెట్టించు మం-దరి మేలుబంతి
మంచివారల ససి-న్ననుపు వెల్లంకి
సుడియల నెట్టెఁగాఁజూచు కాటెట్టి॥

767 ఓజోవతీ

ఓరు, పలపు కడిమి-నొప్పారు జేజె
కొల్చు వారలకుఁగో-ర్కు లలర్చు తల్లి
ఎన్నడు న్బదురెదు-రెఱుఁగని నంట
ఎన్నిదవ మయివం-తెసఁగించు వేల్పు॥

768 ద్యుతిధరా

ముమ్మరమగు తఱ్ఱు-పురుడించు పడుచు
ఎల్ల వేల్పులకు ని-గ్గెలరించు జేజె
అడియని తళతళ-లాడించు తల్లి॥

769 యజ్ఞరూపా

వేలిమియడ పొడ-వెలితిప్ప తెంకి
పెరుమాళ్ల నిల్వ జా-బిలి తాల్పు రాణి
మనికి వేల్చి చెలువు-మల దొరపిల్ల
డింగరు చాగు బ-డికయుర్పు వేల్పు॥

770 ప్రియవ్రతా

వాలెము నోము స-ల్పంగ నెంచు ముగిత
నోఁచెడి కొత్తడి-న్రోబెడు వేల్పు॥

771 దురా రాధ్యా

మొత్తము పైగొల్వ-ముగ్గొయ్య వేల్పు
వేలుపుడు సలుప-వీల్కాని జేజె॥

772 దురా ధర్మా

తెగ నాడరాని దెం-తే గట్టు పట్టి
కాని వారలుఁ గొల్వ-గడ్డగు వేల్పు
వెలికి లొంగదు-వెలితిప్ప తెంకి॥

773 పాటలీ కుసుమప్రియా

కలిగొట్టు ననకు వే-డక పడుమలప్ప
తెలుపెర్పు గలసిన-దిన్నుల కలరు
మంచివారల నెంచి-మనిపెడు వేల్పు॥

774 మహతీ

కొలది మీతిన గొప్ప-గుబ్బలి పట్టి
లెంక వీనవలెఁ బ-ల్కించెడి వేల్పు
నాల్గు తొమ్ముదుల వ్రా-ల్పడిపెడి యడుగు॥

775 మేరు నిలయా

పొంగట్టి రవుకొను-ముక్కంటి వెలఁది
బోడిక నెల్ల మే-ర్వన నిల్పు వేల్పు॥

776 మందార కుసుమప్రియా

బాడిద పువ్వుల-స్వలచు గంగాన
కెళగునెత్తు కొల్వ-గీల్కొనమారి
తొలి సమర్తాడు నా-తుక పొడయంకు
దోరపండ్ల నివఁ-దొడరెడి పడుచు
జాబుతా గాగరా-సవరించు పోటి
అడియరి న్నెంపులా-గలరించు వేల్పు॥

777 వీరా రాధ్యా

పోటు మగండ్ల వే-ల్పుడు గొనువేల్పు
డింగరు చాగుబ-డిక నోము జేజె
అడియరి నుక్కుతు-స్య నొనర్చు తల్లి

778 విరాడ్రూపా

నింగినేలల నిల్వ-నిడుగట్టుపట్టి
అడియరి నెల్లడ-నడరించు వేల్పు॥

779 విరజాః

అంటులే కలరారు-నాగట్టుపట్టి
పరవుల కీడెడఁ-బాపెడు వేల్పు॥

780 విశ్వతో ముఖీ

నింగినేలల నోళ్ళ-నగడెడు వేల్పు
అడియని కెల్లడ-నగపడు జేజె॥

781 ప్రత్యగ్రూపా

నిండాగులో చూపు-నిలువైన తెల్వి
తనకొండు తలఁపక-తనరారు వేల్పు
అడియరి డెందమం-దలరెడు జేజె॥

782 పరాకాశా

డెందమందె సఁగుక-డిదిగాలి తండ్రి
దినుసు తెల్లఁ దనలో-దిగమింగు నింగి
ఎన్నఁదరముకాని-జేదో వెలుంగు
కొట్టకొసకుఁ దామి-గులు నల్లపిల్ల
అడియనికి ముగితి-నలరించు వేల్పు
వరవుల కీడుల-న్బాపెను జేజె॥

783 ప్రాణదా

ఐదుసురు లొసంగు-శాకన్నతల్లి
అడియకుఁ బెంద్రోవ-యరువిడు వేల్పు॥

784 ప్రాణరూపిణీ

ఉసురుల నిలువయి-యొప్పారు వేల్పు
బొడికకు ముగితి-పొనరించు జేజె॥

785 మార్తాండ భైరవా రాధ్యా

చాగుబడిక సల్పు-సగ్గెడ నెండ
దొఱలాగు కన్నట్టు-దొడ్డమలప్ప
వరపు నిరుల గొంగ-వలె సల్పు వేల్పు

786 మంత్రిణీ న్యస్త రాజ్యధూః

ప్రగ్గడకుఁ దనయే-ల్బడి పూటమెత్తు
వటగలకు న్దన-పనినప్పగించు

నింగినేలల డియని కలవరించి
యనయము స్పంద్రోవ-వలరించు వేల్పు॥

787 త్రిపురేశీ

ముమ్మేనులే తెడి-ముద్దులగుమ్మ
బోడిక కెల్లయి-ముల్లలలర్చు వేల్పు॥

788 జయత్సేనా

నంజుడు దిండ్ల వ-ణఁచు మొనక తై
పగర నాల్గురలోన-బరిమార్చు జెట్టి
ఎయ్యెడ న్వేలు పా-టెఱుఁగని పిల్ల
తెంకచే గంట గ-ల్పించెడి వేల్పు॥

789 నిస్త్రి గుణ్యా

ముప్పాడులు డిగిన-ముక్కంటి వెలఁది
మున్నడు వడుగు-ముందొప్పు తెలివి
ముయ్యోజ లంటక-పాలుపారు జేజె
ఏపోకడలు లేని-జే గట్టుపట్టి
బోడిక మఱకువ-నొప్పదుల్చు వేల్పు॥

790 వరాపరా

తనకంటు, కంటు లి-ద్దరులేని పడుచు
మీదు క్రిందెఱుఁగని-మెట్టుమేపుట్టు
విఱుఁగు తల్లుగవని-పెంద్రోవ నిలుపు
బోడిక నెల్లెడ-నొప్పసఁగించు వేల్పు॥

791 సత్యజ్ఞానా నందరూపా

నిల్కడ, యెఱుకువ-నెమ్మియడపొడ
డింగరు న్దనలోన-డిందించు వేల్పు॥

792 సామరస్యపరాయణా

తీయగా నందఱి-న్దిలకించు తల్లి
పొత్తెల్లరికి నల్పు-పువ్వారుఁ బోడి
బోడిక నొబ్బందుమై-బొదలించు వేల్పు॥

793 కపర్ద్దినీ

తిరిదాల్పు ముక్కంటి-తీరై నరాణి
మైమఱచిన బీద-మఱగినపిల్ల
తనుగొల్పు వారి చెంత నిలుచు తల్లి
కోర్కెలేనివాని-గూడు పడుచు
బోడికచే గడు-నొబ్బగడొందు వేల్పు॥

794 కలామాలా

అండఱ నలరించు-నఱువదినాల్లు
చదువుదండలఁ దాల్పు-చలిమలపిల్ల
బోడిక నెల్లరు-నొబ్బగడు చెల్వమును
జదువరి మొనకాని-సల్పెడు వేల్పు॥

795 కామధుక్

విడిముడిగోర్కె లీడేర్చు-వేమఱుదను
గొల్పువారలకు స్వేల్పు-కట్టివలెను
లెంకల ముచ్చట-ల్దీర్చెడు కేకే
కంతుని వేల్పుడు-గను తెఱగంటి॥

796 కామరూపిణీ

కాగల యటులగు-స్థలద కొలంది
అనుకొన్న యట్లుండు-నాసామితల్లి
కోరిన నిల్వఁగై-కొనెడు మలప్ప

కోర్కుల నాటాడు-కొనుపసిపాప
లెంక పట్టింపు చె-ల్లించెడివేల్పు॥

797 కలానిధి:

నిండు చలివెలుగు-నిల్వమలప్ప
అడియని కనుపండు-వొగట్టుపట్టి
కాళిలును సురులకు-గ్రాణమావేల్పు॥

798 కావ్యకలా

కమ్మని నుడికూర్పు-కఱదనిల్వ
నొడికారమందున-నూలొకను తెల్వి
మాటలల్లెడువాని-మొకొనువేల్పు
మంచి పలుకువాని-మరగునొయారి
తగు నుడికూర్పుల-స్తనుగొనియాడు
తన మడియని వెంట-దానుండు వేల్పు
డింగరున్నంచి నొడవులా-డించుతల్లి
దొడ్డవారలయుచ్చి-దులకించు వెలుగు
మృందినయుసురుల-స్పృతికించుమందు

799 రసజ్ఞ

తొమ్మిది చవుల పం-తునిలువువేల్పు
చారుతా నేయగు-చలిమలపిల్ల
పెంద్రోవ యడపాడ-వెలితిప్పటెంకి
బోడికకెల్ల చ-వులు గుడ్పువేల్పు

800 రసశేవధి:

చవినిగ్గు పాతర-చలిమలపిల్ల
బీదకు ముగితి చా-ర్యైపైడి వేల్పు
బోడిక నేడ్కల-బాదలించు శేష॥

801 పుష్ప

ఎల్లసాదరులని-లేవారు వేల్పు
ఎపుడు డింగరులలా-వెక్కించు జేజె॥

802 పురాతనా

అన్నిదిన్నులకుఁ దా-నడువయా నంకు
నింగినేలలకు ముం-దే యొప్పు జేజె
అడియనిఁ బెండ్రోవ-నలరించు వేల్పు॥

803 పూజ్యా

వేల్పుడంద న్దగు-వెలితిప్పటెంకి
వరపు చాగుబడిక-వఱలించు వేల్పు॥

804 పుష్కరా

తిరుపతి యడపొడ-న్ద్రీడ్రించు వేల్పు
తగిన మేలొనరించు-తరవాయి నిలవు
అడియండకు న్నంచి-యదనికు జేజె॥

805 పుష్కరేక్షణా

తమ్ములవంటిక-న్దంటసీమాటి
అడియనిఁ జల్లఁగా-నారయు తెల్లి
పగటి వేలుపునెల-ల్యరుసఁ బదాఱు
ముచ్చ చుక్కలనుండు-పొద్దగు జేజె॥

806 పరంజ్యోతిః

వేల్పుల నెల్లరి-న్వెలిఁగించు పంజ
పాడిమై నొప్పు గు-బ్బలియాఁడు పడుచు
బోడికి న్బెండ్రోవ-బొల్పించు వేల్పు॥

807 పరంధామ

అప్పసమలరారు-నాకన్నతల్లి
 కల, మెలకువ, కూర్కు-కరిమలపిల్ల
 ఎల్లరికంటెఁ బై-నిరవారు జేజె
 అడియనిఁ బ్రద్రోవ-నలరించు వేల్పు॥

808 పరమాణుః

కొలువఁ దరముకాని-కొద్దిలోఁబిసరు
 తెలియ నలవికాని-జేకన్నతల్లి
 అడియనికి ముగితి-నలరించు వేల్పు॥

809 పరాత్పరా

ఎడవున కెడయైన-దేగట్టుపట్టి
 చదువుల ముదుకడు-జాబిల్లి తాల్పు
 కఱివేల్పు మువ్వరి-కన్న కన్నాకు
 లెస్సయంకులలో, వలి-కరువపిల్ల
 కల తెఱఁగెఱుగ వీ-ల్కాని మలప్ప
 అడియ నందఱి పయి-నాడించు జేజె॥

810 పాశహస్తా

డాకయి పయికొర-డాతాల్పు మారి
 గొంట్లఁ జేర్కొలతోఁ-గొట్టు పోలేరు
 వరపుకంట్ల న్నేల-వదలించు వేల్పు॥

811 పాశహంత్రీ

బారీల ద్రుంచెడు-వలిమలపిల్ల
 లెంకల చెఱవది-లించెడి వేల్పు॥

812 పరమంత్ర విభేదినీ

పగలు మంత్రముడు-పలిగట్టుపట్టి
బోడిక కీడుల-నోగొట్టు తల్లి
పగటివేల్పు, మనువేర్పరచు తొలేడు
కడలిద్రాగివ బీద కలికి, వానీడు
కంతుడు, సామి, ము-క్కంటి జనవసు
సోఁకులఁదిని తేను-చు తిరితాల్పు, నెల
బైదాలము నిలువు-బాసవాల్దిగి
పండ్లెండు వరవులి-బ్బడి గొల్పుజేజె॥

813 మూర్తా

కాన్పించు దినుసెల్ల-గట్టాడుపడుచు
తనవరవుల కెల్వ-దాల్చెడువేల్పు॥

814 అమూర్తా

అడమయితాల్చుకే-యప్పసం జొప్పెడున్
బోడిక తలపు ని-ల్వగ్రాలువేల్పు॥

815 అనిత్యత్వప్తా

అలరుచుండి తన్నిఁ బొందు-నాదమంచితోడుతన్
డింగరు మొక్కుబడిన్-న్యజేజె॥

816 మునిమానసహంసికా

బీదయాద కొలని-విడితూఁడుడిండి
గజ్జెలుకట్టి డిం-గరు నార్చువేల్పు
డింగరీని తెలివి-డినలర్చు జేజె॥

817 సత్యవ్రతా

పట్టిననోము త-ప్పని మగనాలు

వరవుల మంచి త్రో-వన్నడు వేల్పు
డింగరు న్దగిన తిం-డి నలర్పు జేజె||

818 సత్యరూపా

ఎన్నడు న్బగడలా-గే యొప్పు వేల్పు
కలతెఱంగు నిలుపు-గ్గ లేని బిడ్డ
డింగరు న్నిక్కమా-డించెడి జేజె||

819 సర్వాంతర్యామిని

ఎల్లరి న్లోనిడి-యేలెడి వేల్పు
అందరి లోలోన-వరిగెడి జేజె||

820 సతీ

ముగిత నిల్కడ యడ-పొడ గట్టు పట్టి
వరవుఁగ్గొత్తడిగ త-ప్పక సల్పువేల్పు||

821 బ్రహ్మణీ

నిండు తనివి తన-నిల్వైన జేజె
వరవుల కున్నర-వ సమిడు వేల్పు
తాత కిల్లాలయి-తనరెడు నంకు||

822 బ్రహ్మ

తాన పెంద్రోవయై-తనరారు జేజె
బోడిక నెఱుక ని-ల్వైన నిల్పువేల్పు||

823 జననీ

నింగి నేలలకుఁ దా-నే కన్నతల్లి
అంతయు న్దలిగించు-నాగట్టు పట్టి
బోడికకు న్మేలె-పొసంగించు వేల్పు||

824 బహురూపా

పెక్కు నిల్వుల నొప్పు-వెలితిప్పటంకి
పగడ, మిఱు, పదాఱు-పదిమూళ్లు రెండు
నిలువుల నలరెడు-నిడు గట్టుపట్టి
బోడిక కెల్ల డె-ల్వు లలర్చు వేల్పు॥

825 బుధార్చితా

డింగరు చాగు బ-డిక గను జేజె
నోవరి, నిక మెఱుగుట-కూనువాడు
కల్మి గోరునత, డె-ర్క నలరు నాతఁ
డి నలువుర వేల్పు-డెపు డొందు జేజె॥

826 ప్రసవిత్రీ

నింగి నేలలకుదా-నే కన్నతల్లి
బోడికకు నల్మి-పొదలించు వేల్పు॥

827 ప్రచండా

తన సెల వెదిరించు-తంటాల మార్గ
మిక్కిలి యలుకతో-మింగెడు మారి
టాటోటుకాండ న-డంచుకాటెట్టి
బోడిక పగఱు దు-న్నును బోలడాలు
తెలి గన్నరు విరుల-దీండ్రించు నంకు॥

828 అజ్ఞా

అన్ని పన్నుల నిలు-వొ గట్టుపట్టి
వరవులకు న్మంచి-పని పన్ను వేల్పు

829 ప్రతిష్ఠా

నింగి నేలల, లో, వెలి-న్నిండు వేల్పు
బోడిక పేరు పెం-పు లలర్చు జేజె॥

830 ప్రకటాకృతిః

అందరు నేను నే-ననుకొనునదలు
 తేట తెల్లంబగు-తెల్వయడ పొడ
 బోడిక కెల్లని-పొడకట్టు వేల్పు॥

831 ప్రాణేశ్వరీ

ఉసురుల నేలెడి-యాయారి వేల్పు
 వరపుల హాయిగా-బ్రతికించు జేజె॥

832 ప్రాణదాత్రీ

వరపు సుసురుల న-ప్పసముంచు వేల్పు
 మిక్కిలి యలవిడు-మెట్టాడు పడుచు॥

833 పంచాశత్పీఠరూపిణీ

ఐదు పదుల గద్దె-లడయగు వేల్పు
 ఏబడి వ్రాల ని-ల్వెసఁగెడి జేజె
 తన లెంక కెల్ల ప-దవులిడు నంకు
 బొడ్డుఱవలి యడ-పొడ తెఱగంటు॥

834 విశ్మంఖలా

బారి కట్టెడపు కా-ర్బారి మలప్ప
 డింగరు నెకిమీని-డి కొల్పువేల్పు
 అడియని తప్పొప్పు-లరయని జేజె
 వరపు విచ్చల విడి-బ్రతికించు తల్లి॥

835 వివి కస్తా

తేర నొంటిగ ముగి-తి నొన్న పిల్ల
 కడు మడిగా నుండు-గట్టాడు పడుచు
 తెన్ను తప్పని దొడ్డ-తెఱచ వేల్పుంతి
 అడియరి న్బొందోవ-నలరించు వేల్పు

వదియు న్నేనిచో-నలరారు జేజె
వతోడుసు న్గొన-కెలరెడు నెఱుక
మందికంపొప్పని-మంచి మలప్ప॥

836 వీరమాతా

కడు నోచుకొన్న డిం-గరుకన్న తల్లి
మేలందఱికి సల్పు-మేటరి యవ్వ
ఆట, పాటల మేటి-నలరించు వేల్పు
ఎంతయు హొంత క-త్తే గట్టుపట్టి॥

837 వియత్ప్రసూః

మబ్బు త్రోవకు తల్లి-మలదొరపిల్ల
తన లెంక గుండె చ-ద లలర్చు వేల్పు॥

838 ముకుందా

పెంద్రోవ వెట్టెడు-వెలితిప్ప తెంకి
అడుగు చెమ్మట లావి-యడపొడ వేల్పు
ఆలునుగలు తానె-యా గట్టుపట్టి
బోడిక కెల్ల యి-మ్ము లిడెడు వేల్పు॥

839 ముక్తినిలయా

అచ్చోటు, చేరు ప-య్యడ, యక్క-లయిక
యీనాలుగు న్గామి-యేనుము గుతుల
నెలవయి యలరారు-నిడుగట్టు పట్టి
డింగరు న్బెంద్రోవ-డెక్కొల్పు వేల్పు॥

840 మూలవిగ్రహరూపిణీ

మొకటి బొంది నిలువు-ముక్కంటి వెలది
బోడిక మేని ని-ల్యన నొప్పు వేల్పు॥

841 భావజ్ఞా

నాడితోడఁ దెలియఁ-బడుగట్టుపట్టి
చదువరి కగపడు-స్థలిమలపిల్ల
లందఱి యాదల-నారయు వేల్పు
డింగరు చిందున్-డించెడి శేషె

842 భవరోగఘ్న

పుట్టువు నలకువ-నోబ్బఁగొట్టు వేల్పు
వరపులకు ముగితి-వఱలించు శేషె
మండి తెవుళ్ళకు-మందు మలప్ప॥

843 భవచక్రప్రవర్తనీ

ముక్కంటి యుల్లము-నబ్బచ్చుకొన్న దణి
మంచినడత తెల్ల-మప్పెడు తల్లి
బోడిక పెద్దకా-పుక మేలు వేల్పు॥

844 ఛందస్సారా

ప్రాబలుకుల నిగ్గు-వలిమలపిల్ల
అడియనికి ముగితి-నగపర్చు వేల్పు॥

845 శాస్త్రసారా

చదువుల నికరము-చలిమలపిల్ల
అడియనికి న్నిడి-యలుసేర్చు వేల్పు॥

846 మంత్రసారా

మంతనముల గుట్టు-మట్టుమలప్ప
నమ్మకము కొలంది-నడతెంచు వేల్పు
అడియిరి కంతయు-నగపర్చు వేల్పు॥

847 తలోదరీ

అట్టడుగ నేల కా-నలరారు వేల్పు
అన్నింటి కానుతా-నైన మలప్ప
అడియరి కలఁగి క-డ్చలరించు నంకు
మీదు క్రిందుల హద్దు-మీఁతిన జేజె
ముంగేల నిముడు న-డ్చు తనరు పడుచు॥

848 ఉదారకీర్తిః

తనయడియని-కొసఁగు పేరు పెంపుల
ఎల్లెడల న్వాసి-కెక్కిన వేల్పు
అన్ని యుసురులు దా-నొను మలప్ప॥

849 ఉద్దామపై భవా

తనుఁ గొల్పువారల-న్దొలెడఁ బాపి
పెండ్రోవ నడిపించు-వేలుపుమిన్న॥

850 వర్ణరూపిణీ

ఎల్ల తెగల తగు-నేర్పాటు నిలుపు
అఱువదినాల్గు వ్రా-లడయగు జేజె॥
వ్రాయనకాని వ-రపు నల్పు వేల్పు॥

851 జన్మమృత్యుజరాతప్త జనవిశ్రాంతిదాయినీ

పుట్టువు, గిట్టింపు-ముదుముల నుడుకు
మండికూరట నిడు-మలదొరపిల్ల
ఎల్లరికి న్నేలె-యెసఁగించు తల్లి
గుసిగుంపులు డ్పియు-డ్కువ నిచ్చు జేజె॥
అడియరి న్బెండ్రోవ-నలగించు వేల్పు॥

852 సర్వోపనిషదుద్ఘోషా

గొప్పమిన్ను లతల-ల్లానియాడు వేల్పు
అడియరి తెలుగువ-నలరించు శేజె||

853 శాంత్యతీతకలాత్మికా

మింటికిఁ బైమించి-మిగిలిన వేల్పు
నమ్మికిఁ బైమెట్టు-నిడుగట్టుపట్టి
అడియరి న్బొందోవ-నలరించు శేజె
నాలవయున్ని-పై-నలరారు నంకు||

854 గంభీరా

కడకాపెలోఁ తెలుం-గ న్విలుకాదు
తనకు క్కియేరికి-న్దరమ తెల్పుటకు
నింగినేలలు ముంచి-నెగడెడు మడుగు
తలఁపున కై ననం-దదు గట్టుపట్టి
మీదుక్రిందుల హద్దు-మీతిన వేల్పు
బోడిగ మరవెలి-పుచ్చని శేజె

855 గగనాంతస్థా

ఆదలో నివ్వల-నాపయిముచ్చ
యంగముతో మిన్ను-నలమిన తల్లి
వెలుపల లోపల-న్వేలిఁగెడు వేల్పు
అంతయు న్దానె యా-నా నల్లపిల్ల
డెందము చదలున-డ్చి నలరు శేజె||

856 గర్వితా

కడుమంచి తగవర్ల-గాంచిన తల్లి

నింగినేలలఁ బన్ని-నిక్కెడు పడుచు
నంజుడు దిండ్ర న-ణంచెడు జేజె॥

857 గానలోలుపా

ఆట, పాట, వాయింపుల-కలరు పిల్ల
మాటలల్లువాని-మరగినపడుచు
తనుగొల్చువారి నో-చార్చెడి తల్లి
సీకారిపై వల-చిన మలబిడ్డ॥

858 కల్పనారహితా

ఎప్పటికి నిండు తన్ని తో-నెసఁగు జేజె
అనయము ముగితి ని-ల్వగు గట్టుపట్టి
అడియరి స్పృహదోవ-నలరించు వేల్పు॥

859 కాష్ఠా

కలుగు నన్నిటి చేరు-గడయగు వేల్పు
తెప్పపాటంకె నిలుపుమీ-తెడు మిటారి
అంతయు న్దానయై-యలరారు పిల్ల
డింగరు న్దనలోన-డిందించు జేజె॥

860 అకాంతా

అడియకు కొందల-మడచెడు వేల్పు
బోడిక కీడుల-నోబడుల్చు జేజె॥

861 కాంతార్థ విగ్రహ

వంచ పాల్మగవాఁడు-పగడవంతింతి
యాల్మ గల్త నకుఁ దా-నగు వేల్పు మిస్స
సలు నిలువుల నగ-పట్టెడు జేజె॥

862 కార్యకారణ నిర్ముక్తా

కతము కొఱయు రెండు-కా దెదియైన
కతము, పనియు రెండు-కలుగని వేల్పు
నింగినేలలి వికా-నియ దేదో జేజె||

863 కామకేలీతరంగితా

కవఁగూడు ఆల్కుగల్కయికపొడ
ఎల్లరికోరిక-లీడేర్చు తల్లి
తలపుల నిలువయి-తనరారు వేల్పు
కోరినికోరిక-ల్కురియించు జేజె||

864 కనత్కనకతాటంకా

అపరంజి కమ్మల-నలరారు పడుచు
అడియండ్ర మనవుల-నాలించు వేల్పు||

865 లీలావిగ్రహధారిణీ

తనకోరినట్లాడ-ల్దాల్చెడు వేల్పు
డప్పుతో నాడుదం-టపయిడి తల్లి||

866 అజా

అరిది పుట్టకే యన-యంబలరారు
అప్పసము వరపు-నలరించు వేల్పు||

867 క్షయవినిర్ముక్తా

నిప్పచ్చరము లేని-నిడుగట్టుపట్టి
బోడిక బ్రతుకులో-ముగితిడు వేల్పు||

868 ముగ్ధా

ఎంతయో సాగసై న-దే గట్టుపట్టి
బోడిక నొకపరి-నొప్పరిందు వేల్పు

869 క్షిప్రప్రసాదినీ

రివృన్దఁ దనడింగరీనికిఁ దోచి
కోర్కెలన్నియు వెల్లి-గురియించు వేల్పు
తక్కిన జేజేలు-తముగొల్పువారిఁ
దడవు సలిపికాఁచె-దరుగాని తనదు
వరవు విరానగా-పాడుమలప్పు॥

870 అంతర్ముఖ సమారాధ్యా

లోవెల్లు గను లెంక-లు గొలుచు వేల్పు
డెందము నిలుపు బో-డికనేలు జేజె॥

871 బహిర్ముఖ సుదుర్లభా

వాలకములకు లోఁ-బడకుండు వేల్పు
పై చూడ్కి కందదా-వలిమలపిల్ల
జొందిమఱచు వర-పు న్నాచు జేజె॥

872 త్రయీ

తా ముచ్చదువులమై-తనరారు పంకు
పనిక తై, పనిముట్టు-పనియైన యెఱుక
మూఁడుత్రోవల నేలు-ముప్పోకలాఁడి
వేల్పుల మువ్వర-న్వలయించుతల్లి
మీఁద, నడుమఁ గ్రింద-మెలఁగెడు పడుచు
బోడికన్ను తైర-పులనేలు జేజె॥

873 త్రివర్గనిలయా

ముచ్చగుమి యిరవు-ముక్కంటి వెలఁది
కూరుకు, కల, మెల-కువల కాణాచి
లెంకకుఁ బాడి, క-ల్కి, తమిసొసంగుఁ

గోరని కోర్కె-గా-గుబ్బలిపట్టి
ముత్తగులందున-బొల్పారు వేల్పు
ఓమను వాల్మూట-నొప్పారు జేజె||

874 త్రిస్తా

మూడు లెక్కల నిల్చు-మూడులగుమ్మ
ముచ్చోట్లు, చదువులు-మూడు, ముత్తైగలు
దారులు, ముచ్చ, యె-దారలు, మూడు
కోర్కెలుతివ, వెలు-గులు, మూడు, మేళు
మూడు పాడులుమూడు, -మూడుపలుకులు
దొసగులుమూడు, బ్రతుకు తీర్లుమూడు
తరుణము లూడి -తలులిరువంచ
కొలతలు మూడెలు-కువలు మూడిటుల
బలుమూళ్ళ నిల్వగు-స్వలిగట్టుపట్టి
గుండని ముత్తెలు-గుల నేలు వేల్పు||

875 త్రిపురమాలినీ

ముత్తెలుగులమేని-ప్రోలుల నిలువు
గుండెపడి మొనల-గుడుసగు వేల్పు||

876 నిరామయా

ఎప్పుడే తెవులేని-నెనయని పడుచు
హాయిగా వప్పన-మలరారు పిల్ల
అడియ రిన్నెందోవ-నలరించు వేల్పు||

877 నిరాలంబా

ఏ యూతము న్గొనకే యొప్పు వేల్పు
వరపుఁ దనంతట-స్వలిలించు జేజె||

878 స్వాత్మారామా

ఆఁదుది మగవాఁడు-నె తనయంతఁ
దనకుఁదాఁ గలయిక-స్తనరారు వేల్పు
గుండడై తానాడు-కొనుచుండు వేల్పు॥

879 సుధాస్పతిః

వేల్పుల కూడు గు-ప్పించెడి వేల్పు
గుండనికి స్తవి-గుడ్పెడు శేజె॥

880 సంసార పంకనిర్మగ్న సముద్ధరణ పండితా

లొంగి జంజాట మూబి ము-నుంగు డింగ
రీండ్ఁ బైకెత్తెడి వెలవ-రి తలకట్టు॥

881 యజ్ఞప్రియా

వేలిమి న్గోరెడు-స్వలితిప్ప తెంకి
చాగుబడిక నెంచు-జలి గట్టుపట్టి
గొబ్బున వరపు కో-ర్కులఁ దీర్చు వేల్పు
కలుపుగోలు తనమ్ము-గలది మలప్ప
పెరుమాళ్ళపైఁ గూర్చి-వెలయించు శేజె॥

882 యజ్ఞకర్త్రీ

వేలిమి కార్బారి-వెలిదొర రాణి
తన పనివారల-స్తగునట్లు పన్ని
యెప్పటికి న్వేల్చి-యే సల్పువేల్పు॥

883 యజమాన స్వరూపిణీ

వేల్చి వాని నిలుపు-వెలిదొర రాణి
నింగి, గా, డైరుపు-నీళ్లు, పారి

నల, పొద్దు, సురను నె-న్నిది జొందు తెనఁగ
తెంకల బ్రతుకు వే-లిమి నల్పు వేల్పు॥

884 ధర్మాధారా

పాడి కంతకుఁ దానె-పాదైన వేల్పు
ఏయే నాడుల వారల
కాయాయి తగు నడువడుల-నడరించుచుఁ బా
నే యెడల నెనఁదగ వెడఁ
బాయక తనరారు గట్టు-పట్టి సిరాజీ
అడియని మేలున-కండయా జేజె॥

885 ధనాధ్యక్షా

ఆస్తి కేలిక యన-యము గట్టు పట్టి
డింగరు నెలుక పో-డిమి నేలువేల్పు
కాయకంటి నిలుపు-గ్రాలెడు జేజె॥

886 ధనధాన్యవివర్ధనీ

అడియర్ల కాస్తి కొ-ల్పడరించు వేల్పు
కొలుచు వారలకుఁ గో-ర్కు లలర్చు జేజె॥

887 విప్రప్రియా

నాల్గు చదువులలో-నన్గడి తేటి
నేటు నడత నొప్పు-నేల వేలుపుల
పొత్తున మెలఁగు నె-ప్పుడు గట్టుపట్టి॥

888 విప్రరూపా

పనస నేర్పరి పొడ-వలిమల పిల్ల
ఇరు బుట్టువుల నిలు-వేపారు వేల్పు॥

889 విశ్వభ్రమణకారిణీ

నింగి నేలలఁ ద్రిప్పు-నిడు గట్టు పట్టి
అడియండ మంచితై-యల్లార్చు వేల్పు

890 విశ్వగ్రాసా

నింగి నేలల కడి-స్నింగెడు మూరి
డింగరు న్దనలోన-డిం దించు వేల్పు॥

891 విద్రుమాభా

గసి రావలెఁ జెలంగు-గట్టాడు పడుచు
విన్నాణి యంగటి-వెలిమాను వేల్పు॥

892 వైష్ణవీ

పెరుమాళ్ల చేవయే-వెలిదొర రాణి
కలిమి చలి నిలుపు-గట్టాడు పడుచు
బోడిక పగతులఁ-బొలి యించుమారి॥

893 విష్ణురూపిణీ

అడుగు చెమ్మటలాని-యడ గట్టు పట్టి
ఎల్ల దిన్నుల నిలు-వేచుల పిల్ల
అడియరి తానయై-యలరారు వేల్పు॥

894 అయోనిః

అంటు తన కేకతం-బైన నంట కొప్పు
కతన లేక తనంతఁదాఁ-గ్రాలు వేల్పు
తల్లి దండ్రుల కొదవకే-తనరు పిల్ల
కొలత కందనిచోట నె-కొన్న పడుచు
తనవలె బోడిక-న్దనరించు జేజె॥

895 యోనినిలయా

ఒడికట్టు సుడినెప్పు-డొప్పారు వేల్పు
అన్ని దిన్నులఁ దన-యందెడిందించు
పనుల కెల్లఁ గతంబు-వలిమల పిల్ల
ముగితి తావలమయి-పోల్చెడి శేజె॥

896 కూటస్థా

నింగి నేలల నెల్ల-నివ్వెరన్నడుపు
తెలిసీ తెలియనట్లు-తిరిగెడు పాప
ఎల్లప్పు పగడలా-గే యొప్పుపిల్ల
తుద, మొదలు, నడియై-తులకించు వేల్పు
కదలిక లేక ని-ల్కడఁ బొల్పు శేజె॥

897 కులరూపిణీ

తనలోన నేల నం-తయుఁజేర్చు వేల్పు
ఎల్ల పదుగులు తా-నే యగు శేజె॥

898 వీరగోష్ఠిప్రియా

మంచివారి మాజుర్లు-మరగిన వేల్పు
మాసటీఁడ కొలుపు-మెకొను శేజె
అడియర్లఁ జదురున-నలరించు తల్లి॥

899 వీరా

ఎంతయు హొంతక-త్రేగట్టుపట్టి
పెనిమిటి కొడుకుల-స్వలసెడిముగతి
ప్రాతల గొప్పవాం-డ్రెన్నువేల్పు॥

900 నైష్కర్మ్య

అన్నిపనులుసల్పు-నటుతోఁచుఁగాని
యెయ్యది యున్నేయ-దే గట్టుపట్టి
ఎప్పుడుశ్చగడలా-గే యొప్పువేల్పు
వరవెట్టు లున్నఁగా-పాడెడుజేజె॥

901 నాదరూపిణీ

మంచిటవలి నిల్పు-మలదొరపిల్ల
అంతటికి న్గత-మై యొప్పువేల్పు
కొల్చువానినాట-కులమేటిసల్పి
బాలాయమనలేని-వాసికెక్కించి
యెంతయు న్గూర్చితో-నేలెడు జేజె॥

902 విజ్ఞానకలనా

పెంద్రోవ యడపాడ-వెలిదొరరాణి
చవిద్రావమరగిన-చలిమలపిల్ల
అన్నిచదువులడి-యకునేర్పువేల్పు॥

903 కల్యా

చదువులందారి తీరున-చ్చాళిపడుచు
పాడి నెల్ల పలుకుల మా-టాడుపిల్ల
అన్ని కోపులనిలువగు-నలరుఁబోడి
ఎన్నడు నైవులంటని-పిన్నపాప
కొలుచు వారలకెల్ల మే-ల్గులుపువేల్పు॥

904 విదగ్ధా

ఎంతయు నేర్చిన-దేగట్టుపట్టి
భోడికకెల్ల నే-ర్పులు మప్పువేల్పు॥

905 బైందవాసనా

ఉచ్చినల కురిచీ-నొప్పారు పడుచు
కొలుపుకాని న్జవి-గ్రోలించు తల్లి॥

906 తత్త్వాధికా

మిన్ను నేలలు త్రుంగ-మిగిలిన నిగ్గు
పగడ గమనిక నె-ప్పటి కొప్పు దినుసు
అన్నియు న్దానెయై-యలరారు నెఱుక
ఎల్ల దినుసల మించి-యెలరెడు వేల్పు
వరపులానిక వీ నె-వాయింప నలరు
ముగితి మాగాణి య-మ్ముక్కంటి రాణి॥

907 తత్త్వమయీ

ఎప్పుడున్నడగ మే-లే సల్పు తల్లి
తనకంటె మఱి వేఱు-తలపని పాప
ఎల్ల రెఱింగి న-దే గట్టు పట్టి
తానె నిక్కువమయి-తనరారు పిల్ల
అఱకకు లోబడ-కాటాడు పడుచు
ఉన్ని, ని, గ్గలరుల-యోజ మలప్ప
అడియనికి ముగితి-నలరించు వేల్పు॥

908 తత్త్వమర్థ స్వరూపిణీ

నీవది యను నుడ్ల-నిలుపు మలప్ప
నిక్కమైన దినుసు-నిడు గట్టు పట్టి
ఎట్లనుకొన్న న-ట్లే యొప్పు పడుచు
లేలేడు, కాకాడు-లే యెమ్మెలాఁడి
చెడ్డకు సేగి, మం-చికి మేలె సల్పు
నెఱిగియు నెఱుగ న-ట్లే మెచ్చులాఁడి

తోచియు న్తోపక-దొంగటలాడు
 నడియని తోడుత-నాసామి తల్లి
 ఎప్పుడు గృగడ మే-లే సల్పు వేల్పు
 ముక్కంటి యుసురుల-పొడయగు జేజె॥

909 సామగానప్రియా

శాట పనసకు మక్కువ-పడెడు వేల్పు
 కమ్మపల్కుల బోడి-క కలర్చు వేల్పు॥

910 సోమ్యా

మేల్పుల్ల తీగవే-ల్మికిదగువేల్పు
 అడియని నెలవలె-నలరించు జేజె
 ముక్కంటి తానెయై-పొల్చు మలప్ప॥

911 సదాశివకుటుంబినీ

మేలిమి మెట్ట వి-ల్మేటి ప్రోయాలు
 డింగరు న్మేలు గ-డింపించు వేల్పు॥

912 సవ్యాప సవ్యమార్గస్థా

కుడిడా తెరువుల నె-క్కొను గట్టు పట్టి
 కొల్పు కొలందిఁ జే-కుఱు నిలువేల్పు
 ఎండ, మంచు తఱుల-నిరువారునంకు
 క్రిందు మీఁదుల గ్రిక్కి-రిసియొప్పు జేజే॥

913 సర్వాపద్వినివారిణీ

ఇదుముళ్ల నన్నిటి-నెడలించు తల్లి
 వరపు విక్కల్లెల్లఁ-బాపెడు జేజె॥

914 స్వస్థా

వేల్పునగరులోన-విడిసిన జేజె
 వరవుల యోరిమి-న్వఱలించు తల్లి॥

915 స్వభావమధురా

మంచిపాడి నలరు-మలదొరపిల్ల
వరపు నింపగు నోజ-పఱలించు వేల్పు॥

916 ధీరా

తాలిమి నలరు నెం-తయు గట్టు పట్టి
అడియనికి నేవ-నలరించు వేల్పు
అరువిడు పదవ నాఁ-డలరెడు జేజె॥

917 ధీరసమర్చితా

గొప్ప చడవరులు-కొండాడు వేల్పు
బొడిక కెల్ల నేర్పు లలర్చు జేజె॥

918 చైతన్యార్ఘ్య సమారాధ్యా

లోఁజాగుబడిక కే-లోఁగు వేల్పు
పై వేల్పుడునకుఁ జొ-ప్పడరాని జేజె
నిక్కపు డింగరీ-నికీఁ జిక్కు నంకు॥

919 చైతన్య కుసుమప్రియా

ఉల్లము ననఁగొని-యూహ్సొంగు పడుచు
పొరలేని యాదపు-వృన్దాల్పు పిల్ల
డింగరు మంచి న-డ్పించెడి వేల్పు॥

920 సదోదితా

తన డింగరీని ముం-దలఁ దోఁచు వేల్పు
ఎప్పుడు న్భగడ లా-గే యొప్పు జేజె॥

921 సదాతుష్టా

ఎప్పటికి న్దన్వి-నింపారు తల్లి
బోడిక కెల్ల త-న్ను లలర్చు వేల్పు॥

922 తరుణాదిత్యపాటలా

లేజీఁకటుల గొంగ-లీల నప్పసము
తెలుపు మించిన యెర్పు-తెలివొప్పు నడుచు
పొలయల్క చిటునగ-పుల ముద్దులాడి
లెంకఁ గ్రొంబొద్దు వ-లె నలర్చు వేల్పు॥

923 దక్షిణా దక్షిణారాధ్యా

పొలమానువారి వే-ల్పుడుగొను వేల్పు
కుడి, నడువడి కొల్పు-గొనెడు మలప్ప
నేర్పరి కగపడు-నిడు గట్టుపట్టి
లెంక పెట్టున కంగ-లించెడి జేజె
అడియని కెలపర్వ-మలరించు తల్లి
తన కొల్వుసల్పు నందఱిఁ గూడఁబగడ
తీరునఁ గాపాడు-తెలిదొర రాణి॥

924 దరస్మేరముఖాంబుజా

పలువర్స పైకిఁ దోఁ-పని వింత మొలక
యలరింత నోర్తమ్మి-నలరారు వేల్పు
అడియని కెలనగ-వలరించు జేజె॥

925 కాలినీ కేవలా

తటి నిలువయి యోజ-దై వారు వేల్పు
పాడి యేదియు లేని-పగడ యెటుకువ
తానెయడి యరియై-తనరెడు జేజె॥

926 అనర్ఘ్య కై వల్య పదదాయినీ

అడియరి న్దవలొఁ జేర్చి-యప్పసంబు
విలువలేని కలిమి నిడు-వేల్పు మిన్న॥

927 స్తోత్రప్రియా

పొగడు కోల నకు ను-ప్పొంగెడు వేల్పు
డింగరీండ న్నొగ-డింపించు జేజె||

928 స్తుతిమతీ

కొండాడఁ దగినది-గుబ్బలి పిల్ల
కొల్చువారల మెప్పు-గొల్పెడు వేల్పు||

929 శ్రుతిసం స్తుత వైభవా

తొలుఁ బల్కులు పొగడు-తొంగలి వేల్పు
డింగరుఁ గడుఁ బొగఁడింపిండు జేజె||

930 మనస్విని

తనకు లోఁబడిన డెం-ద మలరు పడుచు
మంచి యుల్లం బొప్పు-మలదొర పిల్ల
బిగియాద లెంకకు-వెలయించు నంకు||

931 మానవతీ

గడిఁదాట దెవుడు ము-క్కంటి వెలంది
వరపుల నేర్పిరిమై-బ్రతికించు వేల్పు||

932 మహేశీ

ఈ నింగి నేలల-నేలెడు వేల్పు
ముక్కంటిడా మేనఁ-బొల్పారు జేజె
డింగరు మ్రొక్కు పా-టింఁచెడి తల్లి||

933 మంగలా కృతిః

మేలు నిల్వొప్పారు-మెట్టుమే పుట్టు
బోడికు న్మంచి-పొసఁగించు వేల్పు||

934 విశ్వమాతా

మిన్ను నేల పగడ-మెటికె నిముడ్చు
మడికాసు మలతేని-మంచి యిల్లాలు
మొసలి వాయొంట్లఁ దా-ల్పునన్న తల్లి॥

935 జగద్ధాత్రీ

ఈ నింగి నేలల-కెల్లఁగాణాచి
పోననా లిప్పించి-ప్రోచెడి తల్లి
ఆస్తికే దావలం-బా గట్టు పట్టి
కొలిచెడి వారల-కున్నట్టుఁ గొమ్ము॥

936 విశాలాక్షీ

గొప్ప కన్నంగవ-గుబ్బలి పిల్ల
మంచిచెడ్డ లఱయ-మలదొర బిడ్డ
బోడిక న్జల్లఁగాఁ-బొడగాంచు వేల్పు
నింగి నేలల వెల్ల-నిండిన జేజె॥

937 విరాగిణీ

మకులు మానుకొనిన-మంచి ప్రోయాలు
బోడిక జంజాట-మున్నాన్ను వేల్పు॥

938 ప్రగల్భా

అన్ని పనుల లోన-నారి తీతినది
ఎల్ల పల్కుల నేర్చు-నెలనాగ మిన్న
అడియ రిన్బోచు నే-ర్పలరారు వేల్పు॥

939 పరమోదారా

గొప్ప యీవి నొసంగు-గుబ్బలి కూతు
వరపులకుఁ దనర్చు-వఱిలించు వేల్పు॥

940 పరామోదా

కడగి పెండ్రోవ వే-డగ్గింను వేల్పు
బోడిక కెల్ల యి-మ్ము లలర్చు జేజె॥

941 మనోమయీ

ఉల్లము నిలువయి-యెప్పారు వేల్పు
కోరిక యడపాడ-గుబ్బలి పట్టి
తెంకల ముద్దు తెల్లించెడి జేజె॥

942 వ్యోమకేశి

చదలు కొప్పు ముడుచు-చలి గట్టు పట్టి
వినుతిరి వేలుపు-స్బెండ్లాడు పడుచు
అడియని గుండె మి-న్నలరించు జేజె॥

943 విమానస్థా

మినుబండిపై నొప్పు-మెట్టాడు పడుచు
తెలుగంటుల నిలుపు-తేరెక్కు వేల్పు
అలవి కానిది లేని-దాగట్టు పట్టి
అడియరి నడ్డుతే-కరిగించు జేజె॥

944 వజ్రాణి

తెలుగంటు తేని పొ-ల్లి నిలుపు వేల్పు
మూలతా తొడవుల-నొబ్బు మిటారి
మంచి డెందమునంద-మరుకొను జేజె॥

945 వామకేశ్వరీ

ఏను వేల్పుల మాను-నెడమ నడువడి
యెసంగించు వరవుల-నేలెడు వేల్పు

తన డింగరుడు తప్పఁ-ద్రాగక కౌఁచు
సమల కున్నపుడె యెం-తయుఁ గాఁచు నంకు
తనుఁగొల్పు మంచి యా-ద నలరు జేజె॥

946 పంచ యజ్ఞప్రియా

అయిదు వేల్పుల చను-వలరెడి వేల్పు
కన్ను, ముక్కంట, లా-గరి, నాల్గు పనుల
నేను వేలుముల లా-గెంచెడి జేజె॥

947 పంచప్రేత మంచాధి శాయిని

తాత, కటివేల్పు ముజ్జంక-తాల్పులీయ
యిదుగురు న్నూడ బడుగుల-కుదిరికఁ దడి
నెడసికంకటులటు నేల-బడినవారి
మీఁద హాయిగాఁ బన్నుండు-మెట్టపట్టి
బోడ, యూబ, యవిటి, -ములుచ వెడంగు,
కుక్కులీ యుత్త బ-ద్ధులఁ బవళించు
గుండని గుండె మే-లొకనెడి మలప్ప

948 పంచమీ

నింగి మైదవ దిన్ను-నిల్వగు వేల్పు
మెలకువ కయిదయి-మిగిలిన నిగ్గు
వ్రాల వర్సల నైద-వ “మ” యను వ్రాయి
ఐదుసురుల మొద-లా గట్టుపట్టి
కులుకు పదాతేండ్ల -గుబ్బలి పట్టి
అయిదవ అవలి ని-త్యా సామి తల్లి
వపుర జేజేల-కెల్ల సిరాజి
డింగరు కూడిక-నీకొల్పు నంకు

949 పంచభూతేశీ

నేల, తడి, నిప్పు, కరువలి, -నింగులయిదు
కడఁక నేలెడు వలిమల-కన్నబిడ్డ
ఐదుదిన్నుల యొడ-శృలరించు వేల్పు॥

950 పంచ సంఖ్యోపచారిణీ

ఆరు పదుల నాలు-గై న నల్నాల్లు
గాని యేదైన లె-క్కల చాగుబడిక
చేయువాఱల కోర్కె-ఁజల్లించు జేజె
విఱి, పొగ, తావి, దీ-విటి, తిండియైదు
కోపుల వేల్పుడు-లొక్కల్పించు వేల్పు॥

951 శాశ్వతీ

అనయ మలరుచుండు-నాకన్నతల్లి
వరపువా లెము-వఱలించు వేల్పు॥

952 శాశ్వతైశ్వర్యా

ఎప్పటికి న్గల్గి-నెలరారువేల్పు
కలిమి నప్పసము డిం-గరు నేలుజేజె॥

953 శర్మదా

లెంకకు హాయివా-లెముసంగు వేల్పు
ఎల్ల వసతులిడు-నేకన్నతల్లి
పెంద్రోవ పెట్టెడు-వెలిదొరరాణి॥

954 శఙ్ఖమోహినీ

వాఁకతాల్పు న్గూడ-వలపించు పడుచు
కొలుపుకాని న్మరు-లొక్కల్పెడు వేల్పు॥

955 ధరా

నేలయంతయును చా-నేగట్టుపట్టి
డింగరికి వెలపు-ట్టించెడి వేల్పు॥

956 ధరనుతా

తలకని వలిమల-దణియాడు పడుచు
తనుఁగొల్పు యెల్ల గ-ద్దటికాండ తల్లి
తామేటి కణెవలె-న్నానేలమోచు
అడియనికి న్నూతు-రై పుట్టు వేల్పు॥

957 ధన్యా

అన్ని కలుములనిం-డారిన వేల్పు
ఏకొంతయుఁగాన-కెలరెడు జేజె
దొడ్డవారలకుఁ బెం-ద్రోవ నొసంగు
ఎల్ల డింగరుల నొ-డ్డక్కించుతల్లి॥

958 ధర్మిణీ

తగవును పాడిమై-దనరారు జేజె
తగునటు లెల్లరి-న్దగ వెసఁగించు
ఆదట న్నాపాడు-నల్ల మలప్ప
వరపునెంతయు దగ-వరిసల్పు వేల్పు॥

959 ధర్మవర్ధనీ

దొడ్డనడువడి, పెం-ద్రోవ తలంపు,
పొదలించి డింగరు-న్బోచెడివేల్పు॥

960 లోకాతీతా

నుచ్చేనపై సుడి-నొబ్బలూరు తెలివి
అడియనందరి మించు-నటుసల్పువేల్పు॥

961 గుణాతీతా

ఏయోజయు న్నొన-కే యొప్పునంతు
తానేది కాఁబోక-తనరారు జేజె
నింగికి న్నూడఁదా-నే కన్నతల్లి
అన్నిదిన్సులకు ముం-దాకల తెఱఁగు
ఏతెల్వి కందకె-ల్లే యున్నవికము
డింగరు న్దనలోన-డిందించు వేల్పు॥

962 సర్వాతీతా

నింగినేలల మించి-నగడచు వేల్పు
వరపుతానే యయి-వఱలెడు జేజె॥

963 శమాత్మికా

కాల్మియే తానయి-తనరారు తల్లి
అడకువ గలవారి-యందొప్పు వేల్పు॥

964 బంధూకకుసుమప్రఖ్యా

మంకెన విఱిడాలు-మైమించు పడుచు
అడియండ కెల్ల నె-త్రలరించు వేల్పు॥

965 బాలా

తొమ్మిదేడుల యాడు-తులకించు పడుచు
ఎల్లపన్నికకుఁ తానే తొలి నిలుపు
డింగరు నాటలా-డించెడు వేల్పు॥

966 లీలావినోదిని

ఎల్లదిన్సుల వేడ్క-కే పన్ను వేల్పు
అడియని వయిగా-నాడించు జేజె॥

967 సుమంగళీ

కొత్తడి మేల్బంతి-గుబ్బలి పట్టి
తన డింగరికి మేలు-తనరించు వేల్పు॥

968 సుఖకరీ

లలిడింగరికి సుమా-శము సల్పువేల్పు
ఎల్ల యిమ్ములకుఁ బుట్టిలు గట్టుపట్టి॥

969 సువేషాధ్యా

మంచి కోలము చాల్చు-మలదొరపిల్ల
బోడిక కెల్ల తొ-డ్వలలర్చు వేల్పు॥

970 సువాసినీ

ముక్కంటి నెడబాయఁ-బోని మలప్ప
అడియని గొత్తడి-యై కొల్చు వేల్పు॥

971 సువాసిన్యర్చనప్రీతా

ముగిత వేల్పుడున కు-ప్పొంగెను వేల్పు
మంచివాఱుల కొల్చు-మైకొను జేజె॥

972 ఆశోభనా

అలరుచుండు మిగుల-నందాల దొంతి
అన్ని సొబగులచే నలరారు వేల్పు
అన్ని సొబగుల వరపు-నలరించు వేల్పు॥

973 శుద్ధమానసా

మంచి డెందంబెల్ల-మలదొరపిల్ల ॥
వరపుఁకుఁదగు న-డ్వడి మప్పుతల్లి ॥

974 బిందుతర్పణసంతుష్టా

తలఁపులఁ దొఱఁగు డెందమునకు దనిసి

యుచ్చి చవుల కూట-లూరెడు వేల్పు
అచ్చొట నిడు గింజ-కలరెడు పడుచు॥

975 పూర్వజా

నింగి నేలకు ము-న్నే పుట్టు వేల్పు
ఎల్ల వేల్పులకు ముం-దే యెప్పుతెల్వి॥

976 త్రిపురాంబికా

ముతైఱగు లమున-బొందుల న్దాల్పు
నొడలి తాల్పుల నెల్ల-నో మెడి వేల్పు॥

977 దశముద్రాసమారాధ్యా

ఈరేను రకముల-నెల్లెత్త, బోక
వ్రేల్మోక్తు టచ్చుల-వేల్పుడు సల్పు
నడియనికి ముగితి-నలరిండు వేల్పు
నోరు మెదలుప కొం-డుల కెప్పు మేలె
సలిపెడు వరవుల-న్నాకెడు జేజె॥

978 త్రిపురాశ్రీవశంకరీ

అంశల లొంగించు-నా గట్టుపట్టి
గుండని న్దకు లో-కువ సల్పు వేల్పు॥

979 జ్ఞానముద్రా

పొందుగాఁ గుడికేలి-బొటమనవ్రేలి
చిట్టె జట్టెన వ్రేలి-చివర తగిల్చి
నింగి నేలలివి తా-నేయంచు నిండు
తనవితో నెప్పుడు-నైనరారు వేల్పు
అడియ రిన్నెంద్రోవ-నలరించు జేజె॥

980 జ్ఞానగమ్యా

కడిది యెర్కు-వ వంద-కటద నెర్గనగు
బోడిక మఱకువ-నోబ్బగొట్టువేల్పు

డింగరునకుఁ గూడి-డెడు తెఱగంటు
వరపుల కేయగ-పట్టెడు జేజె॥

981 జ్ఞానజ్ఞేయస్వరూపిణీ

తెల్వి, తెల్వఁబడున-దినిలువో వేల్పు
ఎఱుకువ యడపొడ-యేగట్టుపట్టి॥

982 యోనిముద్రా

అన్నిదిన్సులఁగను-నచ్చొటియచ్చు
ముమ్మాళ్ళకై మోడు-పులతోలిమచ్చు
మొదటి పన్నికకడ-పొడవై నవేల్పు॥

983 త్రిఖండేశీ

మూడాడుచదువుల-ముక్కలకేల్క
ము తెఱంగుల తెల్వి-మొత్తమా వేల్పు॥

984 త్రిగుణా

ముత్తీర్ణ నప్పన-ము వెలుఁగువేల్పు
నిక్క, మెఱుక, గొప్ప-నొక్కల్పుచాడి
ఎప్పటికున్కి హా-యినెగడు నిల్వు
బోడికతానయై-పొల్పారు జేజె॥

985 అంబా

అవ్వయేకతమగు-నన్ని మేలులకు
వరపులకు న్నంచి-వఱలించు వేల్పు

986 త్రికోణగా

అఁడుగుటి సుడియం-దలరెడువేల్పు
ముమ్మాల్లల గిటిలోఁ-బొలుచారుజేజె
తాఁబడు చయ్యనం-త యుఁగనుతల్లి॥

987 అనఘా

అడలు, యాము, న్గస్తి, -యదటు. లేకలరు
వరవుదొసంగడఁ-బాపెడు వేల్పు॥

988 అద్భుతచారిత్రా

అట లేకదగుసటు-లరిదిముచ్చటల
నలరించి పెండ్రోవ-నడియరిన్నడువు
వరవునిక్క-ట్లెడఁ-బాపెడివేల్పు॥

989 వాంఛితార్థప్రదాయినీ

కోరనిమంచి కో-ర్కులొసఁగువేల్పు
బోడిక కెల్లయి-ములిడుమలన్న॥

990 అభ్యాసాతిశయజ్ఞాతా

అనయమున్దొల్పు నడియ-కగపడు జగి
కాటేనియిల్లాలు-గ్రతేనిపట్టి॥

991 షడధ్వాతీతరూపిణీ

మువ్వేలుపులకత-ముమలతొల్పాలు
వలపల, డాపల, -పడమర తూర్పు
పై, క్రిందు, లాటు త్రో-వలు మించు నిలుపు
బోడిక పగఱ నా. ట్వురఁ ద్రుంచు వేల్పు॥

992 అవ్యాజకరుణామూర్తిః

సరుదెటుంగనిక ని-కరమున న్నడియ
సాకెన్న డెన్నని-జాలి స్వాచు
ఎల్లరి కిన్నంచి-యే సల్పువేల్పు॥

993 అజ్ఞానధ్వాంతదీపికా

గుబ్బలి బొట్టెయగు మఱ-కువ మబ్బుపంజా
వరవు మఱపు టిరు-ల్వాపు నిలాయి॥

994 అబాలగోపవిదితా

ఏను నాదను తలం-పెల్లరిలోన
నెసఁగుట సందఱు-నెఱిగిన వేల్పు
అలకా పరికె తె-ల్పంబను జేజె
డింగరీ నికగ ప-ట్టెడు తెఱగంటు

995 నర్వానుల్లంఘ్యశాసనా

ఎవ్వరు న్దనదురా-యిన్దాట లేని
యట్లెల్ల రిచ్చుచు-నా గట్టు పట్టి
డింగరు న్గోరి న-తే నడ్పు వేల్పు॥

996 శ్రీచక్రరాజనిలయా

పోడిమి సుడి రక-ము నెలపు వేల్పు
వరపు డెందము గిఱి-న్వలెడి జేజె॥

997 శ్రీమత్త్రిపురసుందరీ

కలిమి ముప్రోల నెలకొన్న-గట్టు పట్టి
అడియని ముచ్చమే-లలరించు వేల్పు

998 శ్రీశివా

అందఱికి న్మేలె-యలరించు వేల్పు
తగునట్టు లెల్లరి-న్దానేలు జేజె
డింగర్ల హాయిఁ బండిపించు తల్లి॥

999 శివశక్త్యైక్యరూపిణీ

ఉసురు, వేలుపు వంచ-నొడఁ గూడునిలుపు
కాట్రేడు తాను ప-గడయా మలప్ప
అడియని యడ పొడ-నలఱెడి జేజె॥

1000 లలితాంబికా

అన్ని దిన్నుల మించి-యాటాడు పడుచు
లాలించి యడియకు-లగ్గిడు తల్లి
కోర్కు లన్నిటికెల్ల-గుబ్బలి పిల్ల
నింగి నేల లిలితా-నే యగు వేల్పు॥

అ ఘట ప్ప ణి

(నారాయణదాసోపజ్ఞము)

అ

అంకు : కేలు
అంకులు : కేలులు
అండ : ఆసరా, ఊర, దండగోలపట్టు, ప్రాపు, అనిక, తావు
అంకి : ఊరికేలు
అంకె : అదను, తరుణము
అనయము : ఎల్లప్పుడును
అవరుస : అ అను వ్రాయి మొదలుకొని వరుసగాను
అవ్వారి : మిక్కుటమైన
అరయక : చూడక
అరయు : చూచు
అడియరి : అడుగులకు మొక్కువాడు గులాము, పిసినారి
అదటు : ఎగపు, నిక్క, పొంగు, బడాయి, దిగువు, బిట్టు, బింకము, విరగ బాటు, కావరము, పోతరము, పొగరు
అప్పనము : ఎల్లప్పుడు, ఎడతెగక
అరిది : నివ్వెర, చోద్యము, వింత
అగ్గింపు : పొగడిక
అడ : నిలువుజాడ
అడియడు : అడుగులాత్తు గులాము

అడియరి : రెంక, ప్రాత, బీద, గుండడు, బోడిక
అఱు : కుతిక, గొంతుక, మెడకాయ
అలరు : ఒత్తు
అచ్చాళి : ఏ పీకులాటయు లేక వాయిగా నెవ్వరిజోలి తలపెట్టకొంటి నాడుకొను, ఏ బెడదయులేనిది బాదర బందీలేని
అలర్చు : ఒప్పించు, వెలిగించు
అలము : అఱుము, ఒత్తుకొను
అన్వరి : వెగవరి, నేర్వరి
అదను : తరుణము
అడుగు : అంజ, అంజె, అజ్జ, అడువు, అడ్డు, కాలు, మెటిక, మెట్ట, మాంజ, క్రిందు, దిగువ, దిగుదల, దిగువ, దిగుబాటు, పాడు
అసిములు : తితులు, మాత్రలు
అసిమి : తిత్తి
అనఁగు : పెనఁగు
అరయన్ : తలంపగా, చూడగా
అంగములు : తీరులు
అలమిన : కప్పిన
అయగారు : చదువుల పంతులు, తండ్రి గారు

అప్పగారు : తల్లిగారు

అడపాడ : నిలువునాడ, ఉరవు

అడ్డ : నాలుగు

అడరెడు : ఒప్పారెడు

అలవ : వెలుగు, వెల్లు, కంచె

అగు : అయిన, అగుచున్న, జౌను

అతుకు : మాసిక

అడ్డబాస : బులాకి

అంపు : కొలుపు, కొలువుకొల్పు

అంట : కునితోలు

అడచు : చెరచు, పోగొట్టు

అసలు : కల్మి, పెట్టుబడి

అక్కటిక : కనికరము, జాలి

అలరింత : దిసంతు, నగవు, నగు, నవు
నవ్వు, నా

అందగాడు : గుమ్మడు, సొగసుకాడు,
హాసుకాడు, బాగరి, చూపరి, ఒలువరి

అసిరి : ఊరికేల్పు

అలరించు : వెలిగించు

అసలుబుట్టు : తమ్మి

అవాంత్రము : ఆటంకము, అడ్డు

అఱ : అరమరిక

అకటావికటము : తాటుమారు

అడలు : కలవరము, వగవు

అరసెడు : కనిపెట్టెడు

అఱమర : మెఱమెఱ, పానలు (అను
మానము)

అడగించు : పోగొట్టు

అరువు : ఎఱుక

అడరు : పండుకట్టు, ఇరుకు, గొండి

అంటు : కూరిమి

అడువ : ప్రాత

అందు : కైకొను

అగయు : చూచు, వెదకు, తలపోయు

అగపడ సల్పకొనుట : లోబెర్చు
కొనుట

అర్మిలి : కూర్మి, కూరిమి

అంటు : వలచు

అగపడు : పట్టువడు

అచ్చొటు : ఒడికట్టు, పాడలగనుతావు

అచ్చొటి : ఆడుగుటి

అడిబండల : కొయ్యద్రిప్పల

అలవరించు : పాలుచేయు

అంటుట : తగులుకొంట

అరుదెంచు : వచ్చు, నమకూరు

అరుచి : చియ్య

అడిదము : అలుగు, నరాజి

అచ్చు : అడ, బొమ్మ, నీడ

అమరు : ఒప్పు

అరయిక : నుంచిచెడ్డల శేర్పర్చుట,
వెదకుట

అలవి : కొలత, వాసి

అడకర : ఓరిమి

అలతి : ఎల, కొంచెము, కొద్ది, గోరు,
చికిచి, కసిడి, కాకి, కింగిరి, కిముడు
కీసర, అలకన, ఈరు, ఉలి, కులుకులు,
కొంచెము, గిటగిన, గుడిగుడి, చిటిపాటి,
చిట్టి, చిడిపి, చిడుగు, చినచిన్న, చిరుతు,
చిణి, చిలు, చిలుత, చిలిపి, చిలుప,
చెలుకు, చెనటి, చెన్నటి, జిలిచిలి, జిలుగు,
జిలు, తక్కర, తని, తిచిరితుక్కు,
తోడము, తోలెము, తోలినలి, నీరు, నులి,
నుసి, పిన, పిన్న, పిల్ల, పపరువున్నపులు
పుల్లు పాటిపాటి, బుచ్చి, బుడిబుడి, బొమ్మ
మరిముక్కిడి (రవ) లే, లేత, వెడ, సన్న
సయిము, సైకము, సరికము, మాల్కా
అదేదో : తెలియఁదరముకాని

అచ్చెడి : పట్టువడు, పాల్పడు, లోనగు

అడరించు : కలిగించు

అలపు : లాపు, సత్తువ

అడిగొంటు : చెడుగొట్టు, చెడుగు

అచ్చిన : దొరికిన, చిక్కిన

అమ్మల : ఆగుబ్బలి

అలవోక : విచ్చలవిడి

అసియాడు : అల్లలాడు, అల్లల్లాడు,
ఉగు, కడలాడు, జవ్వాడు, తూగాడు

అన్నపు : మిక్కిలి కొద్దిలోఁగొంచెము

అబ్బకాఁడు : ములుచ, మొఱటు

అటమవ్రాలు : అ, ఉ, మ, య నడి
త్రాలు

అడిబండ : ఆకతాయ, కొయ్యద్రిష్ట,
రాలుగాయ, గుండగొయ్య, తిప్పకాయ

అరయిక : తప్పావ్వల గాలింపు

అ

అము : కైపు, కావరము, పొగరు

అద : తలంపు, డెందము, గుండె

అను : త్రాగు, పూనుకొను

అపయిన్ : అమిఁడన్

అడ : అహంత్రము, అంకిలి, అలజడి,
గొడవ, గొడివె, చెడ్డ, చేట, అడ్డకట్ట,
అడ్డుపాటు, అడ్డి, లడ్డు, అడ్డు గట్టి, అటం
కము, నట్టు, మన్న

అడుగుటి : ఒడికట్టు, అచ్చొటు, పాప
లఁగనుతావు

అకతాయ : పోలి, గరాను, గుండ
గొయ్య

అనుకట్ట : ఊతకోల, తన్నుఁగోల

అవట : పాడి, మేలు

అడించు : ఆటాడించు

అదటు : పోలిరము

అపెడు : అడ్డగించు

అడుపడుచు : బొట్టియ, కూతురు

అమె : ఆయాఁడుది

అచ్చెడి : అడ్డగించెడి

అరయు : తెలిసికొను

అసించు : త్రాగించు

అడెబలు : మొగిలుదొంతి

అనెములు : నీరులు, ఉర్లు

అటంకము : అడ్డంకి

ఆకుపచ్చ : మదుపు

ఆలిచిప్ప : కప్పచిప్ప

ఆడు : ఏకు, తిట్టు

ఆణి : నుసాణి, కట్టాణి

ఆడుచదువులు : తొలుచదువులు

ఇ

ఇంతికాపుంజు : వేగంటి, వేలుపుల
తేడు

ఇంటికాపు : ఇంటినాడు, నెలపు
కావలి

ఇడు : ఇచ్చు

ఇడుము : అగచాట్టు, అనాంత్రము, కీడు

ఇర్మాడు : ఆలు

ఇవ్వల : ఈవైపు నండన్ :

ఇలాయి : పంజా

ఇమ్ములు : వసకులు

ఇరవు : ఉన్నిపట్టు

ఇరుపగడ : రెండొండు, మూడు

ఇరుకులు : మూలలు, బిరుకులు

ఇంటియాపె : ఇల్లాలు

ఇరవారు : పాడుకొను, కుడురుకొను

ఇసుమంత : తోరెము, కొంచెము

ఇరుదిన్ను : రెండురకములుగా నుండుట

ఇక్కట్టు : ఒడుదొడుకు, చిక్కు

ఇడుముడులు : ఇబ్బందులు

ఇరుపదాలు : ముప్పదిరెండు

ఇరులగొంగ : పగటితేడు

ఇట్టిపోక్కిలి : మదము, కమ్మతావి
నల్లని తక్కుకల్కి పురిటాండ్రకు వేడి
పుట్టించు వంచరకపు జింక కడుపులాని
కొవ్వకాయ

ఇట్టి : పగడతీరు లేడి

ఇబ్బడి : ఇనుమడి, ఇమ్మడి, రెట్టింపు

ఈ

ఈరాలు : శండ్రెండు, బారా

ఈల్లు : కుదిముట్టు, మడియో, గంతు
గొను

ఈచ : ఏటవాలు, వంపు, సొట్ట

ఈగి : తెగువ, పెట్టు

ఈడు : పరువము, సాటి, బ్రతుకుతటి
రెండు

ఈరు : ఇరు, రెండు, కొద్ది

ఈల : కసకు, కనురు, నాన, పుచ్చటిక,
పుచ్చడిక, పుచ్చడిక, పుచ్చడికతనము,
పుయిలాట బిడియము, బిడెము, బొనుకు,
లగ్గు, సిగు, సిగ్గు, సిబ్బితి

ఈలువు : శ్రోత్రడితనము, ముగతి
తనము, ఇల్లాలితనము పెనిమిటి న్దప్ప
బైదుగవాని నెన్నుడైన న్దవయడలప
కుంట

ఈరేరు : పది

ఉ

ఉసురులు : మేనుతాల్పులు, మిడుకులు

ఉల్లము : తలంపు, ఆడ

ఉలివులాగలు : జానుగలు, జాను
గులు, లాగరులు, వీనులు

ఉక్కఱు : సమయించు, అడంచు

ఉబుకు : పొంగు, అలరు

ఉచ్చి : మాడపట్టు, ఔడల, బోడు,
నడిసెత్తి, నడుగుంట, నుచ్చన, నుచ్చెన,
సోడు

ఉసురు : మందల, మిడుకు

ఉగ్రాణము : బొక్కసము

ఉక్కుతునియ : జెట్టి

ఉన్విల్లు : కోర్కలూరు, తత్తరిల్లు

ఉడ్డ : నాలుగు

ఉడిపి : పోగొట్టి, డిండించి

ఉడుకు : ముఱుగు, క్రాగు, కాగు,
దరసిల్లు, పొరులు, ప్రేలు, మండు, వేగు,
ప్రేగు

ఉలిపిగొట్టు : అడిగొంటు, టక్కరి

ఉబలాటము : హెచ్చరిక

ఉలివు : అలికిడి, చప్పడు

ఉగమ్ము : ఉనురు, మనన

ఉనికి : ఇక్క, ఆసరా

ఉడుపు : పోగొట్టు, దుస్తు

ఉలకన : చులకన, తేలిక

ఉండ : కన్ను, కలు, బండికల్లు

ఉరి : ఉచ్చు, జావ్వ

ఉప్పొంగెడు : మిక్కిలియలరారు

ఉప్పొంగు : కడలుకొను

ఉసిరిక : శలితటి రెండవ నెలలో తోట
విందు కావించుకొను నూరుగాయచెట్టు.

ఉ

ఉడిగీండు : అడయగులు

ఉరట : నిలుకడ

ఉను : పూను, తాల్పు, వేయ

ఉగెడు : శివమెత్తి యాడు

ఉతము : ఆసరా

ఉతమ్ము : ఆసరా

ఉవిరి : ఉర్పు

ఉఁచు : ఉఁగజేయ

ఉసు : ఉబును, ముచ్చట, పనిలేని
తరుణము

ఉవిన వెండి : నికరమైన మడికాను

ఉబి : బాడి, బురద

ఉరిపల్కు : నాటుమాట

ఎ

ఎలయ్యాడు : లేయాడు

ఎడదొలు : పగటివేలు, పొద్దు

ఎదురు : అడ్డంకి

ఎలుక : చప్పు, జబ్బి, రెట్ట

ఎసగు : ఒప్పు

ఎలుక : తెలివి

ఎలరారు : ఒప్పు, ఒప్పారు

ఎల : నాకె, కరి, లేత, చిన్న

ఎలరుచు : అలరు, తనదప్పగాను

ఎసలారు : మీరు, పెంపుచెందు

ఎరకలు : జబ్బలు, రెట్టలు

ఎదిరి : పగలు, పగవాఁడు

ఎడకడ : పరాయి, ఎఱపు, ఒండు, లాఁతి, ఒండువలను, కడచు, తక్కటి, ఒకటి, తక్క, పఱ, పెఱ, మారు, బింత, కేరు

ఎల్ల : వాడు

ఎట్టపోగులు : మొనలు, పాఁజాలు

ఎకిమీఁడు : పెద్ద, ఏలిక

ఎంతే : మిక్కిలి

ఎడ : లోపు, నడిమి, ఇక్క, చోటు

ఎగయు : లేచినప్పు

ఎరచిదిండ్లు : తొలివేల్పులు, ఉనురుల యొడల్కుదినవారు, పీనుగదిండ్లు

ఎద్దడి : లేమి, నాదారు, నిశ్చచ్చ, నిప్ప ర్చరము నెవ్వ, పంజె, పంజెతనము, శేద రికము, శేదటిమి, బీదతనము, లిగాడు, లేమిడి, లేవడి, నీదరము, నీద్రము

ఎనలేని : సాటిలేని

ఎడము : వెల్లి

ఎడన్ : ఎక్కడ

ఎర : వంత, మెరమెర

ఎమ్మాట : ఎముకలలోని నెయ్యి

ఎరగలి : కారునిప్పు

ఎలనాగమిన్న : ఆఁడువారలలో మేల్పొంది

ఎదిరించు : తిరుగఁబడు

ఎలనాగ : పొలఁతి

ఎరగలి : కారునిప్పు

ఎససిన : కలిసియున్న

ఎత్తు : మోపు

ఎగిరెడు : చిందుద్రొక్కడు

ఎసగించు : ఒప్పించు, వెలిగించు

ఎట్టనివేల్పు : పగటిపేఁడు

ఎత్తునకెత్తు : వంతునకువంతు

ఎడలించు : వదలించు

ఏ

ఏతరి : కల్లరీడు, నాలిముచ్చు

ఏచు : గాని పెట్టు

ఏల్క : ఏలిక, అరుసు

ఏడుగడ : కాపు, ప్రాపు, ఆసరా

ఏను : అయిదు

ఏర్పాటు : కట్టుమట్టు

ఏల్బడి : దొరతనము

ఐ

ఐతి : అలవి

ఐదార : నిప్పు

ఐపులు : తప్పులు, కీడులు, శేరములు

ఐర్పు : నిప్పు

ఒ

ఒండు : వేలు

ఒంటిక తై : జోగురాల

ఒండొండక : ఎదురుగాన్

ఒండొరిమిక : ఒడ్దిక, పొత్తు

ఒందిలి : కొండలము, నలకువ

ఒంటిగా : ఒంటరిసాటుగా

ఒంటికాడు : విన్నాణి

ఒండొంటిలో : ఒక్కొక్కటన్

ఒండ : లాద్ది, లాచ్చు

ఒండ్రన్ : పైవారలను

ఒదవున్ : పుట్టును

ఒదవిన : పుట్టిన

ఒసంగున్ : ఇచ్చున్, ఇడున్

ఒళరు : శేరము, తప్పు

ఒరపు : మంచి, తగిన, వొడ్డనడతగల

ఒడుపు : కూడుదల, నాయము, మేలు, వాసి, మిగులు, నయము

ఒడుపులు : మేల్లు, మిగుళ్లు

ఒడుదొడుకు : అరమర, ఎగుడుదిగుడు, ఇక్కట్లు

ఒయారి : అందక తై

ఒడికట్టు : అచ్చొట్టు, ఆడుగుటి, పాపల గనుతావు

ఒఱపరి : అందక తై

ఒండ్రక : పైవారలను

ఒరులు : ఉన్నవారు, ఎదిరివారు, వింత వారు, తేరకాండ్రు

ఓ

ఓజి : పుట్టుకతోనే యబ్బునేర్పు, పాడి, పుట్టుబడి, పుట్టుదల హెచ్చరిక

ఓము : ఏలు, ఏలుకొను, కాంచు, కాపాడు, కొనియాడు, తడవు, పెంచు, పెనుచుచు, ప్రోచు, ప్రోదిగొను, ప్రోది నేయు, బ్రతికించు, మనుపు, సంతరించు, సాకు

ఓర్పరి : తాలిమికాడు

ఓమెను : కాపాడెడు

ఓలలాడు : మునుకవేయు

ఔ

ఔదల : ఉచ్చి, నెత్తల, నడినెత్తి

క

కతము : అక్కఱ, జోలి, జోపు,

కన్తి : అడలు, జాలి, పొక్కడ, వంత

కలిమి : పదవి, ఒడమి

కల్మి : పదవి, ఒడమి, సాదరు

కతనన్ : అందుపలనన్

కడిమి : హెచ్చు, అలపు, చేవ, మగటిమి

కళుకు, కళుక్కు : ఒప్పు, మెఱుగు

కడప : కడకు, కొరవి

కరివేలుపు : కలిమి చెలిపెనిమిటి, కడలియల్లుడు

కళ : నుమాళము, మైమఱపు వొత్తు

కట్టాణి : నుప్పాణి, తారము, ఆణి

వూస, హురుమంజి

కలయిక : కూటమి

కలద : నెటి, తలపు, తేర్పు, కరుదు,

పలుకు, తెలివి, ఎలుకువ

కంఠు : తలపుచూలి, చెరకు విలు

కాఁడు, అలరు విలు కాఁడు

కణుకు : నిప్పు

కదలిక : అదురు

కడ తేర్పు : తుదముట్టించు

కయ్యపుదిండి : కేలుపాటకాఁడు

కల తెలుగు : నికము, నిక్కము

కందువ : మంతనము, ఒంటిపాటు

కనుపట్టు, కన్నట్టు : అగపడు, కాని
పించు

కడమ : తక్కిన

కలుగు : గొయ్యి, గాఁడి

కందు : పాప

కలటి : బూటకుడు, కల్లరి

కరి : ఎల, సాకె, విన్నవారు, చూచిన
వారు

కలుకు : గునియు, గునుపాటు

కడున్ : మిక్కిలి

కంటు : పగవాఁడు

కట్టుపాటు : సముతు, కట్టు

కడంగి : తలపడి, తలకొని, వూని

కంకటులు : పాన్పులు

కరువలి : గాలి

కడకన్ : వూనికన్

కరువ : మెట్టు, గట్టు, మల, తిప్ప

కడిది : హెచ్చిన

కంటు : పగ

కలిగొట్టునన : తెలుపుమించిన యెలు

పుగల పువ్వు, పంచరకమైన కమ్మని తెలి
విరి

కల్ల : అయిపు, దొసగు

కడలి : ఏటితేఁడు

కడి : మద్ద, పిడుచ

కడు : మిక్కిలి

కనలు : అలుక

కలుపుగోలుతనమ్ము : అచ్చికబుచ్చిక

కక్కుర్తి : ఓపమి, ప్రాల్మాలిక

కలుజ : అలుగు, వాలుగొమ్మ

కలిమము : కాఁచు, నంజాడు, ఎలుచి

కలంగని : కలతలేని

కర్వు : బొజ్జ

కమరు : మొలనూలు

కల్వ : తొగ, కూటమి

కయిపు : లాహిరి, నిసా

కా

కా : కాగా, కదా

కాఁక : ఏదో కోర్కెతో నొడతెండ

బెట్టుకొని వేల్పునొల్పుపని

క్రాలున్ : ఒప్పును

కాట్రేడు : ముక్కంటి, (కాడు + ట్రేడు)

కాణాది : ఉనికిపట్టు ఏనాటినుండియో యలవాటుగొన్నది, ఏనాటినుండియో యొన్న యాటపట్టు, మనికి

కాయ్య : కోరిక, బ్రతికించు

కాఁక వెలుఁగు : ఎండదొర, పొద్దు, పగటివేల్పు

కాట్రేట్టి : ఊరివేల్పు

కావితాల్పు : విన్నాణి, బోడ

క్రాఁగెడు : ఉడుకు, పొగులు

కారు : ఎడారి, లొంక, పొలము

కానివారలు : వ్రాజులు

కాపాడు : ప్రోచు, కాఁచు

కావరము : పొగరు, క్రొవ్వు

కార్బారి : తాళికుడు, తీర్పరి

కాకి : కొంచెమైన

కానక : చూడక, తలపక

క్రాలుగంటి : మెచ్చులాఁడి

కాలరి : సిపాయి, పదగుడు

క్రి

కినుక : అలుక

కిలాతములు : గుట్టములు

క్రి

కీలు : కంచి, గొత్తు, పెద్ద, కిటుకు

కీడు : చేటు

కు

కుట్టి : అఁబసి, ఆవు, గిడ్డి, తొడుకు, తొట్టు, పైరము

కుట్టుసురు : కొసయూపిరి

కుతుక : గొంతు, మెడ

కుట్టియ : మూఁడి, గుదము

కుట్టె : మూఁడి, గుదము

కుల్లాయి : తాజా

కుక్కి : పల్లము, లొఁతు

కుసిగింపులు : అలకువ, అలత, అలపు, అలయిక, అలపు, అలసట, గాసి, చీకాకు, దప్పి, తంటా, తనాతనా, దప్పి, దప్పిక, నలకువ, నలగుడు, నిక్కచ్చి, పాటు, బడలిక, లంపట, వడ వేసట

కుదిరిక : తెఱఁగు, లాగు, లీల

కువ : కుప్ప, ప్రోగు, రాసి

కుందనము : అపరంజి

కుట్ర : తంటా

కుక్కి : కంకటితాళ్ళు వదలిన ఫలకము, నులక

కుదురు : పాడు

కూ

కూటమి : కూడిక, కలయిక, కలియక
 కలువ, చేరిక, దనివు పెనకువ, పాండిక,
 మేడము, లంకియ, లెంక
 కూడుదల : ఒడుపు, మేలు, మిగులు
 కూరుకు : కురక, కూరుకుపాటు, కురుకు,
 గురుకు, గుటిక, తూగు, దోగు
 కూడు : బువ్వ
 కూతు : కూతురు, బిడ్డ
 కూడక : ఐక్య
 కూకటి : చిప్పకురులు

కె

కెంపుజిగి : తొగరుతకుకు
 కెళగు : నెత్తుకు, అంటునెత్తు
 కెంబొమిడిక : కంపుతాజు

కే

కేలు : కయి, చేయి
 కేన్ : కయిన్
 కేరు : తెగుడు

కై

కైదువు : అని పనిముట్టు
 కైమోడుపు : డండము, మ్రొక్కుడు
 కైలు : కేల్లవ

కొ

కొంటె : పింజారి, బరికాయ
 కొలంది : అలవి, కొద్ది, కొలత, కొల్లి,
 పాళము, వాసి
 కొత్తడి : గొత్తడి, ఇల్లాలు
 కొమ్ములు : అలవులు, కొమ్మలు
 కొమ్ముకాండ్రు : పందులు, పింటరులు
 కొఱకొఱ : అలుకపాడ
 కొయ్యదిప్పు : అడిబండ, ఆకాయ
 కొనియాట : పొగడుట
 కొలువు : అంపు, ఓలగము, చాకిరి
 కొలుపు, మునుకవేసి మడికట్టుకొని వేల్పు
 నీడమెడియలు చదువుచావేల్పు వెయి
 పేర్జనదువుచు విరులువై చునోము.
 కొల్లుకాండ్రు : అడియరి
 కొమ్మొలుగు : తీగెమ్మొలుపు
 కొమరాండ్రు : పదారేండ్ల మొదలు
 ముప్పదేండ్ల యీడుగల యాండ్రువారు
 కొండాడు : పొగడు
 కొలని : మడుగుయొక్క
 కొరడా : చలుకు
 కొంగసిరా : కొత్తకుతికంటుపూస,
 ముత్తైదువతాల్పువగ
 కొను : కైకొను
 కొట్లమారులు : దెబ్బలముచ్చలు
 కొల్పు : జాతర, కొలువుతంతు
 కొమ్మ : చివర, కొన, కొన

క్రొ : క్రొత్త, వింత

క్రో

క్రోపు : వెట్టిపళ్ళు, నీవి

క్రోల్పాల్లు : కీడులు

క్రోటానక్రోట్లు : లెక్కకుమిక్కిలి

క్రోమలి : ఆడుడి, ఒప్పులాడి

క్రోలు : మిక్కిలి, చూర

క్రోలము : వాలకము, వేడబము

క్రోక : చీర, దుస్తు, సాయి

క్రోల : మగగుఱి, బెల్లము

క్రోట : పగవారికి జొరనలవికాని దొంగ
యొనికిపట్టు.

కౌ

కౌను : నడుమంతరము, నడుము, నడ్ము,
నెన్నడుము, కొండి, లేకగానవీరగు

గ

గట్టుపట్టి : సామికల్లి, మఱకువ కడలి
యొడ్డెక్కిన యెఱుకువ మొలక.

గమిక త్రియ : మొనక త్రియ

గంగి : గంగ, కంచి, గొప్ప

గట్టి : బిగువైన, బిగ్గఱమూటాడెడు

గవి : వడఁకు, వణఁకు

గమనిక : పఠెను, కరణి

గణెము : వాలకములు వేయవారు

పెట్టుకొను కల్లనగలు

గడ్డు : చేయనలవికాని

గమికొని : పోగయి, కూడుకొని

గమి : మూఁక, మొత్తము, తెగ, గుంపు
పిండు, తుడుము, మొగి

గద్దరికాఁడు : ఉక్కుతునియ, ఒడ్డిఁడు,
చురుకరి, పోటుకాఁడు

గరగరిక : తెలివి, యెఱుఁకువ

గడ్డ : చుంప, వేరు, లంక

గట్టువిల్కాడు : ముక్కంటి

గసిరా : సిరాజి

గజ్జెలు : మువ్వలు

గద్దియ : కురిచీ

గములు : గుంపులు

గ్రతేని : మంచుపబ్బలి

గద్దువ : గడ్డము

గా

గాగరా : అంగదట్టము, తాబండు, పరి
కిణి, సావడ, లంగా, లుంగి

గాలితండ్రి : మిన్ను

గి

గిడియ : దప్ప

గి త్రత త్రడిచేడు : ముక్కంటి

గిట్టింపు : యీల్గుట

గిటి : నుడి, బరి, గుండ్రంగీత

గిఱులు : పొద్దు తెల్పుటకు గుండ్రముగా

గీసినగీతలు, నుళ్ళు

(గీ తేడు) గు

గులపలు : గురాలగోచలు, సాహితీలు

గుబ్బమొన : చాచిముక్కు, చనుమొన

గుఱువెంద : గురిగింజ

గుది : జల్లి

గుబ్బలి : గట్టు, తిప్ప, కరుప, మల, మెట్ట

గుల్లాము : గురాలగోచ, గులప, మంద
డీడు, సాహితీ

గుప్పించు : కురియించు

గుప్పెడు : పిడికడు

గుంట : శేలిమినిప్ప గొయ్యి

గుండగొయ్యలు : కొయ్యదిప్పలు,
గరానులు

గుబ్బజోడు : చాచుల కవ

గుడి : గాలిగుడి, గుండ్రని

గుట్టుమట్టు : గుట్టుకుడురు

గుండె : డెండము

గుట్టు : కిట్టు

గురుజాల : మగరాల

గుండడు : డింగరిడు

గుప్పించెడి : కురియించెడి

గుఱుములు : గింజ, విత్తు, కూటమి,
కొనన్దోలనుడి ఆడుకుటిన్నడు విత్తనము

గూ

గూబరి : ఆనాది, గోవంగి, చచ్చడి,
పైడి.

గ, గే, గైలు లేవు గా, గోలు లేవు

గౌ

గౌరు : ఏనిక, ఏనుగు, ఏఱు

చ

చండి : సోమరి

చలివెలుగు : జాబిలి, నిండునెల

చలియిసుక : నెల

చదువరి : తెలివికాడు, పెద్ద

చదలు : మిన్న, విన్న

చదలకాపులు : శేల్పులు

చదువులముదుకడు : పలుకువెలది
మగడు

చట్టు : గుబ్బలి

చల్లన : మేలు, బాగు

చట్టి : అడిక

చలము : పగతీర్చుకొనుట

చక్కలుల : వంకల, చోట్ల

చవి : శేల్పులకూడు, నంచుకొమట,
నోటికింపు, బిలికించుమండు

చదువు : పలుకు

చా

చాగుబడిక : శేల్పుడు, మొక్కుబడి,

చాచి : గుబ్బ

చాటుమాట : మంతనము

చాచులు : పోసనాల్గుడుపు, గుబ్బలు

చి

చిలుకలకొలికి : ఒత్పలాడి

చిల్వ : పాము

చిట్ట : చిటికెసప్రేలు

చివర : కొన, కొన, తుద

చిల్లింగి : చెరుపుచేత

చిల్లింగి ముచ్చలు : ఆకతాయిలు

చియ్య : కాచు, నంజాడు, ఎఱచి

చిక్కిన : తగులుకొన్న

చిందులుద్రొక్కు : గునిసియాడు

చిందాడు : కులికియాడు

చీ

చీలమండ : గుడిమండ, మణికట్టు

చీకటిగొంగ : ఎండదొర, పగటిరేడు

చీల : జంజడ, మొల, చిలుక

చూ

చూడ్కులు : చూపులు

చూడి : కడుపు, చూలు

చె

చెనటి : చెడుగు, నాలిముచ్చ, ఒక్కరి,

లండి, లండీ, లండుబోతు, నడియ

చెండాడు : చించు, వ్రక్కలించు

చెందొవ : ఎఱ్ఱకలువ

చెంపకొప్పు : కీలుగంటు, ఓరకొప్పు

చెలగించు : హెచ్చరించు, ఒప్పించు

చెణుకు : తోలెము, కొద్ది, కొంచెము

చెఱలాడెడు : తిరిగెడు

చెందెల్పుడాళ్ళు : ఎఱ్ఱతెల్ల తగుతులు

చే

చేరుగడ : ఆసరా, అండ, చేరువ, చేరువు

చేవ : అలవు, తేకువ

చేటు : కొరత, కీడు

చేర్కోల : చచుకు, కొరడా

చౌ

చౌరు : చవి

జ

జగ్గు : తగుతు

జల్లు : వాన

జంజాటము : అలుబిడ్డల తగులాట, ముతబడుపాట్లు, తొడుసు, లంచి, చిక్కు, తగులమందలి యిడుమ, తగులము

జడివాన : ఎడతెగనిముసురు

జంట : కవ, జోడు, జత

జట్టు : మంది

జలుబు : చల్లన

జవ్వాడు : అసియాడు

జక్కిణి : పేరంటాలు

జాబిల్లి : నిండునెల

జాబిలితాల్పు : ముక్కంటి

జాల్మొలక : ఈగిమాను, వేలుపుచెట్టు

జాను : అందము

జాబురా : బుక్కా

జిగి : తకుకు

జెట్టి : ఉక్కుతునియ

జేజే : నేలు

జాటెననేలు : చూపుడునేలు

జూలు : మేల్మునుగు

ట

టాటోటు : ఉలిపిగొట్టు

టీకు : టివి, మిటారము, టెక్కు

టెంకి : ఇల్లు, ఉనికిపట్టు, పట్టు, ఇరవు, తావు

టోకునన్ : మొత్తముపైని, మొత్తముగా, అంతయు

డ

డగర : గాలి, సోకుడు

డా : ఎడను

డాలు : జిగి, బచ్చెన, తకుకు, ఒత్తు

డాగరింత : చాటు, మాటు

డాగిన : పొంచియున్న, బాడైన

డిగ్గి : నిప్పు, తెఱ్ఱ

డాకయి : ఎడమకేలు

డిందించు : అడఁగార్చు

డబ్బు : ఆస్తి, నగదు

డామేను : ఎడమవైపునొడలు

డెక్కొల్పు : జతపర్చు, హెచ్చించు

డెక్కొలు : దక్కించు

డాపల : పుట్టి

త

తమ్మి : కొలనులోబుట్టుపువ్వు, ఆసలు బుట్టువు

తరుణములు : తలులు

తగులాటము : తొడును, చిక్కు

తగులు : అక్కఱ, కోర్కె

తమ్మిరాయి : కెండమ్మివంటి కంపు

తనన్పు : నేడ్క, నేడుక, సరదా

తరవాయి : అడను

తంటాలమారులు : కయ్యలక్రచ్చలు

తల్లితల్లి పెసిమిటి : కటివేల్పు

తమ్మిపుట్టువు : చదువుల ముదుకడు

తటిదాల్పు : కరివేల్పు

తరతరము : తరబడి

తఱగించు : ఎడయించు

తల్లితల్లి చెలి : గట్టుపట్టి

తరబడిన్ : కొలఁదిన్

తగన్ : ఒత్తుగాన్

తమి : నలపు

తత్తడి : వారువము

తల్లి : అప్ప, అవ్వ, కన్నది, తాయి
 తడవిన : వెదకిన
 తనయిల్లు : వీనుగుగొంగదిబ్బ
 తల్లి : అగ్గము
 తనరున్ : ఒప్పును
 తమ్మికంటి : కడలియల్లుడు
 తలకట్టు : మాసడు, కన్నాకు, మే
 ల్బంతి
 తగులమ్ము : అక్కఱ
 తరబడి : దినుసు, వరుస
 తల్లి తల్లి : కలిమిచెలి, కరివేల్పునిల్లాలు
 తనియించు : తనుపారిండు, కోర్కె
 లీడేర్చు
 తన్ని : తనువు, ఆపోక
 తగులము : తమకము, వలపు, అక్కఱ
 తగవు : చక్కటి, తీరుపు, పాటి
 తనువు : తనివి, తనర్పు, వేడుక, అల
 రింత
 తగున్ : ఒప్పును
 తల్లి వేరు : దుంప, మొదటివేరు,
 అడుగుమట్టు
 తఱుగు : తగ్గు
 తఱపి : తేయిడు
 తడి : నీళ్లు
 తనాయి : ఆలము, ఏడ్డెర, కంగారు,
 కంగిస, కయ్యము
 తమ్మె : వీనులక్రిందు
 తమ్మ : బుగ్గనుంచు వక్కాకుముద్ద

తలగిటి : బొదలబాని నుడి
 తాట : తోలు, అంట
 తావళము : క్రోవలు
 తారుపుడి : తాడుకత్తె
 తావలము : ఉనికిపట్టు
 తాత : తనంతగల యతడు, తోలు
 వేలుపు, చదువుల వేలుపు, వలుకు చెలి
 మగఁడు
 తాతలు : చదువుల వేల్పులు
 తాణ : ఆలపు, చేప
 తాయెత్తులు : సందలిదండలు
 తామేటి : తావేలు, దాసరిగాఁడు,
 దాసరయ్య, తామేలు
 తాపుతోబైదోచునలరు : ఎఱ్ఱ
 పువ్వులుపూచెడి వడగరకముచెట్టు
 తావి : వాడ, కడి, వలపు
 తాలిమి : ఓరిమి
 తామేలు : తావేలు, దాసరయ్య,
 దాసరిగాడు
 తాటోటు : నాలిమాచ్చు
 తాల్పు : సంతరించు, తొడుగు
 తాయి : తల్లి
 తావలము : తావు, ఇల్లు
 తిప్ప : గట్టు, గుబ్బలి, మల
 తిరుపతి : కడలియల్లుని కోవెలగలచోటు
 తిప్పకాయలు : గుండగొయ్యలు
 తిత్తి : పాటకాని బాసటగా నొత్తు
 కాఁడూడు తోలుపనిముట్టు

తిలకించు : చూచు
 తిరి : తేనె
 తివ : మూడు,
 తీవంచ : నాలుగు
 తీండించు : వెలుగు
 తీపురము : ఎగు
 తుమురు : దుమ్ము, దుమారము
 తులకించు : ఒప్పు, ఒప్పారు
 తుని : కడ, ఈల్లుట, గిట్టింపు
 తునుము : త్రుంచు
 త్రుంగన్ : ఇలుగన్, గిట్టన్, పొలియన్
 త్రుంగించు : అడగించు
 తుంట : చలుకు
 తుదముట్టించు : పోకార్చు, నిల్పి
 వేయు
 తూడుదిండి : పంకమునుండి నీళ్లువేరు
 చేయుపిట్ట
 తెనులక : కదలక,
 తెలి : నుంచుతెలుపు
 తెల్వి : ఎరుక వెలుగు
 తెలిపులుగు : తెలిపిట్ట, తూడుదిండి
 తెలుకువ : తెలివి, ఎలుక
 తెగటార్చు : మడియించు
 తెరగంట్లరేని : వేగంటి
 తెగ : గుంపు, తొగ, వలెను, పదుగు,
 గదుపు

తెగనాడుట : తూలనాడుట, తప్పిల్లు
 లేక పలుకుట
 తెగనాడరానిది : తూలనాడరానిది
 తెలివి : ఎలుకువ, వెలుగు, తమకు
 తేమానము : అప్పిచ్చిన దబ్బుపై
 పెరుగుదబ్బు, వడ్డీ
 తేరన్ : ఏజోలియలేక, పాటుపడక
 తేనె : జాన్న
 తేరు : బండి
 తొమ్మిదిపూసలు : తొడవులన్నో
 దుగు తొమ్మిదిరకములురాలు
 తొఱగిన : విడిచిన
 తొల్పాలు : మొదటపుట్టిన విడ్డ
 తొడుకు : ఆవులు మొదలైన తొట్టులు
 తొడరి : పూని
 తొగసూడు : వేడివేల్పు, ఎండదొర
 తొఱచక : అగడక, కనుపడని
 తోలుదాలుపు : ముక్కంటి
 తోఱు : మునుకవేయు
 తోతెంచు : అగపడు, కానిపించు
 త్రోపుడు : నూకుడు, తెట్టె
 తోలెము : కొంచెము
 తోలు : తగులు, తోర్క

ద

దణియు : మొనకాడు, దొర, ఏలిక
 దణి : ఏలిక, దొరమొనకత్తె

దంట : నేర్పులాడి
 దవ్వు : ఎడము, ఎడ, ఎడవు
 దండగోలు : ఆసరా, అండ
 దస్తూరి : వ్రాయసము, వ్రాత, వ్రాయి
 దండి : గొప్ప, నిండు
 దుముదారు : పాఠా
 దుంప : గడ్డ, వేరు
 దూకు : ఉరుకు
 దొట్టి : మొదలుగాగల, మొదలైన
 దుందుడుకు : ముందువెనుకలు చూడక
 దబ్బున నైడు చేయుతుంటరి
 దోరిగించు : ఎఱ్ఱవారిండు
 దొప్పలుదోరలు : కోటానకోట్లు
 దైవారు : ఒప్పు
 దీనించు : జేపెట్టు, తిమ్మ
 దీమసము : చేన, తేకువ
 దేవరి : ఏలిక

న

నసగూటి : సాగనుక తైమిండలకోరి
 నలువారు : ఒప్పారు
 నంజుడుదిండ్లు : ఆసరలు, గరానులు
 నవ్వులబండి : నవ్వులవాటుగలది
 నల్లద్రావుడు : తొలివేలుపు, సోకుడు
 నలుపు : సాగను
 నలువాయిలిడిదము : నాలుగంచుల
 కైదువు

నలు : నాలుగు
 నల్ల : నెత్తురు, నలుపు
 నడి : నడుము, నడుమ
 నకనకలాడెడు : ఎండిపోవుచున్న
 నడవీన్లు : అంబేద, కొంపచెరువు
 నర్మిలి : అక్కర, కూరిమి, నెనరు, కోర్కె
 నరాజి : అడిదము
 నలకువ : తెగులు, చీడ
 నమలు : కుడుచు, కుడ్చు, తిను, నంజు, నమలు, మెక్కు, మెసగు, సాపడు
 నంగనాది : ఏమియు నెఱుగనటులఁ
 బైకగపడునేర్పులాడి, మంచిదానివలె
 తిరుగుతనుగులాడి
 ననతరి : వూదరి, మండునెల
 నయము : మేలు
 నామగుంట : అంగిలిగుంట
 నాలిముచ్చు : ఆకతాయి, కల్లరీడు
 నాతుక : ఆడుకూతురు
 నాల్గునిలువులు : పాడి, మగవాడు, కులవకున్నదినును, తరియ నెడ్డచెయ్యులలా నేటైనయడ
 నిరుకు : ఏర్పాటు
 నిక్కల : ఉన్నదానినెలిసికొనికుడుచుట
 నిట్టపంట : కఠములేక
 నిక్కపుడు : పొరపొచ్చెములేనివాడు
 నింగి : మిన్న, విన్న
 నిగుడున్ : పెఱుగును, పొచ్చును.

నిలువు : అడపాడ

నిప్పుక : నిప్పు, డిగ్గి, విదార

నిగ్గు : త్రోపుడుపోగా నిల్చిననికరము,
నిండుమెఱుంగు, తరుగు

నిగిడ్చి : పెంచి, పెచ్చించి

నిట్ట : తిన్నని, తిన్నగా

నిల్వ : అడ్డగింపు, నిలుకడ

నిల్కడు : పదిలము

నికరము : నిగ్గు, తెట్టపోగా తేట

నిడు : నిడివి, సోగ, పెద్ద

నివ్వెర : అక్కజము, తటకాపాటు,
బమ్మెర

నిట్టపంట : కతములేక, ఊరక

నిబ్బరికము : కనికరము

నిచ్చలు : ఎల్లప్పుడు

నిక్కల : నిజమైనకల, కన్నది విన్నది
యాకళింతచేసికొనుట

నిరవు : నిండుదల

నించు : నిండించు

నింగిమూల : ముక్కంటి

నిక్కవుడు : పొరపొచ్చుములేనివాడు

నిరుకు : ఏర్పాటు

నీ

నీళ్లు : తడులు

నీడగనుబిళ్ళ : అచ్చగపర్చు గండ్రని
ముక్క, అద్దము

ను

నుచ్చెన : కొండల, నడినెత్తి, నెత్తల

నుడివోనటగు : ముమ్మవకైదువు

నుడికారము : మాటశేర్పు

నులుపు : అణచు

నుల్కొను : నిలుచు, కుదురుకొను

నె

నెరసరి : రెంట్రాగుడు తిండి, ఏనుగు
గొంగ

నెయ్యి : చమురు

నెత్తము : పాళీలు

నెరగొండిలి : శేర్పుతోగావించు నాట
పాటవాయింపులు

నెత్తురుగంటియేడు : అరువజేండ్ల
పేర్లలో శేబడమ్మదవ పేరియేడాది

నెల : ముప్పదిప్రొద్దులతరి, జాబిల్లి

నెరసు : తప్పు

నెళవు : ఆయము, నులువు, కీలు

నేరు : తిన్నని

నేటు : మేలు, నిక్కము మంచి

నేలపట్టి : జాబిలికొడుగుపేరిటి చుక్క

నేలవేలుపులు : పారులు, ఇరుబుట్టు
పులు

నేటెన : మేలైన

నోర్తమ్మి : వాయి అపలుబుట్టువు

నోరు : వాయి, మూతి,

నోము : నోచు వేల్పు వేల్పుడు కై మును
క వేసిమడి గానుండుట

నొడికారము : మాట వేర్పు

నొడికారపుటడ : మాట వేర్పునిల్పు

నోవరి : తెగులుగొంటు, నొప్పిగొంటి

నొరు : గోము, శీత, మవ్వము

ప

పండువ : పండుగు, వేడ్క, తిరువాళ్ళు,
కొల్లు

పనివాడు : అడియరి, అవుజా

పనస : తొలిచడువుముక్క

పంతు : పేలిమి, హెచ్చు, గొప్ప,
ఎక్కువ, పవ, నిగ్గు

పర్వు : పెత్తనము, పేరిమి, బెట్టు

పయిడి రేడు : కాయగంటి, గుడ్డికన్నా
డుసా, ముక్కటిచెలి, లిబ్బిదొరవానీడు

పట్టంపుదేవిరి : ఏలిక, రాణి

పట్టము : దిరుదు

పర్వము : పడుచుతనము

పంతుల : అయ్యవార్లి, చడువుచెప్ప
ఇరుబుట్టువుల

పలుకుజెలి : చడువుల వెలది

పడుచు : కొమరాలు, గుబ్బెర, గుబ్బ
లాడి

పగడమే : వంచయే, వేరుకాసి

పంచాణము : పని

పలుకరతలవంచ నెక్కొలుపుకరద :

అడిగినమాటలల్లిక గురుకుచెప్పట

పదునుకుప్పలు : తఱివాద్దులు

పంటింపని : తడబడని, తడవాడని

పంజా : దివిటి, ఇలాయి

పదుగు : పంగపము

పస : జగ్గు, మెలుగు

పడుచు : పదియారేండ్ల మొదలు ముత్తు

దేండ్లవర కీడుగల యాడుకూతురు

పగలు : పగవారు

పరగెడు : ఒప్పెడు, వేరక్కెడు

పంటపైరులదొలి : వాదిలి, నెల

పట్టు : నెలవు, ఉనిక

పట్టుకొమ్మ : ఆపరా, అండ

పరిమార్పు : క్రుంచు

వరాకు : ఏమరిక, మరపు

పంపు : వంతు, పాలు

పనివిని : కురాయికొబడి

పలువ : కులువ

పరపు : తగుల్పు

పట్టి : దిడ్డ, కూతురు

ప్రగ్గడ : ప్రెగ్గడ, పెగడ, ప్రెగడ,
హేజీబు, వజీరు, మంతిరి, మంతు

పంటవలంతి : నేల

పరుపులు : నెలవులు, పనులు

పరువము : శీయాడు, ఎలయాడు

పన్నుండు : కూర్కిడు

పనిముట్టు : ఎత్తలి, పడచ్చు, కొర
ముట్టు
పదవి : కలిమి, ఎక్కువ
పగడము : వంచ, ఒక్క
పదిమూళురెండు : ముప్పదిరెండు
పన్నకము : ఎన్నిక, పన్నగడ
పన్నపు : అప్పణ, ఆళ, కట్టడ, తోడు,
దురా, దురాయి, పంపు, పది. మొదల,
సెలవు
పట్టింపు : తగులు, పట్టుదల
పచ్చవిల్లుడు : చెఱకువిలుకాడు, కం
తుడు
పగలింటిరేడు : ఎండదొణ, పొద్దు,
ప్రొద్దు
పయిసరము : కలయిక, పైసరము, మస
కమురతు
పావము : అక్కణగొను
పగడ : వంచ, ఒక్క
పదను : తరుణము, అదను
పాతర : ఉగ్రాణము, పంటపాల
పాలన్ : లోకునన్, ఎట్లన్
పాపనీమాట : సొగసై నయాడుపాము
పాటించు : ఆలించు, కొనియాడు
పాదిసాహి : ఏలిక
పాటపవన : పాడకగింతొలుపలుకు
పాడి : ఓజ, ఆదట
పాప : అడ్డపట్టపాప, అడ్డపాకు, ఎర
గండుకండు, కండువు, కనుగండు, కట్ట,

కూన, పసిపాప, పసిబిడ్డ, పూప, బుడుత,
బురుక
పాటి : దీటు, పోలిక
పాడిమై : ఓజమై
పాడులు : ఓజలు
పారులు : తొలితెగవారు, ఇరుబుట్టు
వులు
పాదు : కదురు, పాది
పాడి : పంము, పోసనాలు, పాలు
పాటమిన్నులు : పాడుచు విప్పించు
తొల్చుదువులు
పాడి : ఓజ, పుట్టుబడి, పుట్టుదల
మంచినడత, ఆదట
పాడెగట్టు : పలుగాకి, కొయ్యద్రిష్ట,
అడిబండ, ఆకతాయి
పాముకంటిచుక్క : పుబ్బ

ప్రా

ప్రాకు : చెఱుపు, ముటి
ప్రాత : అడువ, డింగరీడు
ప్రాచిపని : ఇల్లాడ్చి పేదనీళ్ళు జల్లి
బాగుచేయుపని
ప్రాచీవవిత్తు : అడిగొంటు
ప్రాడ్వాకులు : లండీలు, గరానులు
ప్రాము : రుద్దు, పులుము, కెండాడు,
రాచు

పి

పినాళి : గోల, లండీ

పిరి : చిక్కు, మెలి

పిరిపిళ్ళాడు : చిందాడు, ఆడు

పిసాళించు : ఒప్పుమొలయు

పిసిడితనము : కక్కుర్తి

పిళ్ళారి : ఇద్దరుతల్లుల మద్దుబిడ్డడు ఒంటి
కొమ్మ వేలుపు, కలుగులాయపు తేజి బలు
సిపాయి, గుంజిళ్లు పెట్టించుకొను వేల్పు
గొప్పబాజ్జగలాడు, చేటవీనులదణి, పగడ
పంటిదొర, పనిచెరుచువాడు, ఎఱుకకల
వాడు, పనిచెరుపు వేల్పు, పెద్దకడుపు
వేల్పు, చిద్దికడుపు వేల్పు, ముక్కంటి
తొలిపట్టి, ముక్కంటికాయలస్మెక్కడు
దిండిడు, మొట్టికాయలమెప్పు, మొదటి
వేల్పు

పీచము : పొగరు

పె

పెనపు : పెనకుప, మాటకుమాట

పెనకుప : చడవుగా గెల్చుట కెదురు
మాటలాడుపని

పెంద్రోవ : తనకంటె వేరుదినుసుమాడ
వేతలంపైన లేక నిండుతనివితో హాయిగా
నెప్పటికినెప్పకుండుదారిమిగిలి

పేదలు : మొనకాండ్రు

పేరటాలు : పేరంటమునకు వచ్చిన
మగ నాలుగు

పుచ్చిజీ : నాలుగు

పునుక తాలపు : ముక్కంటి

పుట్టువుకారు : పుట్టుకయెడారి

పుట్టువు : బామ, మేనెత్తుట

పుంట : పురట, పగలుమాపులనడిత
రుణము (నంజ)

పుల్ల తీగె : వేలిమి కట్టదంచుపవతీని త్రా
గడు తీగె

పువ్వారుబోడి : ఒప్పులాడి అలరు
బోడి

పుట్టచూలు : పుట్టపుట్టువు, మొదటి
మాటలల్లువాడు

పూతగుబ్బలి : వలపు కట్టు

పురుడించు : పోలికయగు, పోలు,
ఊరుచేనయే, దీటుగొను, మక్కరించు,
సోమించు

పునాది : అడుగుమట్టు, పుట్టకొట

పూత : బచ్చెన, గచ్చు, చట్ట, కట్టు
కంపు, గబ్బు, వలపు, వేడు

పూటము : మోపిక

పొంగు : వేడ్కపను, ఉబుకు

పొడచూపు : పొడకట్టు, కనుపట్టు

పొక్కిలి : బొడ్డు

పొడ : నిలువు

పొచ్చ : ఒప్పు, అందము

పొర : ఉక్కివము, పొచ్చెము

పొలయిక : పోక

పొలుచు : ఒప్పు

పొనర్చు : చేయు

పొడమిన : పుట్టిన

పొరయని : పొందని, దొరకని

పారిపారిన్ : మాటిమాటికి
 పో : నిరుకుపర్చువాయి
 పోడ్డి : కలిమి, దబ్బు, సాదరు
 పోకడలు : నడకలు
 పోకడ : పాలియిక, చేటు
 పోరి : చిన్నది, పడచు, పిల్ల
 ప్రోలు : పట్నము
 పోలక : ఊరివేల్పు, పోలేరు
 ప్రోయాలుమిన్న : అతిపలతలకట్టు
 పోటు : వాడి, వీర
 పొసగించు : ఒప్పించు
 పోల్చెడి : ఇరవుండెడి
 పొలయింపన్ : పోగొట్టగా
 పొదలించు : హెచ్చించు
 పొలము : చోటు
 పొరలాడు : దొర్లు
 పొన్నాన్న : నిట్టపుట్టుగొంగ
 పొలుపగు : అందమైన
 పొంగట్టు : బంగారుగుబ్బలి
 పొల్లి : పోలిక
 పొలియలుక : చేట్లు
 పొలియలుకలు : ఒర్బిడులు, కాడలు
 చేట్లు, తలమాటులు, తొమ్మాడులు, త్రుం
 గుడులు, నిప్పచ్చలు, పెంపులు, పోకడలు
 రత్తులు, వమ్మలు, వేరువిత్తులు
 పొగడుకోలు : పొగడిక
 పూస : కంపు మొదలగు తొమ్మిది తెలు
 గులతోడవురాట్లు (మిన్న)

పారిగొను : మడియించు
 పొరయక : పొందక
 పోడిమి : అందము
 పోసనములు : ఒప్పులు
 పోటరి : మగవాడు, వడివాడు, సర
 దారు, మిడిమానిసి
 పోసనాలు : పంకము, పొడి, పాలు
 పై మెట్టు : మిక్కిలియెత్తు
 పైడినెలఁత : కలిమిచెలి
 పైదలిమిన్న : నీయాటిమేటి
 పైడి : బంగారు
 పొజు : పటాలము

బ

బండ : తుంటరి
 బరవరము : హెచ్చరిక, జోర
 బసవడు : అచ్చుపెద్దు, ముక్కంటిమావు
 బడుగుల : వగ్గుల, పీనిగల
 బరువసము : వితాకు, వేడుక
 బడాయి : డాబు
 బంగరుకోకదాలుపు : కటివేల్పు
 బయకారి : వగలాడి
 బాడు : పగడా, తెలు
 బాగులాడి : ఒప్పులాడి, కులుకు
 లాడి, ముద్దులాడి, మెచ్చలాడి
 బాసట : తోడు
 బాజు : ఒప్పు, తగుకు

బారీలు : ఏనుగుకాళ్ళకు కట్టు ఇనుప
గొలుసులు

బాములు : చిక్కులు, పుట్టుపులు

బాగులు : మేళ్ళు

బాసవాలలు : వేలుపులు

బాగెము : మంచినుడుటివ్రాలు, మేలు

బిస్త : బిద్ద, తుదిముట్టిన మంచి చెడు
గుల నరసితగునట్లు చేయుగుదియకాల్పు
విడిచి

బిగుతు : పడులుకాని

బిబ్బి : తోరనము

బిరుదు : తోడా గండపెండెరము

బిత్తల : అంగమెల, సీసము

బీదలు : విన్నాణులు

బెడఁగు : అందము, సాగను

బెళుకు : అదురు, బెడకు, ఇసిరింతలు,
అదరు

బేసికంటి : ముక్కంటి

బేడిస : బొమ్మడాయ, వాలుగ

బుజ్జగించి : మచ్చికచేసి

బుగ్గలు : చెక్కిళ్ళు

బుజలు : లేమిదైల్పు గుండ్రనిగీతలు

నున్నలు, బొట్లు, హళ్ళీలు

బుల్పు : ఇమ్ము, పదిలము

బువ్వ : మెతుకు

బూదె : నెలయందు చీకటిపొద్దులం

దలి పడువార్లవనాడు, ముక్కంటిరేయి

బూమి : ఉక్కు, కుట్ర, గారడము

బోడ : కావితాలుపు, ఒంటికాడు

కుండగోలదాల్పు, బీద, బోడి, విన్నాణి

కాఁకనల్పునాడు, తిరితాల్పు

బోటి : అడుది

బొట్టె : కూడురు

బోడిక : డింగరీడు, గులాము

బొమ్మ : అచ్చు, మచ్చు

బొట్టు : నామము, నుదుటఁబెట్టు బొట్టు

బొమ్మంచు : కావి, తొగరు

బొమ్మలవ్రాతవివరము : మాటలు

విప్పిచెప్పట

బొప్పండ్రు : ములుచలు, వెంగళులు

బైడాలము : ఆలుక, కంతాళముకి, నుక,
చిరాకు, చిట్ట, మంట

మ

మయి : తోడన్, ఒడలు

మవ్వపు : నారు, నవరు, గోము, జవర,
తలినుము, పిదపిద, పిదపిదన, పోదు

మందు : వెలుపు, దీనుసము

మరకువ : ఎఱుంగమి

మందడిడు : గుఱాలగోచ, గుల్లాము,
సాహిణి

మడత : చుట్ట

నుదుగు : మణుగు

మఱకువ : ఎఱుకలేమి, తెల్వి లేమి,
తనుపులేని

మంచి : ఒలుపు, లెస్స

మందల : మిడుకు, ఉనురు, ఉపిరి
 మంకెన : దాసెనచెట్టు
 మందరి : మందిచ్చువాడు, (వెజ్జి)
 మనుపు : బ్రతికించు
 మంది : జట్టు
 మట్టిమల్లాడు : తొక్కిపోరాడు
 మడిగిరి : కుత్తుకయందుండి పలికించు
 నరముల నుడి
 మలప్ప : మంచుతిప్పకన్నయాపె
 మడికాసుముల : వెండిగట్టు, మాక్కంటి
 ఇల్లు
 మడికాసు : వెండి
 మడికాసుగుబ్బలిటెంకి : వెలితిప్పపై
 ముక్కంటితో కాపురముచేయుక్రొత్తడి
 మడియైనది : అంటులేనది, మడికట్టు
 కొన్నది
 మడుంగు : మడినోమ
 మఱువ : జోడు, తొడుగు
 మక్కువ : అక్కఱగొను
 మఱుపు : కత్తెము, చట్ట, జిరా, జో
 డుమైమఱుపు సనుకట్టు
 మఱుకువపండు : కఱదన్నగించెడు వంచ
 రకము కూరగాయపంట
 మరగు : వలచు, చనువుపడు
 మగతాలు : అవలు, గుఱజాలు
 మట్టి : మట్టె, ఉడలుదించి ఎంతయో
 దవ్వువరకు పెరుగు వంచరకపుచెట్టు, మట్టి
 చెట్టు

మంకెనవిరి : పట్టెడపువ్వు
 మా : బళీ, ఔరా, బాపురే, మా
 యొక్క, మిక్కిలి,
 మాపించ : పోగొట్టిన
 మారి : ఊరివేల్పు
 మాటలల్లువాడు : మాటలు కూర్చి
 వహించేయవాడు, చదువరి, మాటకాడు
 నుడువరి, కొల్వూలో మాటాడువాడు
 మాడపట్టు : నడినెత్తి, నుచ్చెనగుంట
 మారాకు : ప్రాకుడుకొయ్య
 మాతాట : పోరు, కయ్యము, ఆలము,
 ఏడ్డెర, కంగారు, కంగిస, కలకు, కలన,
 కలను, గొడవ, అని, గోడ, వాడము,
 చివ్వ, జగడము, తవాయి, దురము,
 పడవ, పెనకువ, పెనుకువ, పోటు, పో
 ట్లాట, పోరాట, పోరి, పోరితము, పోరు,
 బవరము, మేడము, లడాయి.
 మాపు : రేయి
 మా : నిరుకుద్దెల్లునాం
 మానిన : విడచిన
 మాత్రలు : విత్తులు
 మాఱు : బదుట
 మారుతులు : శగవారు
 మాస్తీడు : కన్నాకం, విన్నాణి
 మించున్ : ఒప్పారాసు, జవదాటును
 మిడియలు : తొలుచదువులు, పవస
 మించు : మెఱపు, మీరును
 మినుక : తగుక

మిటారి : ఎమ్మెలాడి, అందగతై,

గుమ్మెత

మినుకు : కళుకు

మిదుకు : ఉసురు

మిన్నులు : తొలుచదువులు

మించుబోడి : మొలుపువలెనందమైన
యాదుది

మింటి తెరువర్లు : వేల్పులు

మిన్నేరు : అడుగుబుట్టువు, మయ్యేరు

మినుకు తెరువర్లు : వేల్పులు

మినుకులు : కళుకులు

మిట్టాడు : కడలాడు, చిట్టాడు

మినుబడి : మింటబర్విడుతేరు

మిక్కిణి : అయిదువరాలు, జక్కిణి

మిగాళ్ళు : అడుగులమీదివైపులు

మిసరము : తలకట్టు, కన్నాకు

ముగతి : ఇల్లాలు

ముగతులు : ఇల్లాండ్రు, క్రొత్తడులు

ముదిమి : మసలితనము, పెద్దరికము

ముంచి : మునుగజేసి

ముచ్చ : మూడు, తివ, తిగ

ముక్కంటి : వెండితిప్పరేడు, క్రిందుమీ
దునడుములుమూడిటిస్తూచువేల్పు

ముదుములు : ముదుసలితనములు

ముగితి : తింద్రోవ, విడుపు, కోక్కె
లేమి

ముచ్చదువులు : మూడుతొలుచదు

వులు, వేల్పులవ్వేడుట, వేల్పుట, పాడుట
యీమాడు పనులయందువాడు ప్రాబు
ల్కులు

ముతైరువులు : క్రిందు మీదు నడిమి
త్రోవలు

ముప్పొక్కలాడి : పుట్టించుట, పెంచు
ట, త్రుంచుట ఈమాడుపనులుచేయుపాడి
గల వేలుపు

ముప్పెచ్చములు : మూడు వెలుతులు

ముప్రోలు : బొడ్డు, డెండము, మాడ
పట్టులను మూడుపట్టుములు

మువ్వడులు : తరులు, తరుణములు,
గడచినది, కాగలది, జరుగుచున్నది. ఈ
మూడుతరుణములు

ముక్కాకలు : ఉల్లము మొదలగు
నైదుదినుసులు పుట్టునెఱలు

మూడుసరలుడులు : నమ్మిక, ఎఱు
కువ కోర్కెలేమి వెనుగులవ్వేడలింప
దెరచు మూడు గుమ్మములు కతములు

ముక్కర : వంతులు

ముదియనివారలు : వేల్పులు

ముచ్చగుమి : పాడి, కలిమివలపులనెడి
మూడింటిగుమి

ముస్తీదు : ముస్తాబు, ఆయతము

ముగ్గొయ్య : గడ్డు, గండు, గడుసు

ముజ్జింకతాల్పులు : ముగ్గురు ముక్కం
టులు

మురళించు : ఎగతాళిచేయు

ముడి : ముడ్డి, కుట్టియ

ముడివిప్పు : చిక్కువదల్పు

ముప్పదుండ్రు : ముప్పదిమంది
 ముల్కులు : కోలలు
 ముచ్చటలు : కోర్కెలు
 ముడుకు : మోకాలు
 ముచ్చోటులు : క్రిందు, మీదు, నడు
 మాలు, పొడల, డెండము, బొడ్డులు
 ముమ్మాల : మూడుమూలలు
 ముగురు : మువ్వురు
 ముడి : కడింది, గుబ్బి
 ముచ్చోటులనుడులు : నేల, మిన్ను,
 నేల్పు పెం! యీమాడు తావులనే
 రొక్కను నుడులు
 ములికి : అలుగు, కోల, గసిక
 ముడుతలు : కంగులు, ముడులు
 మూలలు : ఇరుకులు, అతుకులు
 మూలడా : గురుజా
 మూసిగంతలు : దాగిలిమూతలు,
 దాగురుమూతలు,
 మెట్టాడుపడుచు : గుబ్బిలికూతురు
 మెణికిరి : తడుపుదానిపు, మాంజి
 కాడు
 మెచ్చలాడి : అందక తై, మెచ్చ
 కొనదగు అడుది
 మెలుగుబోడి : మెలుపుపంటి అడుది
 మెరమెరలు : అరమరలు, పాసలు,
 వంతలు, పొక్కడలు, అంగలార్పులు,
 అంగడలు, పిరువీకులు, ఇబ్బందులు
 మెటికె : అంజ, అడుగు

మెట్టుమేపుట్టు : మలప్పు, గుబ్బిలి
 కూతురు
 మేను : ఒడలు
 మేల్మి : అశరంజి, బంగారు
 మేలుకొల్పు : శేపు
 మేలుబంతి : కన్నాకు
 మేల్పుసిండి : అశరంజి, కదాని
 మేటి : ఏలిక, పెద్ద, గొప్ప, కన్నాకు,
 మేల్బంతి
 మేలమాడు : నేరాకోశముచేయు
 మేరుపు : పేరునడుము ప్రేరెడు కొలికి
 పూస
 మేళకతై : ఆట, పాట, నాయంపుల
 మొనకతై
 మై : తోడన, ఒడలు
 మైకొను : ఒప్పుకొను
 మైకొల్పు : ఒప్పించు, చేకూర్చు
 మొనలు : మూకలు, పొజులు, ఎట్ట
 పోగులు
 మొనకతై : మూకల నడిపించు
 దణియ
 మొగులు : మబ్బు
 మొరయించు : మోగించు
 మొలక్రిందివంతు : బొడ్డుదిగువ యొ
 దలి పంపు
 మొగిలువిటి : నీళ్లు
 మొగ్గు : ఎక్కువ, మొగ్గు, వంచవైపు
 త్రాగు ములు వరుగుట

మోపిక : పూటము

మ్రోగు : మ్రోయు

మ్రోగుడు : వాయింపు, మ్రోగింపు

ల

లగ్గు : మేలు

లవి : మిక్కిలి

లలిన్ : హెచ్చరిక

లంబి : పెండ్లాముబిడ్డలు లోనగువారు

లాలు : ఎఱుపు, లోగరు, దోర

లావుగా : హెచ్చుగా

లాగరి : వీను, ఉలిపులాగ

లాలించు : బుజ్జగించు, మచ్చిక చేయు

లీల : కరణి, పోల్కి, తీరు

లీలలు : కరణులు, తీరులు

లిబ్బి : పాఠము, అస్త్ర

లెక్క : ఎన్నిక

లెస్స : మేలు

లెక్కలు : వెరసి

లేలేము : లేతపిల్ల, చిన్నపడుచు

లేక : పేద, లెంక, డింగరీడు, పోరు

సల్పనాడు, పోటుమగడు, పోటరి

లేగొను : వీగు, కాను, నడుము, కవును

లేజీకటులగొంగ : ఎండదొలు, పొద్దు

లేము : ఆడుది

లేలేదు : లేనేలేదు, ఎన్నడునులేదు, హుళక్కి

లేబరంబు : లేమిహుళక్కి, కుండటి కొమ్ము, లాటారమువట్టి

లోంక : కాదు, ఎడారి

లోంగవి : లోతువకాని

లోద్ది : లోయ, లోవ

లోగలి : నట్టిలు

ర

రకము : దినుసు, తరబడి

రహి : ఎఱుకున

రట్టడి : ఆరడి, గోత్ర

రానురాను : తరిపిదపయగుచున్నకొలది

రాణి : పెండ్లాము, ఆలు, ఆలి

రిప్పున : చిరిలున, చటుకున

రేయెండ : వెన్నెల

తెల్లుచూలు : సామి, వేలుపుగమి కాడు, గట్లయేలికమనుచుడు, నెమ్మిరేడు తీగ పేరికల్కిమగడు, పుంజుదాలుపు, బార కయిపోటరి, విత్తుగండ్లముత్తము పడ వాలు, వేలుపులమూక పేరిటి వెలది మగడు

అవలి : పాటపల్కు, పాటలోని ఏడు తెలుగులపల్కులలో వేదో వంచమోత పాటయలికిడి

అవలులు : పల్కులు

అవలి : గొంతు

వ

వంచ : చిక్క, పగడ, పగడము

వంచము : మొదటిది

వలదొరపగ : ముక్కంటి

వలిమెట్టు : మంచుగుబ్బలి

వలవంత : ఎడబాటుపొక్కు

వంతు : పంపు, పాలు, పంపకము

వంతులు : డెండముపొక్కడలు

వలకడ : కుడివైపున

వంటకము : కూడు, బువ్వ

వదరుబోతు : ఊరకపనికిమాలిన మాట
లాడువాడు

వాపెడు : ఎడపెడు, ఎడవించెడు

వాళకము : వేడబూ, కోలము

వాలుచుక్క : తొలుతేలుపుల పంతు
లుచుక్క వేగుచుక్క

వాలు : నుడివంతువాలు

వాసి : విసికిడి, మంతు

విరి : విటి, అలరు, నన, వూపు, పుపు
పువ్వ

విన్ను : గాలితండ్రీ, చదలు, చుక్కల
తెరువు, దివము, నింగి, మబ్బుత్రోవవిను,
విన్ను, మిను, మిన్ను, మెగిలుదారి, తలి
తండ్రీ, వేల్పుదెలుపు

విల్చు : అమ్మ

విడి : ఎట్టి, తొగరు, కంకాయ

వింత : క్రొత్త

విడుపు : దసిలీ, విడుదల, మాను

విత్తనము : మగగురినుండి యాడుగురి
నబ్బడి పిల్లలనొడవించుగింజ

వీలు : పల్ల, అలవి

వీపు : వెన్ను, వెనుక

వెలిమాను : వేలుపుచెట్టు

వెరనేకి : ఆల్మగల ఎడబాటు నెవ్వగ

వెరవు : అనువు, వయిపు

వెరవు : ఎత్తుగడ, మందు

వెల్లంకి : మోటు, మందుదినను

వెకలి : వెంగలి, ఎడ్డె

వెల్లి : పంట

వెంబరవిత్తు : ఆకతాయిలలో మొదటి
వాడు

వేల్పుడు : చాగుబడిక, మునుక వేసిమడి
కట్టుకొని వేల్పునీడపై మిడియలు చదువు
చావేల్పు వెయిపేర్లనుచు విరాలు వైచుట
వేరుపాటు : అరమర

వేల్మి : వేల్మిన్సంచె పసతీని త్రాగడు
వంచరకము తివ్వ వేల్మలకు నిప్పులో
నెయ్యి మొదలగు దినుసుల మిడియలు
చదువుచు వేల్పు పని

వేల్ములు : వేల్ములకై నిప్పుమంటలో
పంకము, నెయ్యి మొదలగు దినుసులు వేల్పు
కొలుపులు

వేలు : వాసి, ఒండు

వేల్పుడు : చాగుబడిక

వేరిమి : వేరుసాటు

వేగుట : ఆరాటపడుట
 వేగంటి : వేల్పులరేడు
 వేగంటిగొంగలు : తొలివేల్పులు
 వేచు : కనిపెట్టు
 వేల్పులకూడు : చవి
 వేల్పుకుట్టి : వేల్పుటావు
 విడిముడి : డబ్బు, కలిమి, ఆస్తి, ఓడమి
 విడుపు : ఈవి
 విలు : విల్లు
 వినుద్రిమ్మరి : వేల్పు
 వినుతిరివేల్పు : ముక్కంటి
 విత్తు : గింజ, విత్తనము
 వినుపల్కు : మింటిమాట
 వీన : వివాద నాలుగు పొడుగు తివ్వలు
 క్రింద మూడు పాట్టి సన్నని తీగలు, ఏడు
 చిరడాల కేడుజవలలో రెండు మొదటివి
 రెండై దవవి, పల్కు లూతచేసికొని ఇరు
 వదిసాల్గుమెట్లపై మువ్వడుల బలుతెలుం
 గుల జవలువ మ్రోయించు కొసబుట్టగల
 కట్ట మరపనిముట్టు
 వలిపిరి : చతి
 వల్లించు : రువ్వ, పలుమార్లు నోట
 న్బల్కుచుండుట
 వలదొర : కంతుడు
 వలదొరవెట్టము : ముక్కంటి
 వజీరి : మంతిరిపనిచేయు నీమాటి
 వటగ్గులు : వేర్పులాడుట

వటగ : వేర్పురి
 వసతి : ఇమ్ము, హాయి
 వినుమిటారి : వేల్పులాటవెలది
 వలపల : కుడివైపు
 వలన్ : కుడివైపు
 వలనుగనుట : కుమ్ములార్పులు మొద
 లగు మైతాల్పుల చెలువులంబట్టి నుంచి
 చెడ్డలు చెప్పట
 వలతి : ఆడుది
 వ్రాజె : వింబన్న, నడవీనుగు
 వానతిరితొలినెల : తూపుచుక్కనెల
 వానీడు : కాయకంటి, పైడిరేడు,
 కోమటి
 వాకతాలపు : ముక్కంటి
 వ్రాలు : పలుతీర్థమాటలమారుగీట్లు
 వాలకములమారి : బూమెలాడి
 వాగులు : మొనలు, పొజులు
 వ్రాయసమున : వ్రాతను

స

పల్పున్ : చేయును
 సమయించు : అడంచు, అడగార్పు
 ససి : బాగు
 సమకట్టు : ఆడు త్తపరచు
 సమరత : సమర్త, క్రొత్తముట్టు

సమకురెడు : దొరికెడు

సరుదు : వాద్దు, వరకు

సమకూర్పు : చేకూర్పు, పాసగించు

సమకూరు : దొరకు, చిక్కు

సరబడి : గుమ్మము, గుంబము, వాకిలి

సంతకము : చేవాలు

సాటువ : దీటు, సాటి, పోలిక

సాదరు : కలిమి

సాకు : పళ్ళుకు, సాకము

సామి : ముక్కంటిగొడుగు

సాఁకు : కాపాడు, ఏడు, ఏలు, ఓచు,

కాఁచు, కొనియాడు, తడవు, పెంచు,

పెనుచు, ప్రోచు, ప్రోదిగొను, ప్రోది

నేయు, బ్రతికించు, మనుచు, మనుపు,

సంతరించు

సిడి : మద్దీటి, మావటిదేస్తుకొడుచు

కైదువు, ములుగోల, మునుగోల, ఆరెగోల

సిరాజీ : కన్నాకు, మేల్బంతి, తలకట్టు,

శేటు

సిరాసి : కన్నాకు, మేల్బంతి

సిరాజి : మెఱుగుచుక్క, మేటి

సీకారి : పాటకాఁడు, లయకాఁడు,

బయకాఁడు

సీమాటి : ఒయ్యారి, అందకత్తె, ఒప్పు

లాఁడి, బంగారుబొమ్మ

సుమాళము : ఇమ్ము, వోయి

సుప్పాణి : హరుమంజి

సుడి : గిరి, గుండ్రని గీత, చుట్టు, ఒడ

లులో కుట్టియ, డెందము, బొడ్డు, మాడ

పట్టు లిందుండు నారు తెరగులగుండ్రనిగీత

లలో వంచ

సుంత : కొంచెము

సుభ్యు : వెరవు

సూడు : కంతాళము, అలుక, కడుపు

మండు

సెలవు : దురాయి

సైకములు : సొగసులు, కొద్దులు

సైకము : తోలెను, అంతము

హ

హద్దు : ఎల్ల

హవుసు : వసతి, ఇమ్ము, సొగసు

హవణింపు : ముస్తాబు

హరువు : అందము

హాస : శ్రొత్త, మొలక, నారు

హుళిక్కి : హాళీ, హుళక్కి, లేమి,

కల్ల

హురుమంజి : ఆణిపాస

హురుమత్తు : గొప్ప

హొయలు : ఒయ్యారము

హొంబంతిపువ్వు : చలితరిన్బాచువం

చరకము పచ్చనివిరి

హొంతకత్తె : బిరుదులాఁడి

నాటుతెలుగు పేర్లు :

కవ్వడి : అర్జునుడు

పిల్లారి : విఘ్నేశ్వరుడు

పెరుమాళ్లు : విష్ణువు

సామి : స్కందుడు

వీనె : వీణ

[తెలుగువాడు, తెలుగుది తెలివి కాదు తెలివికై తెలుగా (ఇచ్చట, లత రువాత నరసున్న లేడు) తెలుగబలిజె ఇక్కడకూడ నరసున్న లేడు. ఆంధ్ర శబ్దమునుండి వచ్చిన తద్భవశబ్దములేదే ఆంధ్రమన్న తెలుగుని యర్థమెట్లు చెప్ప నగును?]

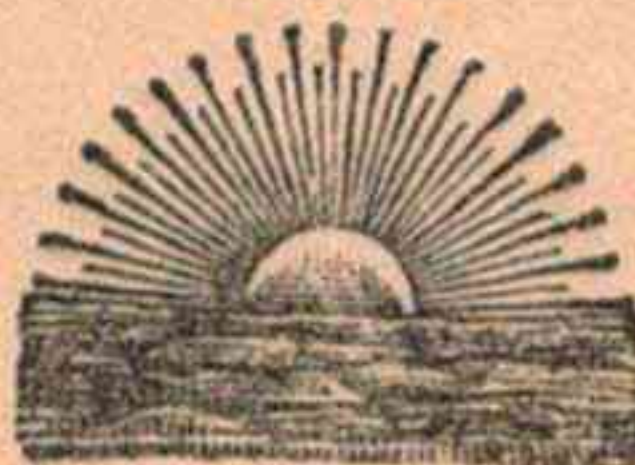
తద్భవమున నరసున్నలుగా కశకటరే ఫలుగాని యుండవు. దేశ్యమునందు హ్రస్వమిది యలఘురేఫకు లఘురేఫము వై కల్పికము. లంపటః : లంపటా; ఆంధ్రీ : రాగవిశేషః : ఆంధ్రదేశ జనగీతః : ఘూర్జరదేశకాంతర్గతాంధ్రదేశః

దాక్షిణాత్యాంధ్రీ : దక్షిణదేశకాంతర్గతాంధ్రదేశీయైర్గీతా దక్షిణాంధ్రీతి రాగ విశేషః]

ఊరి వేల్పులు

అంకాలపు, అసిరపు, ఎఱ్ఱపోతపు, కాపేరి(కాపెట్టి) గంగానపు, పోలేరపు, పల్లకపు, పయిడితల్లి, మొగదారపు, ఎల్లపు, అంకాలు, అసిరిగంగానయెల్లపు పైడపు యెఱ్ఱపోతపు మొగదార నూ కాలు పోలేరు.

తల్లి విన్నిలోని నూటయెనుబదిమూడు వేల్పుమాట కూర్పులలో నలువదిమూడవ దాని మొదటివంతు “కాంకరీ శ్రీకరీ సాధ్వీశరచ్చంద్ర నిభాననా” అనుదానిని “కాంకరీ శ్రీకరీ శక్తిః శ్రద్ధా భాగవత ప్రేయా” అనియు (౧౬౮) తొలిపంపు “తత్త్వాధికాతత్త్వ మయీతత్త్వ మర్థ స్వరూపిణీ” అనెడునది “తత్త్వాధికా క్యామలాంబా ప్రకృతి ర్వికృతి ర్గతిః” అనియును సవరింపవలసి యున్నది.



అనుబంధము ౧

దాసుగారి సూక్తులు

అధికుడు-అల్పుడు

అరితివానికి బలువుని చెలిమి మొదల
దొడ్డగానున్న, దుదకది చెడ్డసేయు॥
గొప్పవాడు పోరునప్పుడు తక్కువ
వాడు చెంతనుండి బాగుపడకు॥

—నూలుగంటి

అపకారము

ప్రాణగొడ్డం బెడ్డి వచ్చిన న్సుంతయు
జనముల కపకృతి నల్పరాదు.

— యథార్థ రామాయణము

మారొనర్చకు మే యసకారికై న.

— జానకీ కవధము

అప్రయోజకులు

మఱి కొఱమాలిన మానిసికన్న
వేసేల రెట్టులు వెఱబొమ్మమేలు.

— వేల్పుమాట

అల్పత్వము

అరితివాని తక్కువగు ప్రాపు గల్గిన
దిమ్మువట్టి యొరులఁ దిట్టుచుండు.

— నూలుగంటి

అనంతృప్తి

కోరినట్టులు చేసుకొన వీలుకాదు
ఉండకతీర దేదో వెల్లి తుదకు.

— వేల్పుమాట

అనూయ

ఒరుల గొప్పఁ జూచి యోర్వలేకుండిన
వాఁడు తప్పకుండ కీడుపొందు.

— అంబరీష చరిత్ర

అశ

పొందఁజాలని కోర్కెను బొందఁ గోరు
నట్టివాఁ డుండునది చెడగొట్టుకొనును ॥
తనకుఁగల కొలందిఁ దనియ కొరుని దాని
కాన చేయువాడు మోసబోవు ॥

— నూలుగంటి

కలిమిలేములు

దుడ్డు గల్గి గొప్పవారి - దోసము లెక్కింప రెవరు
గుడ్డ లేని పేదవాని - కులమెంచఁగ పెద్దలంత.

— జానకీ శవరము

కాలయాపన

చేయ లేక పోదునా యని జాగును
సేయువాఁడు పనిని చేయలేడు.

— నూలుగంటి

కిడు

కొత్త నేస్తకావిఁ గుఱ్ఱెఱుంగక నమ్మి
యిరవు విచ్చువారు చెఱుపుఁ గొంద్రుఁ
పాటుపడెడు మంచివానితో నెగనక్కె
మాడువాఁడు తుదకుఁ గీడుఁబొందుఁ
అంతరు వెఱింగికొనియుఁ దనంతఁ బోక
గోటు చూపెడు వాఁడు దాఁ జేటుబొందు.

— నూలుగంటి

కిరి

బ్రతుకునందు గడింపవలసిన దెల్ల
మావిసి కెంతయు న్మంచిపే రొకటె.

— వేల్పుమాట

కొండెము కొండెగాడు

జట్టుదారు లొరుని బాడీలు వివి విడఁ
బడిన వారికెల్ల నితునునచ్చుఁ

ఓర్వరేమితోడ నొరులపైఁ గొందెంబు
చెప్పి చెఱచువాడు ముప్పుఁబొందు. —నూలుగంటి

అంత స్సముద్రే భూమిద్రాః తస్య ర్నోకాపకారిణః
సజ్జనోపద్రవ కరా రాధ్యాన ఇవ సూచకాః ॥ —తారకమ్

క్రూరకర్ముడు

క్రూరకర్ములకుం దయ దూరముకద. —సావిత్రి చరిత్ర

గృహస్థ ధర్మము

తనవారి మరియుదఁ దప్పవి గేస్తు
కాన కేగిన జోగికంటె నయంబు. —వేల్పుమాట

జ్ఞాని

ఎఱుకువ గలవార లేది యెఱ్ఱైనఁ
దల్లడిల్లరు విగి దప్ప రుల్లముల. —వేల్పుమాట

దుర్జనపద్ధతి

తనకుఁ దొరికినట్టి దాని మే లెఱుఁగక
పనికిరావి దనుచుఁ బలుకు చెనటి ॥
లేని నేరముఁ దా బిన్ని యైనఁ జెడ్డ
వాఁడు లోఁకువ వానికి కీడు సేయు ॥ —నూలుగంటి

తన సుక మొక్కచే తలపోయు కూక
పోమరియై యుబుసుం బుచ్చు తులువ ॥ —వేల్పుమాట

తనకుఁ గల్గినట్టి తప్పులే యొరునకుఁ
గలుగఁ జూచి చెవఁటి యలుగుచుండు॥
ఒరులు తన్నుఁ దెలియకున్నప్పు పట్టఁ బ
గ్గాలు లేక చెనఁటి వ్రేలుచుండు ॥
చెడ్డవాండ్ర నడుమఁ జేరునప్పుడు దొడ్డ
వాఁడు కూడ వారితోడఁ జేరును. —నూలుగంటి

దేహము-అత్మ

నీవు మారవు గాని నీ నీడ మారు
నీవు విక్కంబు నీ నీడ హాళికి.

—వేల్పుమాట

నీతి

నీతి గల్గిన సర్వభూతహితం బగు
పరువుమాలిన పని బ్రహ్మ చెప్పిన(గాని
నీతిమంతుడు సేయ నెట్టుకొనునె ?

—భీష్మ చరిత్ర

పరాధీనత

ఒరుని మాట వేరు నరయక నమ్మిన
వాడు మోసపోయి కీడుబొందు॥
తనకుఁ జేతనైన తన పని యొరులపై
మోపువాడు తుదకు మోసపోవు॥

—నూలుగంటి

పరోపకారము

ఒరుని మంచికిఁ దన యొడ లప్పగించు
నతనికి విజము తనంతట న్నోచు॥

—వేల్పుమాట

పెద్దలు

చెనఁటి తను నెకవక్కెంబఁ చేయఁ దగిన
పెద్ద యలుగఁక వానికి బుద్ధిసెప్పు॥

—నూలుగంటి

పెద్దల మాటల పెడచెవిఁ బెట్టకు.

—జానకి

పూర్వతంబట్టి పిన్న గాఁబోలు పెద్ద.

—సారంగధర

పెద్దలు నీకుఁ జెప్పిన జాడఁ బొమ్ము,

చిన్నూర్మిఁ గనువాడు నీకన్నఁ బెద్ద.

—వేల్పుమాట

ప్రయత్నము

తనదు లావుకొలది పని సేయకుండిన
వాని మొట్ట నెవ్వరై న వినరు.

—నూలుగంటి

బంధము

తగులు చెందినవాడు తగవెన్నవేడు.

—వేల్పుమాట

బుద్ధిమంతులు

వెనుక ముందు చూచుకొని తొందఱపడక
తెలివిగలుగు వారు తిరుగు చుండు॥
కలిగినంతలోనఁ గడపు గొనుంగాని
తెలివిఁ గలుగువాఁడు కొలువఁ బోడు॥

—నూలుగంటి

బ్రతుకు

తనదు బ్రతుకున తీపి లేదనెడు వాఁడు
చావు చేరంగ వచ్చినఁ జావలేడు.

—నూలుగంటి

మంచిచెడ్డలు

చెడ్డ పోగొట్టి మంచి న్నెంచవలయు
మంచికి మించిన మనుగడలేదు
నిజముగ చెడ్డ కంటెం జావులేదు.

—వేల్పుమాట

పిన్నవారికైన పెద్దలకైనను
మంచి చెడ్డఁ దెలుప మనసె సాక్షి.

—భీష్మ చరిత్ర

మర్యాద

మరియాద కలవాని మది సౌము తవివి;
తనవారి మర్యాదఁ దప్పిన వాఁడు
మనుటకంటె విట్లుమాడుట నయము;
జగమునకు నేమిట నలిపెడు కోతక్కఁ
తెలఁగుట తగు మానిసికి మరియాద.

—వేల్పుమాట

మానవుడు

ఒరుల గొప్పం జూచి యోర్వరేకుంట
ఆకసంబున మిద్దె లల్లుకొంచుంట
తప్పని ముప్పుకై తలడిల్లుచుంట
ఉన్నదాన న్దన్వి నొందకయుంట
అరమరతోడుత నల్లాడుచుంట
ఎల్లవారలకు కీడే యెంచుచుంట
తగవరివరెఁ బైకి తలఁద్రిప్పుచుంట
కయ్యమునకు ముందు కాల్చువ్వుచుంట
తెలిసినచెల్లయు నైగ నీలుచుంట
ఎల్లరికన్న దా నెక్కువనొక్కంట
తన మేటి నేర మెంతయుఁ గొంచెమునుట
బరుల తప్పొక్కొంతయు న్నైచకుంట
తన సుకమునకునై తంటాలుపడుట
పుట్టుతెప్పల్కివెప్పుడు మానిసులకు.

—వేల్పుమాట

మోహము

అక్కటా మోహ మన్నిటి కక్కజంబు
తేల్చిదివ్వె చూపి తెలిపినఁ గానరు
మోహతిమిరమందు మునుగువారు.

—సారంగధర

విదగ్ధులు

చూచునంతలోన జాట్టరికముఁ జూపు
వావి నెఱుఁగు నేరుపైన వాఁడు ॥
దారి కడ్డమైన దానిని నేర్పరి
మిగులఁ దొలఁగద్రోసిఁ పొగడఁబడును ॥
నేర్పుఁ గలుగువాఁడు నెఱవేలు నందాకఁ
బనికిఁ జొచ్చి కోర్కెఁ బడయుచుండు ॥

ఈడు కావివానితోడ నే స్తమునకు
నేరుపు గలవాడు చేరఁబోడు ॥
తనకుఁ జెఱుపు నేయు చెనఁటికి నేర్పిన
వాఁడు మాఱుచేసి కీడు దాట ॥

—నూఱుగంటి

వినయము

విర్మల వివీరికిం బ్రాపు నెనరు చేపు.

—జానకి

అడఁకువ గలవాని కగవడు నిజము.

—వేల్పుమాట

వేషము

రంగులు మాఱు మాఱుఁడు వేనగాఁడు

మైతాల్పు మాఱుఁడు మై మాఱుఁగాని.

—వేల్పుమాట

నజ్జనుడు

మంచి మానిసికన్న మరి వేర్పెవండు ?

మెక్కఁ దొరుల సొమ్ము మేలైనవాఁడు,

తగువాఁడు విచ్చమెత్తం దెన్నఁదైన,

తగినమానిసియె పెద్దల వర్ష నిల్పు

తగవు నడ్పుట పవి తగిన మానిసికి,

మరియాద నడిపించు మంచిమానిసికిఁ

దనయంతఁ గోరిన తన్ని చేకూరు,

మంచివాఁ దొరులకై మరి పాటువడును.

—వేల్పుమాట

నతిధర్మము

ముదిసి సంతానవతి యగు ముదితయైన

పతియెడ న్గనుపించు లోపముల సైచు;

కన్నవారి కత్తింటికి న్వన్నెఁ దెచ్చి

నుగనితో స్వర్గ మేగెడు మగువ మగువ.

—యథార్థ రామాయణము

ప్రాణ మిడియైన భర్తకు మానరక్ష
భార్య యొనరించుటయే సుమ్ము పరమనీతి. —హరిశ్చంద్ర

నత్పవర్తనము

వినయంబున పెద్దలి గాంచు, గవికరమున దీనులఁ బెంచు
ననయంబు విగర్విత మించు, నన్యకాంతఁ దల్లిగ నెంచు.
—ప్రహ్లాద చరిత్ర

అన్యోన్య మైత్రికి హేతువైన
ధర్మవర్తన మెపుడైనఁ దప్పఁ జనదు. —భీష్మ చరిత్ర

నత్యము

సువ్రతంబుల ముఖ్యంబు సూన్యతంబు
దుష్టనంపర్కమునఁ దురదృష్టమునను
కల్ల నిందను బొంది యిక్కట్లు వడియు
నత్యవంతులు తుదకు ప్రళస్తకీర్తిఁ
బరగుదురు. —జానకీ శపథము

[సేకరణ : దాసుగారి దౌహిత్రుడు కీ. శే. ఉపాధ్యాయుల సూర్యనారాయణరావు]



అనుబంధము-౨

శ్రీ నారాయణ దాస

జీవిత పంచాంగము

- 81-8-1864 జననము (రక్తాక్షి శ్రావణ బహుళ చతుర్దశి).
- 1869 శివరాత్రి - స్వప్రజ్ఞయా భాగవత బహుమాన గ్రహణము.
- 1874 సంగీతాధ్యయనార్థము వాసా సాంబయ్యగారితో బొబ్బిలి ప్రయాణము.
- 1875 తలిదండ్రులతో కాలినడకను జగన్నాథ యాత్ర.
- 1877 సింహాచలయాత్ర - పితృవియోగము.
- 1880 విజయనగరములో అంగ్ల పాఠశాలా ప్రవేశము.
- 1883 హరికథకావతారము - విజయనగరము వేణుగోపాలస్వామి ఆలయములో ప్రథమ కథాగానము - 'ద్రువచరిత్ర' రచనము.
- 1884-85 ఉత్కళదేశమున హరికథా యాత్ర - చిత్రపురమున ఒక్కరాత్రిలో 'అంబరీషచరిత్ర' హరికథారచన, మరునాడుదయమే ప్రదర్శన-లోకనాథము గ్రామమున మొట్టమొదటి సంగీత సాహిత్యాష్టావధానము.
- 1886 మెట్రిక్యులేషను పరీక్షలో ఉత్తీర్ణత - విశాఖపట్టణమున రెండు నెలలలో పండ్రెండు హరికథలు - విజయనగరములో విక్టోరియారాణి జూబిలీకి ప్రభుత్వాహ్వానముపై హరికథాగానము - 'గజేంద్రమోక్షణ' రచన - వివాహము - వీణా వాదనాభ్యాస ప్రారంభము.
- 1886-88 విశాఖపట్టణమున F. A. చదువు - థాసింకోట జమీందారుగారిని రెండు హరికథలు చేసి మెప్పించి స్కాలరుషిప్పు సంపాదించుట - విశాఖలో 80 హరికథలు - అల్లిపురము జమీందారు హవేలీలో అనేకావధానములు - పితాపుర రాజ సన్మానము.
- 1888-89 బాటసారి కావ్యరచన - కాకినాడ నాటక సమాజము వారికి కాళిదాస 'విక్రమోర్వశీయ' రూపక ప్రదర్శన శిక్షణ - రాజపాత్రధారణ - బందరులో టికెట్టు పెట్టి సంగీత సాహిత్యాష్టావధానము - కొందరు సంగీత విద్వాంసులకు శృంగధంగము చేయుట.

- 1890 దంభపుర ప్రహసన రచన - సారంగధర నాటక రచన - గంజాము మండల పర్యటన - ఉర్లాము లుకులాము లిందు హరికథాగానము.
- 1891 మార్కండేయ చరిత్ర రచన.
- 1894 స్వీయ చరిత్ర రచన-మదరాసులో రాయ్ బహదూర్ పనప్పాకం ఆనందాచార్యులవారి నివాసమున హరికథా గానము - 25-8-94 న బెంగుళూరులో మైసూరు ప్రభువు ముందు సంగీత కాలక్షేపము, హరికథాగానము-తథాపి సత్కారము.
- 1895 మైసూరు ప్రభువుచే దసరా దర్బారులో మన నన్నానము - ఆనంద గజపతిగారి ఆదరణ-సత్యవ్రతి, సూర్యనారాయణ శతకముల రచన- ఖాసింకోట కోటలో హరికథాగానము, తిరుపతి వెంకట కవుల క్లామ.
- 1898 ప్రహ్లాదచరిత్ర రచన. (అప్పటికి రుక్మిణీకల్యాణ, హరిశ్చంద్ర చరిత్రలు, శ్రీకృష్ణజననము సంస్కృత హరికథ విరచితములు).
- 1900-1901 ఉర్దూ పార్సీ అరబ్బీ భాషల అభ్యాసము.
- 1902 భీష్మచరిత్ర, సావిత్రి చరిత్రముల రచన.
- 1903 ఏకైకపుత్రిక సావిత్రిమ్మ జననము.
- 1904 ప్రత్యేకాహ్వానముపై బెంగుళూరు దక్షిణాత్య గాయక మహాసభలో రుక్మిణీకల్యాణ హరికథాగానము - అందు దక్షిణామూర్తి పిల్లె అను మార్దంగికునకు గుణపాఠము - కాకినాడ సరస్వతీ గానసభా స్థాపనము. (నాటినుండి 1942 వరకు ప్రతియేట తత్పథా ప్రారంభోత్సవము దాసుగారి కథాగానముతోనే ప్రారంభమగుట ఆచారము).
- 1906 మాతృ వియోగము.
- 1908 భంగు వ్యసన త్యాగము - ముకుంద, శివ శతక మృత్యుంజయాష్టక రచన.
- 1910 'తారకమ్' అను సంస్కృత ప్రబంధరచన - జర్మన్ ప్రొఫెసర్ గిర్నరు కృత క్లామ.
- 1911-12 రాజమహేంద్రవరమున వీరేశలింగము పంతులుగారిచే నవరత్న భుజ కీర్తి ప్రదాన సన్మానము.
- 1912-13 విజయనగరమున రీవా పర్కార్చే సన్మానము.

- 1913 కాశీయాత్ర - అలహాబాదులో జానకీబాయి మెప్పు - కలకత్తాలో శ్రీకృష్ణజననము హరికథ - విశ్వకవి రవీంద్రుని ప్రశంస.
- 1914 బందరులో వీణావాదన ప్రజ్ఞకు చల్లపల్లి ప్రభువులచే గండపెండేర సన్మానము - కాశీ శతక రచన - (1908-1914 సం॥ల నడుమ దేశమున పలుకావుల హరికథా కాలక్షేపములు, మన సన్మానములు. నూజివీడులో గజారోహణ, నందిగామలో బ్రహ్మరథ సన్మానములు. పంచతాళప్రజ్ఞ పరిధవించి సుబ్రహ్మణ్యయ్యరు వీరమంటా వలయమును విప్పించి, పంచముఖీ పరమేశ్వరు డను బిరు దందుట.
- 1915 భార్యా వియోగము - యథార్థ రామాయణ రచన.
- 1919 విజయరామగజపతి సంగీతకళాశాల ప్రిన్సిపాలు పదవి నధిష్టించుట.
- 1921 రామచంద్ర శతక రచన.
- 1922 పసుమర్తి కృష్ణమూర్తిగారి పార్వతీకల్యాణ యక్షగానము కృతి పతిత్వము - 'నవరస తరంగిణి' ప్రకటన.
- 1923 కాకినాడ కాంగ్రెసు మహాసభలో హరికథా కాలక్షేపము - సరోజినీ దేవి ప్రశంస లందుట - ఇంగ్లండులోని Empire Exhibition కు భారత సంగీత ప్రతినిధిగా ఆహ్వానము (కాని వెళ్లలేదు).
- 80-8-1924 విజయనగరములో షష్టిపూర్తి మహోత్సవము.
- 1927 కి ముందు 'వెన్నుని వేయిపేర్ల వినకరి' (విష్ణు సహస్ర నామ సంకీర్తనము) రచన.
- 1927 మదరాసు ఆఖిల భారత సంగీత పరిషత్పారంభోత్సవములో స్వవిరచితములైన 'స్వరాక్షర' కృతులను పాడి ఆచార్య పి. సాంబమూర్తి ప్రభృతుల ప్రశంస లందుట.
- 1928 మదరాసు పుర ప్రముఖుల మహాసభలలో హరికథలు చేసి "ఆంధ్ర దేశ భూషణము"గా ప్రశస్తి లగుట.
- 1929 'అచ్చ తెలుగు పలుకుబడి' వేల్పుమాట, 'మ్రొక్కుబడి' రచన - విజయనగరములో నవగ్రహోదయ ప్రతిష్ఠ.
- 1930 'వేల్పువంద', 'హరికథామృతమ్' ప్రచురణ. 'గౌరప్ప పెండ్లి' రచన.

- 1931 గుంటూరులో జరిగిన సప్తమ అఖిలాంధ్ర గాయక మహాసభ కార్యక్షత - అలక నారాయణ గజపతి ప్రభువుతో నీలగిరి ప్రయాణము - అక్కడ వివిధ సంస్థానాధీశుల గానముచే మెప్పించుట.
- 1932 తేది 11-2-32 న కొత్తపేటలో హరికథా భవనమునకు శంకు స్థాపనము - ఉమరుకై యాము రచన, ప్రచురణ.
- 1933 విశాఖపట్టణమున ప్రథమ లక్ష్మీనరసింహముగారిచే సన్మానము - రాజా విక్రమదేవవర్మగారిచే "సంగీత సాహిత్య సార్వభౌమ", 'తారతీతీర్థ' వంశచే "అటపాటలమేటి" విరుద ప్రదానము.
- తేది 8-2-33 న విశాఖపట్టణమున జరిగిన యొక సభలో "శృంగార పర్వజ్ఞ" విరుద ప్రతిగ్రహము.
- తేది 9-11-33 న తువిలో బ్రహ్మరథ సన్మానము.
- 1938 సంగీత కళాశాలాధ్యక్ష పదవి విరమణము - హైదరాబాదులో ఆంధ్ర మిత్రమండలి సన్మానము.
- 19-5-1937 ఇల్లెందు పుర వాస్తవ్యులచే పండిత సన్మానము.
- 1938 సశిష్యముగా రామేశ్వర యాత్ర-పుడుక్కోట తిరువాన్కూరు దర్బారు సన్మానములు-కన్యాకుమారి దర్శనము-"దశవిధరరాగనవతి కుసుమ మంజరి" రచనము-చెన్నపురి ఆంధ్ర మహాసభా సన్మానము.
- 2-2-39 బార్డ్స్ వెల్ దొర 'నోబెలు' బహుమతి లబ్ధికై ప్రోత్సహించుట (కావి దాసుగారా ప్రయత్నము చేయలేదు).
- 10-4-39 మదరాసులో మరియొక సన్మానము.
- 1939-43 "సీమపల్కవహి" అను దేశ్యాంధ్రనిఘంటు విర్రాణము; ఆయు ర్వేద పరిశోధనము-"మన్కిమిన్కు"-రచనము; "జగజ్జ్యోతి"-రచన.
- 7-5-43 విజయనగరములో ఆంధ్ర కళాపరిషత్పారంభోత్సవ సభాధ్యక్షత.
- 1943-45 'తల్లి విమ్మి' రచన. (లలితాసహస్రనామమునకు దేశ్యాంధ్రవివృతి).
- 2-1-1946 పరమపదప్రాప్తి (మనుమనికి మశూచి రాగా భగవంతుని ప్రార్థించి దానిని తా నాకర్షించుకొని మనుమని బ్రతికించిరని ప్రతీతి).

[వరికల్పవ : అచార్య యస్వీ జోగరావు]

అనుబంధము-3

నారాయణదాస గ్రంథావళి

హరికథలు

1. అంబరీషచరిత్రము : 1884 లో చత్రపురములో నొక పెండ్లి పెద్దతో పంతులు వచ్చి రాత్రికి రాత్రి రచించి దారణచేసి మరునాడుదయమే పెండ్లి పండిట్ దాసుగారు గానము చేసిన కథ.
2. గజేంద్రమోక్షణము : దాసుగారు 1894 లో మైసూరు మహారాజావారి సమక్షమున తత్ స్తతముగా సాంగ్లానువాదముగా చెప్పి రాజసన్మానము నందిరి. రచన-1886.
3. గోవర్ధనోద్ధారము : ఒకపరి చేబ్రోలులో దాసుగారు రుక్మిణీకల్యాణము చెప్పుటకు సిద్ధముగా నుండగా నటలో ఎవరో కొంటెగా "హరికథ కాదు గిరికథ చెప్పు" డనగా అప్పటికప్పు దాసుగ ప్రయోగమును మించిన ఆశుకవితా పాటవముతో గద్య పద్య గేయము లల్లి అలవోకగా చెప్పిన కథ. ఇది నేడుపల్లె ముకాదు గాని అంబరీష చరిత్రమున ఒక అవాంతర కథగా నిది ప్రసక్తమైనది.
4. గౌరప్ప పెండ్లి : అచ్చ తెలుగుపై దాసుగారి కమిత మమకారము. పలితముగా నిది యవతరించినది 1931 లో. 1940 లో శిష్యుడు శచ్చల బవరదాసు దీని నచ్చొత్తించెను. ఆ గురువుగారును, ఆయన శిష్యుడు శ్రీ కందిమళ్ళ రంగయ్యదాసు మాత్రమే కొలది పర్యాయము లేతత్కథాగానము చేసిరి. అచ్చ తెలుగున పూర్వులు చూపని క్రొత్త మెలకువలు కొన్ని చూపినారు దాసుగారు.
5. జానకీశపథము : నవరత్నీర్థ సంకలితముగ గూడ సార్థకమైన రచన. ఇందు మేళకర్త రాగముల మేళమి పరిమళించుచున్నది. ఒకరిద్దరు శిష్యులేపాటియో చెప్పగలిగినను సిద్ధపురుషుడు దాసుగారికి మాత్రమే అనాయాస సాధ్యమైనది.
6. ధ్రువచరిత్ర : హరికథక ప్రపంచమున ధ్రువకథలైన వీరి హరికథా వాఙ్మయచరిత్రము 'ధ్రువచరిత్ర' రచనతో ప్రారంభమై యుండుట విశేషము.

అదీ వారి 19 వ యేట (1883) లో. అవలీలగా ఒక్కరోజులో దారణ చేసి అతి హేలగా విజయనగరమున వేంచేసియున్న గానలోలుడు వేణుగోపాల స్వామి సన్నిధానమున గానము చేసిరి. ఆ కథనే పలుకావుల గానము చేసి పుననన్మానము లందిరి. కాని గ్రంథ ముల్లిబ్బము.

7. ప్రహ్లాదచరిత్రము : ఒకపరి విశాఖపట్టణమున ప్రభుల లక్ష్మీనరసింహం పంతులుగారి యింట దాసుగారు బసచేసియుండిరి. ఎవరో వచ్చి పంతులుగారికి “తక్త ప్రహ్లాద” నాటకపు కాంప్లిమెంటరీ టికెట్టు నిచ్చినారట. “ప్రహ్లాదుడే నా యింట బసచేసి యుండగా నా కెందు కీ నాటకము ?” అని పంతులుగారు దానిని తిరస్కరించిరట. ఆ దాసుగారు పలు తడవలు గానముచేసి పరవశించి పోయిన కథ యిది. రచన 1898. సంగీత విషయమున నొక వైశిష్ట్యము గలది.

8. భీష్మచరిత్రము : భావనలో పోతన పోకడ, రచనలో తిక్కన చిక్కనయు గల కృతి. రచన 1902.

9. మార్కండేయ చరిత్ర : విజయనగరమున నొకప్పు డనావృష్టి యేర్పడి నప్పుడు ముందుగా ప్రతిజ్ఞచేసి “మూడు కోవెళ్ళు”లో దాసుగా రీ కథచెప్పి మూడు దుక్కులు వాని కురిపించిరట. వారి పవిత్రవాక్కున హరికథయు హరికథయై ప్రత్యక్షముగా శివంకరమై పలించినది. రచన 1891.

10. యథార్థరామాయణము: 1915 లో దాసుగా రొక విశిష్ట ప్రణాళికపై పట్కథా* సంపుటిగా రూపొందించిరి. అనేక ప్రక్షిప్తములతో గూడిన నేటి వాల్మీకి రామాయణమున ఆ అతిలోక దీరోదాత్త నాయకునకు, ఆర్షకవి హృదయమునకు తగినట్లు యథార్థ కథ యెట్లుండవలెనో విరూపించిరి. ఇది నాటినుండి నేటిదనుక యావదాంధ్రమునను అనేక హరిదాసులకు మాన గ్రాసమై ఉపాధి కల్పించుచు, జనానీకమున భక్తి సద్భావ సంపదను, కళారాసి క్యమును పెంపొందించుచున్నది.

* శ్రీరామ జననము, వీరాకల్యాణము, పాదుకా పట్టాభిషేకము, రామ సుగ్రీవ మైత్రి, హనుమత్సందేశము, సామ్రాజ్యసిద్ధి.

11. రుక్మిణీకల్యాణము: ప్రకృతి పరమాత్మల సమైక్యము అంతరమైన పర మార్థముగా రూపొందిన కథ. 1898 కి పూర్వపు రచన. మిక్కిలి వాసికెక్కిన కృతి.
12. సావిత్రిచరిత్రము : సంతానార్థము దాసుగారు మాతృశ్రీ ఆదేశాను సారము 1902 లో రచించిరి. 1903 లో పుత్రికను బడసి యామె కా పేరిడిరి. అనేక జన్యరాగముల విషయమునను, కీర్తనలందు ముద్రాలంకార విషయమునను ఒక విశిష్టత గలది.
13. హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము : 1898 కి ముందటి రచన. 1912 లో విజయనగరమున రీవా సర్కార్ రాణీ అప్పల కొండయాంబిగారు దాసుగారి ఏతత్కథాగానము విన్నప్పుడు శోక వివశయై అంత కరుణరస పరిష్కృతిగల ఆ కథ నింకెప్పుడు చెప్పవద్దని కోరిరి.
14. శ్రీహరి కథామృతము : మూడు సంస్కృత హరికథల సంపుటి. (దీని గురించి “సంస్కృత కృతులు” క్రింద చూడదగును.)

గమనిక : ఉపరికృతులలో గోవర్ధనోద్ధారము, ద్రువచరిత్రము ఉపలబ్ధములుగావు. గౌరప్పపెండ్లి యొక్కతూరి ముద్రితము. యథార్థరామాయణము, సావిత్రిచరిత్రము రాజమహేంద్రవరము కొండపల్లి వీరవేంకయ్య అందు సన్ను వారి చేతను, కడమవన్నియు విజయవాడ సరస్వతీ బుక్ డిపో వారిచేతను బహువారములు ముద్రితములైనవి. (దాసుగారి యితర కృతులును అనేకము వీరియొద్ద లభించును.) ఈ హరికథ లన్నిటికిని సుపరిష్కృత ప్రతులు వెలయించుట మిక్కిలి అవసరము. ఒక్క మార్కండేయ చరిత్రకు మాత్రము అట్టి ప్రతి “నాట్యకళ” - 1985 ఫిబ్రవరి సంచికలో వచ్చినది.

*

*

*

అచ్చ తెలుగు కృతులు

1. అచ్చ తెలుగు పలుకుబడి : ఇది మంజరీ ద్వీపదలో బడి పద్దె ముగా వ్రాయబడిన లఘుకృతి. అచ్చ తెలుగు ప్రాశస్త్యమును దానిపై దాసుగారి మమకారమును అభివర్ణించునట్టిది. ముద్రణ : సుజనరంజనీ ముద్రాశాల, కాకినాడ - 1929.
2. ఉమరు కై యాము రుబాయతు : పార్సీ రుబాయతులకు, ఫిట్స్ గేరాల్డు అంగ్ల పద్యములకును అనువాదము.
(వివరణకు 'అనువాద' శీర్షిక క్రింద జూచునది).
3. గౌరప్ప పెండ్లి : హాసికథ - ఉపరి ప్రసక్తము.
4. తల్లివిన్ని : లలితా సహస్రనామమునకు ప్రతి నామానువాదముతోడి వివృతి. పద్య గేయాత్మకము. రచన 1943-45.
ముద్రణ : దాసభారతి ప్రచురణలు, గుంటూరు - 1974.
5. నవరస తరంగిణి : ఇందు కాళిదాస శ్లోకములకు దేశ్యాంధ్రానువాదము గలదు.
(చూ. అనువాద శీర్షిక)
6. నూలుగంటి : ఈనపు నీతికథల నొక నూటి నేర్పి కూర్చిన కృతి. బాలావబోధమునకై పద్య ప్రసన్నమగు భాషలో గద్య మిటిత మైనట్టిది. ప్రతి కథాంతమందును ఒక చిన్న పద్యమున కథాంశా పురస్కృతముగ నీతి ప్రవచనము విపుణముగ చేయబడినది. ప్రతిపద్యము సద్యోహృద్య మగు నొక సురుచిర సూక్తి. దాసుగారి నూటింటివి నూలు జ్ఞానచక్కువులుగా సంభావించిరి.
ముద్రణ : శ్రీ వేదవ్యాస ప్రెస్, విజయనగరము. రెండవ కూర్పు - 1980
7. మన్ని మిన్ను : ఇది ఆయుర్వేదమునకు సంబంధించిన పరమాద్భుత మైన పరిశోధన గ్రంథము. అధర్వనంహిత, కృష్ణ యజుర్వేద తైత్తిరీయ రణ్యకము, ఋగ్వేదీయ తైత్తిరీయారణ్యకము, ఐతరేయ బ్రాహ్మణము చాందోగ్యోద్యనేకము లుపనిషత్తులు దాసుగారి పరిశోధనకు విహారభూము లై వవి. వారి శాస్త్రజ్ఞతకు, దేశ్యాంధ్ర భాషాబిజ్ఞతకును శాఖోపఖి మిక్కుతి. వారి

ప్రామాణి దృష్టియు, సమన్వయ ప్రజ్ఞయు కడు శ్లాఘ్యములు. శాస్త్రీయము లగు సంస్కృత పారిభాషిక పద జాలమునకు వారి తెలుగునేత అత్యంతా శ్చర్యకరము. ఇది గద్య ఘటితము. పరిశోధన : 1939-43.

ముద్రణ : శ్రీ వేదవ్యాస ప్రెస్, విజయనగరము - 1961.

8. మొక్కుబడి : దాసుగారు వివిధ ఋగ్వేద సూక్తములందు తమకు నచ్చినవానిని 300 ఋక్కుల నెన్నికచేసి వానిని వీణావాదనమున కనువగు నట్లు స్వరపరిచి అచ్చ తెలుగు పద్యములం దనువాదముగూడ వెలయించిరి. ఆయన విజయనగర సంగీత కళాశాలార్యజ్ఞులుగా నుండిన కాలమున శిష్యుల కీ ఋగ్వీణావాదనమున శిక్షణ నిచ్చుచుండెడివారు. ఈ కృతికే 'ఋక్సంగ్రహ' మని మరియొక పేరు. రచన : 1929.

ముద్రణ : శ్రీ వేదవ్యాస ప్రెస్, విజయనగరము - 1929.

(దాసుగారి జాతక వివరము లిందు గలవు)

9. వెన్నుని వెయిపేర్ల వినకరి : 'విష్ణు నహస్రనామ' సంకీర్తన మిది. ఆ నామముల కచ్చ తెనుగున కించి ద్వివరణాత్మకమైన అనువాదము. పద్య ఘటితము. వివిధ పద్యముల ప్రసిద్ధములైన సంస్కృత నామముల కిచ్చ వచ్చిన మచ్చున తెలుగు పేర్లు పెట్టిరి. తెలుగు లాక్షణికులు చెప్పుటయే తప్ప తెలుగు కవు లెవ్వరును ప్రయోగించని అర్థ సమవృత్తముల నుపయోగించిరి.

ముద్రణ : సిటీ ప్రెమియర్ ప్రెస్, విజయనగరము. మొదటి కూర్పు-1927.

(ఇందును దాసుగారి జాతక వివరములు గలవు.)

10. వేల్పుమాట : భగవద్గీత యని దీనికి నామాంతర మున్నది కాని దాని కిది అనువాదముకాదు, మానన పుత్రిక మాత్రము. దాసుగారికి దత్తపుత్రిక. గ్రంథ మంతయు 'బడి' యను పేర మంజరియం దున్నది. చక్కని రచన. అతిగహనమైన తత్త్వముగూడ నుతిమెత్తని తేట తెలుగు పలుకుబడిలో వాటముగా అభివ్యక్తమైనది. దీని పీఠిక చివర దాసుగారి వ్రాయన మిట్లున్నది:- "ఇరువదేడంతెలలో నెద్దియైన నొక యంతెను దలంచుకొని యీ వేల్పుమాట పొత్తములో నెద్దియైన నొక పెడ తెలిచి మీఁదినుండి క్రింది వజ్రకు లెక్కింపఁబడిన యిరువదేడు బంతులలోఁ దాఁ దలంచిన యంతెగల బంతి వదలుకొన్నప్పుడు తాతమకొన్న పని యేమగునో తప్పక తెలియ

గలదు" అని. వాసుదేవుడు తమ హృదయమునే గాక వాక్కునుగూడ ఆవేశించి యున్నాడని కాబోలు దాసుగారి విశ్వాసము. ఆ సంఖ్యానిర్దేశము గూడ సాభిప్రాయముగ నున్నట్లున్నది. రచన : 1929.

ముద్రణ : శ్రీ వేదవ్యాస ప్రెస్, విజయనగరము - 1929.

(ఇందును దాసుగారి జాతక వివరములు గలవు.)

11. వేల్పువంద : "రెంట్రాగుడు తిండి మెట్టంటు వేల్పు!" అను మకుటము గల సీసపద్య శతకము. ఆ మకుటమున కర్థము సింహాచలస్వామి. నారాయణ దాన స్వానుభవ మహాభాష్య మిది. వారి భక్తి భావ భండారమున కెత్తిన బావుటా. లోకజ్ఞతకు పట్టిన యద్దము. రచన : 1930.

ముద్రణ : శ్రీ విద్యా ప్రెస్, విజయనగరము తొలికూర్పు - 1935.

12. వ్యాస పీఠము : ఇందు పూర్వ భాగమున ముద్రితముద్రితము లం దుప లబ్ధములైన దాసుగారి వ్యాసములు 16 కలవు. అం దెక్కువ భాగము స్వగ్రంథ పీఠికలు. అంతర్దృష్టయు, ఆలోచనాశీలియు, ఊహకాలియు నగు దాసుగారి వైమర్శికదృక్పథ వైశిష్ట్యమును వారిందు చేపిన వివిధ జీవిత భాషాసారస్వత విషయసమీక్షణమున దర్శింప గలము. ఉత్తరభాగమున వారి హరికథ లన్నిట గల ఉత్తమ వచన రచన లేర్పి కూర్చితిమి. ఇందొక గొప్ప సారస్వత సౌరభము గుబాళించుచున్నది. విమర్శాత్మకమైన పూర్వభాగమున 12 వ్యాసములును, నృజనాత్మకమైన ఉత్తరభాగమున కొద్ది పాలును దేశ్యాంధ్రమహితములు. నా సంపాదకత్వమున ఈ గ్రంథము జూలై, 1974 లో వెలువడినది.)

13. సీమపలుకువహి : ఇది యొక అపూర్వ నిఘంటువు - అచ్చ తెలుగు నిఘంటువు. ఇతః పూర్వ మే నిఘంటువుల కెక్కని పదజాల మెంతో యిందు ఎక్కడి కక్కడ లెక్కదేలిన పర్యాయ వాచకము లన్నిటితో సహా యున్నది. మాతృభాషయం దింత మమకారము, ఇంత ప్రభుత్వము, ఇన్ని మనసు కాన్పులును గల సారస్వతస్రష్టను మరి చూడబోము. ఈ గ్రంథమునకు గల విపులపీఠిక మిగుల విలువైనది. విషయ గౌరవమునందేగాక పరిశోధన పాట వమునను దాసుగారికి తోడా వైచునట్టిది. ఇందు తెలుగుభాష యొక్క స్వభావము, సంస్కృతముతో దానికి గల భేద సాదృశ్యములు, సంస్కృత శబ్దములవలె గన్నట్లు తెలుగు నుడువులు, తదృవములుగా భ్రమింపబడిన

తెలుగు పలుకులు, తెలుగులుగా భ్రమింపబడిన అన్యదేశ్యములు, నాటు తెలుగు వునవి కాదని వాడు కగ్గమైన మాటలు-ఇత్యాది విషయము లెన్నియో బహుదాహరణములతో చక్కగా విరూపింపబడినవి. ప్రకృతము 'అ'-నుండి-'కందు' వరకు గల యొక భాగము మాత్రమే ఆ. నా. దాన - అముద్రిత గ్రంథ ప్రచురణ సంఘము, విజయనగరము వారిచే 1967 లో ముద్రితమైనది. కడమ భాగము విజయనగరమున గలదని వినికిడి. (ఈ నిర్మాణకృషి : 1939-43).

*

*

*

ప్ర బంధ ము లు

1. బాటసారి : ఒక తరము క్రిందట విశేష ప్రచారమునం దుండిన కావ్య రాజము. బహువారములు విశ్వవిద్యాలయ పట్ట పరీక్షలకు పఠనీయగ్రంథము. అవిద్యావరణములో అవతరించిన మానవజీవితము ప్రజ్ఞానసిద్ధిపడసి సార్థక మగుట యిందలి వస్తుతత్వము. ఇది యొక గూఢ వస్తుమయకావ్యము (allengorical poem) వేదాంతపరమైన ఒక మహార్థ వివేచన మిందు చతురస్రముగా సాగినది. ప్రసాదగుణ ప్రవణమైన మనోజ్ఞ రచన. దీని రచనాకాలమునాటికి దాసుగారికి 24 సం॥లు. (క్రీ. శ. 1888). పిన్నవయసు నందే హృదయ పరిపాకముగల పెద్దరచన చేసిరి. వారి జీవితకాలమునందే పలు తడవలు ముద్రితమైనది.
2. మేలుబంతి : ఇది యొక పెద్ద చాటు ప్రబంధము. వివిధవిషయములపై తత్తద్వేళావిశేషముగా ప్రసరించిన దాసుగారి మనసునుండి బాహిరిల్లిన భావములు - దేవతలు, ప్రభువులు, మహావ్యక్తులు, విద్యద్వితంసులు, దేశము - నగరములు, సంగీతసాహిత్యములు, వర్ణనలు, హితోపదేశము, అనువాదములు, ఆశాసనములు, స్వవిషయములు మున్నగువాని గురించి తెలుగున పద్యములు, సంస్కృతమున శ్లోకములు, అందునిందు కీర్తనలు - ఇట్లు బహుభంగులుగా వేసిన వాలకము లిందు కాననగును. దాసుగారి హృదయమునకును నాటి తెలుగు దేశమునకును దర్పణారోపము వంటి దీ కృతి. ఇందును అచ్చ తెలుగు పద్యము లనేకము గలవు. ఎచ్చట వట్టిచూచినను దాసుగారి అచ్చ తెలుగు వైశద్యవాసితము, ఆ కూర్పు కౌశల పేళలము. ఒక లఘుకృతిగా ఇది

1929 కి ముందే ప్రకటితము. కాని తత్ప్రతులు లభించుటలేదు. అది గాక తదుపరి పదునారు వత్సరముల జీవితచరిత్ర మున్నది దాసుగారికి. ఆ కాలమున వా రలవోక గావించిన యనిబద్ధ రచన లనేకమున్నవి. ఆ యన్నిటిని కలిపి యొక బృహద్గ్రంథముగా రూపొందించితిని. ఇది 1974 జనవరిలో ప్రచురింపబడినది.

3. : తారకమ్ అపురూపమైన సంస్కృత కావ్యము. “సంస్కృత కృతులు” శీర్షిక క్రింద దీని గురించి చూడదగును.

*

*

*

శ త క ము లు

1. కాశీశతకమ్ : సంస్కృత శతకము. (చూ. ‘సంస్కృత కృతులు’)
2. ముకుందశతకము : “కందశితానంద మూలకంద ముకుందా!” అను మకుటము గల ప్రతిపదసుందర, భావబంధురమైన రచన. ఇందు మహాభక్త కవియైన దాసుగారి మధుర హృదయస్పందము లనేకము విందుము. 1929 కి ముందే ముద్రితము. ప్రతులు దుర్లభము. రచన : 1908.
3. మృత్యుంజయ శివ శతకము : దాసుగారికి, వారి హరికథలలో పాట కచ్చేరీలలో సహకారగానము చేయుచు అనేక సభలలో పెభాషనిపించుకొన్న గాంధర్వధూర్వహుడు, సర్వతంత్ర స్వతంత్రుడైన దాసుగారిని కంటికి రెప్ప వలె సాకిన సహోదరుడు నైన పేరన్నగారు మృత్యు ముఖద్వారమున నున్నప్పుడా చెంగట గ్రుక్కిళ్లు మ్రింగుచున్న దాసుగారి యెడద యేడ్చిన యేడ్పు ఈ శతకము. ఆ సహోదర సౌహార్ద మెట్లు నాన్యతోదర్శనీయమో ఈ శతక మందలి కడుష్ట వేదనాశ్రుతి ఆ ల్లవిర్వచనీయమైనది. రచన & ముద్రణ : 1908.
4. రామచంద్ర శతకమ్ : చూ. “సంస్కృత కృతులు”.
5. సత్యవ్రతి శతకము : విద్యావినోది యగు ఆనందగజపతి ప్రభుపునకును పుంజీవ పదస్వతి యగు దాసుగారికిని గల హోర్దమైన అనుబంధము దొడ్డది.

ఆ రసజ్ఞ ప్రభువున కంకితముగా - "సతతము సంతస మెసంగు సత్యవ్రతి కిన్" అను మకుటముతో వెలసిన దిది. దాసుగారి నీతి నిపుణతకును, లోక జ్ఞతకును వికషోపల మీకృతి. ఎప్పుడో దెబ్బదేండ్ల క్రిందటనే ముద్రితమైనది.

6. సూర్యనారాయణ శతకము : దాసుగారి నామకరణ మనలు 'సూర్య నారాయణ' అని. ఆయన సూర్యదేవుని ఇలవేల్పుగా, ఇచ్చవేల్పుగా నుపాసించిరి. యావజ్జీవితము జీవితమునను సాహిత్యమునను పలు తావుల ఆ మాట నుద్ఘాటించుచు వచ్చిరి. ముగురయ్యల మూలపు టయ్యగా భావించి ఆ దేవరపై నొక శతకమునే పన్నిరి. "సూర్యనారాయణ" యని దాని మకుటము. శార్దూల మ త్రేభములు గృహీత పృత్తములు. ఒక మహాత్మాత్విక దృక్పథము దాని ప్రాణసారము. దాసుగారిది శ్రుతానుస్మృత సుకుమార శుకానువాదప్రాయమైన మెట్టవేదాంతము కాదు. మరి, లోకమును లోగొన్న జీవితరహస్యమును జీర్ణించుకొన్న భావకూలంకషమైన ఒంటబట్టిన వేదాంతము. అదే యిం దడు గడుగున ప్రత్యక్షమగును. భక్తి భవ్యమైన ఆ సముదాత్తభావసరణింబడి సహృదయ పాఠకు డెక్కడికో పోడు, ఎద లోతులకు దిగిపోవును లేదా నద్యోహృద్య సమున్నతానుభవసీమల కెగిరిపోవును. ఇక విందలి కవిత్వ మందమా సందర్భ సుందరోపమలు, సద్యః పేయ పీయూషమువంటి భాష, వాగర్థయోగజాతకమగు శైలీలాలిత్యము మొదలగు కవితా సామగ్రి యంద చందముల కాలవాలము. ముద్రణ : వై జయంతీ ప్రెస్, మదరాసు, 1903.

7. వేల్పువంద : చూ. అచ్చ తెలుగు కృతులు.

*

*

*

రూ ప క ము లు

1. దంభపుర ప్రహసనము : స్వకావోక్తి సుభగములైన పద్యములతో హాస్యసారస్యములతో నొప్పు రచన. ఇందలి పాత్ర లానాటి కతిసయ విజయ నగర పురప్రముఖులకు ప్రతీకలట. ముద్రితము-1921. రచన : 1890.
2. సారంగధర నాటకము : ప్రాక్రృతీచీన రూపకశైలి మేళనము గల రచన. కొంతదన ప్రదానమయ్యు హాస్య కరుణాద్యంగరస పరిపోషణ సామ

ర్యమునను సజీవ పాత్రనిర్మాణ చాకచక్యమునను బిందుర భావసంపద వలనను, సరళరచనా రామణీయకమునను, కవితాకళకు కేళాకుశులైన పద్యములతోడను, సంగీత లింగీ తరంగితములగు పాటలతోడను పాఠ్యేనాచ్యేచ మధురముగ రాణించు నాటకరాజము. రచన : 1890.

ముద్రణ : శ్రీ వేదవ్యాస ప్రెస్, విజయనగరము-1921.

*

*

*

గద్య కృతులు

1. జగజ్జ్యోతి : 'అష్టాదశ విద్యా ప్రకాశిక' యని దీని నామాంతరము. ఇది నారాయణదాస విజ్ఞాన భాండాగారము. దోరవయసునందే దొడ్డ హృదయము గల దాసుగారు వయః పరిపాకముతోపాటు మరింత పరిపక్వమైన హృదయముతోను, అనమాన పాండిత్య శౌండీర్యముతోను రచించిన ఆధ్యాత్మిక విజ్ఞాన వ్యాస సంపుటి. దాసుగారి సారస్వతమును, చరిత్రమును అందును ఈ గ్రంథమును పరిశీలించినచో ఒక జన్మకాలమున నొక మానవ మాత్రున కిన్ని విద్య లింత లభింపడునా యని అక్కజము మిక్కటము గాకమానదు. అందును ఈయన హరిదాస జగద్గురువే కాని యీయన కొక్క విద్య యందును నొక గురువనుచు లేదాయె. లౌకిక గురువుల నాశ్రయించినవా రొండు రెండు విద్యలం దొజ్జు లగుటయే అపూర్వము కాని జగజ్జగదీశులనే పరమ గురువులుగా పరిగణించిన వీరి కీ విద్య లభింపడుట యేమి అపూర్వము? దాసుగారు గ్రంథాదిని ఇష్టదైవత ప్రార్థనమున 'ద్వాదశాత్మా'! జగజ్జ్యోతి! ప్రభాకరా! అని సంబోధించిరి. సంవిత్తుకు ప్రకాశము సంకేతము. దానిని దాసుగా రే సవిత్పదేవతాక మంత్రోపాసన వలననో సముపార్జించి లోక సంగ్రహార్థము ఆ వెలుగు నీ గ్రంథరూపమున వెలయించి చరితార్థులైరి. మిశ్ర భాషలో చతురస్రము, అనవద్యము నైన గద్య రచన. ఇందు దాసుగారి సాధుమేధా సహస్రారధార కించిదూవన సహస్ర పుట సంపుటముగా బాహిరిల్లినది. రచన : 1939-43.

ప్రచురణ : ఆ. నా. దాస అముద్రిత గ్రంథ ప్రచురణ సంఘము, విజయనగరము - సంపుటము I - 1959, II - 1960.

2. నా యెఱుక : దాసుగారి స్వీయచరిత్ర. సంగీత నృత్య సాహిత్య త్రికళా కుశల త్రిదశులైన వారి పూర్ణ పురుషాయుష జీవితమున చిత్రముగా విడి మొదటి ముప్పదేండ్లకే పరిమితము. “స్వయముగ చెప్పవలసిన అగత్య మున్నంతటి తన జీవితకథను మాత్రమే స్వీయ చరిత్రకారుడు వస్తువుగా స్వీకరింపవలయును; అన్యయైన జీవితకథను ప్రదర్శించు పని జీవిత చరిత్రకారునిది” అను నభిప్రాయము గల ఆ దేశద్రుమ్మరి సరస్వతీ ప్రచారకుని శేషజీవితము స్వయముగను వార్తాపత్రికల మూలమునను దేశమంతయు నెరిగినదే. మొదటి ముప్పదేండ్ల జీవిత సన్నివేశములే వారికి దప్ప లోకమునకు దెలియవివి. అందుకే ఆ నామకరణ మన్వర్థ మగుచున్నది. తెలుగులో ‘స్వీయచరిత్ర’ ప్రకటనమునకు వీరేశలింగముగారే ఆద్యులైనను తద్రచన కాద్యు లీ అది ఖచ్చే యని పెద్ద లనగా విన్నాడను. ఆ. నా. దాన జీవిత చరిత్ర 237వ పుట యం దట్లే యున్నది. ఈ గ్రంథమున బాలదాసుయొక్క పాండిత్య పరాక్రమము, తద్విజృంభ లబ్ధి విజయములతోపాటు ఆయన లోటుపాట్లను గూడ స్పష్టముగ గుర్తింపగలము. ఆయన వానిని బాహాటముగ చాటుకొనుటకు జంకలేదు, కొంకలేదు. కొన్ని కొన్ని సన్నివేశములు రసవత్తరములుగ నున్నవి. కథారక్తియేగాదు, అపురూపములైన ఉపమాద్యలంకారములతోడి కల్పనలు, వర్ణనలు నడుమ నడుమ కవితా కల్యాణికి నేసలు వెట్టినవి, చందన చర్పలు చేసినవి. ఆ నడుమ పత్రికలలో పరంపరగా నిందలి కొన్ని ఘట్టములు ప్రకటితములైనవి కాని గ్రంథము నేటిదనుక అచ్చుమొగము చూడకుండుట అబ్బురము. త్వరలో ఇది శ్రీ కర్రా ఈశ్వరరావుగారి “దాన భారతి ప్రచురణ” (గుంటూరు) గా వెలయనున్నది. సంపాదకుడు : యస్వీ.

3. నూఱుగంటి : చూ. అచ్చ తెలుగు కృతులు.

4. వ్యాసపీఠము : దీని విషయము పూర్వోక్తము. (చూ. ‘అచ్చ తెలుగు కృతులు’ - సం. 13). ఇందు పూర్వభాగమున నొక సువిశిష్ట వైమర్శిక దృక్పథముగల ఒక మహాద్రష్టను, ఉత్తరభాగమున సురుచిర కవితా దృక్పథము గల ఒక మహాస్రష్టను దాసుగారియందు మనము దర్శింపగలము. ఎప్పట్టునను అనవద్యమైనది వారి గద్యశైలి. అది అచ్చభాస యైనను అంటు భాస యైనను వైశద్యము దాని జీవగణ్ణ.

*

*

*

అనువాద గ్రంథములు

1. ఉమర్ ఖైయాము రుబాయత్ : శ్రీ దాసుగారు పాఠశీకమున కండలు తిరిగిన పండితుడు. తన కనేక విషయముల సదృశుడు, సమానదర్శుడు, తనవలె కవియు కళాప్రమాత రసికప్రవరుండు మహాప్రవక్త భక్తవరుడు శాస్త్రవేత్త బహుదానవభావుడు యద్భవిమ్యుడు అయిన ఉమర్ ఖైయాము మహాభాగుని అంతరంగ సంగీతమైన 'రుబాయత్' అపవ్యాభ్యాసములకు గురియగుచున్నదని గుర్తించి మహాభాధపడి మధన పడి అందుకోసమన్నట్లు పట్టుబట్టి పాఠశీకము నేర్చి మూల గ్రంథ రీతి మలిమ్లుచుదై కవి హృదయము నాచికొని దోచుకొని తత్పరమార్థమును మన కందిచ్చినారు. వారి గ్రంథము సమగ్ర సుందరముగా (అచ్చాంధ్ర పాఠ శీక పదటిప్పణులతో సహా) 1932 లో బొంబాయిలో బ్రిటిషిండియా ప్రెస్సులో ముద్రితమైనది. అందు 110 రుబాయతులు వరుసగా పాఠశీక, రోమను లిపులలో వ్రాసి అవియు ఫిట్ట్ గెరాల్డుగారి అంగ్లానువాద పద్యము లొకవైపుగను సంస్కృతాంధ్రానువాద పద్య గీతము లొక వైపుగను ముద్రితములై నవి. ఇందలి తెలుగు విద్యపు బచ్చతెలుగు. ఇట్లు రుబాయతునకు సంస్కృత, దేశ్యాంధ్రము లందనువాదములు వెలయించుటకు దాసుగారే ప్రథములు. వీరు ఫిట్ట్ గెరాల్డు ప్రతిపద్యమునకును ఒక సంస్కృత శ్లోకము ఒక తెలుగు పద్యము చొప్పున వ్రాసిరి. అసలు రుబాయతుయొక్క అపాత మధుర గీతిధర్మమునకు దగినట్లు సంస్కృతమున నొకగీతి, తెనుగున నొక పాట చొప్పున వ్రాసిరి. (తెనుగు పద్యములన్నియు కందములు. దానిని 'స్కంధ' శబ్దభవముగా భావించి నాట తెలుగున దానికి "మూపు" అని నామకరణము చేసిరి. కొద్దిచోట్ల మాత్రము తెలుగుపాట తేటగీతి యాట వెలదు లందు పడినది కాని పలుతావుల "చెండు" అను పేర మంజరియే ప్రయుక్తమైనది.) సంస్కృతాంధ్రములందు మూలభావము నూచముట్టుగా సంగ్రహించుచు అనువాదమున స్వతంత్రకృతి యందు కవి యొక్క భావ వ్యక్తికరణ శక్తి ప్రదర్శిత మగుటకు గల వెసులుబాటు నశ్రమముగ అల వోకగ ప్రకటించుట భాషావరశేషభోగి యగు దాసుగారికే చెల్లినది.

2. నవరస తరంగిణి : కవితలో విశ్వమును, విశ్వములో కవితను దర్శించి తమ కావ్య నాటకములం దొక రసజగత్తును ప్రగల్భింప జేసిన లోకైక మహా కవులు షేక్స్పియరు కాళిదాసు లెట్లాయా నవరసములను పోషించిరో వై నము వారిగా పటిష్ఠ ప్రణాళికముగా నిరూపింపబడిన బృహద్గ్రంథము. ఇందా మహా కవుల సర్వ కావ్య నాటకములందలి ప్రముఖ పద్యములు, ప్రసిద్ధ పంక్తు లన్నియు వచ్చినవి. ఆ మూల పంక్తులన్నియు వివిధ రస శీర్షికల క్రింద వింగడింపబడి యెదురుగా తదనువాద మెక్కువగా పద్యములలోను ఎడనెడ వచనములోను చూపబడినది. అంగ్లమున కనువాదము మిశ్రభాషయందును, సంస్కృత ప్రాకృతముల కనువాదము అచ్చ తెలుగు నందును సాగినది. ఒక భాష ననువదించు పట్టున ఆ భాషయొక్క పద మొక్కపైన ఆందు పడగూడ దని దాసుగారి వియమము. అనువాద మెప్పుడును - "అహో మూలచ్చేదీ తవ పాండిత్యమను నట్లుండరాదు. మూలపంక్తి పరమార్థమును కరబదర మొనర్పవలెగాని దానిని మించిన కఠిన పాకమున బడరాదు. తాతకు దగ్గులు నేర్పవలెనా : దాసుగారికి తెలియనివి కావీ నులువులు. వివిధ మూలపంక్తుల ఆకర సూచనలు, సందర్భ వివరణము, మూల గ్రంథముల ఇతివృత్త సంగ్రహము, అనువాదము నందలి కఠినశబ్దముల కర్థములును గలవు. వీని యన్నిటికిని మకుటాయమానముగ విపులమైన పీఠిక గలదు. అం దితఃపూర్వ మెవ్వరును గుర్తించని ఆ మహాకవుల లోటుపాటులను విమర్శించుటకు వెనుకాడలేదు సర్వతంత్ర స్వతంత్రుడైన దాసుగారు. ఆంధ్రసాహిత్య సరస్వతి కొక అమూల్యాభరణ మీ గ్రంథము. ఇది యొక ఖోదక్షమమైన పరిశ్రమ ఫలితము. విజయనగర ప్రభువు శ్రీ అలకనారాయణ గజపతుల కంకితము.

ముద్రణ : విజయరామ విలాస (రాజప్రాసాద) ముద్రణాలయము - విజయ నగరము - 1922. (దీనికి యొక్కటే ముద్రణ మిప్పటికి వచ్చినది. ఆ ప్రతులు 500 మాత్రమే. నేడు ప్రతి మిక్కిలి దుర్లభము. అవశ్యము పున ర్ముద్రణ చేయవలసిన గ్రంథము.)

*3. తల్లివిన్ని : (లలితా సహస్రనామ వివృతి).

*4. నూలుగంటి : (ఈనపు నీతి కథలు).

*5. మొక్కుబడి : (ఋక్సంగ్రహము).

*6. వెన్నుని వెయిపేర్ల వినకరి : (విష్ణు సహస్రనామ సంకీర్తనము).

*7. వేల్పుమాట : (భగవద్గీత).

* ఇందు కొన్ని అనువాదములు, అనువాద ప్రాయములు, కొన్ని అనుసరణలు. ఈ అయిదింటి గురించియు "అచ్చ తెలుగు కృతులు" అను శీర్షిక క్రింద చూడ దగును.

*

*

*

సంస్కృత కృతులు

1. ఉమర్ బై యామ్ రుబాయత్ : "అనువాద గ్రంథ" శీర్షిక క్రింద దీని స్వరూపము నిరూపింపబడినది. ఇందు ఫిట్జ్ జెరాల్డుగారి ఆంగ్లపద్యముల కును, పారసీక మూలమునకును సంస్కృతమున క్రమముగా నొక్కొక శ్లోకము నొక్కొక గీతము చొప్పున అనువాదము సాగినది. అవి ప్రాచీన కవి కృత శ్లోకములవలె ప్రౌఢముగా నున్నవి. కొన్ని కాళిదాసాదుల శ్లోక ములవలె కమ్మగా నున్నవి. మరికొన్నిట వైయాకరణైకపేద్యము లైన ప్రౌఢప్రయోగములు గలవు. రుబాయత్ సంస్కృతీకరింపబడుట కిదే మొదలై యుండును. తద్గీతిధర్మమునకు తగినట్లది గీతి యందే అనూదితమగుట శ్లాఘ్యము. లిపి దేవనాగరి. ఈ గ్రంథము విజయనగర ప్రభువులు శ్రీ విజయ రామరాజుగారికిని రాణి శ్రీ లలితకుమారీదేవిగారికిని కృతి. (ఇందు సంస్కృతాంధ్రాంగ్లములందు దాసుగారి పీఠికలు గలవు.)

2. కాశీ శతకమ్ : దాసుగారు 1913-14 లో సతీసమేతముగా కాశీపురిని దర్శించిరి. వారి తత్పుర దృశ్య పరిశీలనము, స్వానుభవము నిందు మేల్తరముగ ప్రేషింపబడినవి. అలతి యలతి అనుష్టుప్సులలో ఆపాతమధురమైన

తై లిలో అలంకార చమత్కారచారువుగా సాగినది రచన 1914లో. ముద్రణ: 1921 ప్రాంతమున ప్రథమ ప్రచురణ జరిగినది. ద్వితీయము ఆ. నా. దాస అముద్రిత గ్రంథ ప్రచురణ సంఘము వారిది. కృష్ణా పవర్ ప్రెస్ ముద్రణ, విజయనగరము-1960. రిపి తెలుగు.

3. చాతుర్వర్గ్య సాధనమ్ : దీనికే “పురుషార్థ సాధనమ్” అని మారుపేరనుకొందును. 1930 లో విజయనగరము శ్రీ వేదవ్యాస ప్రెస్ లో అచ్చయిన దాసుగారి హరికథామృతము వెనుకతట్టు అట్టమీద ఇది సంస్కృత కృతియనియు, అప్పటికే అచ్చయిన ట్లుటంకింపబడినది. కాని చిత్రము ఒక్క ప్రతియు నాబోటివానికి లభించినదికాదు. (298 శ్లోకములు గల తారకమ్ వెల 5 అణాలు. దీని వెల 5 అణాలు. కాబట్టి ఇది మరికొంత పెద్దగ్రంథమై యుండును).

4. తారకమ్ : ఇది దాసుగారి గీర్వాణము తారస్థాయి నందుకొన్న అపూర్వ ప్రౌఢప్రయోగ వై చిత్రితో భట్టికావ్యమువలె గండుమీరిన పండితుల గుండెలు తడవిచూచిన ప్రౌఢ ప్రబంధము. కావ్య సారంభములో— “పాణినీయ సూత్రాణా మవై దికానా ముదాహరణ మేతత్కావ్యమ్” అని దాసుగారి ప్రతిజ్ఞ. అది నిర్వహించినది వారి ప్రజ్ఞ. అయిదు సర్గలు, సుమారు 300 శ్లోకాలు. కథ చిన్నది, కల్పితము. కావ్యమున నున్న చమత్కార మంతయు కవితలోనే యున్నది గాని కథా సంవిధానమున లేదు. వారు హరికథలలో మారుమూల రాగము లనేకము వాడినట్లే యిందలి చతుర్థ సర్గలో అన్యకవి ప్రయుక్తములు కాని విశేషవృత్తము లనేక ముపయోగించిరి. చందస్సు మీద వారికి గల ప్రభుత్వమున కిది యొక గుర్తు. వట్టి శాబ్దికమైన సాముగరిడీలే గాక లోకోత్తర వర్ణనలు కల్పనలు నున్నవి. అన్యాపదేశ విన్యాసము, సారవత్సం దేశమును గలవు. “ఉపమా ఆదిభట్టస్య” అనదగిన ఉపమలెన్నో వారి సారస్వత సర్వాంగీణముగా నున్నట్లే యిందు నున్నవి. ప్రతి కృతియందు ప్రతి పరించినట్లుగనే వారి అపూర్వ వ్యక్తిత్వ మిందును పలుతావుల ప్రతిపరించి నది. రచన : 1908-10 సం॥ల నడుమ. ముద్రణ : నిర్ణయసాగర ముద్రణాలయము, బొంబాయి-1910. (జర్మనీలో మార్ బర్గ్ విశ్వవిద్యాలయ సంస్కృత శాఖాధ్యక్షుడు ప్రొఫెసర్ కె. గెల్జర్ తారకకావ్యమును జూచి దాసుగారి కవితను కడు గొలిచియుండు ప్రశంసాశ్లోకములు రచించి పంపెను.)

5. దశవిధరాగ నవతి కుసుమమంజరి : ఇది సంగీత ప్రపంచమున హనుమంతుని సముద్ర లంఘనము వంటిది. ఒక అపూర్వ కౌశల ప్రదర్శనము. 1938 లో దాసుగారు కన్యాకుమారి యందు అమ్మవారిని దర్శించుకొని ఆ పరమానుభూతితో పది వివిధ జాతులలో తొమ్మిదేసి పంక్తులకు తొమ్మిదేసి రాగముల చొప్పున అనగా మొత్తము 90 రాగములలో అమ్మవారి పరముగ అన్వర్థమగునట్లు రాగనామ నిర్దేశము చేయుచు సర్వతాళాత్మక పంచ జాత్యేక తాళముతో సస్వరముగా విరచించిన దేవీస్తవము. ఆరోహణ క్రమమున సాగిన ఆ తొంబది పంక్తులు చక్కని సంస్కృత రచన. అనంతరము అవరోహణక్రమమున సస్వరముగ సాగిన తొంబది పంక్తులు మిశ్ర భాషాత్మకములు. ఇందలి సంగీత ప్రక్రియను పరికించిన పలువురు తచ్చాత్ర విద్వాంసులా గడిదేరిన కైవాడమునకు ఆశ్చర్యచకితులైరి కాని అది యంత వరకు అచ్చుకాకపోవుట అస్మదాదుల కచ్చెరువు గొల్పుచున్నది. త్వరలో 'దానభారతి ప్రచురణము'గా వెలయగలదు.
6. మృత్యుంజయాష్టకమ్ : రచన 1908. అల్పము. రచన పకడ్బందగా నున్నదనియు, వ్యాధిగ్రస్తులైన మిత్రులు తరచు దాసుగారిచే దీనిని చదివించు కొనెడివా రనియు తెలియుచున్నది.
7. రామచంద్ర శతకము : ఇది 'రామచంద్ర' మకుటము గల భుజంగ ప్రయాత శతకము. ఛక్తి జ్ఞాన వైరాగ్య ప్రబోధాత్మకమైనది. దాసుగారి అద్వైత వేదాంత జ్ఞానమునకు నికషదృష్టుగ నున్నది. విషయము మహా గహనమైన తత్త్వమగుటచే భాషయందును బంధమునందును సారళ్యమునే కోరి ప్రదర్శించినారు దాసుగారు. ఇది 1921 నాటికే రచితపూర్వమైనను అ. నా అమూల్య గ్రంథ ప్రచురణ సంఘము వారిచే 1960 లో ప్రచురింప బడినది. ముద్రణ : శ్రీకృష్ణ పబ్లికేషన్, విజయనగరము.
8. శ్రీహరి కథామృతము : ఇది శ్రీకృష్ణ జననము, పితృబంధ విమోచనము, దర్శనసంస్థాపనము అను మూడు హరికథల సంపుటి. 1913 లో కలకత్తాలో ప్రథమ కథాగానము చేసి విశ్వకవి రవీంద్రుని శ్లాఘాఘోషకంపమునకు పాత్రులైరి దాసుగారు. వారి అభీష్ట సిద్ధాంతములకు, వైదికవివేచనాహమునకు, ఛక్తి భావకతకు, లోకజ్ఞులకు రావలమైన కృతి. స్వయంకృతులలో వారి

కిది విక్కిలి ప్రతిపాత్రమైనదిగ తోచును. వాడు దీనిని దేవభాషలో వ్రాయుట, తొలుత 1930 లో విజయనగర శ్రీ వేదవ్యాస ప్రెస్సులో తెలుగు లిపిలో ముద్రించినను, పిదప 1939 లో మదరాసు వావిళ్ళ ప్రెస్సున సాగరిలిపిలో వేయించుట చూడ సర్వదేశస్థులును దీనిని చదివి కృతార్థులు కావలెనని వారి యాశయ మనిపించును. అనుపద హృదయంగమ మైన రచన. సంస్కృత భాషకును, చందస్సందర్భాది కావ్య మర్యాదలకును కొంత చక్కని తెలుగు వారికము వై చిరి. (1921 లో విజయనగరము S. V. V. Press లో అచ్చయిన దాసుగారి సారంగధర నాటకము చివరిదైన 124 వ పుటలో “ముద్రితము లగుచున్న మద్విరచిత గ్రంథములు” అను కీర్తిక క్రిందనున్న పట్టికలో తొలుదొర్తి కాశీయమర్దినము, కంసవధ, పారిజాతాపహరణము అను మూడును సంస్కృత హరికథ లని ఉటంకింపబడియున్నది. ఆ పేరిటి కృతులు వేరే లిలింపకపోవుటవలన వరుసగా నీ మూడే హరికథామృత సంపుటిలోని కథ లగునేమో యని అనుమానింపవలసి వచ్చుచున్నది. కాని ఆ ‘సారంగధర’ వెనుకటి యట్టపై “మద్విరచిత ముద్రిత గ్రంథముల” పట్టికలో సంస్కృత శ్రీకృష్ణజననము పేర్కొనబడియుండుటచే మీది యాహ యెంతవట్టు సత్య సన్నిహిత మగునో చెప్పలేము.)

*

*

*

అముద్రితములు : అలబ్ధములు

1. గోవర్ధనోద్ధారము : అలబ్ధము. (చూ. 'హరికథలు' కీర్తిక)
2. తర్కసంగ్రహము : అముద్రితము.
3. ద్రువచరిత్రము : అలబ్ధము.
4. పురపౌర సాధనము : అముద్రితము. ఇది దాసుగారి "చాతుర్వర్ణ్య సాధనమ్" అను సంస్కృత కృతికి నామాంతరమో లేక ఆంధ్ర భాషా కృతియో!
5. బాలరామాయణ కీర్తన : రెండు చరణములు మాత్రమే దొరకినవి. ఆరెండును 'దాసకారతి' వారి పేలుబంతి యందు ప్రకటితములు
6. మృత్యుంజయాష్టకమ్ : అలబ్ధము. ఇదియు, మీది కీర్తనయు విజయ నగరమున నెవరైన పెద్దల యొద్ద దొరకవచ్చును.
7. వ్యాకరణసంగ్రహము : అముద్రితము.
8. సీమపల్కువహి : (ద్వితీయ భాగము) అముద్రితము.

గమవిక : 1960 లో ఆ. నా. దాస అముద్రిత గ్రంథ ప్రచురణసంఘము, విజయ నగరము వారు ప్రకటించిన దాసుగారి కాశీకథకమున తత్కార్యదర్శి చేసిన విజ్ఞప్తియందు వారు పైపట్టిక యందలి 2, 4, 7, 8 సంఖ్యల గ్రంథములను తాము ప్రకటింప నున్నట్లు వ్రాసిరి. కాని నేటిదనుక అవి ముద్రితములు కాలేదు. వాని ప్రతులు వారి కడనే యుండియుండవలెను. మొన్న మొన్నటి దాసుగారి వంటివారి కృతులు కొన్ని యింకను అముద్రితములుగ నుండి పోవుటయు, కొన్ని అసలే అలబ్ధము లగుటయు, కొన్ని ముద్రిత పూర్వములయ్యు అతిదుర్లభము లగుటయు మిగుల శోచనీయము.

అకారాది గ్రంథ సూచిక

- | | |
|--|---|
| <p>1. అంబరీష చరిత్రము-హ.
 2. అచ్చ తెలుగు సలుకుబడి-అ. తె.
 3. ఉమరుకై యామురుబాయతు-అను.
 4. కచ్చపీఠుతులు (కవికాసంకలనము)
 5. కాశీశతకమ్-నం.
 6. గజేంద్ర మోక్షణము-హ.
 -7. గోవర్ధనోద్ధారము-హ.
 8. గౌరప్ప పెండ్లి-అ. తె. హ.
 9. చాతుర్వర్గ్య సాధనమ్-నం.
 10. జగజ్జ్యోతి (అష్టాదశ విద్యా ప్రకాశిక-గ.)
 11. జానకీ శపథము-హ.
 x 12. తర్క సంగ్రహము
 13. తల్లివిల్కి (లలితా సహస్ర నామము. అ. తె.)
 14. తారకమ్-నం.
 15. దశవిధరాగనవతి కుసుమ మంజరి-నం. & తె.
 16. దంభపుర ప్రహసనము
 -17. ద్రువచరిత్ర-హ.
 18. నవరసతరంగిణి-అను.
 19. నా యోజిక (స్వీయచరిత్ర) గ
 20. నూలుగంటి-అ. తె.
 x 21. పురుషార్థసాధనము-గ.
 22. ప్రహ్లాదచరిత్ర-హ.
 23. బాటసారి (కావ్యము)
 -24. బాలరామాయణ కీర్తన</p> | <p>25. భీష్మ చరిత్ర-హ.
 26. మన్కిమిస్తు (అయ్యర్వేదసారము)
 27. మార్కండేయచరిత్ర-హ.
 28. మ కుందశతకము
 29. మృత్యుంజయ శపథకము
 30. మృత్యుంజయాష్టకమ్-నం.
 31. మేలుబంతి (చాటుప్రబంధము)
 32. మొక్కుబడి (ఋక్సంగ్రహము) అను.
 33. యశార్థరామాయణము-హ.
 34. రామచంద్ర శతకమ్
 35. రుక్మిణీ కల్యాణము-హ
 36. వెన్నుని వెయిపేర్ల వినకరి-అ. తె.. అను. (విష్ణు సహస్రనామ సంకీర్తనము)
 37. వేల్పుమాట (భగవద్గీత)
 38. వేల్పువంద-అ. తె.
 x 39. వ్యాకరణ సంగ్రహము
 40. వ్యాసపీఠము-గ.
 41. సంగీత తరంగిణి
 42. నత్యవ్రతి శతకము
 43. సారంగధర నాటకము
 44. సావిత్రి చరిత్రము-హ.
 45. సీమపల్కువహి- అ. తె. నిఘంటువు.
 46. సూర్యనారాయణ శతకము
 47. హరికథామృతమ్-నం. హ.
 48. హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము-హ.</p> |
|--|---|

సంకేతములు : అ. తె.=అచ్చ తెలుగు. అను.=అనువాదము.
 గ=గద్యము. హ=హరికథ
 x =అముద్రితము. - =అలభ్యము.

దాసభారతి ప్రచురణములు

1. మేలుబంతి : చాటు ప్రబంధము. (అనేక పటములతో)
పుటలు 284. వెల 12 రూ॥ సంపాదకుడు : యస్వీ జోగారావు.
2. కచ్చపీఠశుతులు : దాసుగారి సర్వకావ్యములనుండి యేర్పికూర్చిన పలు చక్కని పద్యముల సంకలనము.
పుటలు 100. వెల 6 రూ॥ సంపాదకుడు : యస్వీ జోగారావు
3. వ్యాసపీఠము : బాషా సాహిత్యజీవిత సంబంధులగు అనేక విషయములపై విమర్శనాత్మకములు, సృజనాత్మకములు నగు వ్యాసముల సంపుటి.
పుటలు 300. వెల 15 రూ॥ సంపాదకుడు : యస్వీ జోగారావు
4. తల్లివిన్ని : లలితా సహస్రనామముల పరమార్థ ప్రకాశిక—అచ్చ తెలుగు పద్యములందు వివృతి. (అచ్చులో నున్నది)
పుటలు సుమారు 280. వెల 12 రూ॥
సంపాదకులు : ఆచార్య శ్రీ ఓరుగంటి నీలకంఠశాస్త్రి
5. నా యెఱుక : దాసుగారి స్వీయదరిత్ర. (అచ్చులో నున్నది)
పుటలు సుమారు 300. వెల 15 రూ॥
సంపాదకుడు : యస్వీ జోగారావు
6. సంగీతతరంగిణి : పాటకచ్చేరీల కనువగునట్లు ఏర్పి కూర్చి, స్వరపరిచిన ఆపురాపములైన దాసుగారి కృతులు, కీర్తనలు. 'దశవిధరాగ నవతి కుసుమ మంజరి, సంచముఖీతాళ స్వరూప వివరణాత్మక పట్టికయు చేర్చ బడినవి. (త్వరలో). సంపాదకుడు : శ్రీ నూకల చినసత్యనారాయణ.
7. The Light of the Worlds : An abridgement and translation of the Jagajjyoti, an astounding product of learning and genius of Narayanadas by Sri Peri Suryanarayana, M. A., L. T. (dealing with the eighteen disciplines of the ancient Indian Wisdom.)—(Shortly)

ప్రకాశకులు :

శ్రీ కర్రా ఈశ్వరరావు

B. Com. (Hons), B. L., F. C. A.
Manager, Leaf Stocks & Supply,
I. L. T. D. & Co., Guntur.

దాస సాహితీ జీవిత సమీక్షా గ్రంథములు

1. శ్రీ ఆదిభట్ట నారాయణదాస సారస్వత నీరాజనము :
దాసుగారి జీవితము, వ్యక్తిత్వము, సాహిత్య వైభవము (సర్వ గ్రంథ సమీక్షాసహితము), సంగీతప్రతిభ మున్నగు సర్వవిషయముల గురించి దేశములోని హేమాహేమీ లైన రచయితలు చేసిన సరసప్రౌఢ సమీక్షలు, అత్యవశ్యకములగు అనుబంధము లనేకము గల బృహద్గ్రంథము.
పుటలు : 1200. వెల : 50 రూ॥లు
ప్రచురణ : రచయితల సహకార సంఘము, గుంటూరు-1974.
సంపాదకుడు : యస్వీ జోగారావు
2. శ్రీ ఆదిభట్ట నారాయణదాస శతజయంత్యుత్సవ సంచిక :
దాసుగారి సర్వతోముఖ ప్రజ్ఞావైభవమును ప్రత్యక్షముగా ఎరిగిన పెద్దలు, శిష్యప్రశిష్యు లనేకు లా మహానుభావునకు సప్రశ్రయముగా సమర్పించిన వ్యాస ప్రసూనాంజలి.
పుటలు : తెలుగు & ఇంగ్లీషు 302 + 51. వెల : 5 రూ॥లు
ప్రచురణ : సంస్కృతి సమితి, చీరాల - 1967.
3. నారాయణదాస జీవితచరిత్ర :
రచన : శ్రీ మరువాడ వెంకట చయనులు, B. A., B. L.
ప్రచురణ : కొండపల్లి వీరవేంకయ్య & సన్సు, రాజమండ్రి-1959.
పుటలు : 285. వెల : 4 రూ॥లు
4. Life of Adibhatla Narayana Das :
By Sri Vasantarao Brahmaji Rao, B. A., B. L. Advocate,
Vizianagaram—1956
Pages 105. Price Rs. 2.
5. శ్రీ నారాయణదాస జీవితచరిత్రము (యక్షగానము) :
రచన : కవికథకరత్న శ్రీ పెద్దింటి సూర్యనారాయణ దీక్షితదాసు,
నర్సాపురము, ప॥ గో॥ జిల్లా.
ముద్రణ : 1967. పుటలు : 50. వెల : 1 రూ॥

— [పరికల్పన : ఆచార్య యస్వీ జోగారావు]

THE STATE OF TEXAS, COUNTY OF DALLAS.

I, the undersigned, a Notary Public in and for the State of Texas, do hereby certify that the within and foregoing is a true and correct copy of the original of the same, as the same appears from the records of the County of Dallas, State of Texas.

Given under my hand and seal of office, at Dallas, Texas, this 1st day of May, 1911.

Notary Public in and for the State of Texas.

John A. Smith, Notary Public.

Witness my hand and seal of office, at Dallas, Texas, this 1st day of May, 1911.

John A. Smith, Notary Public.

Notary Public in and for the State of Texas.

John A. Smith, Notary Public.